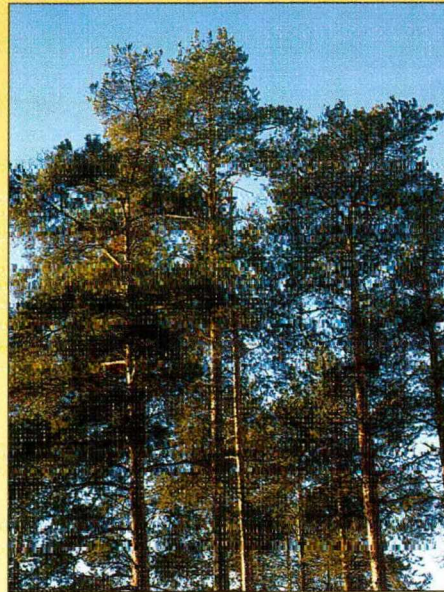
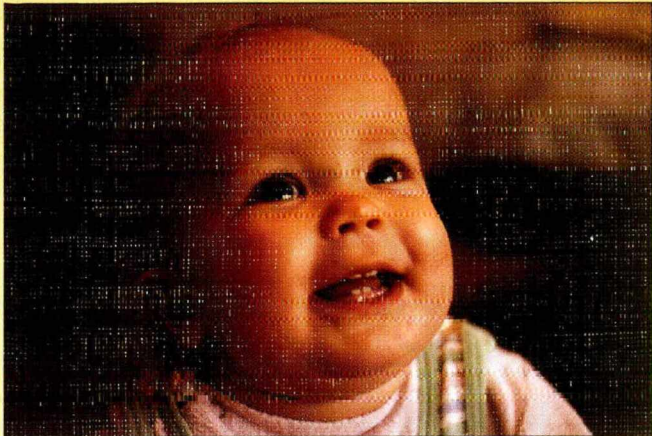
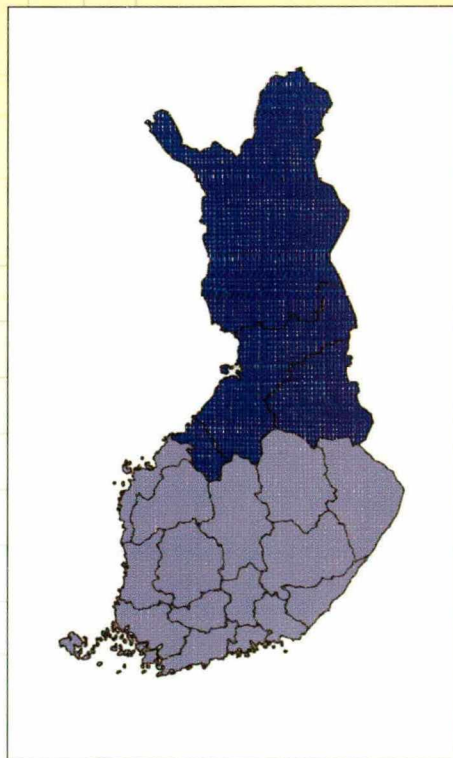

Pohjois-Suomen katsaus 1998

1600
1400
1200
1100
1000
900

Tilastokeskus

Pohjois-Suomen katsaus

Tiedustelut:

Esko Syrjäkari (08) 537 2045

Leena Jäntti (08) 537 2046

Sirkku Hiltunen (08) 537 2046

Kansi: Mervi Heusala, Tatsi Oy

Kannen kuvat: Leena Jäntti

ISSN 1238-9064

ISBN 951-727-518-8

© 1998 Tilastokeskus

Tietoja lainattaessa lähteenä on mainittava Tilastokeskus.

Multiprint, Oulu 1998

ALKUSANAT

Pohjois-Suomen katsaus 1998 on jatkoa aiemmin kuudesti Oulun läänikatsauksen ja kolmesti Pohjois-Suomen katsauksen nimellä tuotetulle vuosijulkaisulle. Pohjois-Suomen katsaus on alueellista tilastotietoa visuaalisessa muodossa tarjoava julkaisu. Se on usean vuoden ajan ollut Tilastokeskuksen ainoa tiettyyn Suomen aluekokonaisuuteen keskittyvä kokoomajulkaisu. Se onkin ollut koko olemassa olonsa ajan Tilastokeskuksen myydyin julkaisu Pohjois-Suomen alueella. Aiemmista vuosista poiketen Pohjois-Suomen katsauksen tarkastelualueeseen on otettu mukaan nyt myös Keski-Pohjanmaan maakunta. Vastaavalla tietosisällöllä tuotetaan myös Itä-Suomen, Etelä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset.

Pohjois-Suomen katsauksen tavoitteena on antaa alueellista tietoa Pohjois-Suomesta, sen lääneistä, maakunnista, seutukunnista sekä kunnista ja niiden keskinäisistä eroavaisuuksista. Vertailukohteina on yleisimmin käytetty muun Suomen maakuntia, läänejä tai koko Suomea. Tiedot esitetään visuaalisesti joko kuntapohjaisina teemakarttoina tai diagrammeina. Tietolähteinä on käytetty runsaasti muitakin kuin Tilastokeskuksen tuottamia tilastoja.

Katsauksen tietosisältö on pyritty pitämään kutakuinkin samanlaisena edellisten julkaisujen kanssa, jotta ajallinen vertailtavuus säilyisi. Tämänvuotisessa katsauksessa tästä tavoitteesta on jouduttu jossain määrin tinkimään kuntien taloutta kuvaavassa osassa. Vuoden 1997 alussa otettiin kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolakia. Myös opetustoimen valtionosuusjärjestelmä muuttui samana vuonna. Näistä muutoksista johtuen kuntien taloutta kuvaavat tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa.

Katsauksen kuvat tuotetaan myös värillisinä kalvoina. Koska tietosisältöä päivitetään jatkuvasti, on kalvokokoelma aina ajantasainen. Kalvoja voi tilata Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelusta. Myös kuvien pohjana olevat tilastoaineistot ovat erikseen tilattavissa.

Pohjois-Suomen katsaus 1998 on tehty Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelussa. Sen toteutukseen ovat osallistuneet suunnittelijat Leena Jäntti ja Sirkku Hiltunen sekä korkeakouluharjoittelija Pirjo Karjalainen.

Oulussa, marraskuussa 1998

Esko Syrjäkari
aluepäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

SIVU

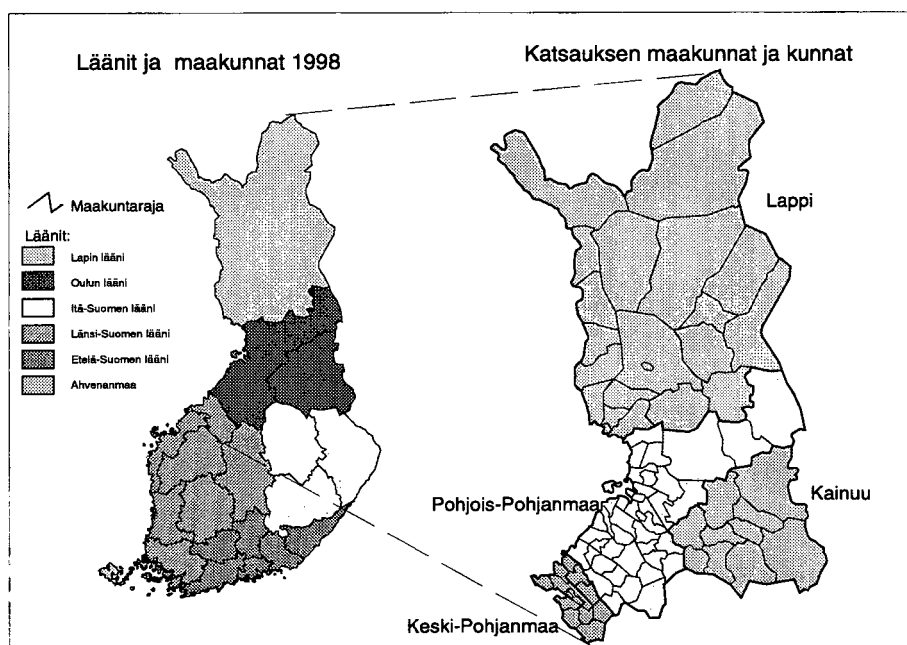
POHJOIS-SUOMI.....	7
VÄESTÖ.....	13
ELINKEINOELÄMÄ.....	37
Yritysten toimipaikat.....	37
Elinkeinorakenne.....	40
Alkutuotanto.....	43
Jalostus.....	46
Palvelut.....	53
Konkurssit.....	53
Matkailu.....	56
Tulonsaajien tulot.....	59
Bruttokansantuote.....	62
TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS.....	65
KOULUTUS.....	73
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT.....	78
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN.....	86
LIIKENNE.....	91
ENERGIATALOUS.....	95
YMPÄRISTÖN TILA.....	99
KUNNALLISTALOUS.....	103
ALUEPOLITIikka.....	115
LÄÄNIT.....	118
KÄYTETYT KÄSITTEET JA LYHENTEET.....	125
KUVALUETTELO.....	127

POHJOIS-SUOMI

Valtion aluejakoa uudistettiin huomattavasti vuonna 1997. Tällöin läänien määrää vähennettiin kuuteen. Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaan maakuntajako otettiin valtion aluehallintoviranomaisten aluejakojen pohjaksi.

Uusia läänejä on käsitelty tarkemmin tämän julkaisun viimeisessä kappaleessa.

Tässä julkaisussa Pohjois-Suomella tarkoitetaan aluetta, joka käsittää *Oulun* ja *Lapin läänit* sekä Länsi-Suomen läänistä *Keski-Pohjanmaan maakunnan*. Oulun lääni muodostuu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnista. Lapin läänin rajat noudattelevat Lapin maakunnan rajoja. Pohjois-Suomen katsauksen alueelle sijoittuu yhteensä 18 seutukuntaa ja 86 kuntaa.

Kuva 1. Läänit ja maakunnat 1998.

Euroopan Unionin hierarkisessa NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) -alueluokitusjärjestelmässä Suomi on jaettu ylimmällä eli NUTS 1 -tasolla Manner-Suomeen ja Ahvenanmaahan, seuraavilla tasoilla kuuteen suuralueeseen (NUTS 2) ja 20 maakuntaan (NUTS 3). Koko Euroopan Unionin alueella on NUTS 2 -alueita yhteensä noin 200 ja NUTS 3 -alueita noin 1 030. Edellisten lisäksi seutukunnat ja kunnat muodostavat omat tasonsa (NUTS 4 ja NUTS 5). Tässä julkaisussa tarkastellut Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnat kuuluvat NUTS 2 -tasolla Pohjois-Suomen suuralueeseen. Kainuun maakunta kuuluu Itä-Suomen ja Keski-Pohjanmaan maakunta Väli-Suomen suuralueeseen.

Maakunnat

Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan kuuluu 42 kuntaa, joista Oulu on väestöltään suurin ja Temmes pienin. Yhteensä maakunnassa asui vuoden 1997 lopussa 359 724 asukasta eli seitsemän prosenttia suomalaisista. Maakunnan maapinta-ala on 35 301 km² ja väestötiheys siten 10,2 asukasta neliökilometrillä. Kuntamuodoltaan kaupunkeja alueen kunnista on kahdeksan.

Lapin maakunnan väestömäärä oli vuoden 1997 lopussa 199 051 henkeä ja maapinta-ala 93 057 km². Väestötiheys on näin Suomen maakuntien alhaisin, vain 2.1 asukasta neliökilometrillä. Maakuntaan kuuluu 22 kuntaa, joista neljä on kaupungeja. Väestömäärällä mitattuna suurin kunta on Rovaniemi ja pienin Pelkosenniemi.

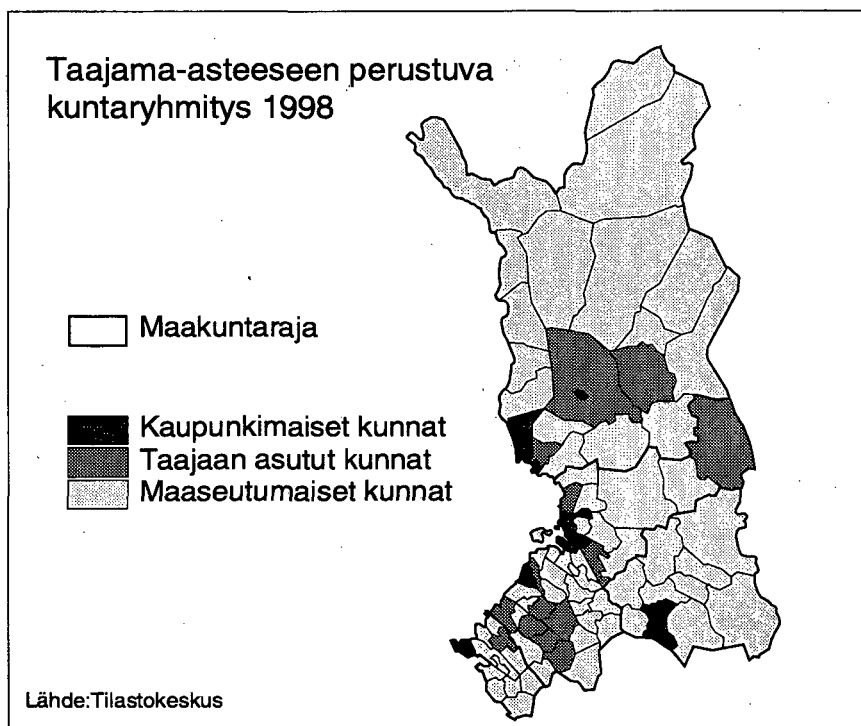
Kainuun maakuntaan kuuluu kymmenen kuntaa, joista Kajaani on väkiluvultaan suurin ja Ristijärvi pienin. Kaksi kunnista on kuntamuodoltaan kaupungeja. Maapinta-alaa maakunnalla on 21 567 km². Väestömäärä oli vuoden 1997 lopussa 93 218. Kainuun väestötiheys on 4.3 asukasta neliökilometrillä.

Keski-Pohjanmaan maakunnan keskus on alueen suurin kaupunki, Kokkola. Väkiluvulla mitattuna pienimmät kunnat ovat Lestijärvi ja Ullava. Yhteensä maakuntaan kuuluu 12 kuntaa, joiden asukasmäärä oli vuoden 1997 lopussa 72 336. Maakunnan maapinta-ala on 5 286 km² ja väestötiheys 13.7 asukasta/km². Kaksi kunnista on kaupungeja.

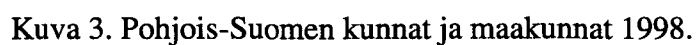
Kunnat

Vuonna 1998 Suomessa on 452 kuntaa. Maan pääkaupunki Helsinki on väkiluvultaan suurin (539 363 asukasta 31.12.1997) ja Ahvenanmaalla sijaitseva Sottunga maan pienin kunta (131 as.). Pohjois-Suomen alueen 86 kunnasta asukasluvulla mitattuna suurin on Oulu (113 567 as.) ja pienin samoin Pohjois-Pohjanmaalla sijaitseva Temmes (727 as.). Kaupungeja Pohjois-Suomessa on 16. Pinta-alalla mitattuna Suomen suurin kunta on Inari.

Taajamaväestön osuuteen ja suurimman taajaman väkilukuun perustuvan Tilastokeskuksen kuntaluokituksen mukaan vuonna 1998 kaupunkimaisia kuntia on tarkastelualueella kymmenen, taajaan asuttuja 14 ja maaseutumaisia 62. Kaupungeista Pyhäjärvi ja Kuhmo lasketaan kuuluvaksi maaseutumaisiin kuntiin. Toisaalta kolme muuta kuin kaupunkikuntaa (Haukipudas, Kempele ja Oulunsalo) ovat kuntaluokituksen mukaisesti kaupunkimaisia.

Kuva 2. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys 1998.

Taulukko 1. Perustietoja Pohjois-Suomen kuntien väestöstä.

	Väkiluku 31.12.1997	Väestön- muutos 1997 (%)	Väestö- ennuste v.2020	0-14- vuotiaat 1997 (%)	15-64- vuotiaat 1997 (%)	Yli 64- vuotiaat 1997 (%)	Työttömyys- aste elokuu 1998 (%)
Keski-Pohjanmaa:							
Halsua	1614	-1,5	1403	21	62	17	10,1
Himanka	3315	-1,6	3043	21	63	16	12,0
Kannus	6250	-0,3	6428	24	61	15	8,1
Kaustinen	4522	0,3	4324	22	63	15	10,2
Kokkola	35513	0,0	35932	19	68	13	19,3
Kälviä	4624	0,4	4697	23	63	14	15,8
Lestijärvi	1093	-1,5	1226	22	60	18	12,6
Lohtaja	3071	-0,4	3173	24	61	15	14,8
Perho	3317	-1,3	2729	26	60	14	14,5
Toholampi	3939	-1,1	3564	22	62	16	10,5
Ullava	1129	-0,3	1004	24	57	18	7,5
Veteli	3949	-1,5	3322	20	63	17	13,1
Pohjois-Pohjanmaa:							
Alavieska	3064	0,3	2878	23	60	16	12,5
Haapajärvi	8482	-0,1	8081	23	62	15	17,2
Haapavesi	8233	-0,7	7810	24	62	14	16,3
Hailuoto	977	-0,6	1094	14	65	21	12,0
Haukipudas	15051	0,1	17537	25	66	9	15,9
Ii	6232	-0,5	6650	24	61	15	20,5
Kalajokki	9302	-0,4	8747	22	64	14	14,0
Kempele	11256	3,1	13011	27	67	6	14,0
Kestilä	1922	0,2	1569	22	59	19	13,7
Kiiminki	9553	2,5	10381	27	67	7	14,0
Kuivaniemi	2255	-2,1	2201	21	62	17	24,7
Kuusamo	18427	-1,1	18351	23	65	13	22,8
Kärsämäki	3381	-1,5	3117	22	62	15	16,2
Liminka	5606	0,8	7195	30	60	10	12,4
Lumijoki	1694	2,7	1742	27	58	15	14,9
Merijärvi	1410	-2,6	1413	26	57	17	12,5
Muhos	7822	0,1	8251	24	62	14	12,1
Nivala	11308	-0,3	10953	24	61	15	14,9
Oulainen	8319	-0,8	8197	21	63	16	13,2
Oulu	113567	1,8	129837	19	70	11	17,7
Oulunsalo	7354	0,4	8632	31	64	5	13,2
Pattijoki	6091	0,3	6530	26	67	8	14,4
Piippola	1476	-1,5	1357	24	60	16	14,8
Pudasjärvi	10691	-1,6	9748	22	63	15	24,4
Pulkki	1852	-2,5	1601	19	64	18	11,4
Pyhäjoki	3769	-1,0	3463	21	62	17	14,7
Pyhäjärvi	7191	-1,7	6125	19	63	18	20,8
Pyhäntä	1997	-2,6	1841	28	59	13	11,2
Raahe	17605	-0,5	15852	19	70	10	18,8
Rantsila	2242	-1,2	2044	21	62	17	12,2
Reisjärvi	3428	-2,0	2977	23	60	17	11,7

	Väkiluku 31.12.1997	Väestön- muutos 1997 (%)	Väestö- ennuste v.2020	0-14- vuotiaat 1997 (%)	15-64- vuotiaat 1997 (%)	Yli 64- vuotiaat 1997 (%)	Työttömyys- aste elokuu 1998 (%)
Ruukki	4891	-1,3	4423	24	60	16	13,9
Sievi	4969	1,2	5087	27	58	14	9,9
Siikajoki	1488	-1,7	1235	27	59	14	14,6
Taivalkoski	5463	-1,8	5088	23	65	12	25,1
Temmes	727	0,1	880	22	61	17	10,8
Tyrnävä	4152	0,3	5348	29	59	12	10,7
Utajärvi	3508	-1,0	3217	21	62	17	13,9
Vihanti	3740	-1,1	3454	22	60	17	18,3
Yli-li	2476	-0,7	2138	28	56	16	17,7
Ylikiminki	3396	-0,2	3412	25	61	14	19,7
Ylivieska	13357	-0,6	13539	22	65	13	14,7

Kainuu:

Hyrynsalmi	3730	-3,1	2723	19	62	18	21,5
Kajaani	36541	-0,7	36021	20	68	13	19,7
Kuhmo	11913	-2,1	9603	18	66	16	25,3
Paltamo	4653	-1,4	3890	19	62	18	20,6
Puolanka	4151	-1,7	3577	17	64	19	21,8
Ristijärvi	1917	-3,8	1495	17	57	26	18,1
Sotkamo	11390	-0,4	10805	19	65	17	16,7
Suomussalmi	11692	-1,8	9674	17	66	17	26,7
Vaala	4322	-0,7	3745	20	61	20	18,2
Vuolijoki	2909	-1,5	2651	21	63	16	19,6

Lappi:

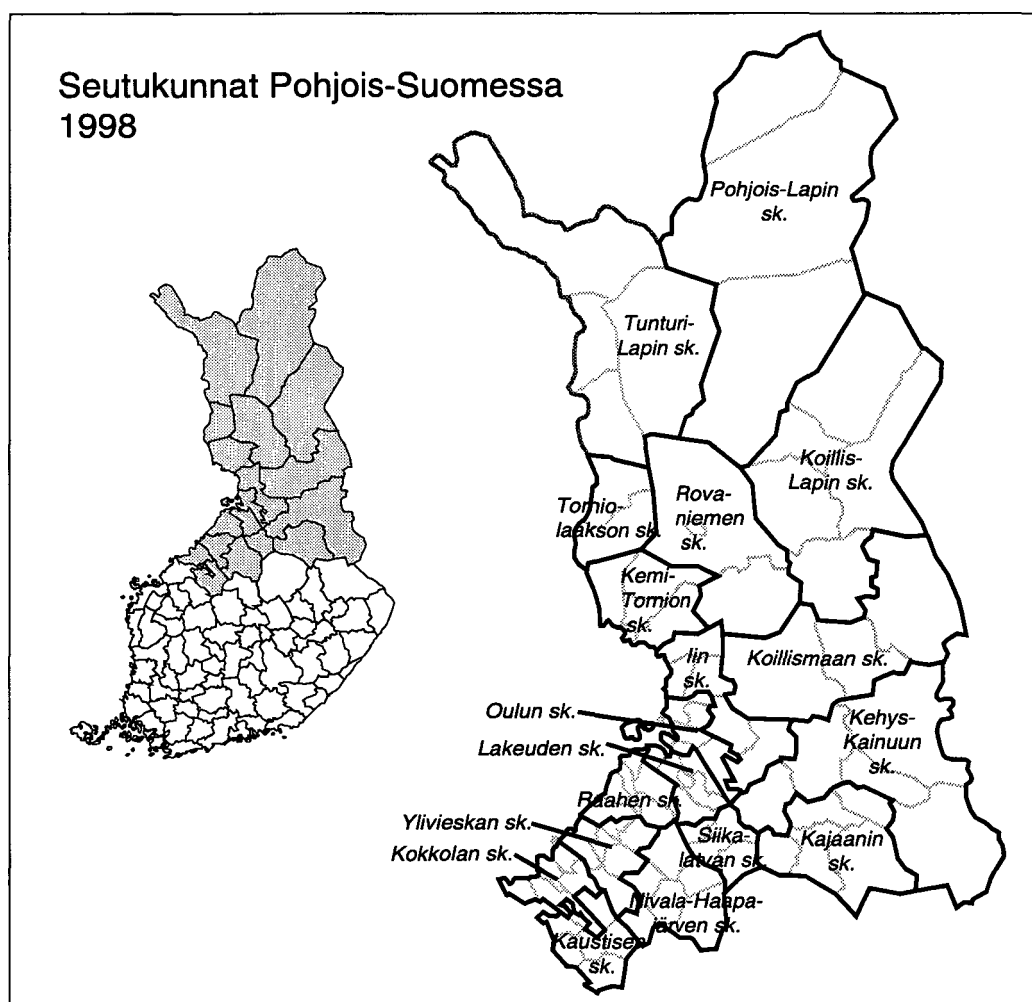
Enontekiö	2365	-0,6	2120	19	68	13	24,8
Inari	7719	-0,8	8250	20	69	12	24,3
Kemi	24485	-0,6	22598	17	67	16	23,7
Kemijärvi	11368	-2,2	9740	18	66	16	19,1
Keminmaa	9266	-0,9	9765	22	66	11	19,2
Kittilä	6004	-1,4	5458	18	67	15	22,5
Kolari	4244	-2,7	3583	19	67	14	25,5
Muonio	2629	-1,5	2171	21	66	13	22,8
Pelkosenniemi	1347	-0,2	1226	18	65	17	24,4
Pello	5203	-2,4	4046	19	64	17	23,3
Posio	5072	-2,7	4413	19	66	15	21,0
Ranua	5453	-1,1	4582	26	60	13	27,3
Rovaniemen mlk	21923	0,2	23888	23	66	11	20,2
Rovaniemi	35718	0,6	38025	19	69	12	22,9
Salla	5643	-1,6	4416	16	65	19	30,2
Savukoski	1596	-1,9	1312	17	68	15	20,4
Simo	4036	-2,3	3951	20	66	14	20,5
Sodankylä	10450	-1,1	9734	20	68	12	27,4
Tervola	4032	-0,8	3793	20	61	19	21,3
Tornio	23116	-0,7	22654	21	67	12	20,2
Utsjoki	1521	-2,2	1717	18	69	12	17,7
Ylitornio	5861	-1,3	4958	19	62	19	19,7

Seutukunnat

Seutukunnat (NUTS 4) ovat kahden tai useamman kunnan muodostamia kuntaryhmiä. Sisäasiainministeriö on määritellyt seutukunnat aluepoliittisen tukialuejaon perusalueiksi. Seutukuntien muodostamisen kriteerinä käytettiin kuntien välistä yhteistyötä ja työssäkäyntiä.

Suomen kaikkiaan 85 seutukunnasta 18 sijaitsee tämän katsauksen tarkastelualueella. Pohjois-Pohjanmaalla seutukuntia on kahdeksan, Keski-Pohjanmaalla ja Kainuussa kummassakin kaksi sekä Lapissa kuusi. Kuntien lukumäärä vaihtelee Pohjois-Suomessa Torniolaakson seutukunnan kahdesta Oulun ja Kaustisen seutukuntien seitsemään. Maapinta-alaltaan kuusi Suomen suurinta seutukuntaa sijaitsee Pohjois-Suomessa. Suurimmat niistä ovat Pohjois-Lapin, Koillis-Lapin ja Tunturi-Lapin seutukunnat. Pohjois-Suomen pienin seutukunta on Lakeuden seutukunta. Asukasmäärällä mitattuna Oulun seutukunta on Pohjois-Suomen suurin ja Siikalatvan seutukunta vastaavasti pienin.

Lisätietoja Suomen seutukunnista ja niiden välisistä eroista löytyy Tilastokeskuksen vuosittain ilmestyvästä ja vastaavalla tavalla toteutetusta Seutukunta- ja maakuntakatsaus -julkaisusta.

Kuva 4. Seutukunnat Pohjois-Suomessa 1998.

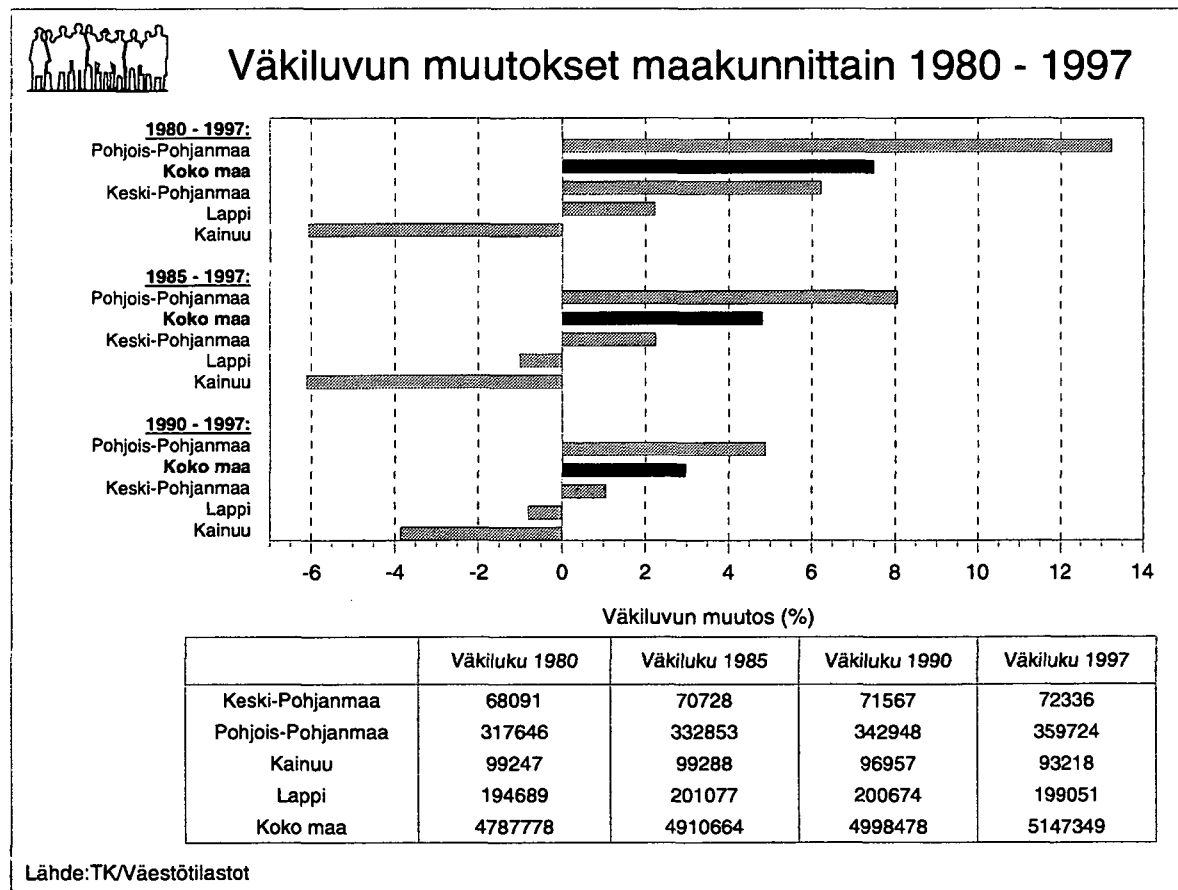
VÄESTÖ

Katsauksen tarkastelualueella asui vuoden 1997 lopussa 724 329 henkeä eli noin 14 % suomalaisista. Heistä lähes puolet asui Pohjois-Pohjanmaalla (359 724). Keski-Pohjanmaan väkiluku oli 72 336, Kainuussa asukkaita oli 93 218 ja Lapissa 199 051. Pohjois-Suomen väkirikkain kaupunki on Oulu, jossa asukkaita oli vuoden 1997 lopussa 113 567. Lapissa suurin väkimäärä on Rovaniemellä (35 718) ja Kainuussa eniten asukkaita on Kajaanissa (36 541). Keski-Pohjanmaan suurin kaupunki on Kokkola (35 513). Väestöltään pienimmät kunnat ovat Pohjois-Pohjanmaalla Temmes, Keski-Pohjanmaalla Lestijärvi, Kainuussa Ristijärvi ja Lapissa Pelkosenniemi.

Väestönmuutokset

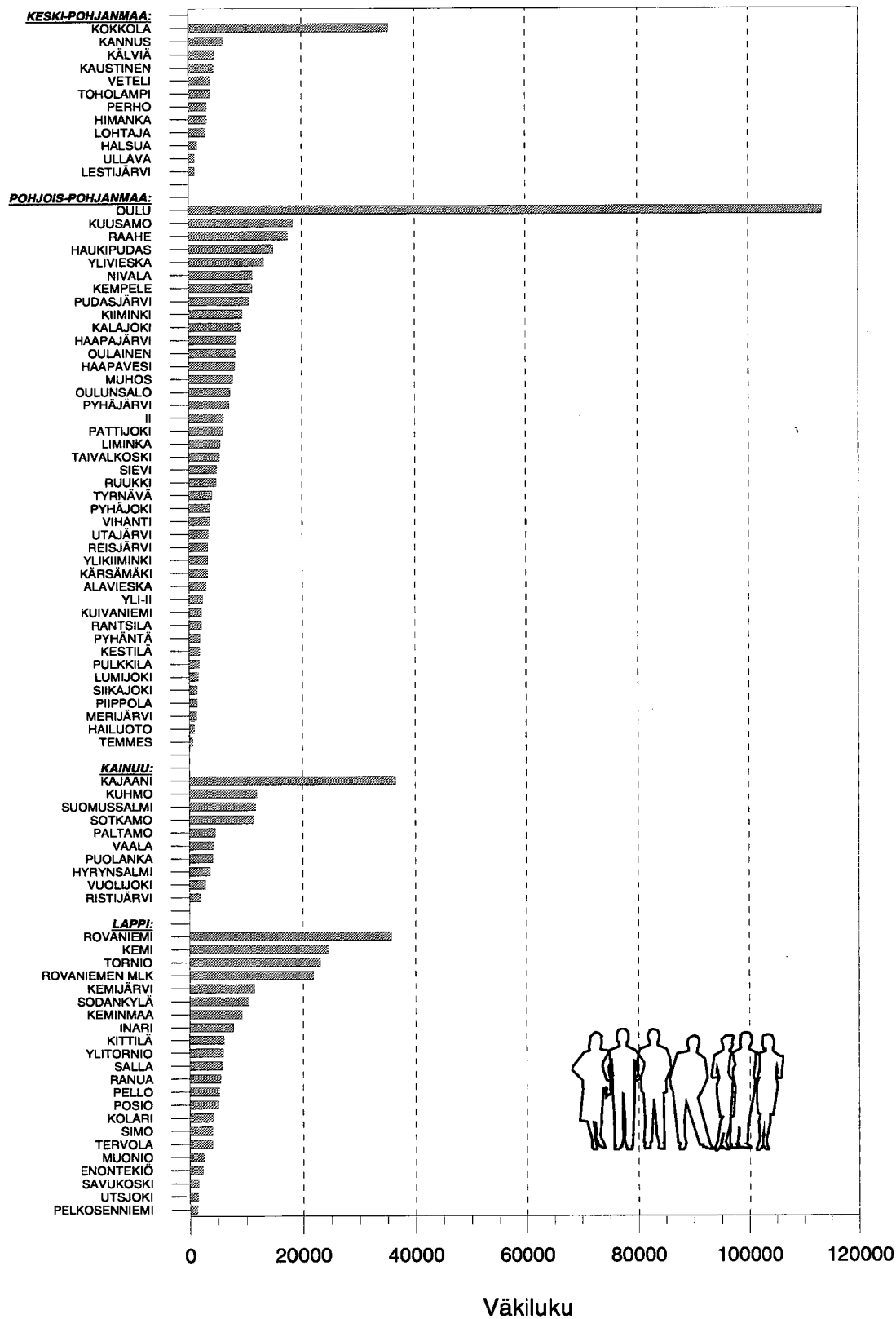
Pohjois-Pohjanmaan väkiluku on kasvanut vuosien 1980-1997 välillä suhteellisesti enemmän kuin koko maassa, kun samaan aikaan Kainuussa väkiluku on vähentynyt. Vuodesta 1985 vuoteen 1997 myös Lapin väkiluku väheni.

Kunnittain tarkasteltuna väestö on 1990 -luvulla suhteellisesti eniten välillä Limingassa ja vähentynyt eniten Pelkosenniemellä. Vuonna 1997 väestö kasvoi suhteellisesti eniten Kempeleessä ja väheni eniten Ristijärvellä. Vuonna 1997 väkiluku lisääntyi neljässätoista Pohjois-Pohjanmaan, kolmessa Keski-Pohjanmaan ja kahdessa Lapin kunnassa. Kainuun kaikissa kunnissa väkimäärä väheni.

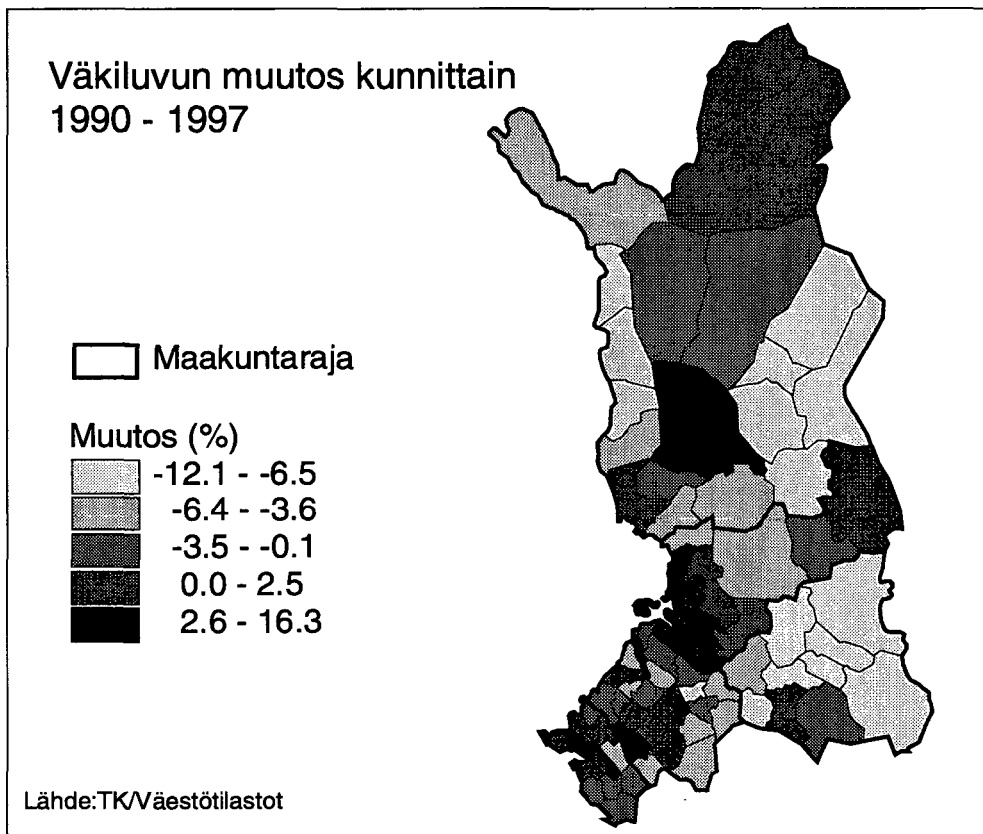
Kuva 5. Väkiluvun muutokset maakunnittain 1980 – 1997.

Väkiluku kunnittain 31.12.1997

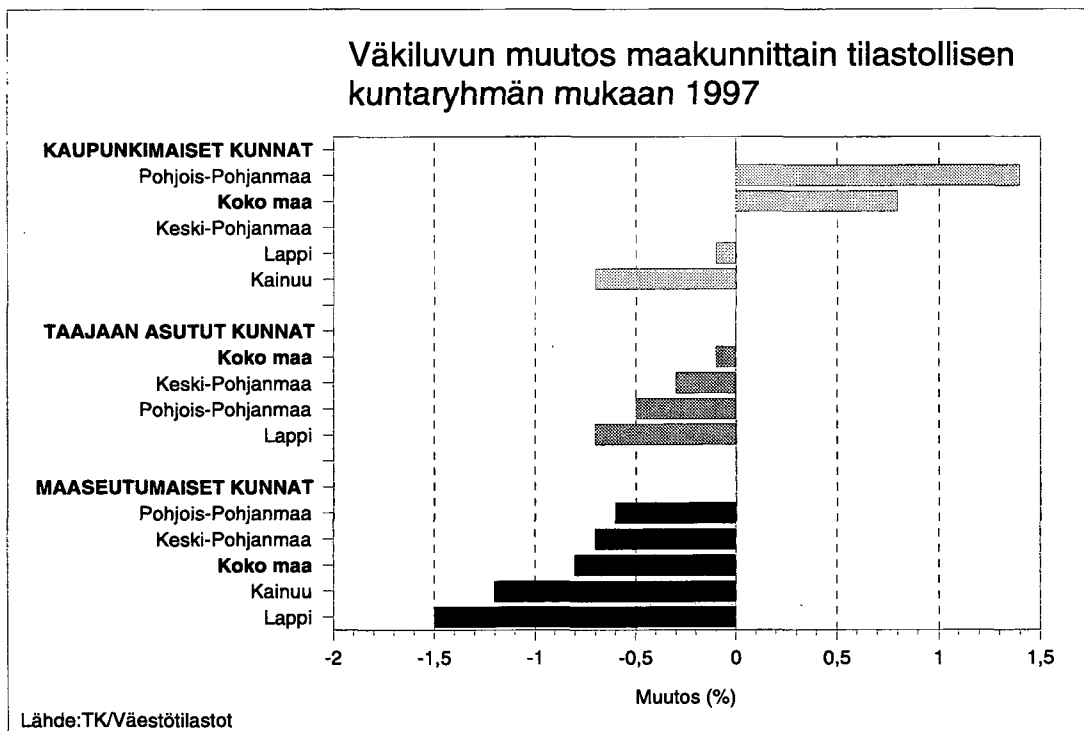
Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 6. Väkiluku kunnittain 31.12.1997.

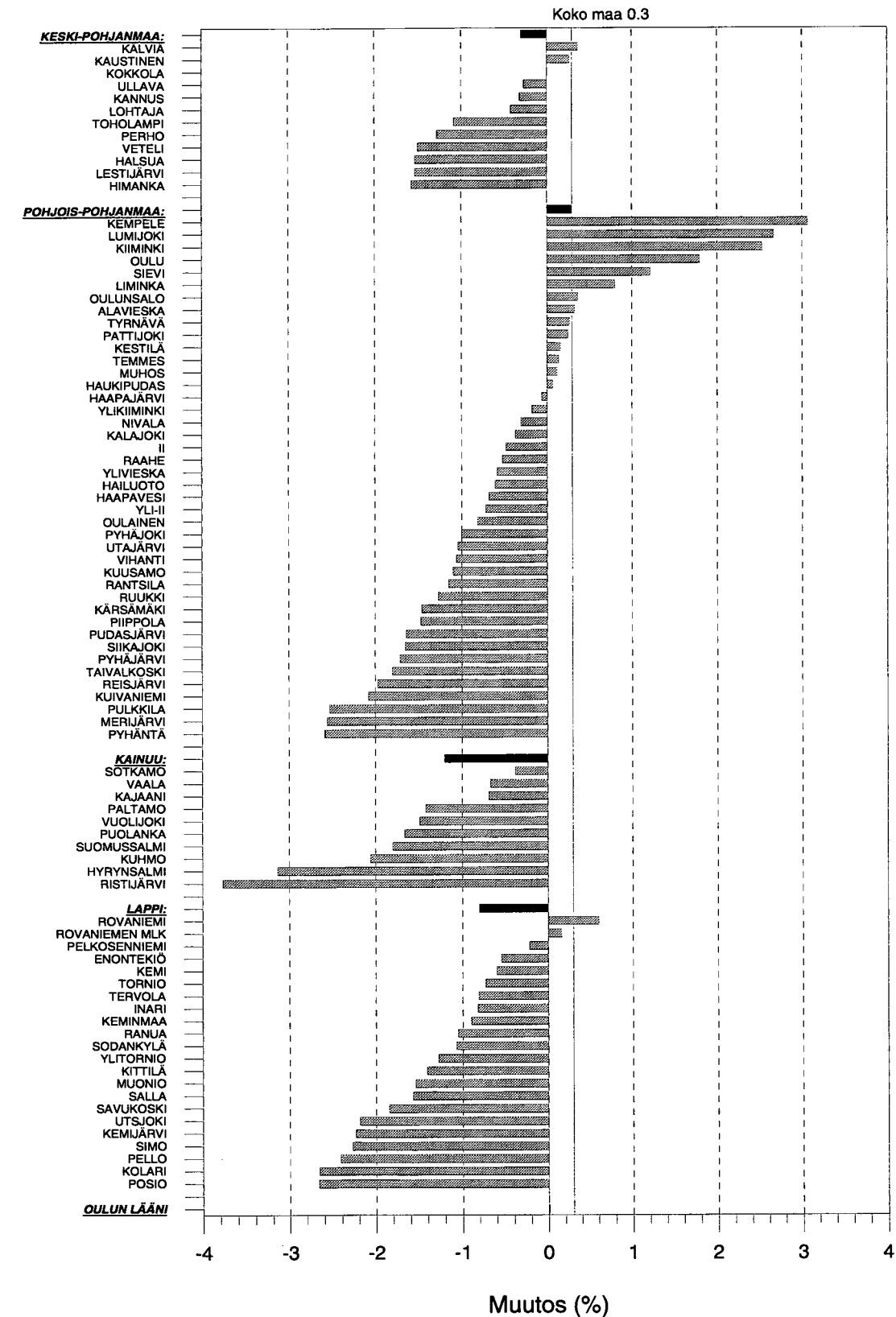
Kuva 7. Väkiluvun muutos kunnittain 1990 – 1997.

Tilastollisen kuntaryhmittelyn mukaan vuonna 1997 väkiluvun muutos Pohjois-Suomessa oli positiivinen vain Pohjois-Pohjanmaan kaupunkimaisissa kunnissa. Suurimman väkimäärän menetyksen kokivat Lapin ja Kainuun maaseutumaiset kunnat.

Kuva 8. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1997.

Väkiluvun muutos kunnittain 1997

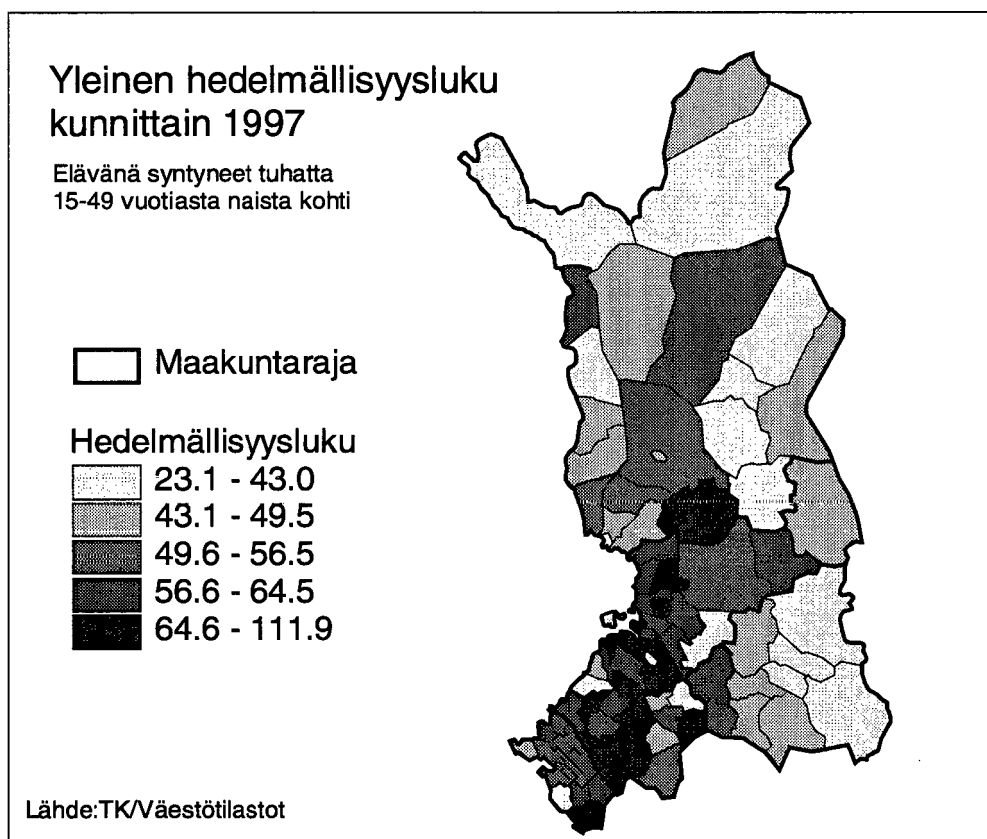
Kuva 9. Väkiluvun muutos kunnittain 1997.

Pohjois-Suomen maakunnista Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla väestön syntyvyys on ollut selvästi kuolleisuutta suurempi 1980- ja 1990-luvuilla. Syntyvyys on pysytellyt näissä maakunnissa maan keskiarvoa korkeampana vuosina 1980 - 97. Kokonaisnettomuutto on ollut miltei joka vuosi negatiivinen kaikissa maakunnissa, erityisesti Kainuussa.

Luonnollinen väestönkasvu

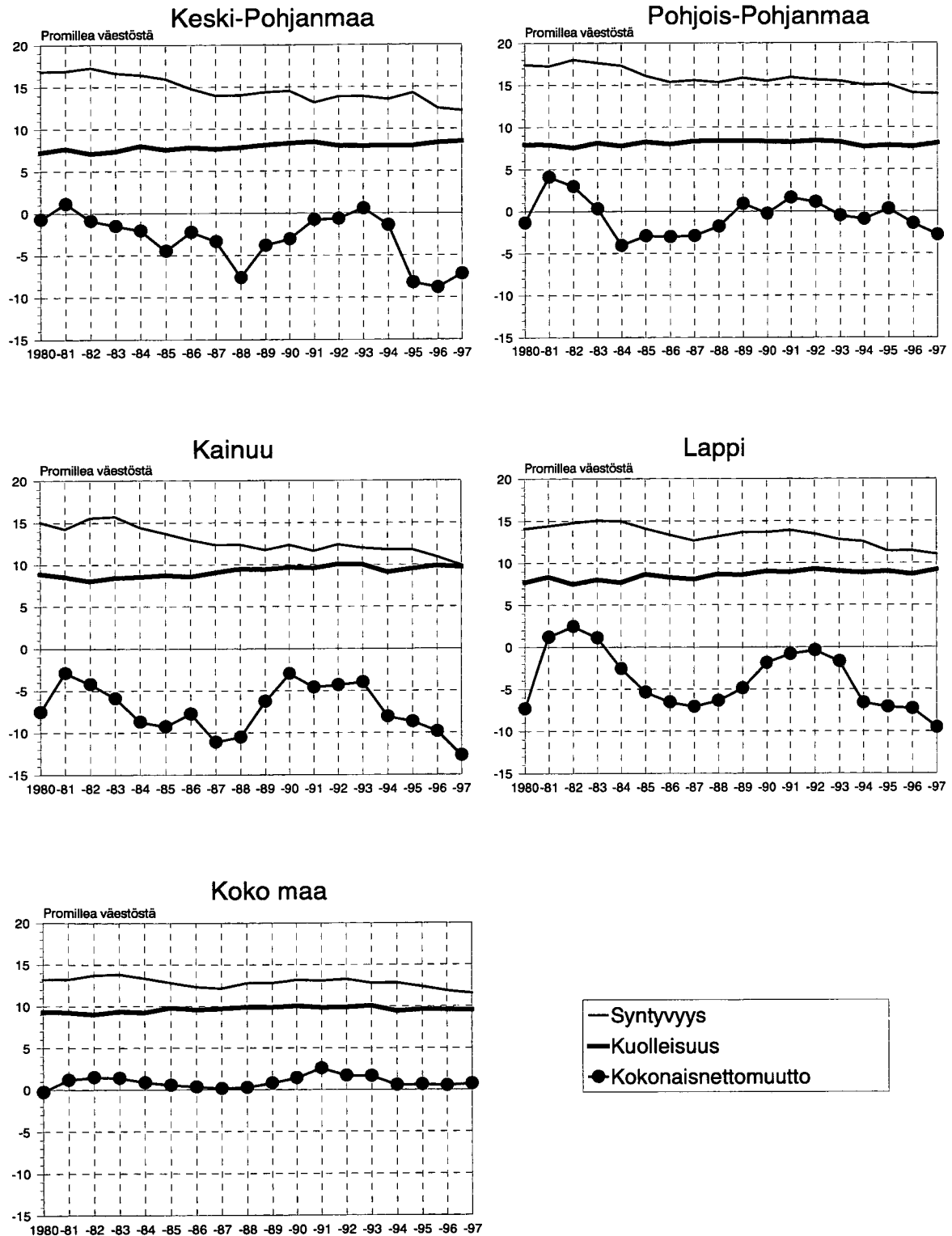
Syntyvyyttä voidaan mitata yleisellä hedelmällisyysluvulla, jossa elävänä syntyneiden lasten määrää verrataan 15-49-vuotiaiden naisten määrään. Vuonna 1997 Oulun läänissä hedelmällisyysluku oli suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Kunnittaisessa tarkastelussa suhde oli Yli-lissä suurin ja Hyrynsalmella pienin.

Toinen syntyvyyttä mittaava luku on luonnollinen väestönlisäys, jossa syntyneiden ja kuolleiden määriä verrataan toisiinsa. Pohjois-Suomen maakunnissa syntyneiden enemmisyys oli suurempaa kuin koko maassa keskimäärin. Kunnittaisessa tarkastelussa Oulun salossa, Kiimingissä ja Kempeleessä syntyneiden enemmisyys oli vuonna 1997 suurin. Negatiivisin luonnollinen väestönlisäys oli Utajärvellä.

Kuva 10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1997.

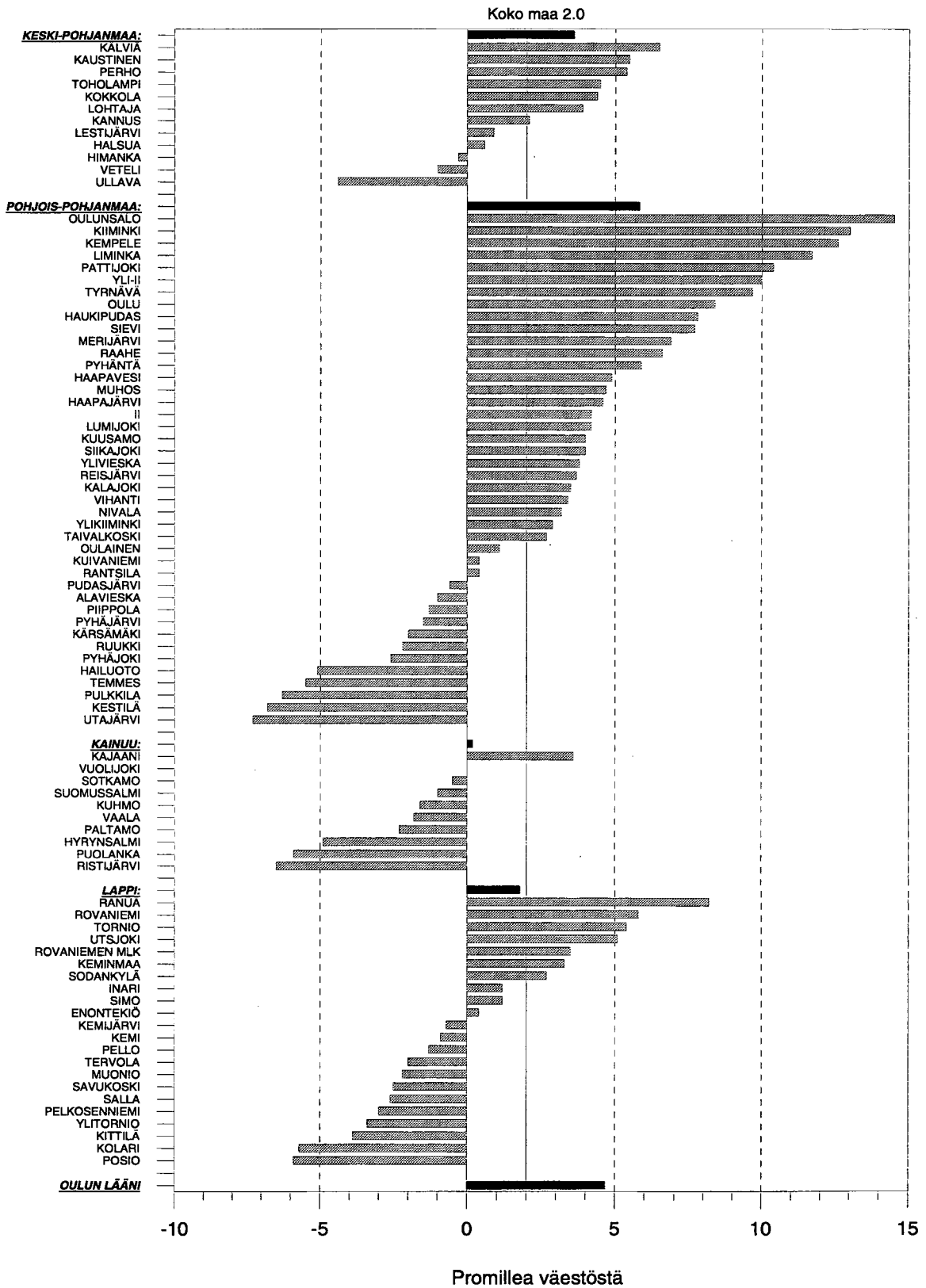
Väestönmuutokset maakunnittain 1980 - 1997

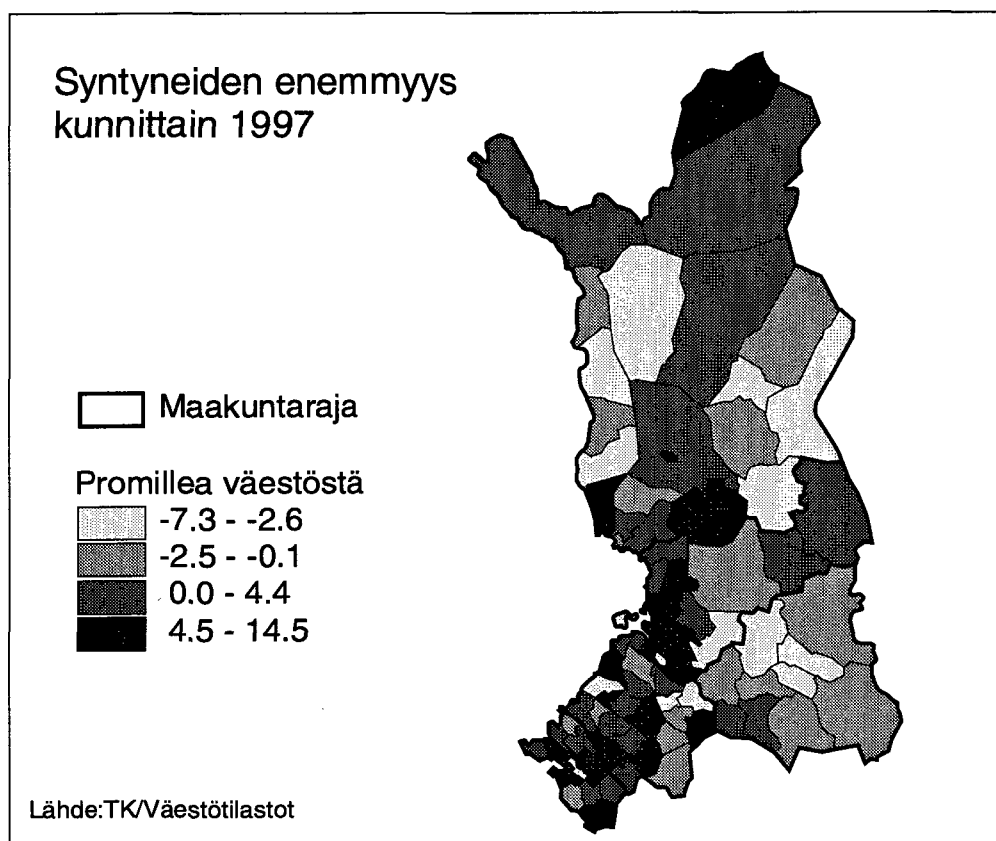
Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 11. Väestönmuutokset maakunnittain 1980 – 1997.

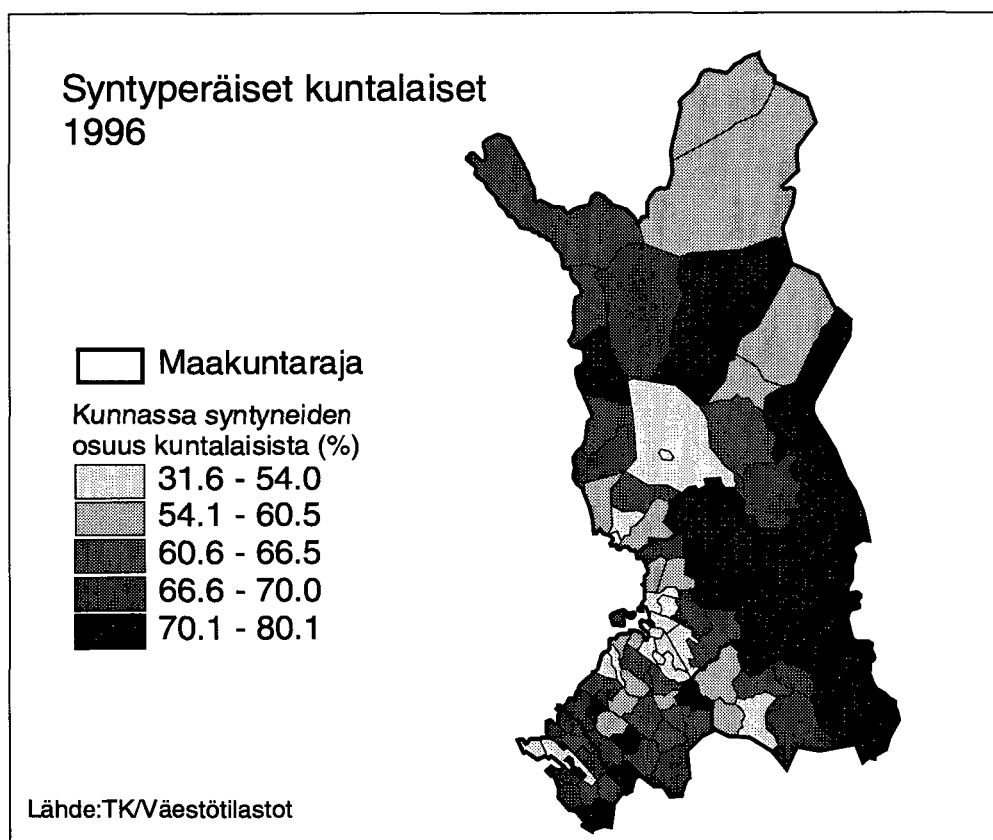
Syntyneiden enemmitys kunnittain 1997

Kuva 12. Syntyneiden enemmitys kunnittain 1997.

Kuva 13. Syntyneiden enemmitys kunnittain 1997.

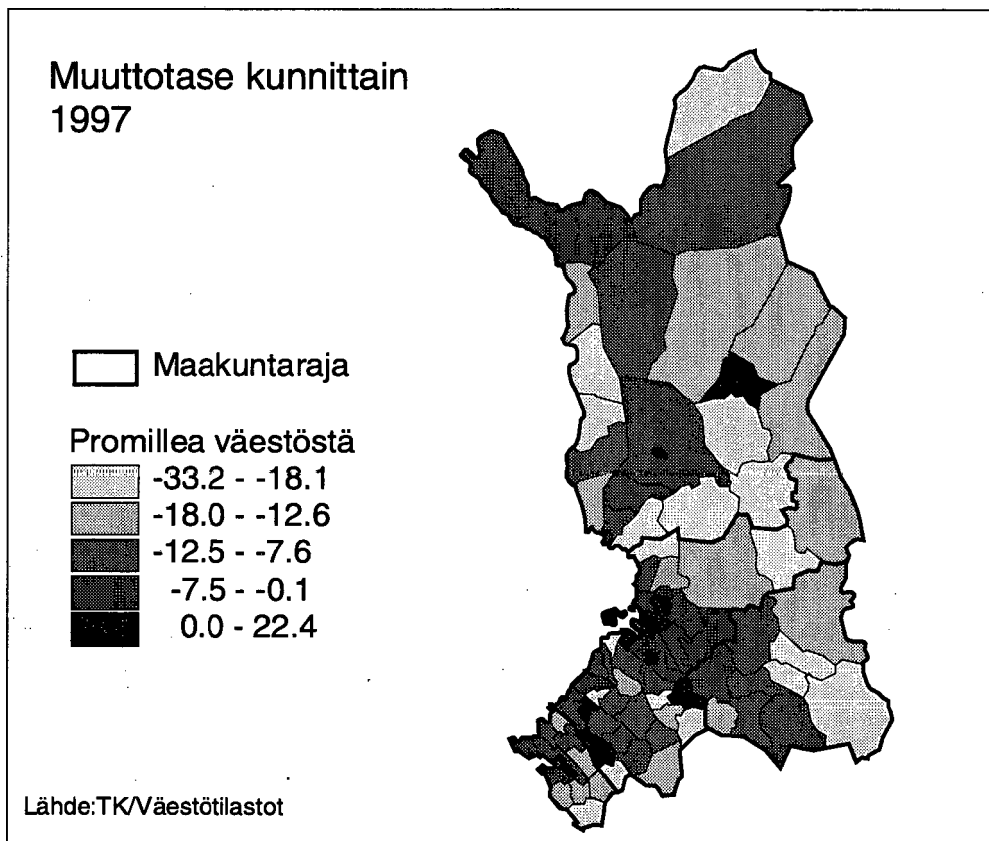
Kuva 14. Syntyperäiset kuntalaiset 1996.

Muuttotase

Vuonna 1997 muuttotase oli positiivinen Pohjois-Suomen 12 kunnassa. Positiivisin muuttotase oli Lumijoella ja Kempeleessä, negatiivisin Merijärvellä ja Pyhännällä.

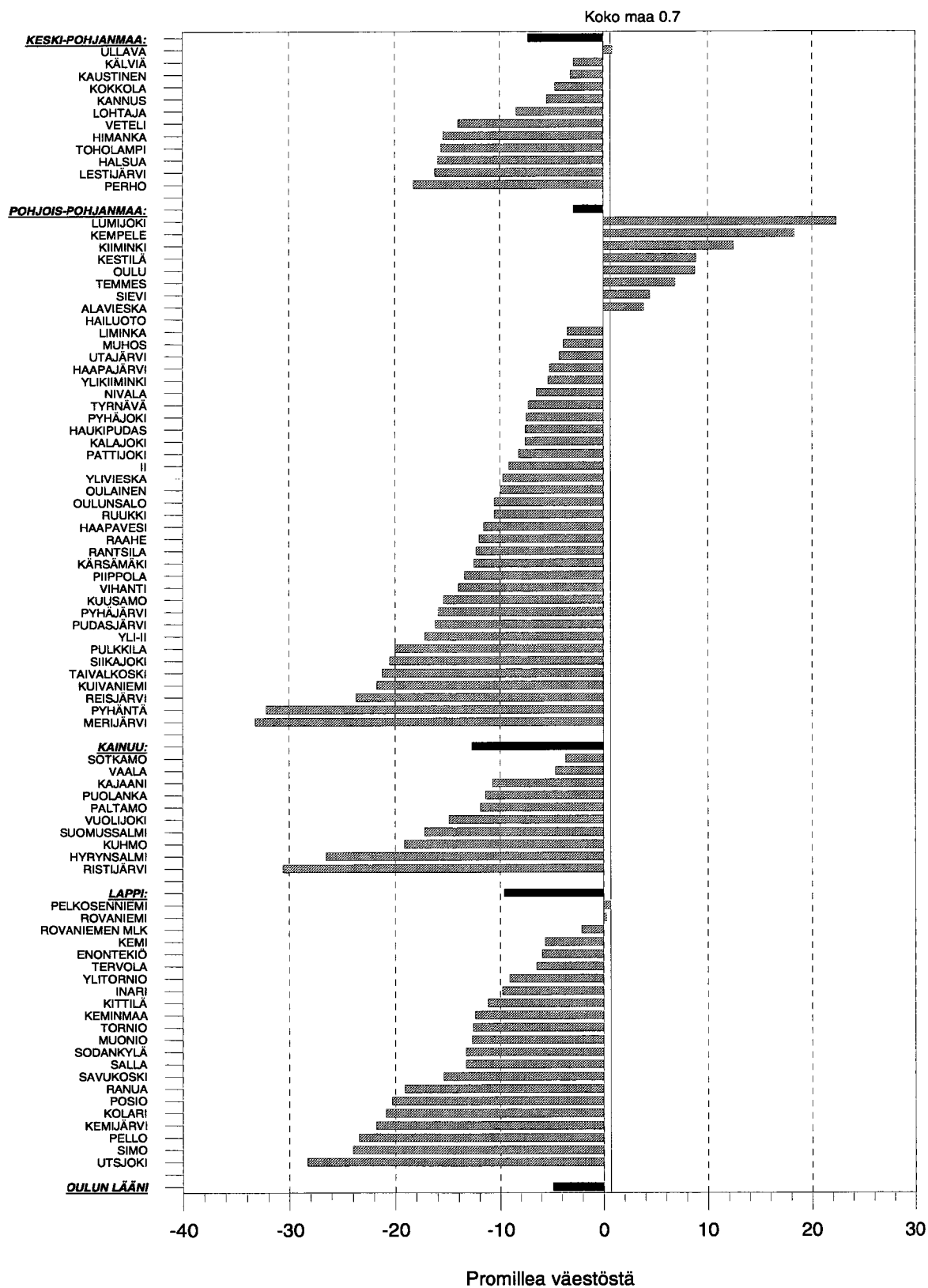
Keski-Pohjanmaalta muutettiin vuonna 1997 eniten Pohjois-Pohjanmaalle, Uudellemaalle ja Pohjanmaalle. Näistä maakunnista oli myös vilkkain tulomuutto. Nettomuutto jäi kuitenkin negatiiviseksi. Pohjois-Pohjanmaalle muutettiin eniten Lapista, Uudeltamaalta ja Kainuusta. Vastaavasti Uudellemaalle ja Lappiin suuntautui myös voimakkain lähtömuutto. Pohjois-Pohjanmaan nettomuutto oli positiivista Lapin, Kainuun, Keski- ja Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Etelä-Savon maakuntien suhteen. Kainuuseen muuttaneet tulivat vuonna 1997 lähinnä Pohjois-Pohjanmaalta, Uudeltamaalta ja Pohjois-Savosta. Vastaavasti samoihin maakuntiin suuntautui eniten poispäinmuuttoa. Muuttovoittoa Kainuu sai vain Etelä-Pohjanmaalta. Lappiin muutettiin lähinnä Pohjois-Pohjanmaalta ja Uudeltamaalta ja vastaavasti Lapista muutettiin eniten näihin maakuntiin.

Muuttoliikkeen pitkän aikavälin intensiteettiä voidaan kuvata jossain määrin myös kunnassa syntyneiden osuudella kuntalaisista. Asuinkunnassaan syntyneiden osuus kaikista kuntalaisista oli vuonna 1996 pienin Kempeleessä, Kiimingissä ja Pattijoella. Eniten nykyisessä asuinkunnassaan syntyneitä oli Kuhmossa, Pudasjärvellä, Perhossa ja Suomussalmella.

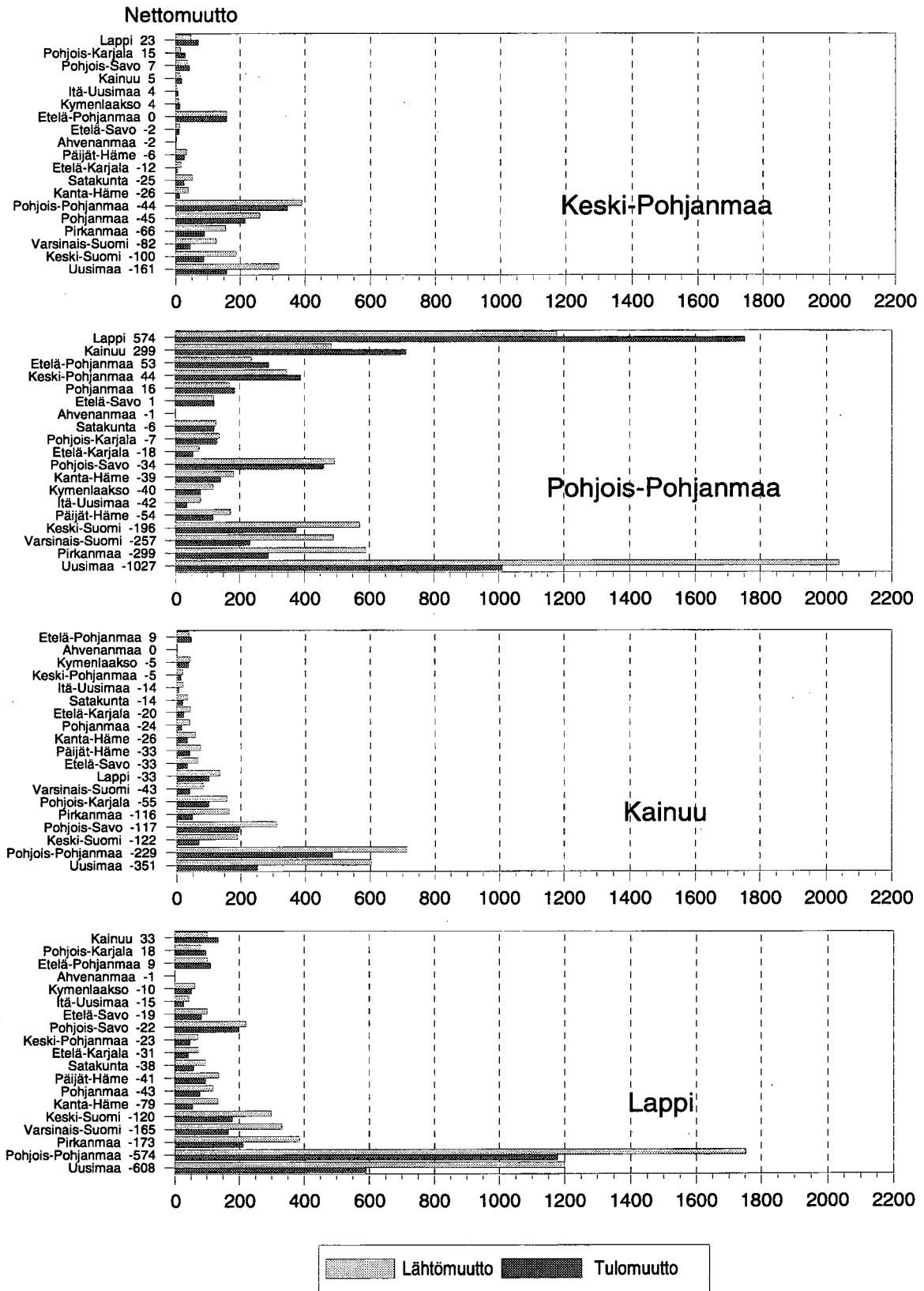
Kuva 15. Muuttotase kunnittain 1997.

Muuttotase kunnittain 1997

Kuva 16. Muuttotase kunnittain 1997.

Maakuntien väliset muutot 1997

Lähde: TK/Väestötilastot

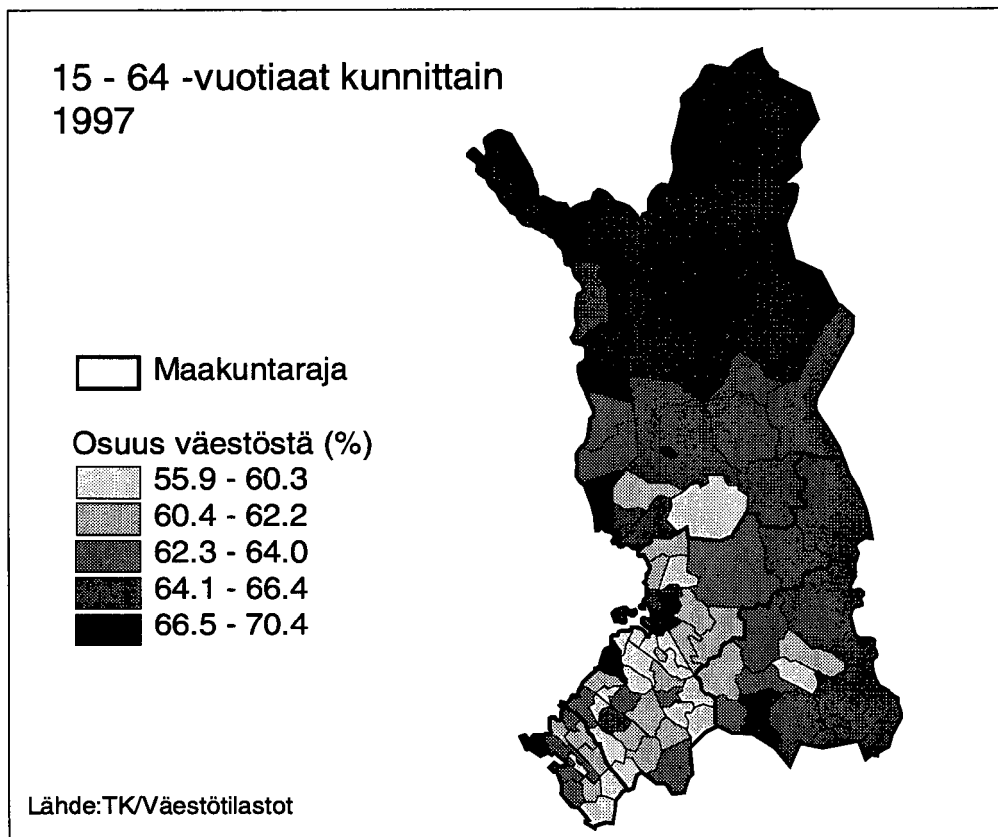
Kuva 17. Maakuntien väliset muutot 1997.

Ikä- ja sukupuolirakenne

Lasten ja nuorten osuus on Pohjois-Pohjanmaalla suurempi kuin Kainuussa tai Lapissa. Kainuussa ja Lapissa 20-34-vuotiaita on suhteellisesti selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Kunnista Oulunsalossa alle 15-vuotiaiden osuus on suurin ja yli 65-vuotiaiden osuus pienin. Vähiten nuoria on Hailuodossa, missä vanhimpiin ikäryhmiin kuuluvia on vastaavasti paljon. Eniten yli 65-vuotiaita on Ristijärvellä. Työikäisiä on eniten Raahessa ja vähiten Yli-Iissä.

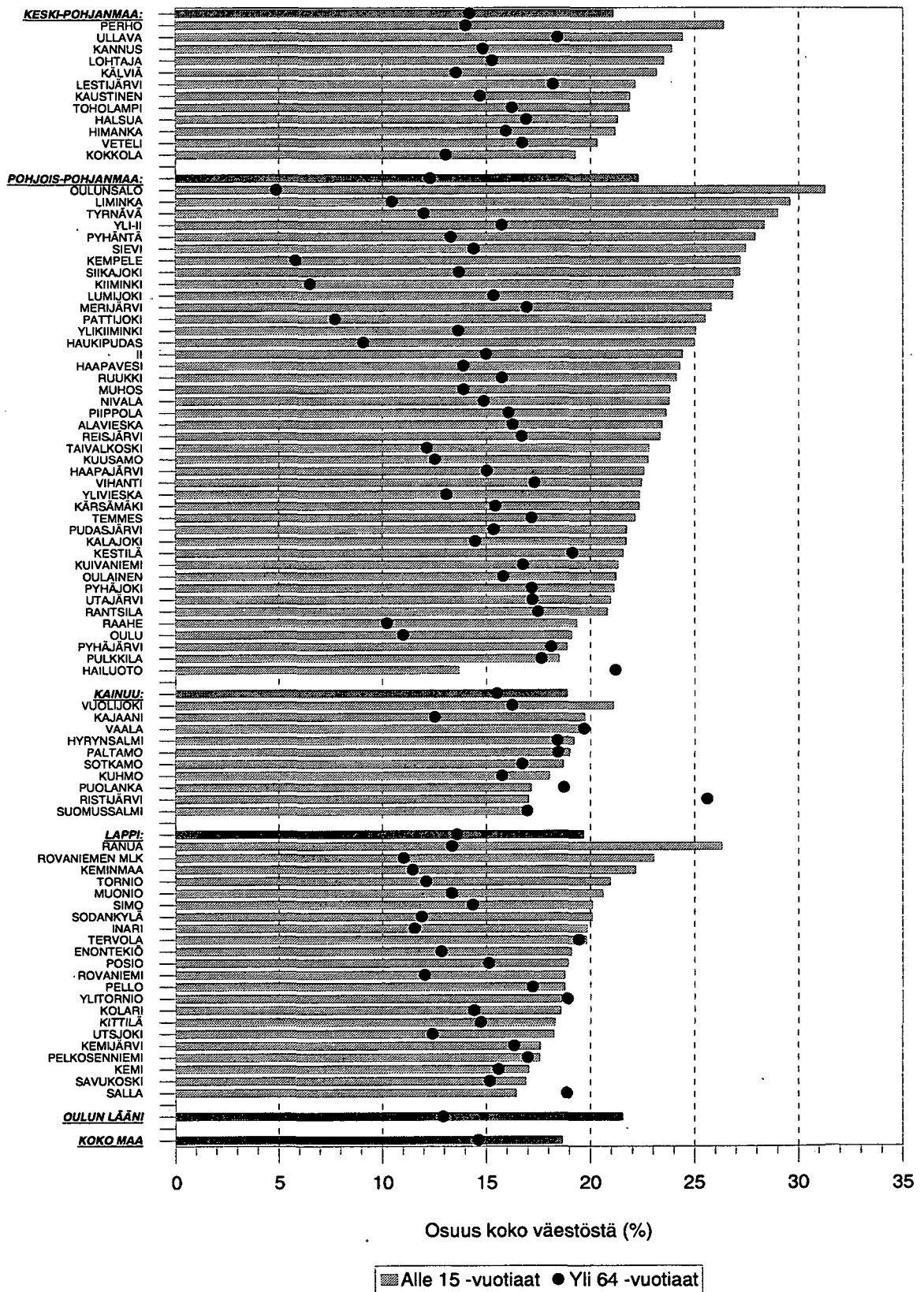
Vuonna 1997 väestön keski-ikä oli koko maassa 38.7 vuotta. Suomen maakunnista väestön keski-ikä oli alhaisin Pohjois-Pohjanmaalla (35.9 vuotta). Keski-Pohjanmaalla se oli 37.4, Kainuussa 39.1 ja Lapissa 38 vuotta. Kunnittaisessa tarkastelussa korkein keski-ikä oli Hailuodossa ja Ristijärvellä, yli 44 vuotta. Alhaisin se oli Oulunsalossa, alle 30 vuotta. Vuodesta 1980 keski-ikä oli laskenut Siikajoella, Lumijoella ja Limingassa. Muissa Pohjois-Suomen kunnissa se oli kasvanut. Kuhmossa kasvu oli suurin, lähes kahdeksan vuotta.

Suurin osa Pohjois-Suomen kunnista on sukupuolirakenteeltaan miesenemmistöisiä. Naiset ovat enemmistönä ainoastaan 12 kunnassa. Vähiten naisia tuhatta miestä kohti vuonna 1997 oli Savukoskella, vain 841. Pohjois-Suomen naisvaltaisin kunta on Rovaniemi.

Kuva 18. 15 – 64 -vuotiaat kunnittain 1997.

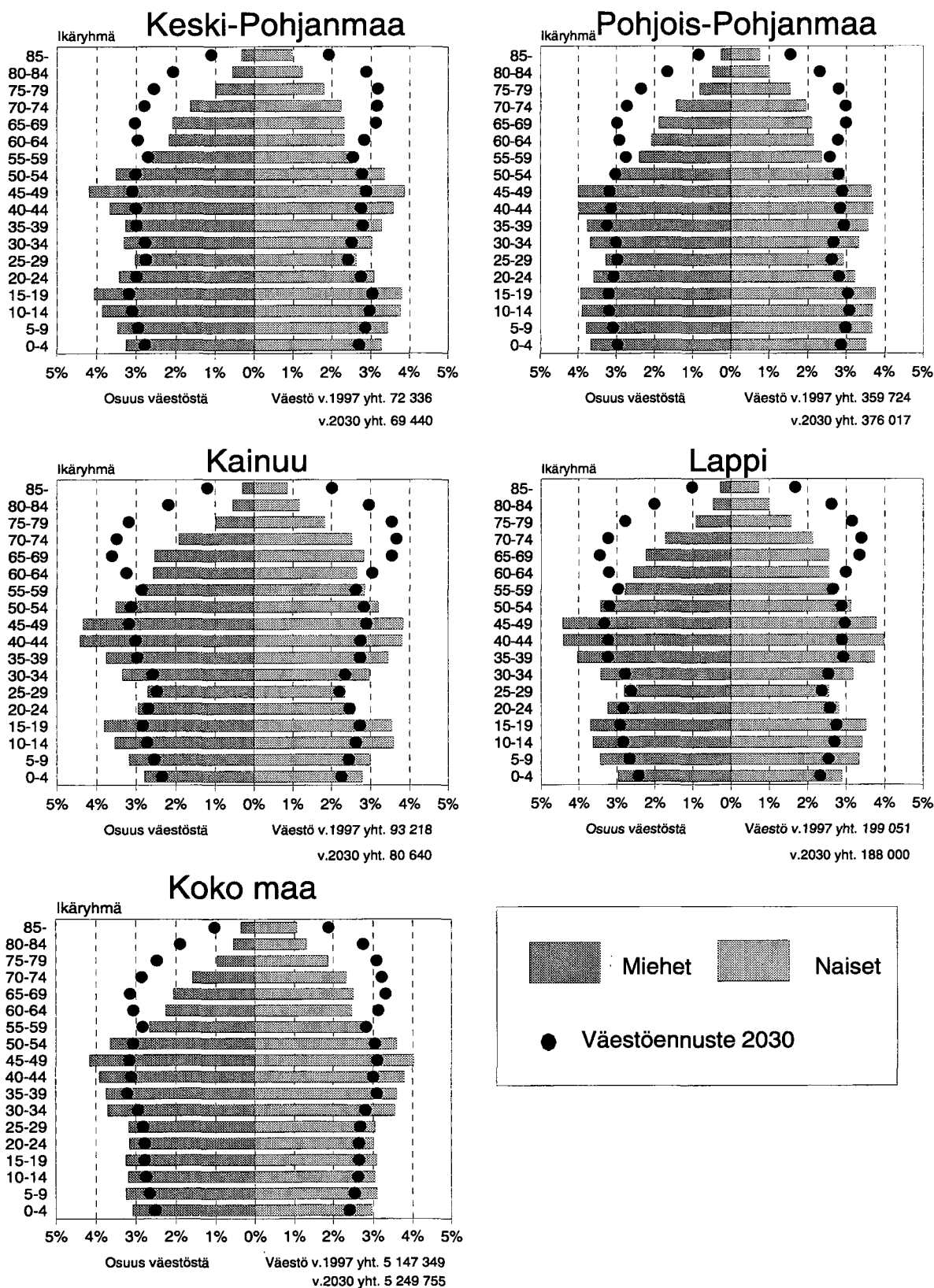
Alle 15- ja yli 64 -vuotiaat kunnittain 1997

Lähde: TK/Väestötilastot

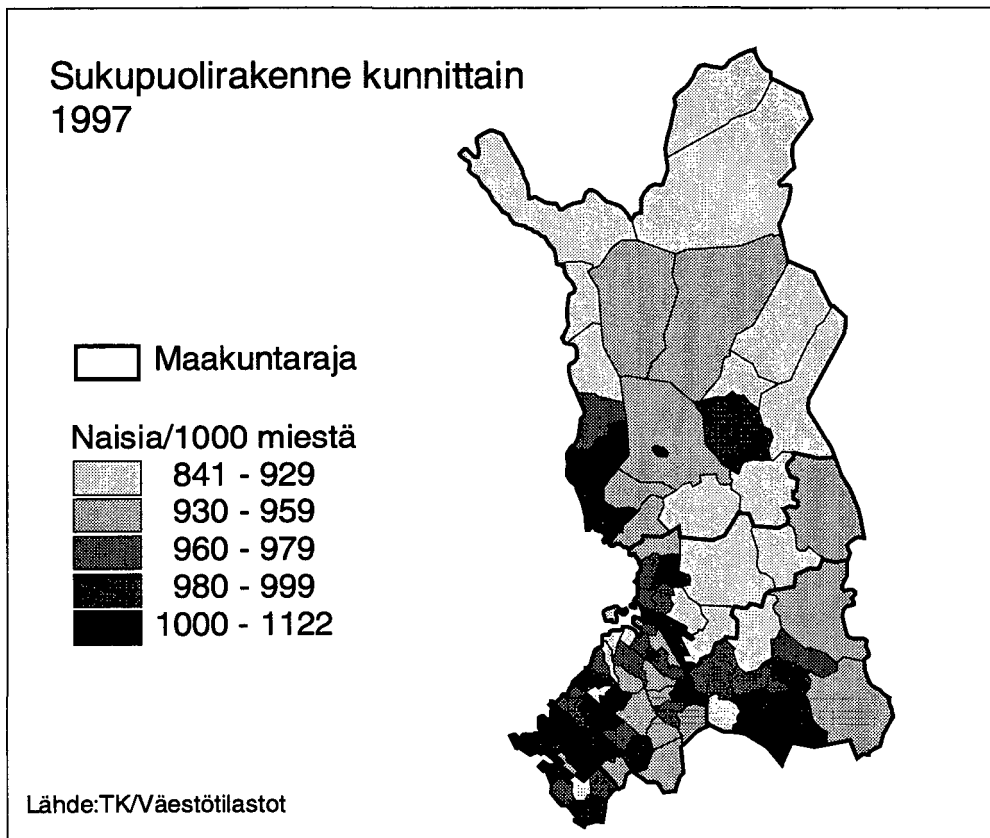
Kuva 19. Alle 15- ja yli 64-vuotiaat kunnittain 1997.

Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1997 ja ennuste 2030

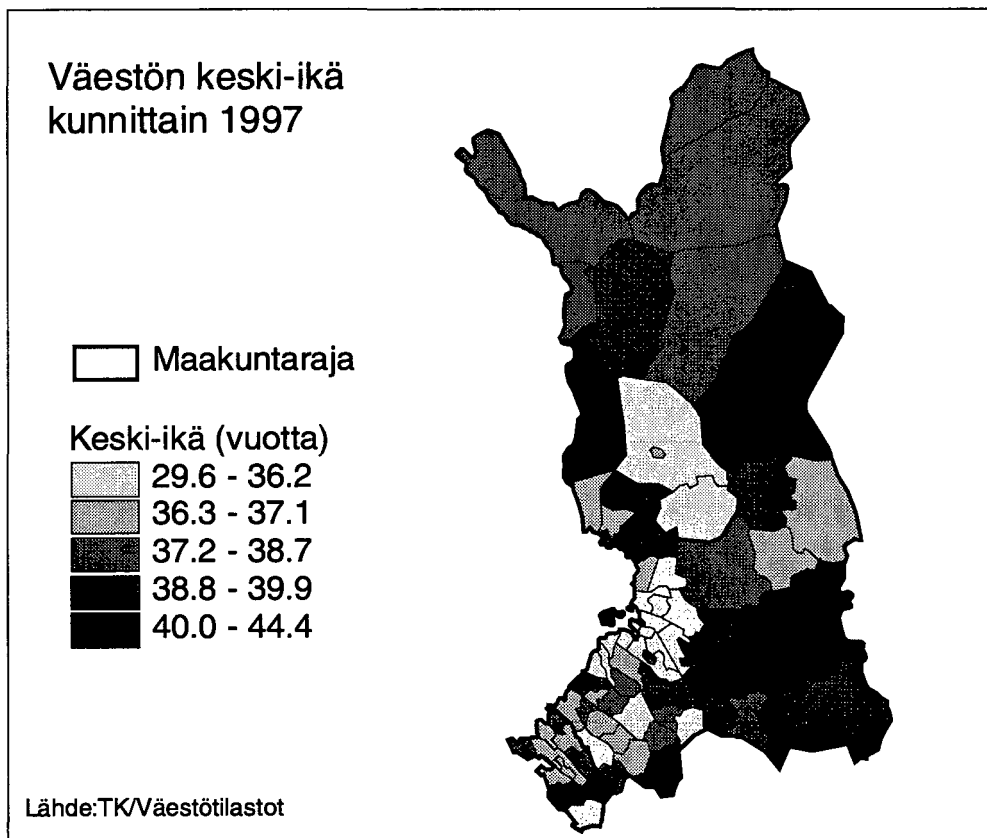

Lähde: TK/Väestötilastot

Kuva 20. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1997 ja ennuste 2030.

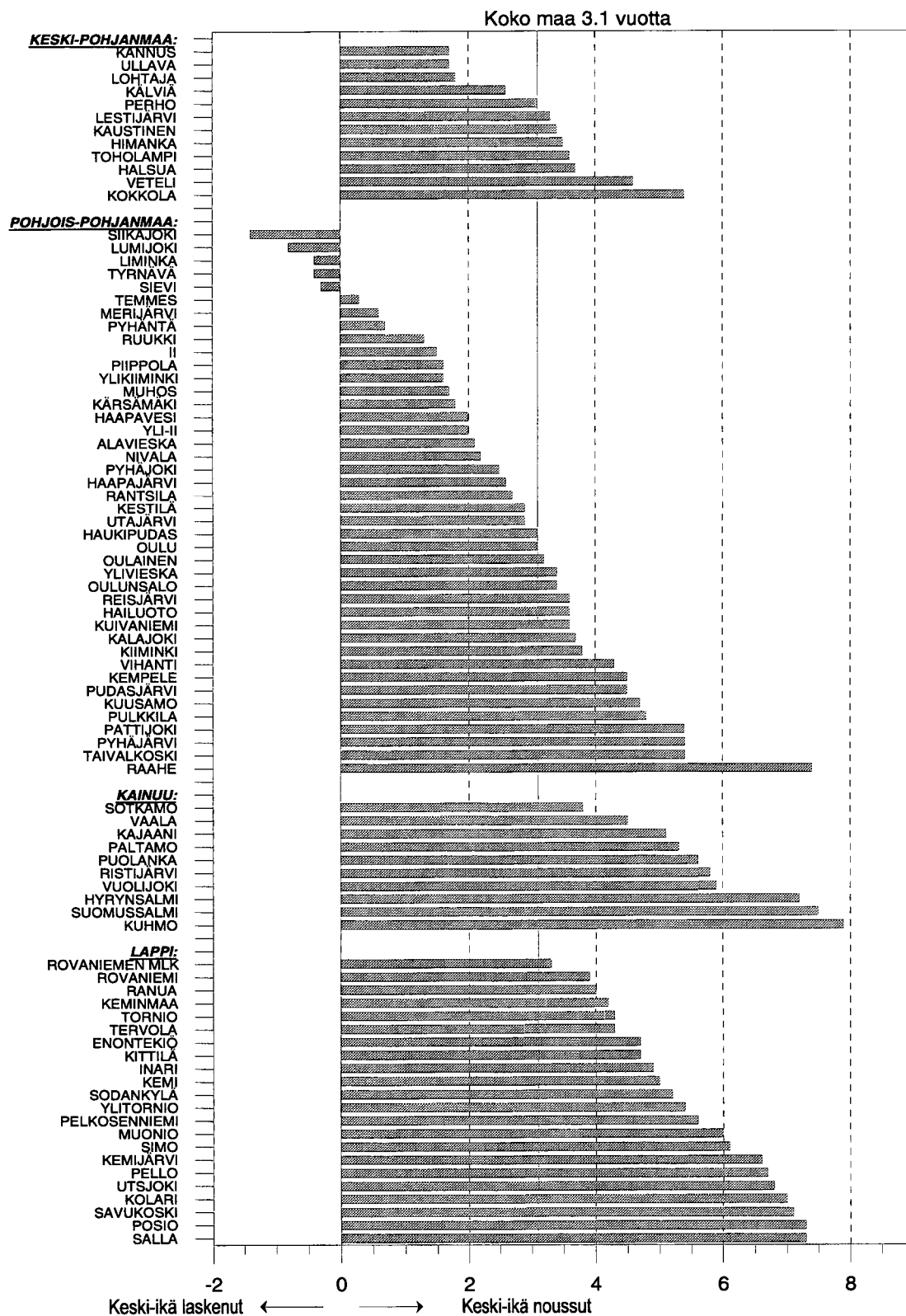

Kuva 21. Sukupuolirakenne kunnittain 1997.

Kuva 22. Väestön keski-ikä kunnittain 1997.

Keski-ikä muutos kunnittain 1980 - 1997

Lähde: TK/Väestötillastot

Kuva 23. Keski-ikä muutos kunnittain 1980 – 1997.

Väestöennuste

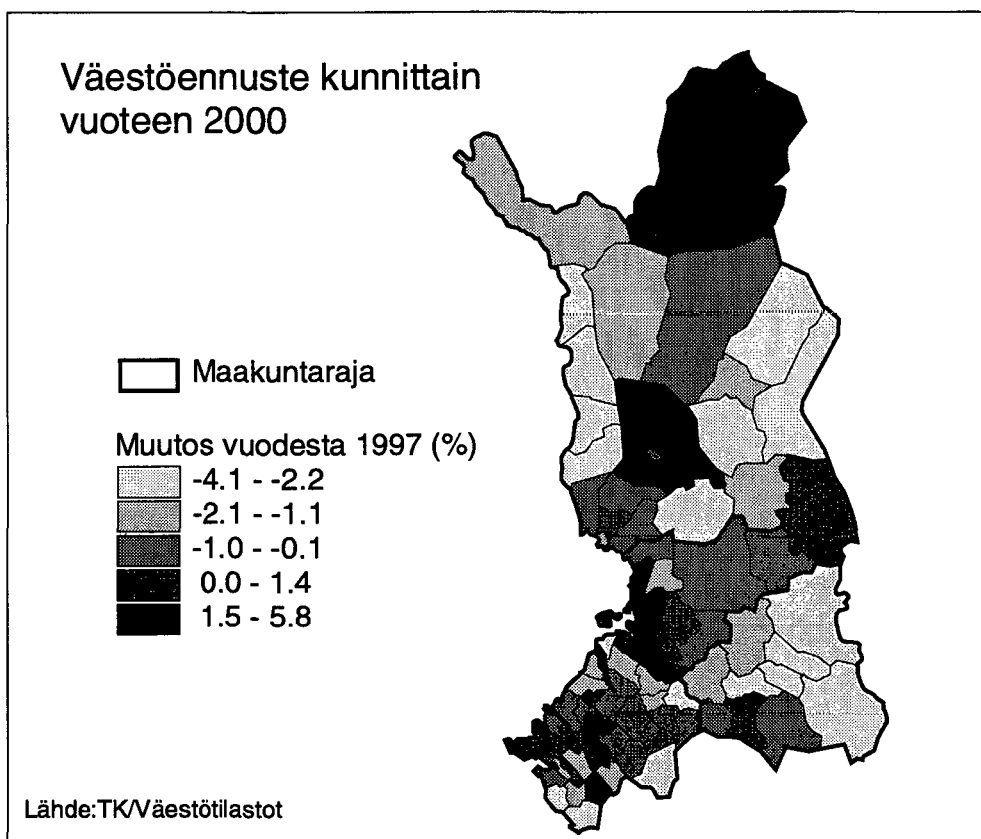
Uusimman kunnittaisen väestöennusteen perusväkilukuna on käytetty vuoden 1997 väkilukua. Ennuste on laskettu käyttämällä ns. demografista komponenttimallia, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Uusin ennuste on laadittu vuoden 1998 keväällä.

Ikäryhmittäisen ennusteen mukaan työikäisen väestön määrä vähenee vuoden 2010 jälkeen kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa kuten myös koko maassa. Ennusteen mukaan Kainuussa yli 65-vuotiaiden määrä ylittää alle 15-vuotiaiden määrän heti 2000-luvun alussa. Lapissa ja Keski-Pohjanmaalla tämä ylitys tapahtuu vuoden 2010 tienoilla ja Pohjois-Pohjanmaalla vasta lähellä vuotta 2020 (katso myös kuva 20).

Hyrynsalmi, Salla ja Pello ovat ennusteen mukaan Pohjois-Suomen kuntia, joissa väestö vähenee eniten. Vuoteen 2000 mennessä vähenemistä on tapahtunut noin 4 %, vuoteen 2030 mennessä Hyrynsalmella jopa yli 30 %.

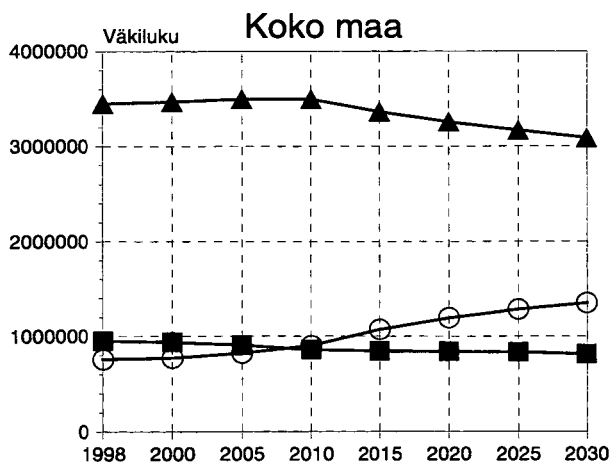
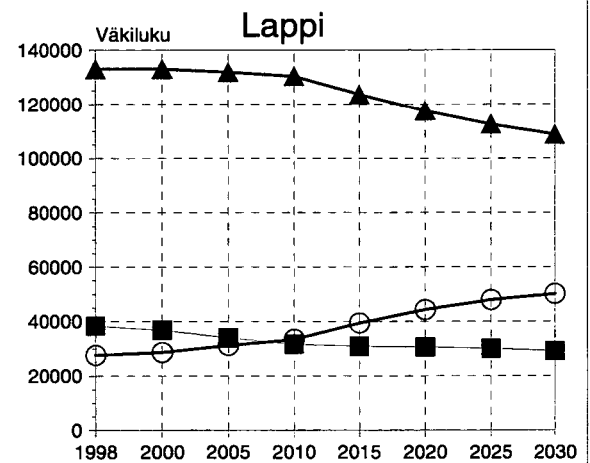
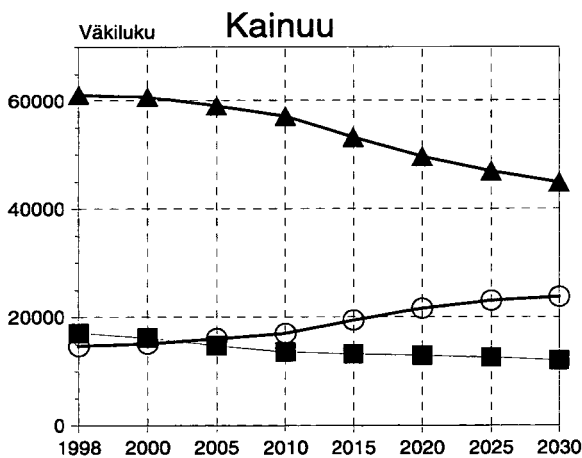
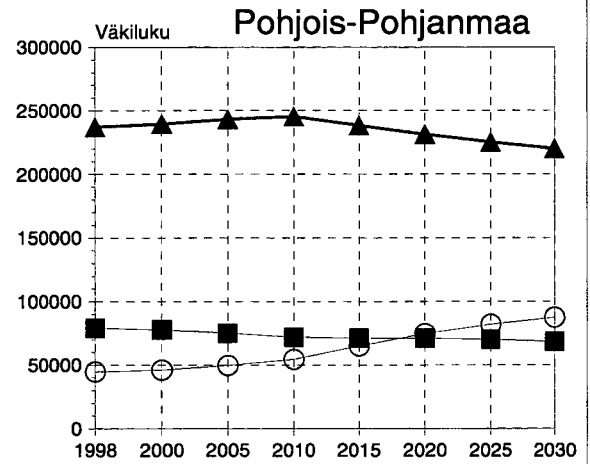
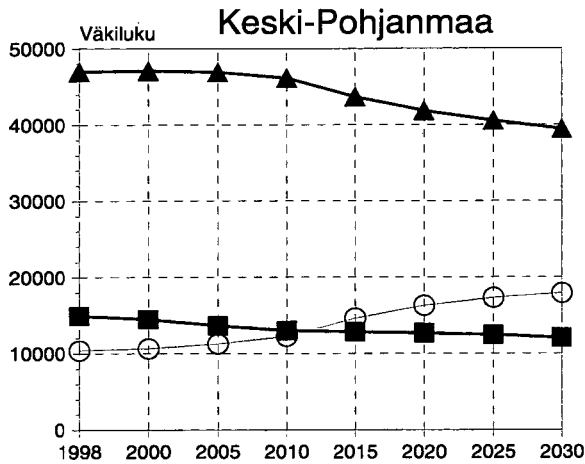
Vuoteen 2030 mennessä alle 15-vuotiaiden määrä kasvaa Tyrnävällä, Limingassa, Temmeksellä, Hailuodossa ja Oulunsalossa. Eniten lasten määrä vähenee Kuhmossa ja Hyrynsalmella.

Yli 64-vuotiaiden määrä vähenee vastaavasti vuoteen 2030 mennessä vain Ristijärvellä. Eniten tämän ikäluokan määrä kasvaa Kempeleessä, Kiimingissä ja Oulunsalossa. Kempeleessä kasvu on ennusteen mukaan yli 300 %.

Kuva 24. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2000.

Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain ja koko maassa 1998 - 2030

Huom! Erilaiset asteikot

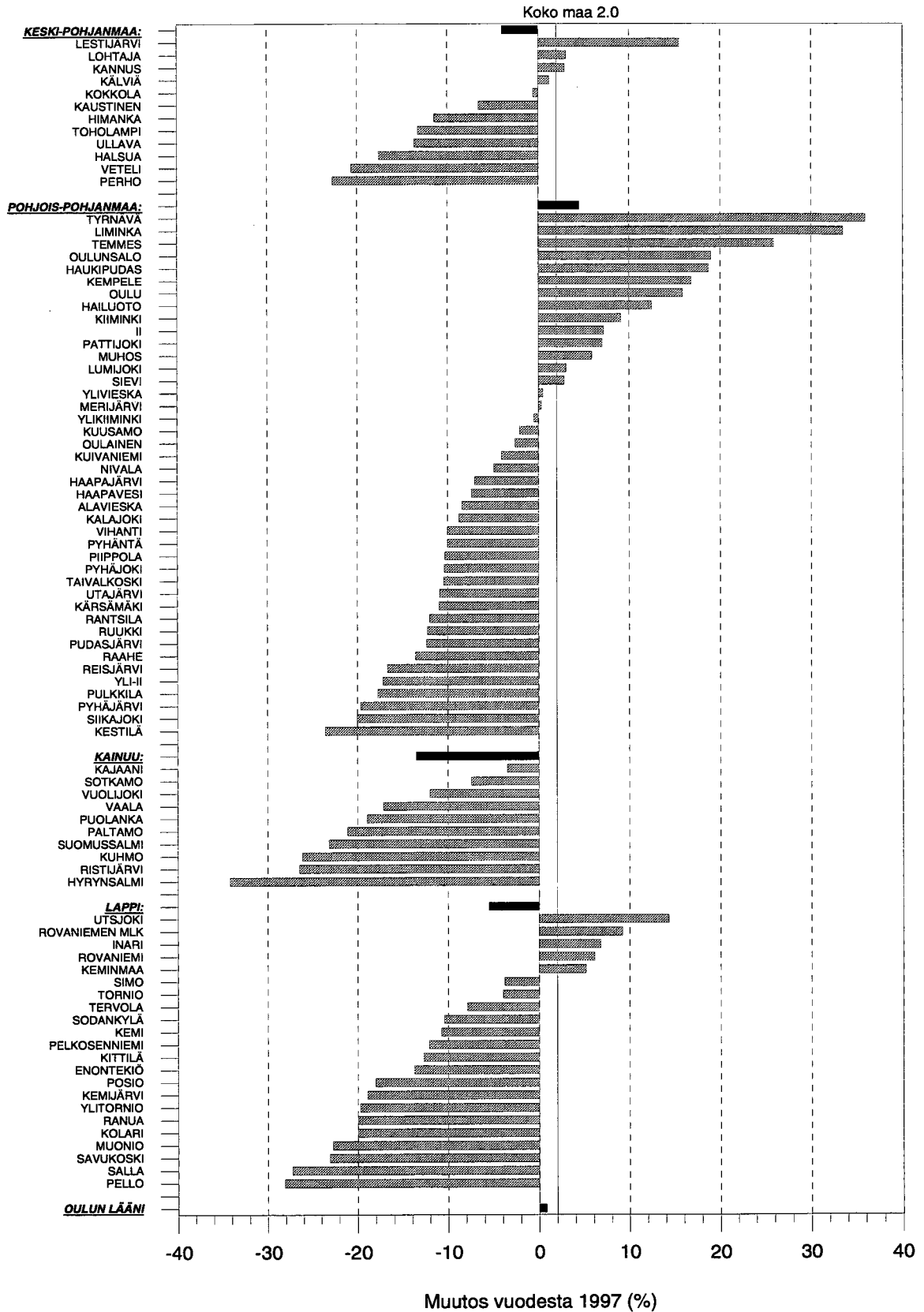
Ikäryhmät

- 0 - 14 vuotiaat
- ▲ 15 - 64 vuotiaat
- Yli 64 -vuotiaat

Lähde: TK/Väestötilastot

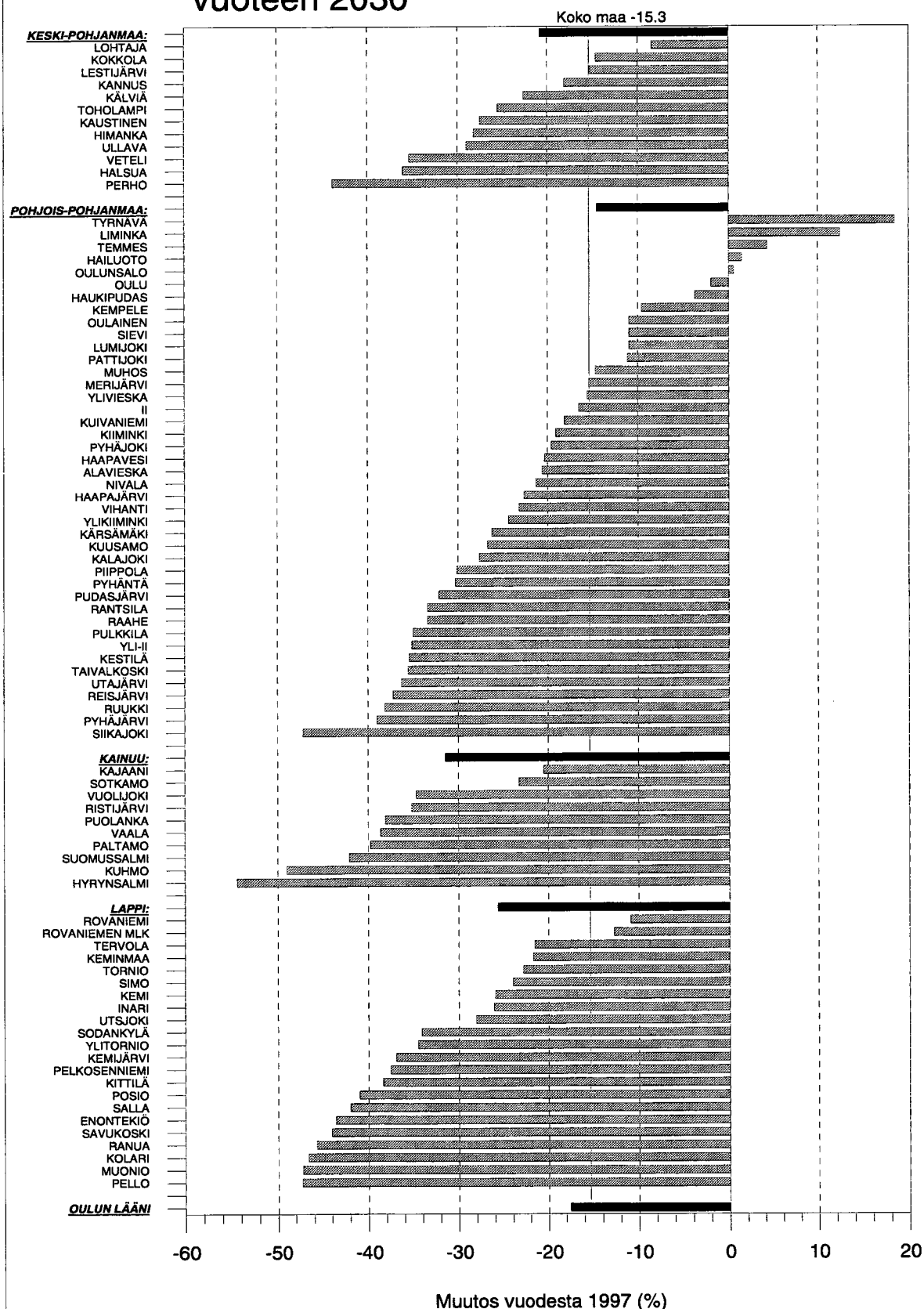
Kuva 25. Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain ja koko maassa 1998 - 2030.

Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030

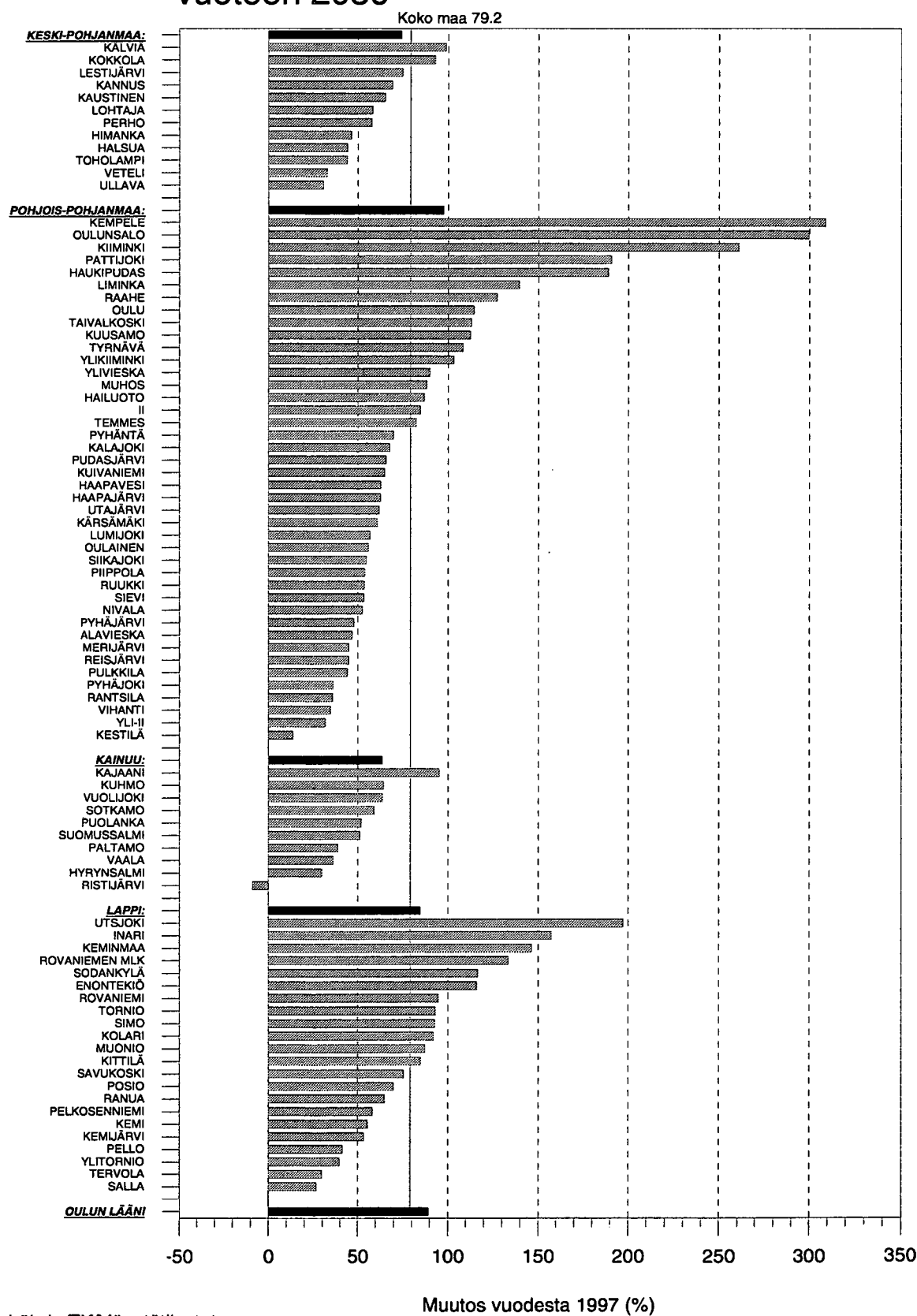
Kuva 26. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030.

Alle 15-vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030

Kuva 27. Alle 15 -vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030.

Yli 64-vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030

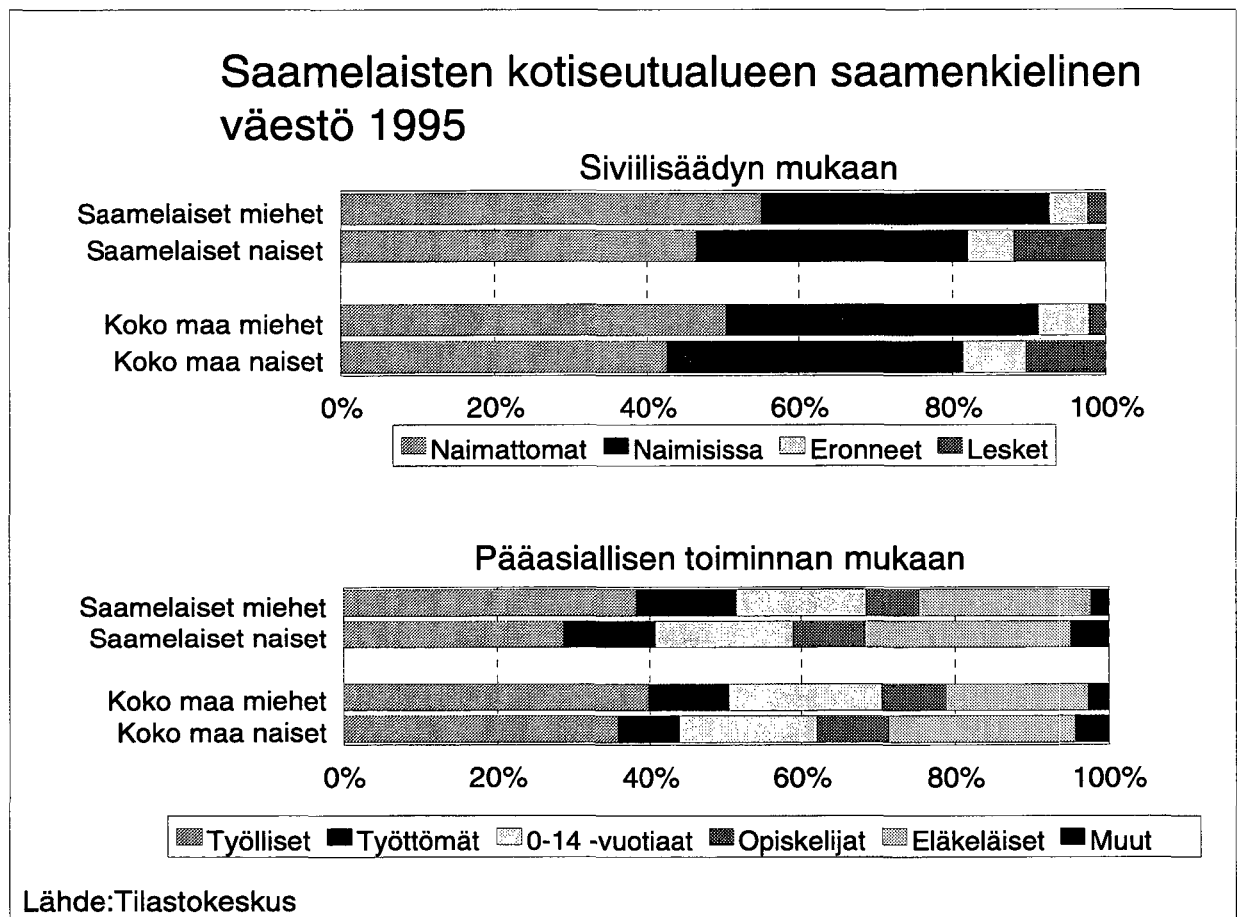
Kuva 28. Yli 64 -vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030.

Saamelaiset

Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa saamelaiseksi katsotaan henkilö, joka itse pitää itseään saamelaisena ja jolle saamen kieli on äidinkieli tai vähintään yhden hänen vanhempansa tai isovanhempansa äidinkieli. Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa pääkielenä on pohjois-saamen kieli.

Suomessa asuu 6 500 saamelaista. Heistä 4 000 asuu saamelaisten kotiseutualueella, joka rajoittuu Ruotsiin, Norjaan ja Venäjään. Saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnat sekä Sodankylän kunnan pohjoisosa. Alue on 35 000 km² suuruinen. Siihen sisältyy erityinen kolttala-alue toisen maailmansodan jälkeen Suomeen muuttaneille kolttasaamelaisille. Saamelaiset muodostavat nykyään kolmasosan alueensa koko väestöstä. Vielä ennen toista maailmansotaa heitä oli noin puolet väestöstä. Utsjoen kunnassa saamelaiset ovat enemmistönä, muualla vähemmistönä. (Lähde: Saamelaisvaltuuskunnan julkaisuja nro 4/1994)

Vuonna 1997 koko maassa oli 1716 saamenkielistä ja heistä valtaosa asui Lapissa. Vuonna 1995 näitä kotiseutualueellaan asuvia saamenkielisiä oli 1509. Heistä 55 % oli miehiä. Naimattomien miesten osuus oli suurempi kuin valtaväestössä. Saamelaisten naisten työllisyys oli heikompi kuin koko maassa keskimäärin. Myös eläkeläisten osuus oli suurempi.

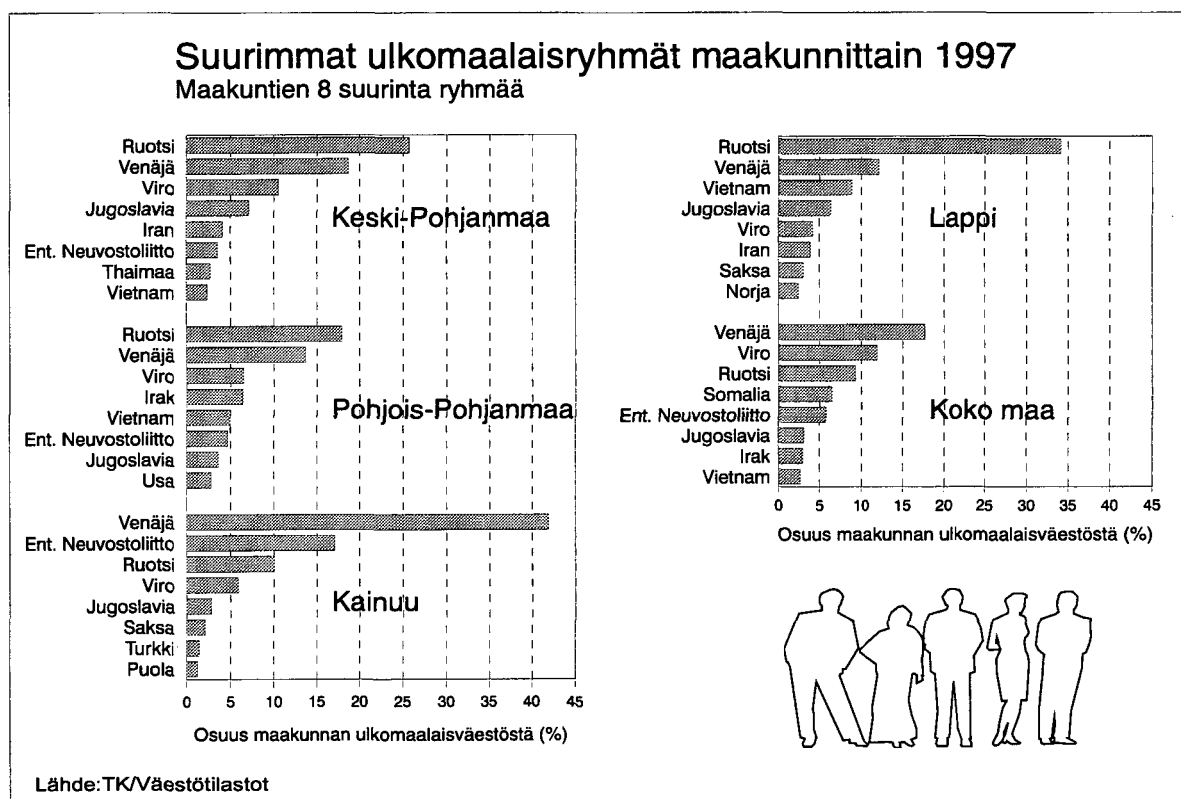

Kuva 29. Saamelaisten kotiseutualueen saamenkielinen väestö 1995

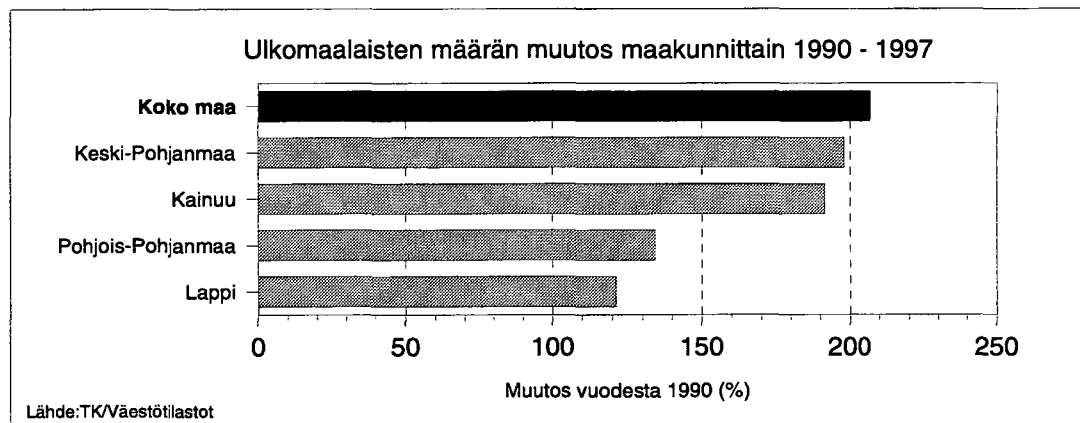
Ulkomaalaisväestö

Vuonna 1997 Suomessa asui 80 600 ulkomaalaista, 15,7 promillea väestöstä. Pohjois-Suomessa tämä osuus ylittyi vain Lestijärvellä. Suhteellisesti vähiten ulkomaalaisia asui Savukoskella, Lohtajalla ja Vihannissa. Kainuussa ulkomaalaisten osuus oli suurin Kuhmossa. Kainuussa yli 40 % ulkomaalaisista oli venäläisiä. Lapissa kolmannes ja Keski-Pohjanmaalla neljännes ulkomaalaisista oli ruotsalaisia. Pohjois-Pohjanmaalla ruotsalaisten ja venäläisten osuudet olivat lähes yhtä suuria ja ulkomaalaisten alkuperän hajonta suurempaa.

Maakunnista ulkomaalaisten määrä on kasvanut eniten Keski-Pohjanmaalla vuodesta 1990 vuoteen 1997. Lapissa kasvu on ollut pienin.

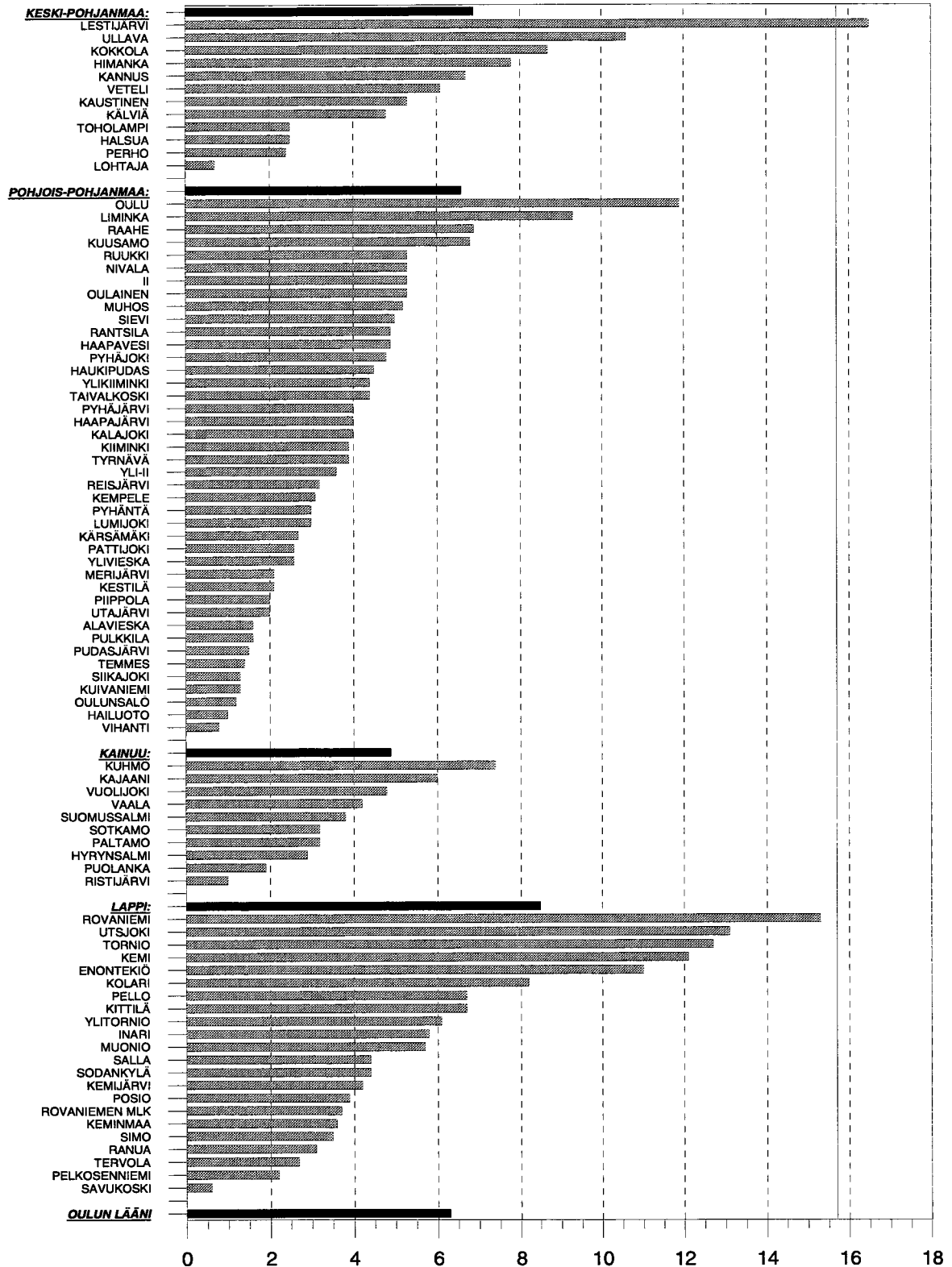
Kuva 30. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1997.

Kuva 31. Ulkomaalaisten määrän muutos maakunnittain 1990 - 1997.

Ulkomaalaiset kunnittain 1997

Koko maa 15.7

Lähde:TK/Väestötilastot

Promillea väestöstä

Kuva 32. Ulkomaalaiset kunnittain 1997.

ELINKEINOELÄMÄ

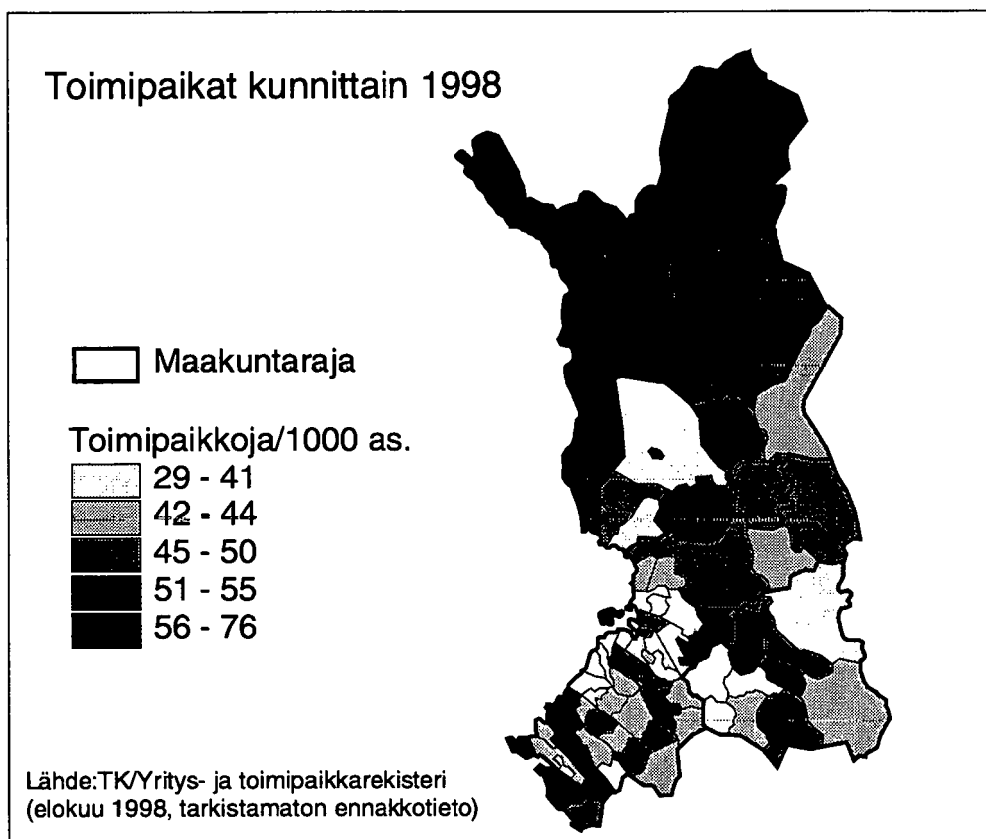
Yritysten toimipaikat

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan elokuussa 1998 oli katsauksen tarkastelualueella 33 900 yritysten toimipaikkaa. Näistä 15 800 sijaitsi Pohjois-Pohjanmaalla. Keski-Pohjanmaalla toimipaikkojen määrä oli yli 3 800, Kainuussa 3 950 ja Lapissa vajaa 10 350. Rekisteri kattaa kaikki yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinoharjoittajat, jotka ovat arvonnäkövelvollisia tai toimivat työnantajina lukuun ottamatta julkisia viranomaisia.

Kunnittaisessa tarkastelussa toimipaikkoja oli tuhatta asukasta kohti eniten Lapin pohjoisissa kunnissa. Myös Keski-Pohjanmaan Kaustisilla ja Himangalla toimipaikkoja oli yli 60 kappaletta tuhatta asukasta kohti.

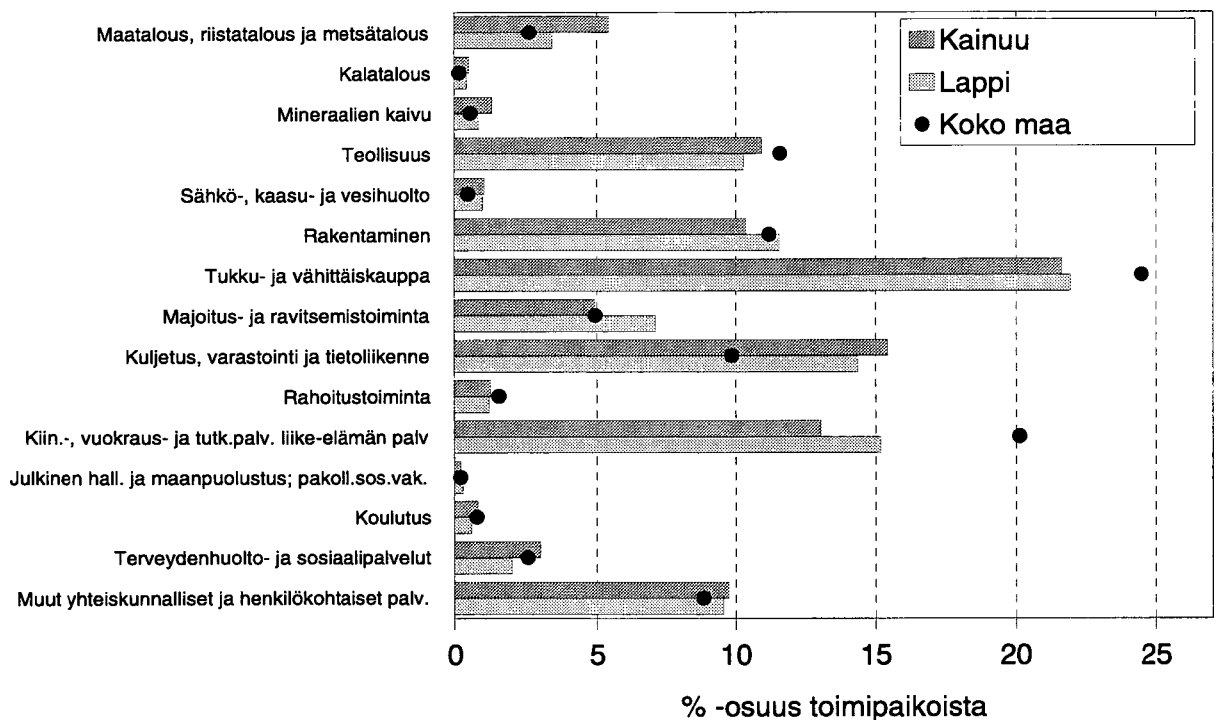
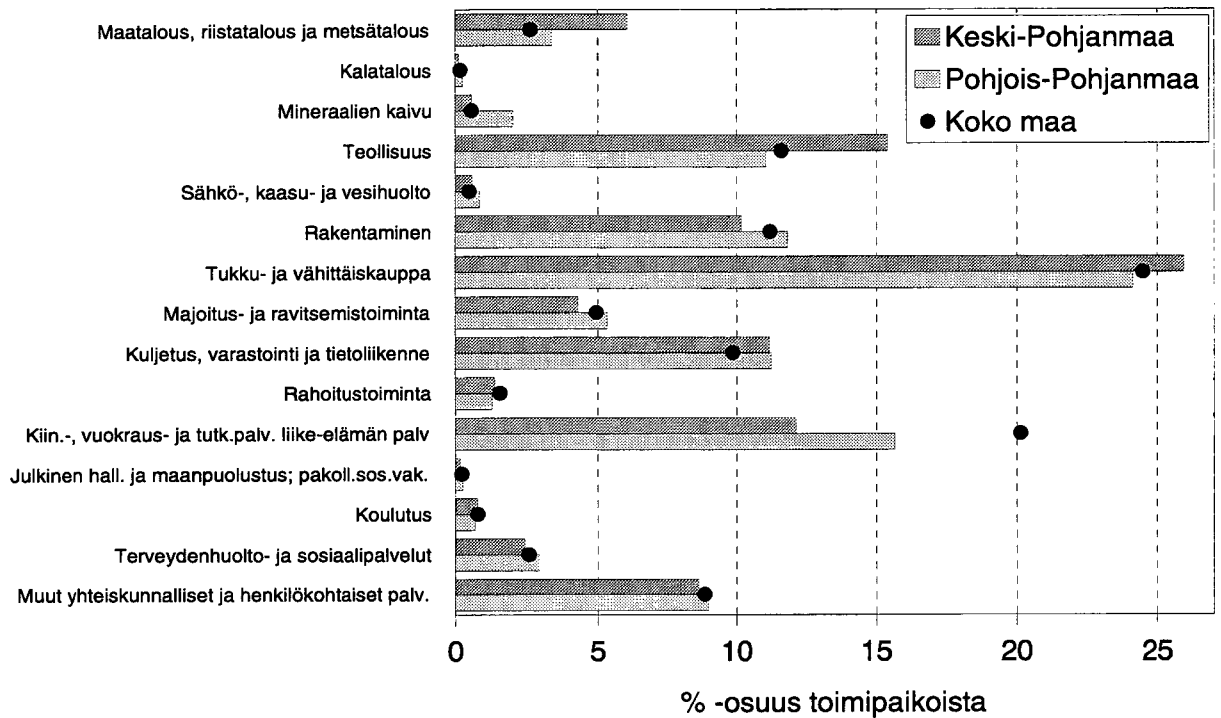
Toimialoista tukku- ja vähittäiskaupan toimipaikkoja on kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa eniten. Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimus- sekä liike-elämän palveluiden osuus on kaikissa maakunnissa pienempi kuin koko maassa keskimäärin.

Vuonna 1996 teollisuus oli suurin yksittäinen toimialaryhmä sekä keskimääräisellä liikevaihdolla että henkilökunnan määrällä mitattuna. Teollisuustoimialoilla syntyi Lapissa lähes puolet koko alueen toimipaikkojen liikevaihdosta. Teollisuus oli myös koko maassa suurin toimiala henkilökunnan määrällä mitattuna. Sen sijaan liikevaihdolla mitattuna suurin toimiala oli tukku- ja vähittäiskauppa.

Kuva 33. Toimipaikat kunnittain 1998.

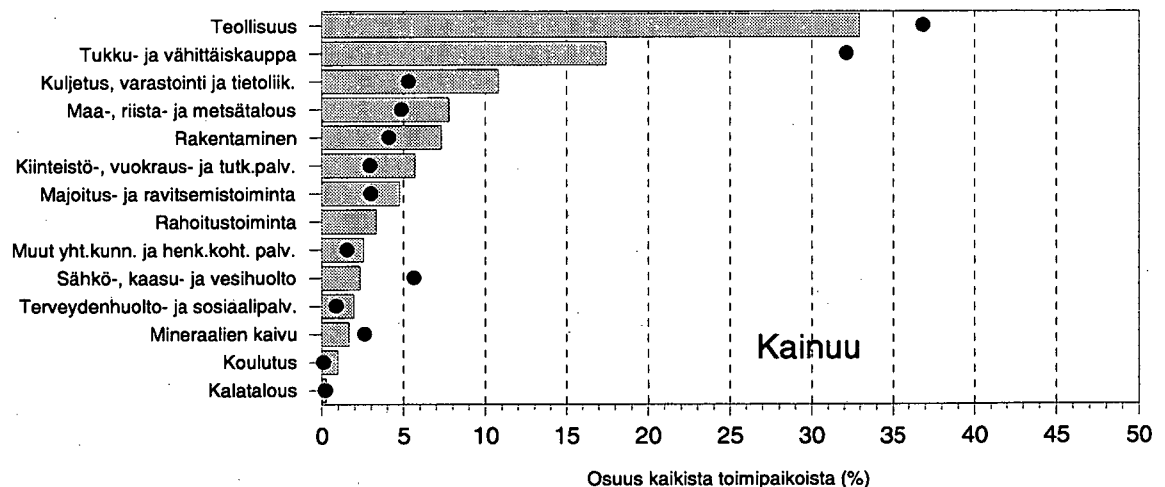
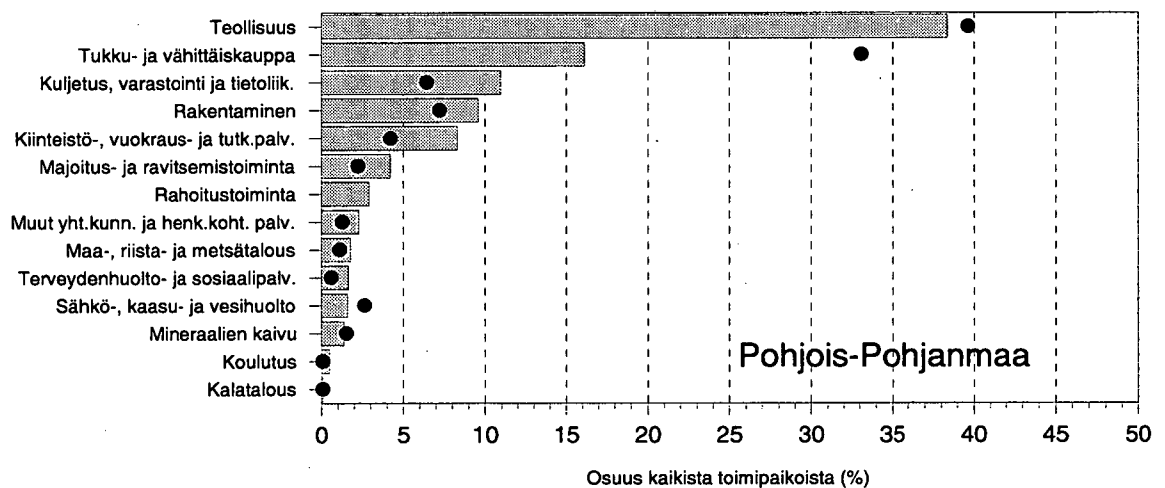
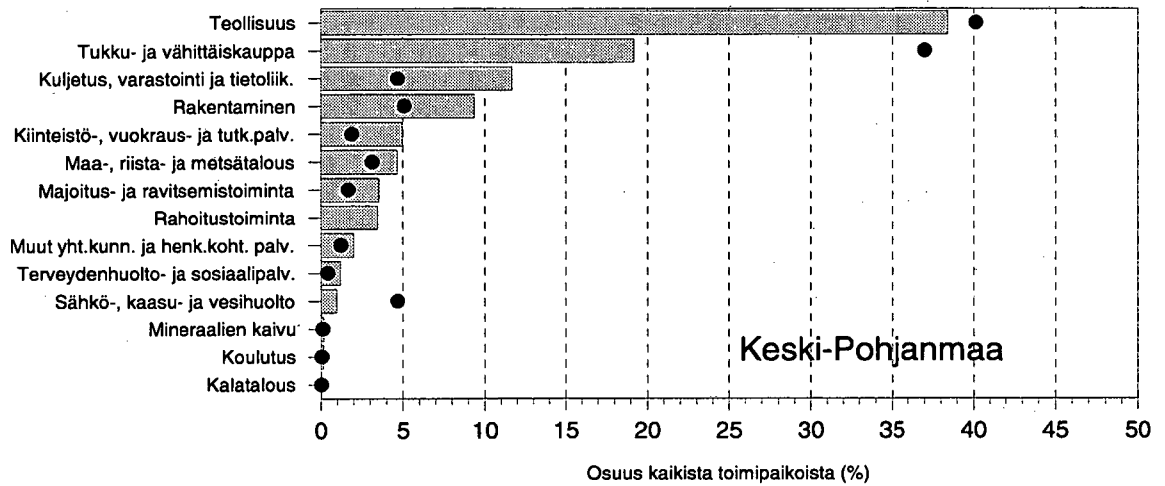
Toimipaikat toimialoittain maakunnittain ja koko maassa 1998

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri
(elokuu 1998, tarkistamaton rekisteritieto)

Kuva 34. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain ja koko maassa 1998.

Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa 1996

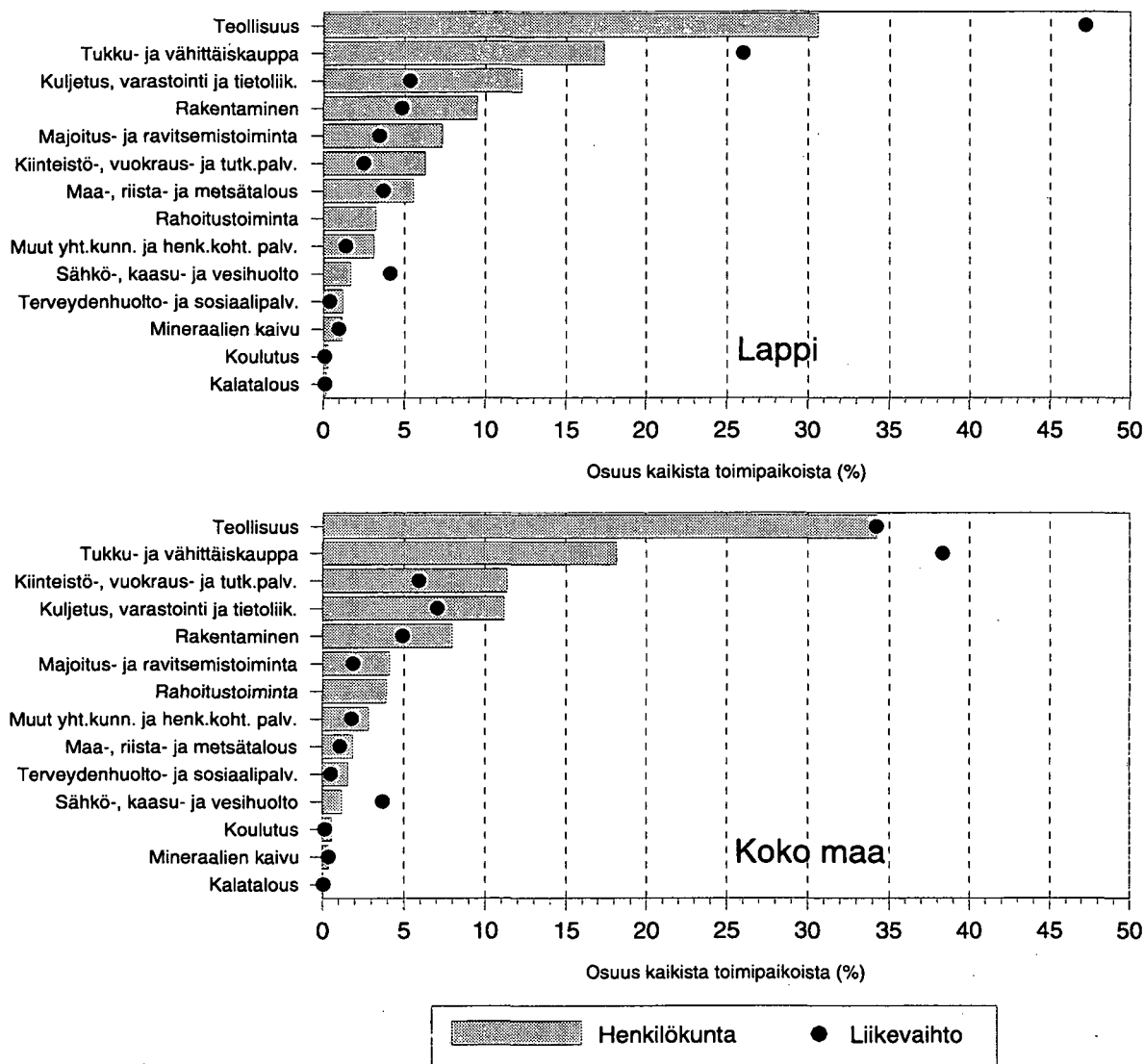

Henkilökunta Liikevaihto

Lähde:TK/Yritystilastot

Kuva 35. Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa 1996.

Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Lapissa ja koko maassa 1996

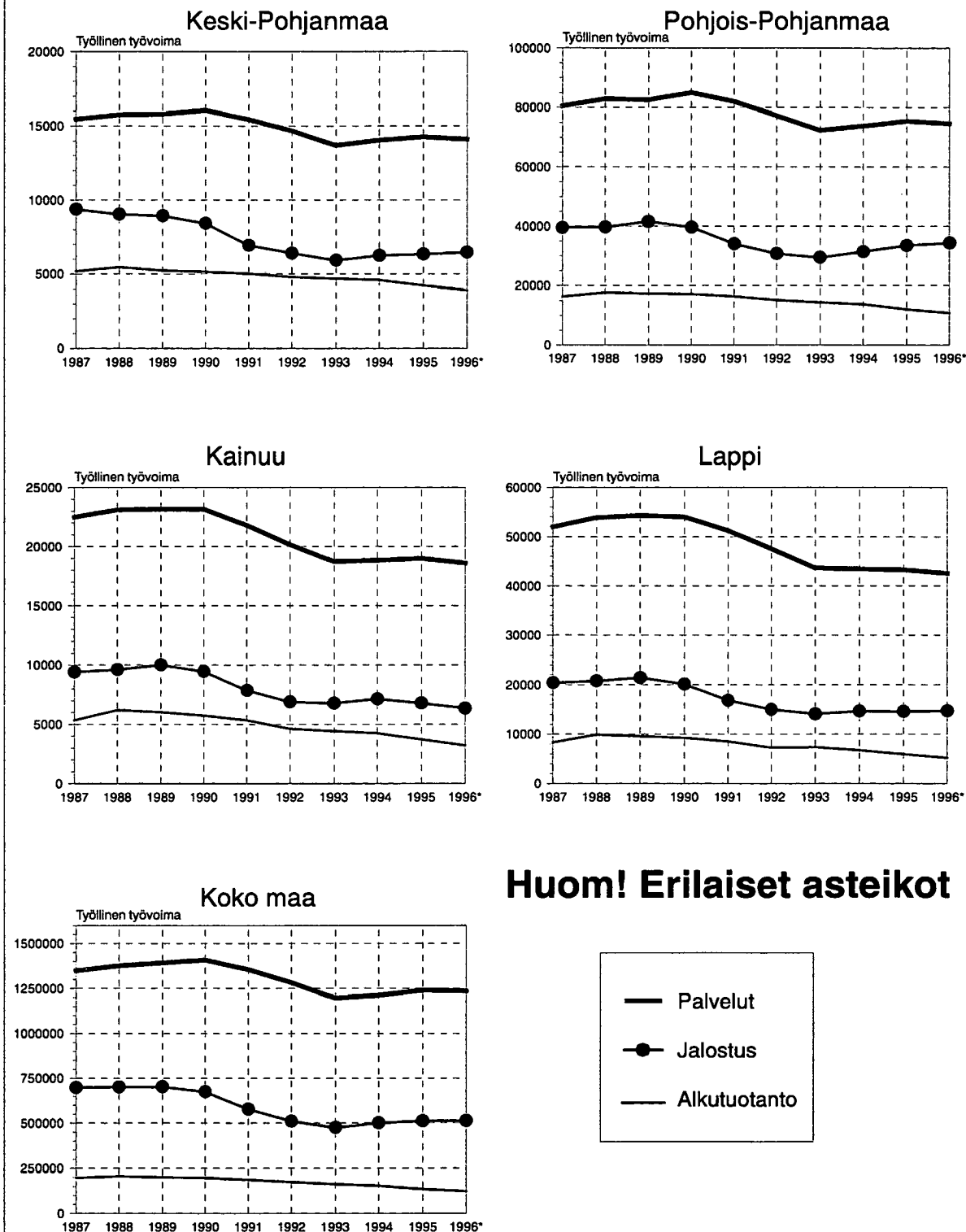
Kuva 36. Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Lapissa ja koko maassa 1996.

Elinkeinorakenne

Suomea 1990-luvun alussa koetelleella lamalla oli vaikutuksensa työllisten määrään. Varsinkin palveluissa ja jalostuksessa työpaikkojen väheneminen oli voimakasta. Vuonna 1993 tämä väheneminen kuitenkin pysähtyi. Alkutuotannossa työpaikkojen määrän väheneminen on ollut suhteellisen tasaista koko tarkastelujakson ajan (1987 – 1996).

Tarkemmalla toimialajaotuksella teollisuuden työllistävyys oli vuonna 1996 (ennakotieto) suurin Pohjois-Pohjanmaalla, jossa joka viides työllinen toimi sen piirissä. Koko maassa teollisuuden työllistävyys oli saman suuruinen, Keski-Pohjanmaalla hieman alhaisempi. Kainuussa ja Lapissa terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden piirissä toimi suhteellisesti eniten työllisistä.

Työllisen työvoiman muutokset maakunnittain 1987 - 1996*

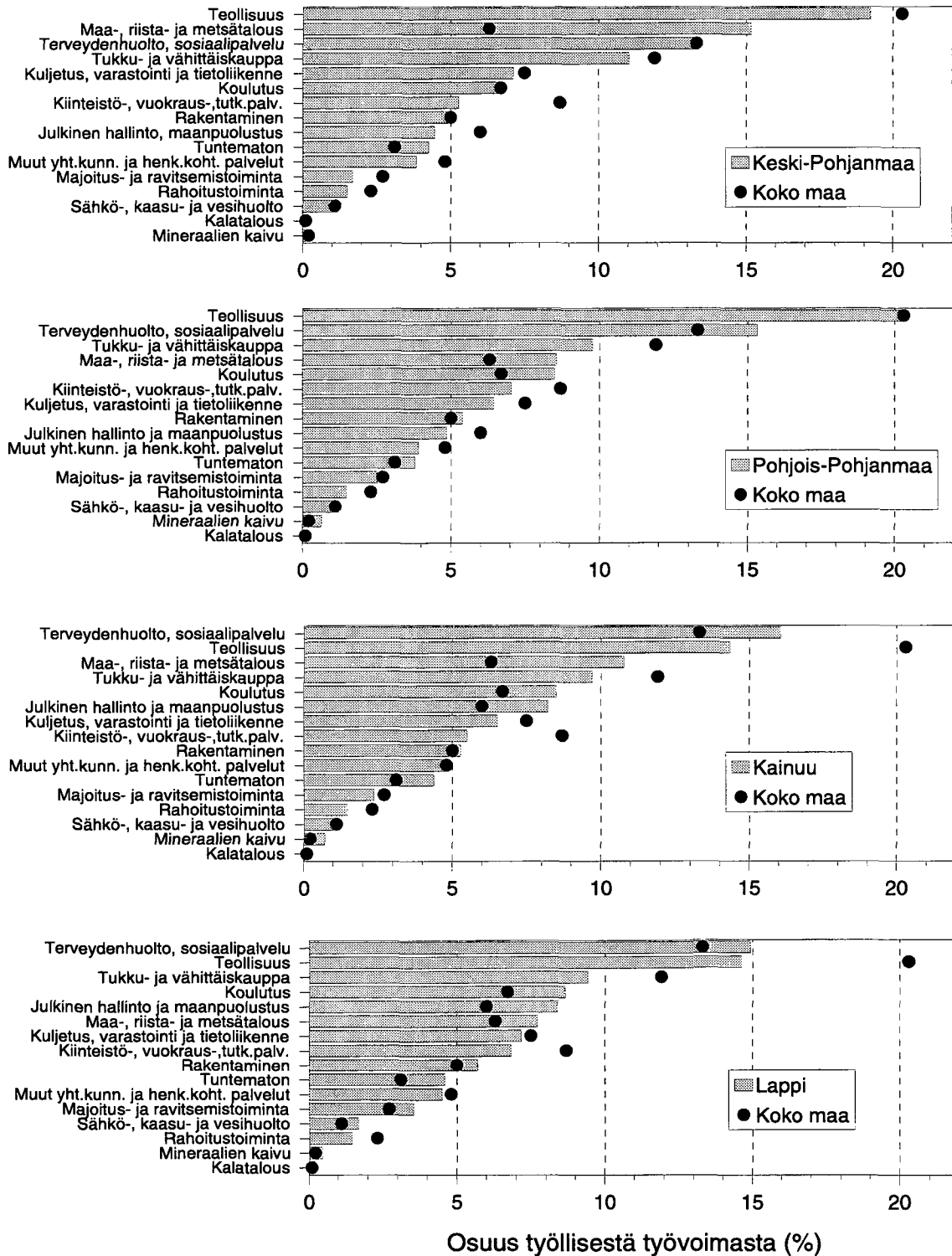

Lähde: TK/Työssäkäyntitilastot

*ennakkotieto

Kuva 37. Työllisen työvoiman muutokset maakunnittain 1987 – 1996.

Elinkeinorakenne maakunnittain ja koko maassa 1996*

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

*ennakkotieto

Kuva 38. Elinkeinorakenne maakunnittain ja koko maassa 1996.

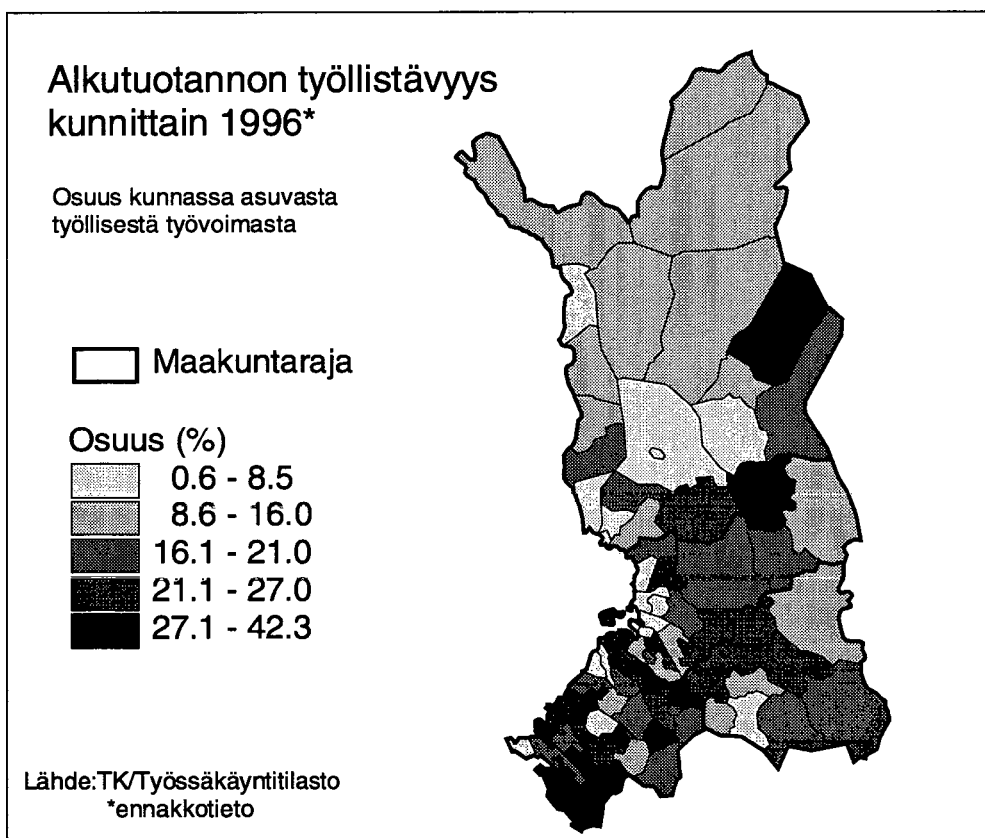
Alkutuotanto

Alkutuotannon työllistävyys oli vuonna 1996 (ennakkotieto) suurin Keski-Pohjanmaalla Ullavalla, Lohtajalla, Halsualla ja Lestijärvellä, joissa yli 37 % työllisistä toimi sen piirissä. Lisäksi Kestilässä ja Reisjärvellä alkutuotannon osuus työvoimasta oli yli kolmasosa. Vähäisin sen osuus oli Oulussa, Kemissä ja Raahessa. Kahdessatoista Pohjois-Suomen kunnassa alkutuotannon osuus työllisistä oli alle viisi prosenttia.

Pohjois-Suomen alkutuotannon työvoima on miesvoittoisempaa kuin koko maassa keskimäärin. Koko maan alkutuotannon työllisistä oli vuonna 1996 (ennakkotieto) 62.5 % miehiä. Lapissa vastaava osuus oli 69 ja Kainussa 65.8 %. Suurin ikäryhmä alkutuotannossa oli kaikilla alueilla 45 – 49 -vuotiaat.

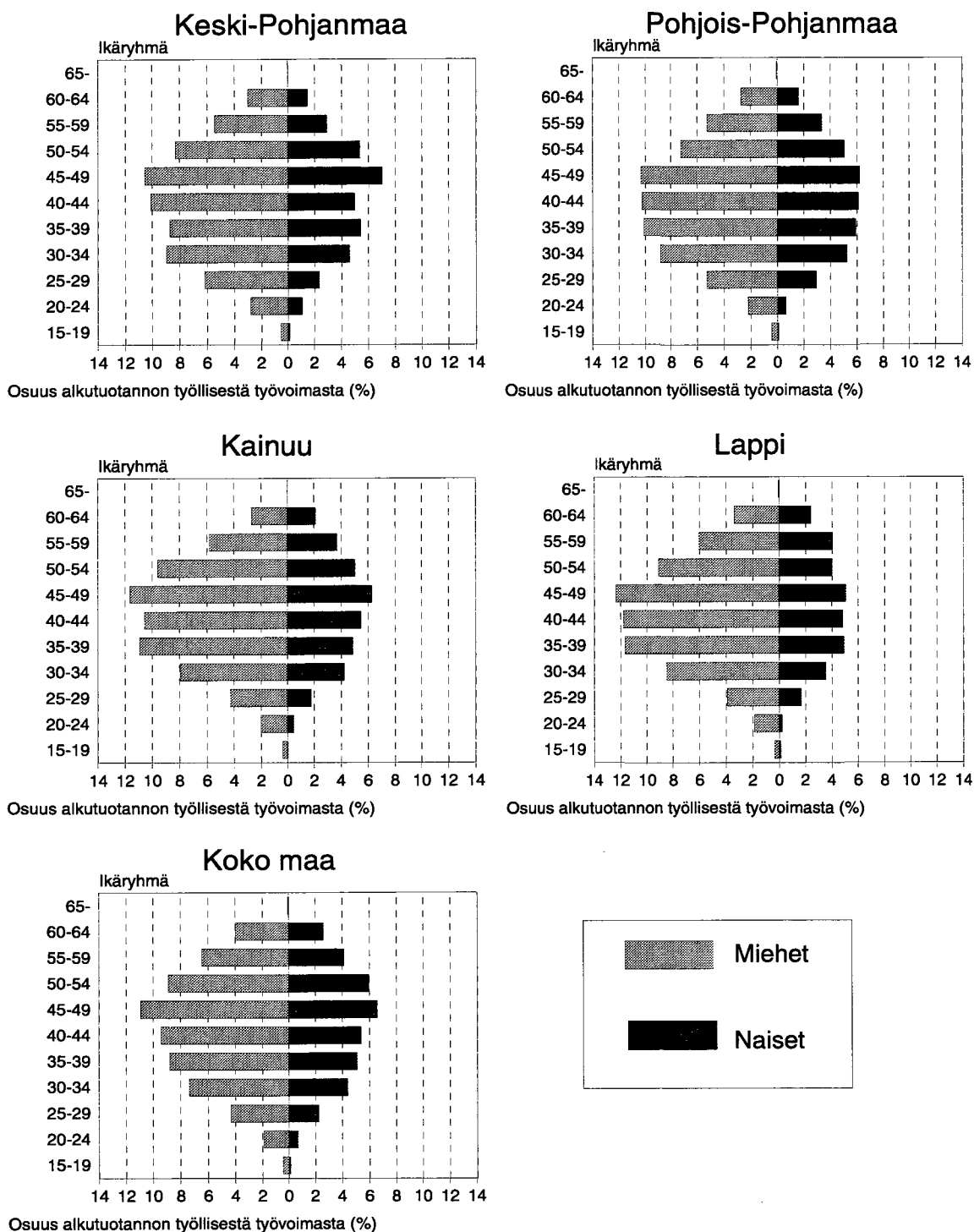
Pohjois-Suomessa keskimäärin suurimmat peltoalat tilaa kohti olivat vuonna 1996 Tyrnävällä ja Lumijoella. Pienimmät peltoalat olivat Utsjoella, Enontekiöllä ja Savukoskella, keskimäärin alle yhdeksän hehtaaria tilaa kohti. Tilojen metsäalat olivat keskimäärin suurimmat Kittilässä ja Sallassa, pienimmät Kempeleessä.

Vuodesta 1994 vuoteen 1996 maatilatalouden valtion veronalaisten tulojen kasvu oli suurinta Kemnimaalla ja Pellossa. Maatilatalouden tulot alenivat samalla ajanjaksolla Enontekiöllä, Ullavalla, Ristijärvellä ja Lestijärvellä.

Kuva 39. Alkutuotannon työllistävyys kunnittain 1996.

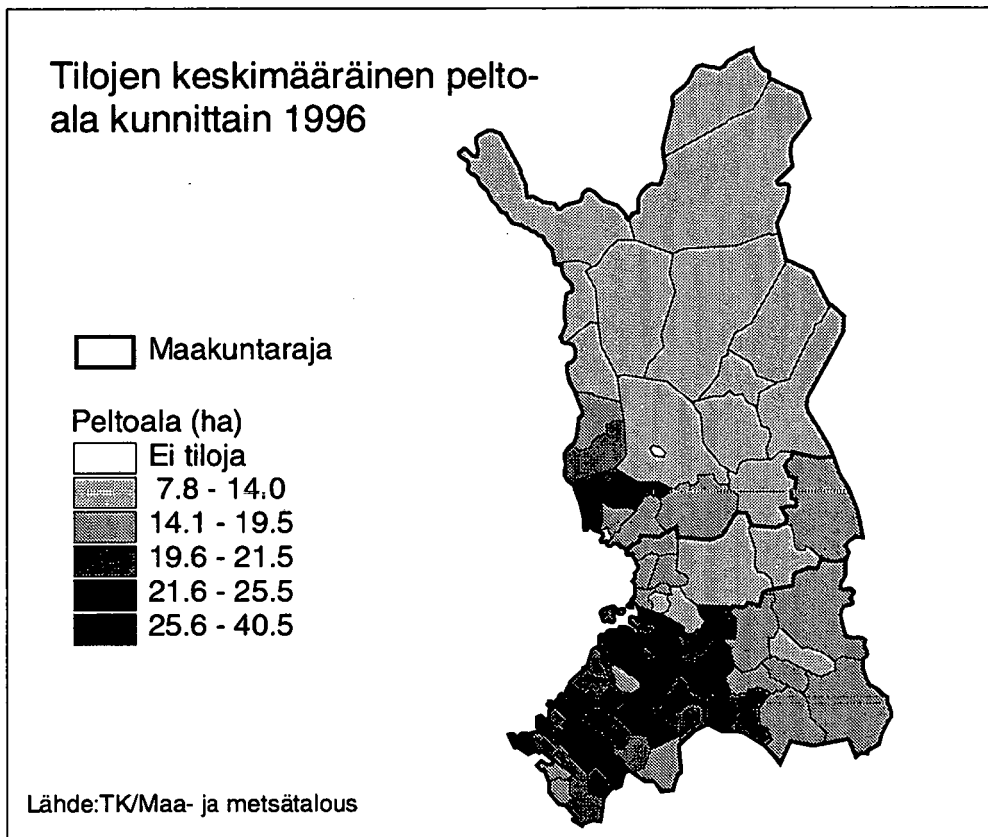
Työllinen työvoima alkutuotannossa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996*

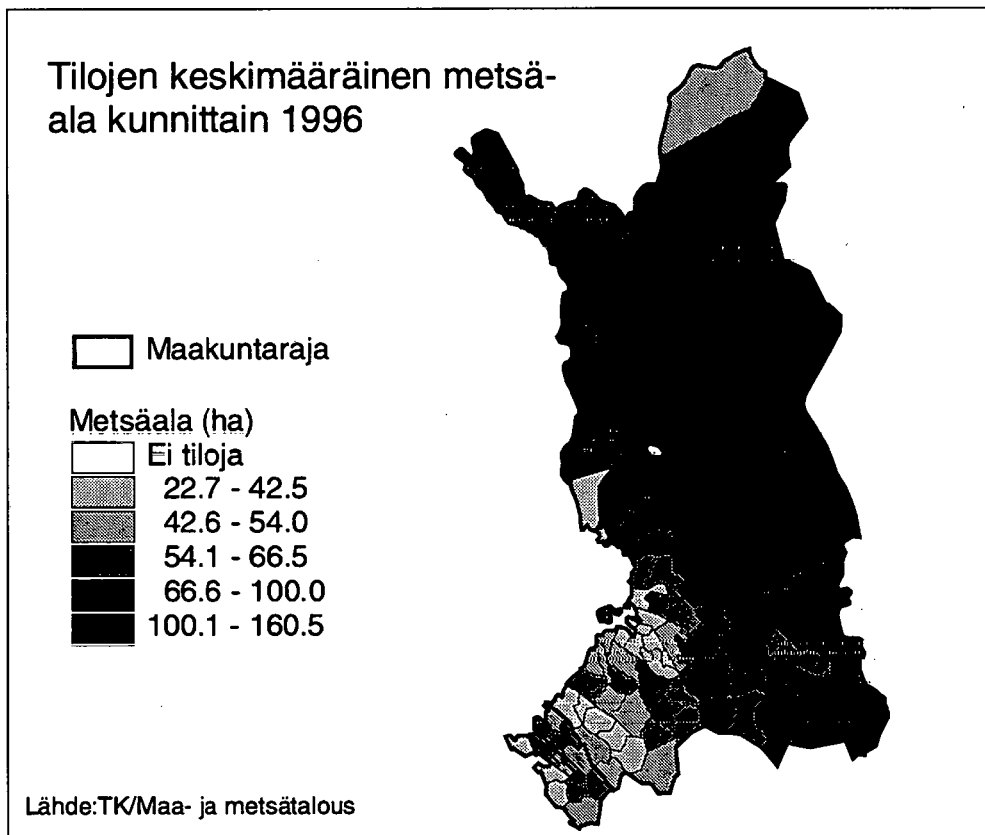
Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

*ennakkotieto

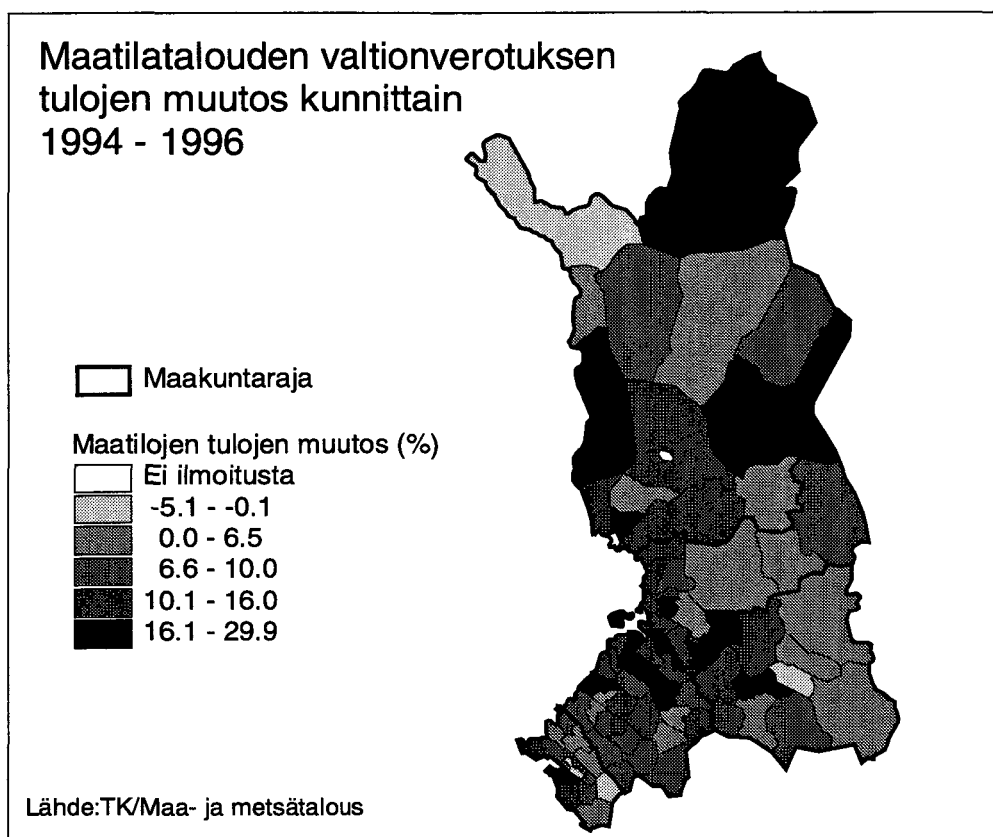
Kuva 40. Työllinen työvoima alkutuotannossa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996.

Kuva 41. Tilojen keskimääräinen peltoala kunnittain 1996.

Kuva 42. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1996.

Kuva 43. Maatilatalouden valtionverotuksen tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996.

Jalostus

Vuonna 1996 jalostuselinkeinojen työllistävyys oli suhteellisesti suurin Pattijoen kunnassa, jonka työllisestä työvoimasta puolet työskenteli sen piirissä. Yleensäkin jalostuksen merkitys on suuri rannikkokunnissa. Suhteellisesti vähiten jalostus työllistää Savukoskella ja Muoniossa asuvia (ennakkotieto).

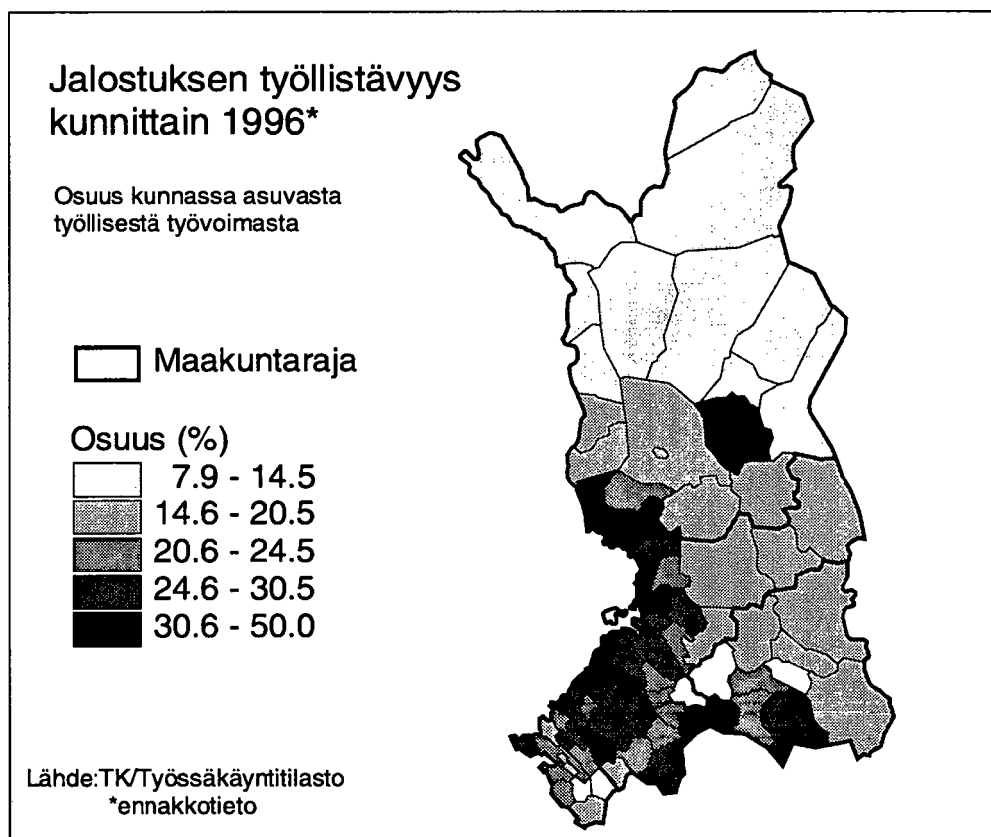
Pohjois-Suomen teollisuudessa työskentelee suhteellisesti enemmän miehiä kuin koko maassa keskimäärin. Koko maassa miesten osuus teollisuustyöntekijöistä on 74 %. Vastaava osuus on Keski-Pohjanmaalla 80 % ja Lapissa 77 %.

Yksittäisistä teollisuustoimialoista eniten toimipaikkoja Pohjois-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa on puutavaran ja puutuotteiden valmistuksessa. Keski-Pohjanmaalla tärkein teollisuudenala toimipaikkojen lukumäärällä mitattuna on tekstiilien ja vaatteiden valmistus. Tiedot perustuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin elokuun 1998 poikkileikkaustietoihin.

Vuonna 1996 tärkein teollisuudenala jalostusarvolla mitattuna oli Pohjois-Pohjanmaalla sähköteknisten laitteiden ja instrumenttien valmistus. Nämä toimialat kattoivat yli 40 % alueen teollisuuden jalostusarvosta. Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus oli Kainuussa lähes yhtä merkittävää. Perusmetallien valmistus muodosti Lapissa suurimman osuuden jalostusarvosta yhdessä massan, paperin ja paperituotteiden valmistuksen kanssa. Keski-Pohjanmaalla suurimman osuuden muodostivat kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen valmistus.

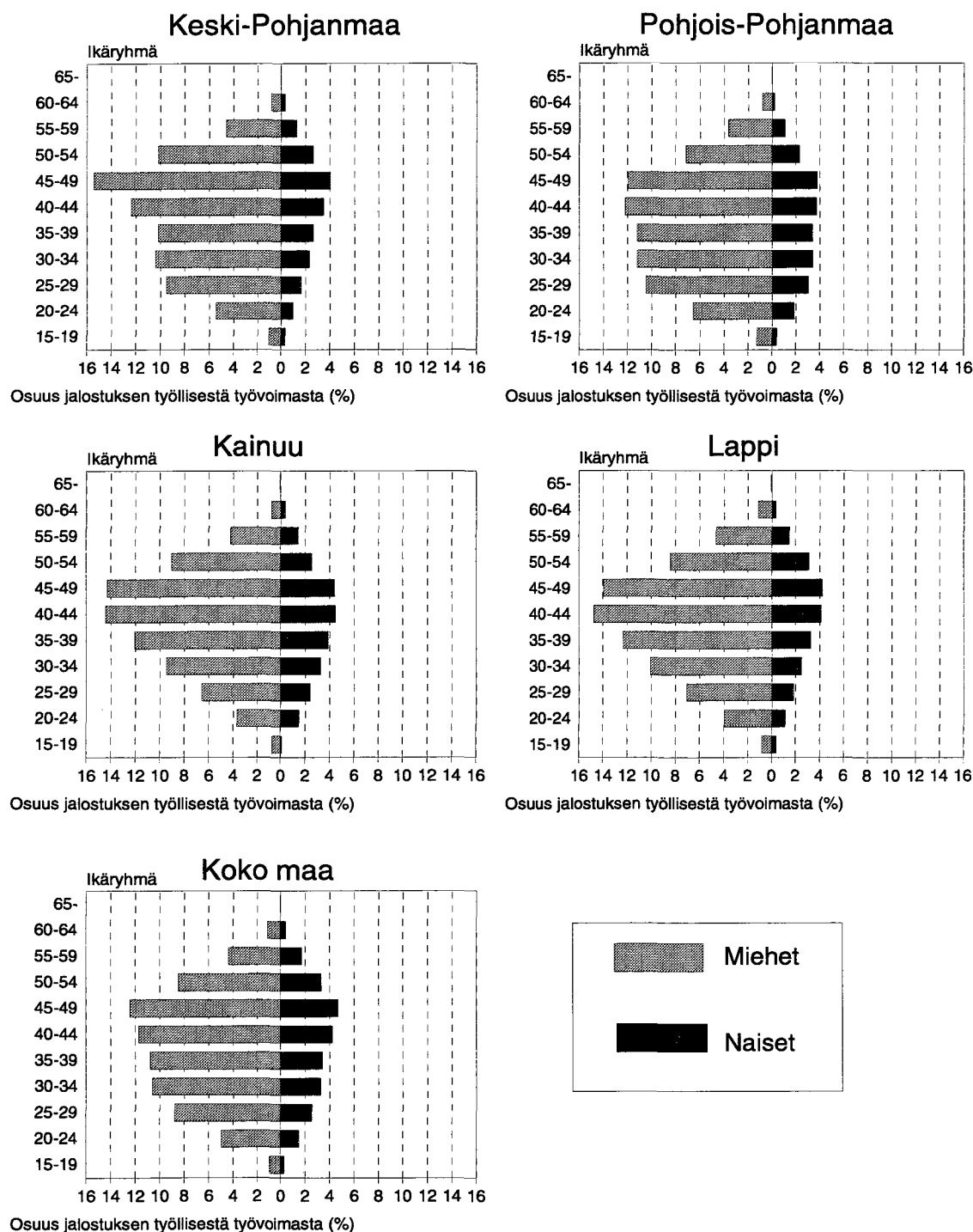
Teollisuuden jalostusarvo oli Pohjois-Pohjanmaalla 8.6 miljardia markkaa vuonna 1996. Kainuussa vastaava arvo oli 1.2, Keski-Pohjanmaalla 1.1 ja Lapissa 3.6 miljardia markkaa. Jalostusarvo on noussut erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen. Myös Lapissa jalostusarvo on noussut 1990-luvulla. Tosin vuodesta 1995 vuoteen 1996 Lapin jalostusarvo laski huomattavasti. Syynä on suurelta osin massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden hintojen erittäin jyrkkä lasku.

Kunnittain tarkasteltuna teollisuuden jalostusarvo ylitti Raahessa 114 000 markkaa asukasta kohti, mikä on Pohjois-Suomen korkein arvo. Myös henkilökunnan määrällä mitattuna teollisuustoimipaikkojen keskikoko oli suurin Raahessa. Yhdessätoista Pohjois-Suomen kunnassa viennin osuus teollisuustoimitusten bruttoarvosta oli yli 50 %. Suurin tämä suhdeluku oli Haukiputaalla, yli 85 %.

Kuva 44. Jalostuksen työllistävyys kunnittain 1996.

Työllinen työvoima jalostuksessa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996*

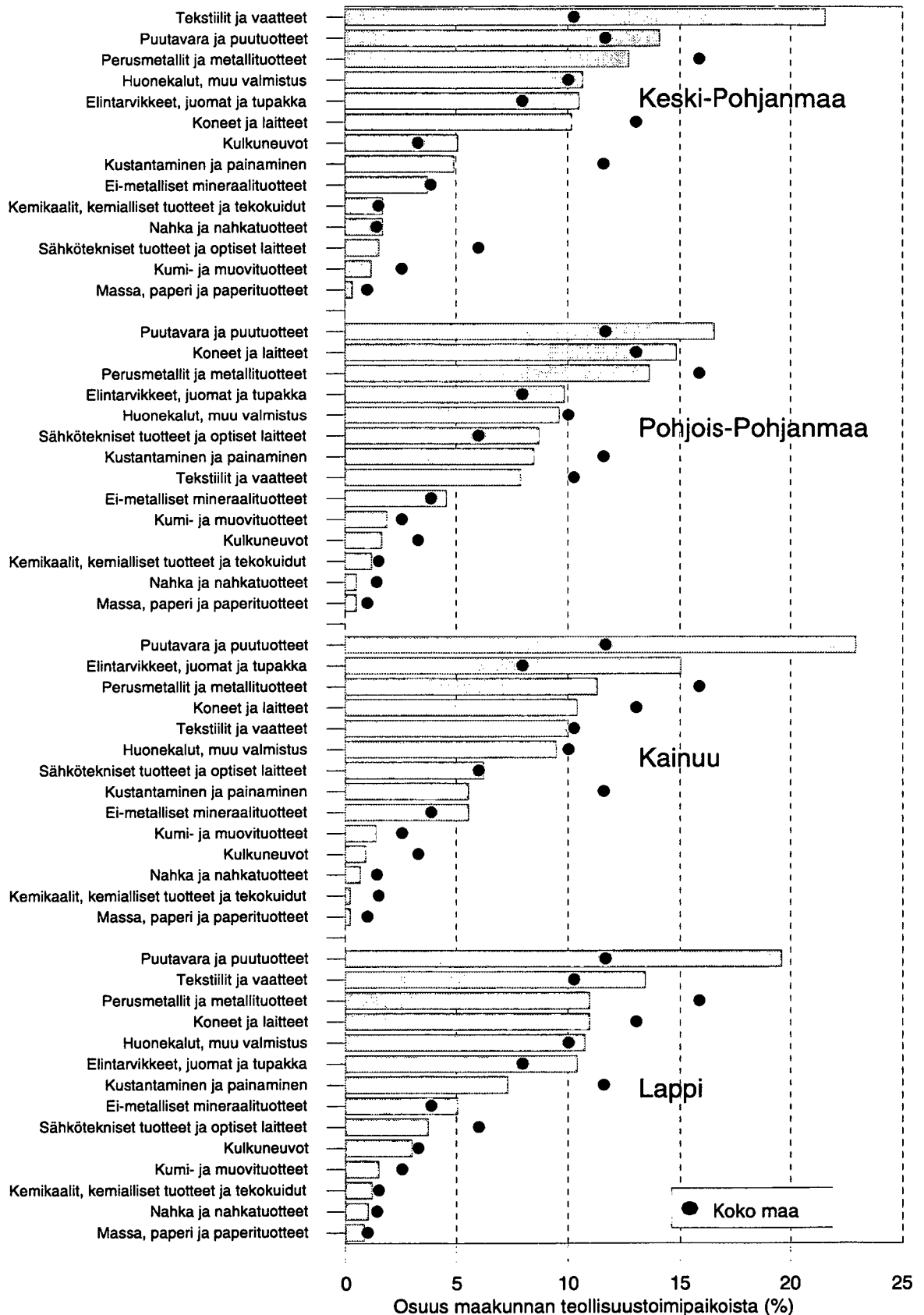

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

*ennakkotieto

Kuva 45. Työllinen työvoima jalostuksessa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996.

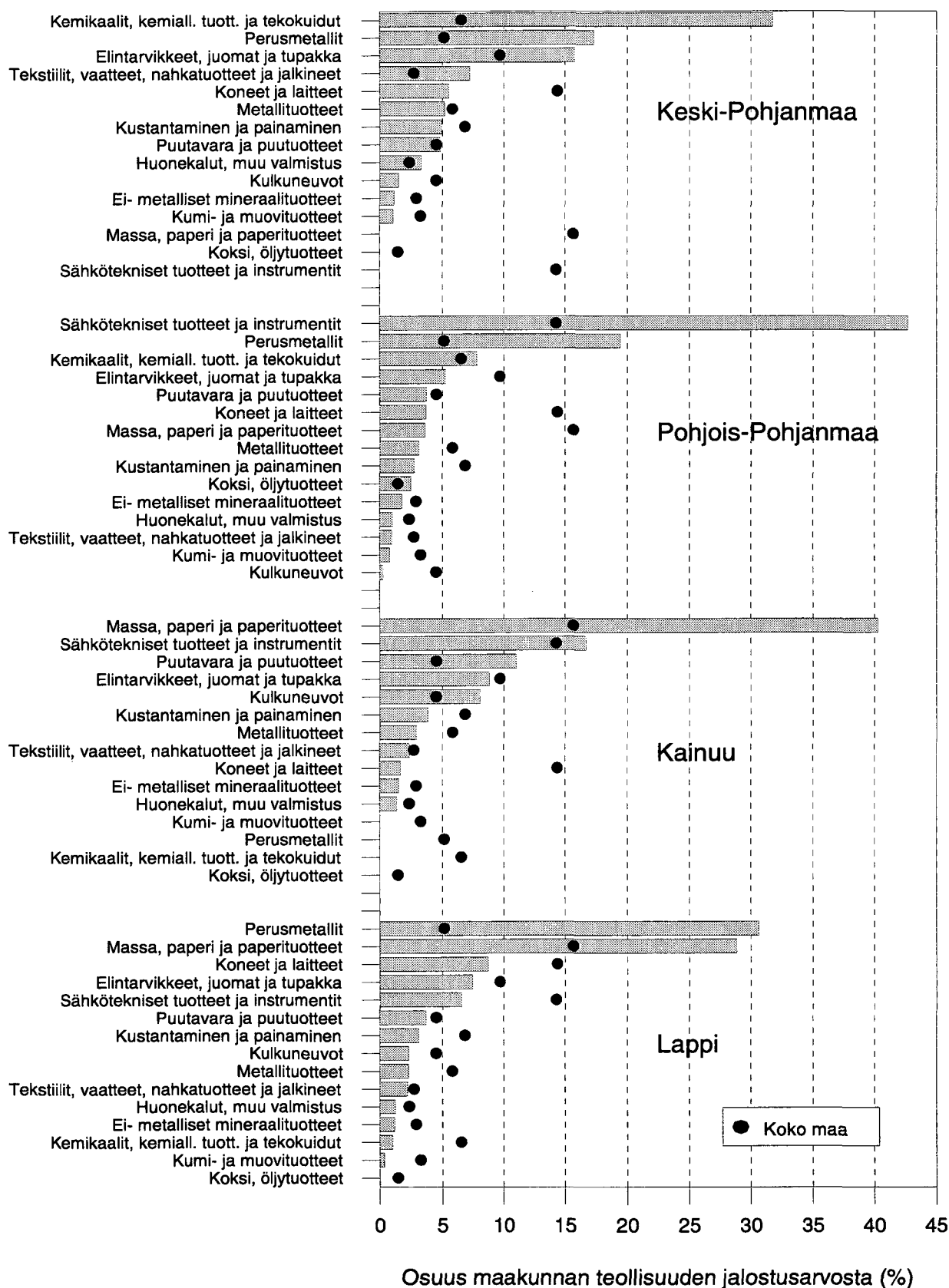
Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1998

Lähde: TK/Yritys- ja toimipaikkarekisteri (elokuu 1998, tarkistamaton rekisteritieto)

Kuva 46. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1998.

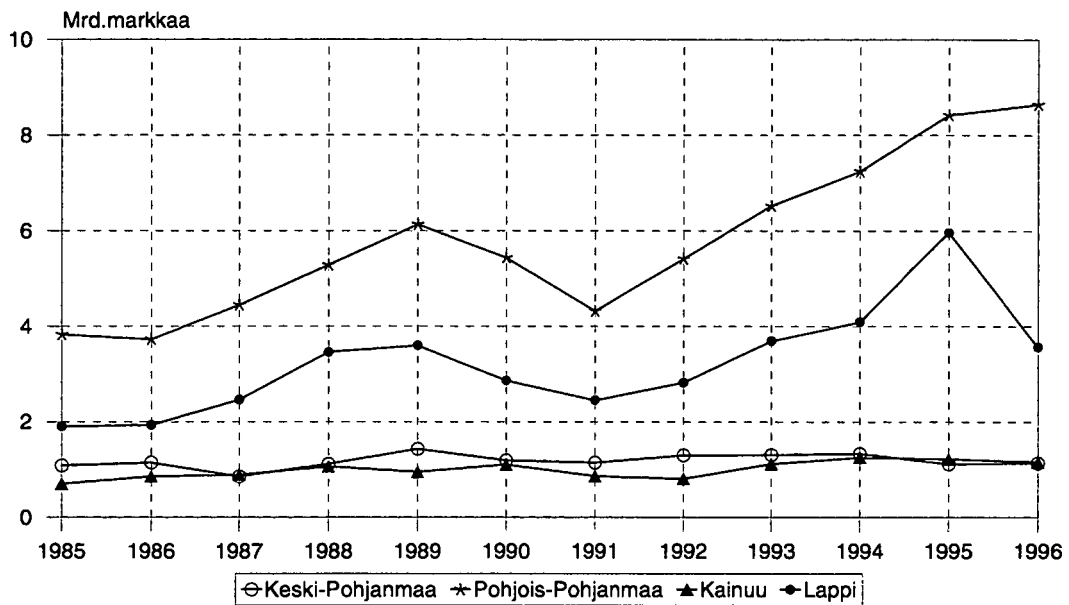
Teollisuuden jalostusarvo toimialoittain maakunnittain 1996

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Kuva 47. Teollisuuden jalostusarvo toimialoittain maakunnittain 1996.

Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 - 1996

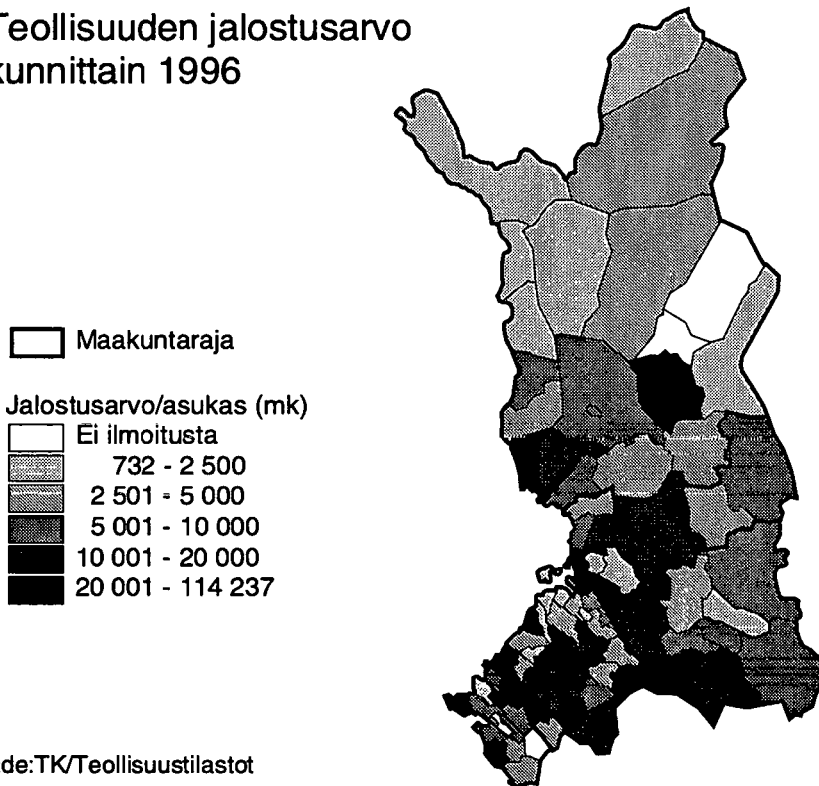

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Teollisuustilasto v. 1985-94 käsittää pääsääntöisesti yli 5 henkeä työllistävät toimipaikat

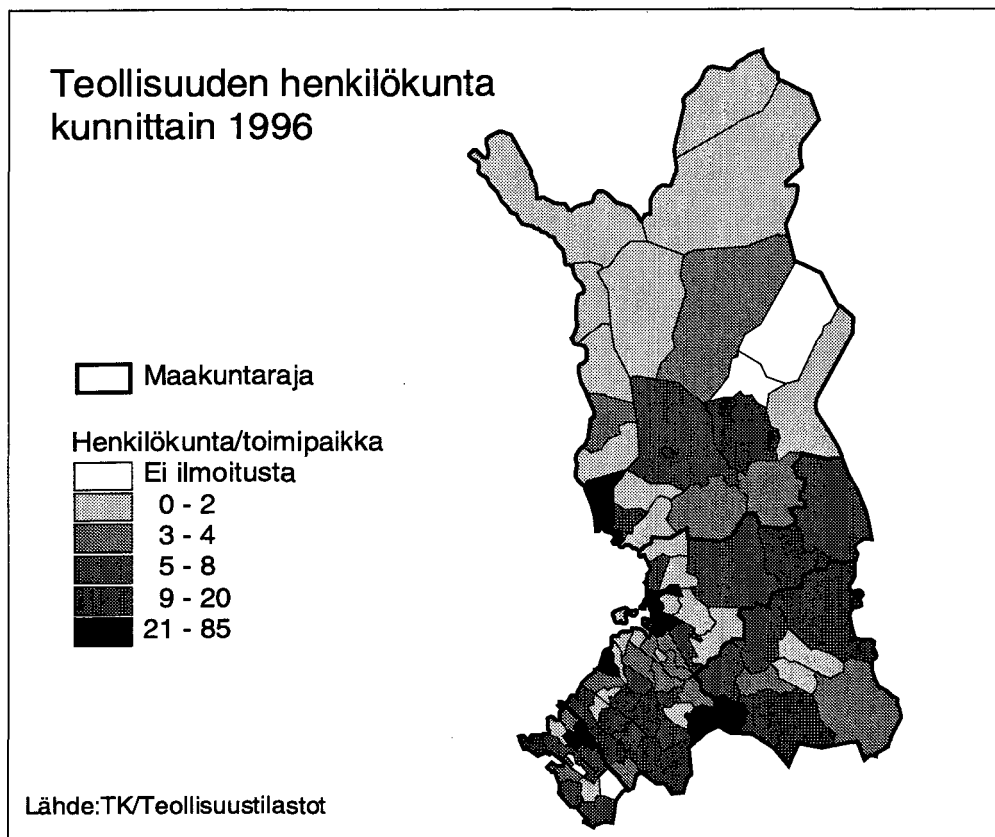
Kuva 48. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 1996.

Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1996

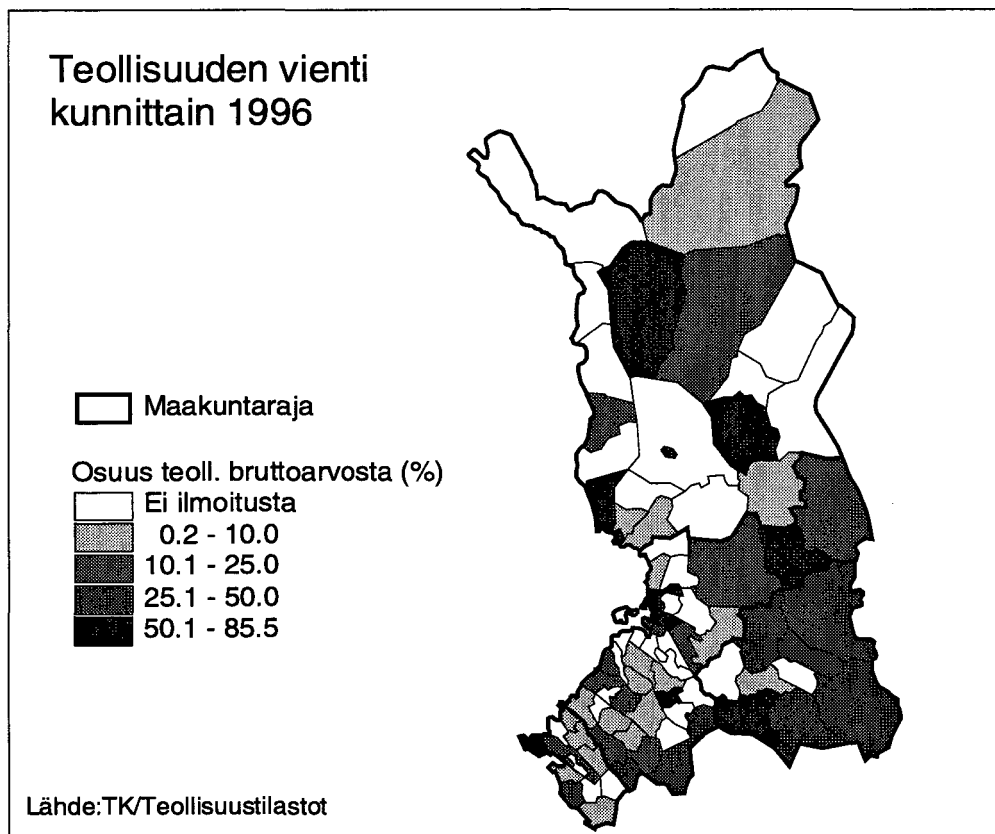

Lähde: TK/Teollisuustilastot

Kuva 49. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1996.

Kuva 50. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1996.

Kuva 51. Teollisuuden vienti kunnittain 1996.

Palvelut

Palvelutoimialojen osuus kunnassa asuvasta työllisestä työvoimasta oli suurin Rovaniemellä ja Muoniossa vuonna 1996 (ennakkotieto). Yleensäkin Lapin läänissä palvelut työllistävät enemmän kuin Pohjois- tai Keski-Pohjanmaalla. Vähäisin palvelutoimialojen merkitys oli vuonna 1996 Ullavalla ja Sievissä.

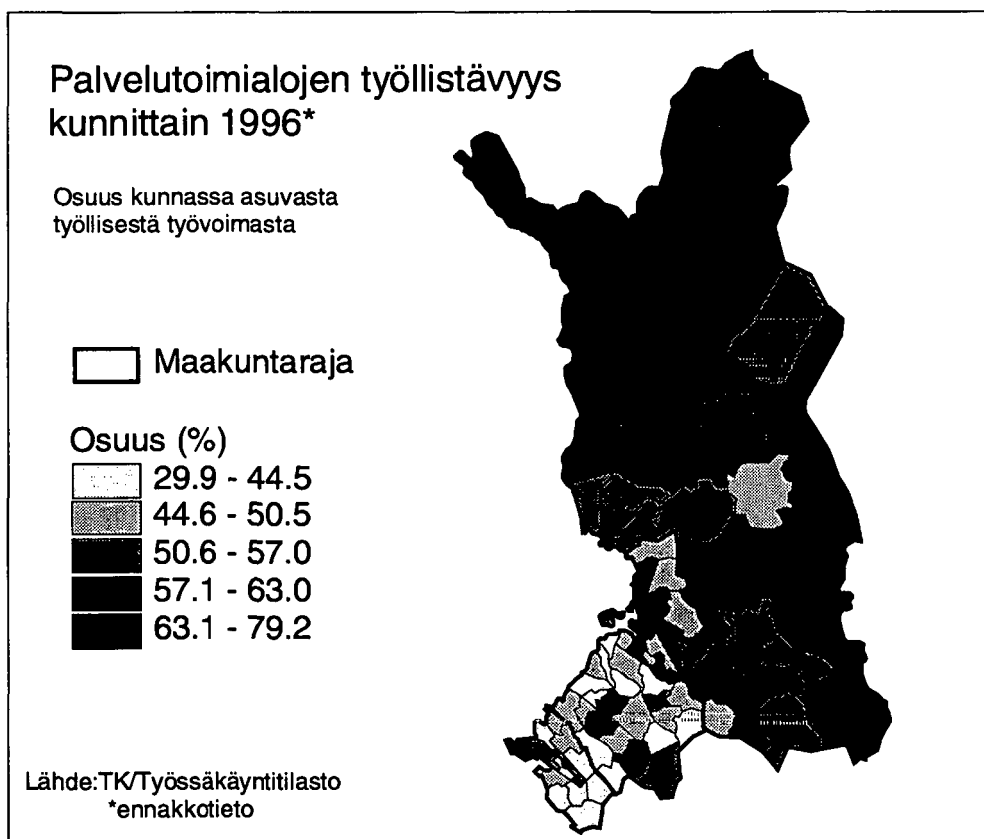
Palvelutoimialojen työllisistä 60 % on naisia. 40 – 44 –vuotiaat muodostavat Oulun ja Lapin lääneissä suurimman palvelusektorilla toimivan ikäryhmän. Vastaavasti koko maassa 45 – 49 –vuotiaat muodostavat suurimman ikäryhmän palvelualoilla.

Tärkein yksittäinen palvelutoimialojen työllistäjä on terveydenhuolto ja sosiaalipalvelut. Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa yli neljäsosa palvelusektorin työllisistä työskentelee näillä toimialoilla. Koko maan keskiarvoa vähäisempi työllistävä merkitys Pohjois-Suomessa on kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalveluilla sekä rahoitustoiminnalla.

Konkurssit

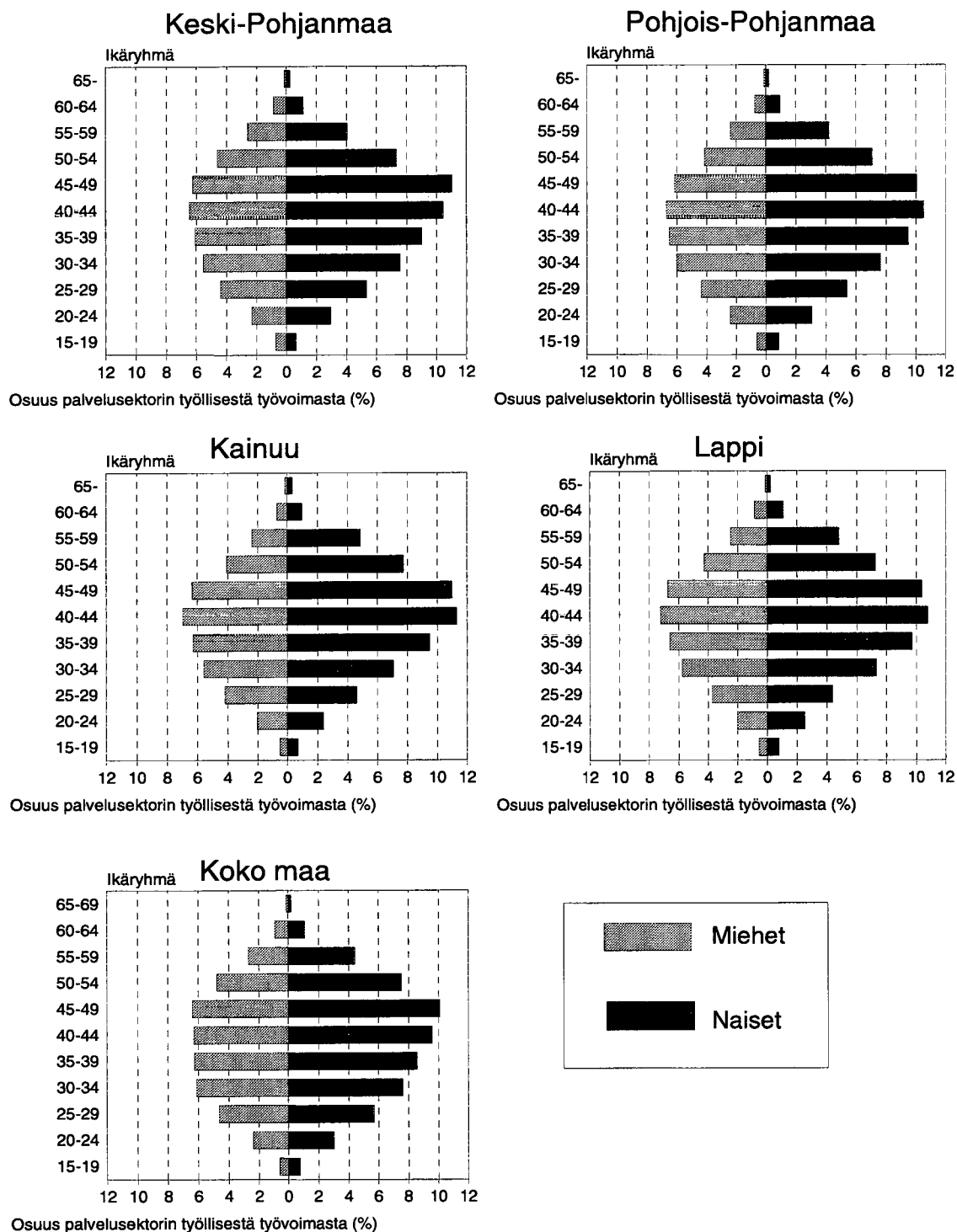
Konkurssiin haettujen yritysten henkilöstön määrä oli vuonna 1997 kaikissa tarkastelukunnissa pienempi kuin vuosikymmenen alun vuosina. Vuonna 1993 astui voimaan laki yrityssaneerauksesta, joka on osaltaan laskenut konkurssien määriä.

Vuonna 1997 Oulussa konkurssiin haettujen yritysten henkilömäärä yhteensä oli yli 360. Rovaniemellä vastaava luku oli 170, Kokkolassa 100 ja Kajaanissa 60.

Kuva 52. Palvelutoimialojen työllistävyys kunnittain 1996.

Työllinen työvoima palvelutoimialoilla iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996*

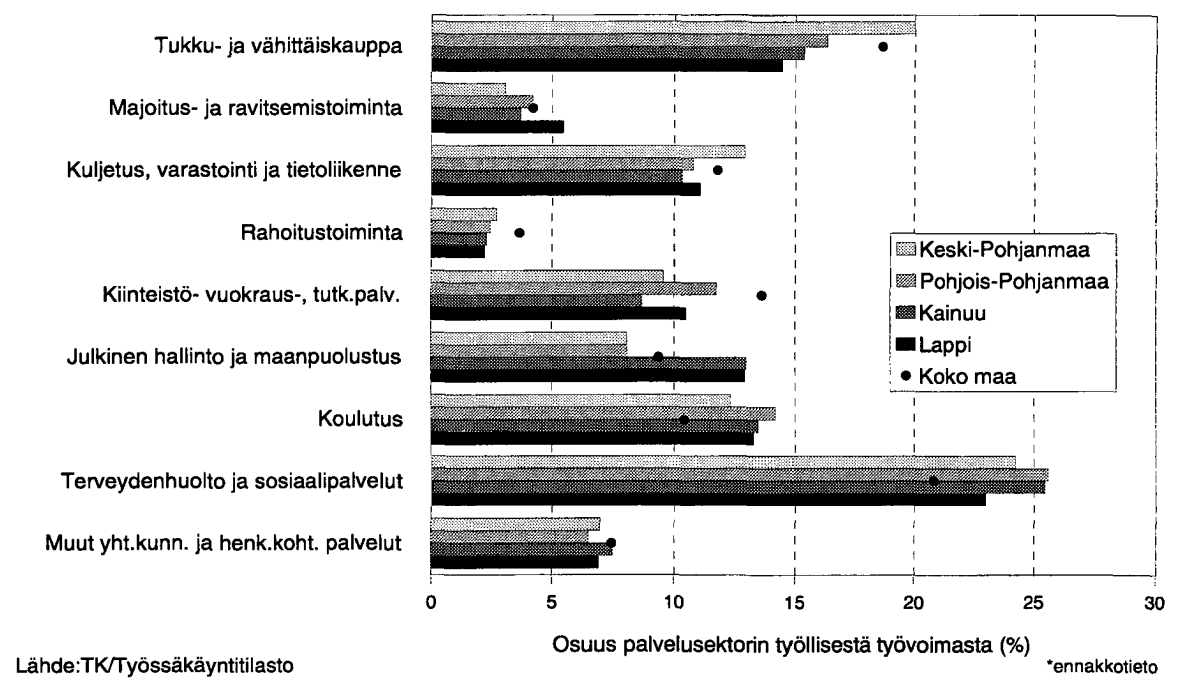

Lähde: TK/Työssäkäyntitilasto

*ennakkotieto

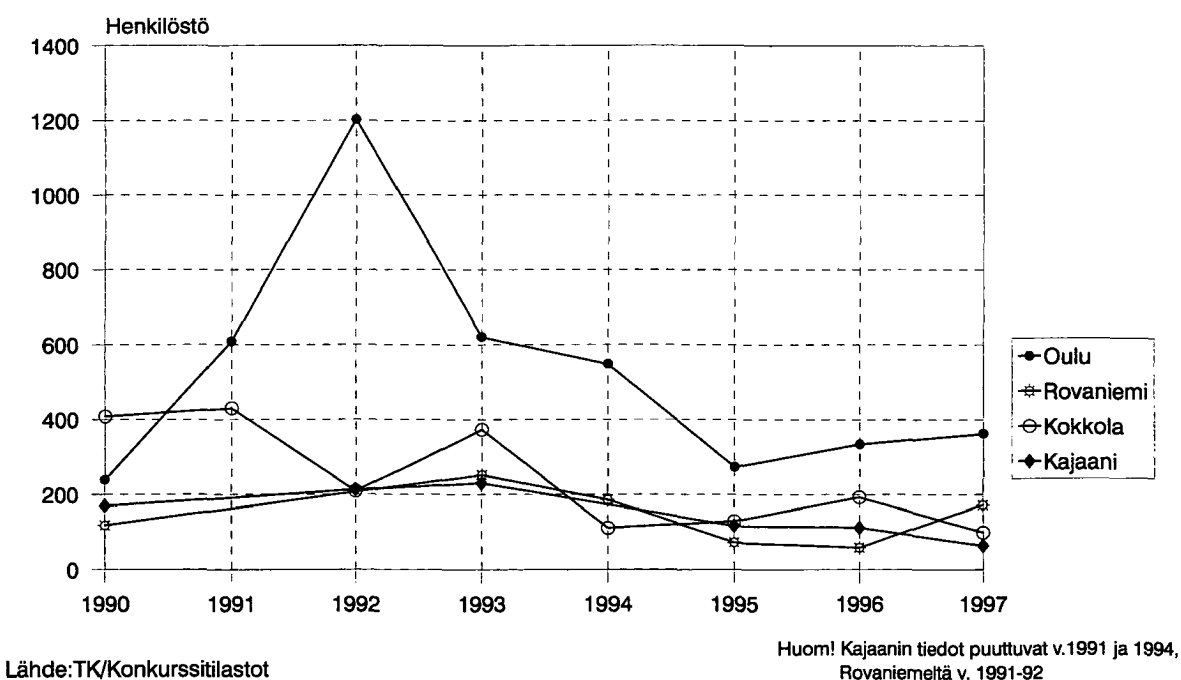
Kuva 53. Työllinen työvoima palvelutoimialoilla iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996.

Palvelutoimialojen toimialarakenne maakunnittain ja koko maassa 1996*

Kuva 54. Palvelutoimialojen toimialarakenne maakunnittain ja koko maassa 1996.

Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 - 1997

Kuva 55. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 – 1997.

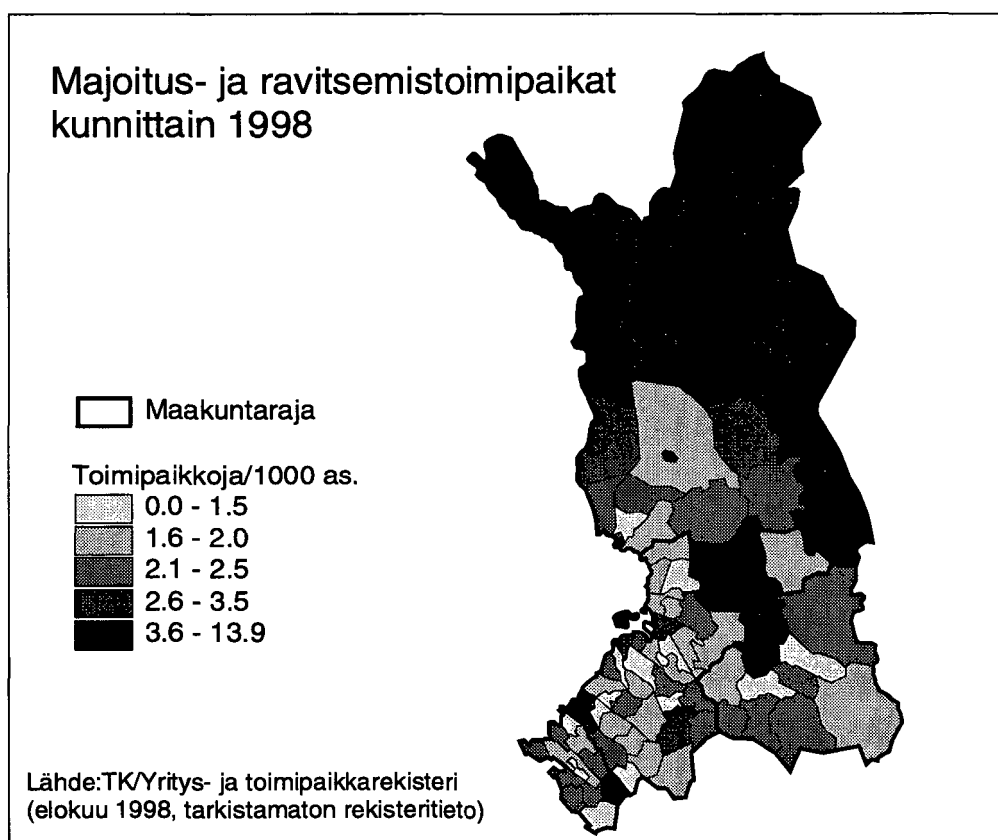
Matkailu

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan majoitus- ja ravitsemistoimipaikkoja oli elokuussa 1998 Keski-Pohjanmaalla 165, Pohjois-Pohjanmaalla 843, Kainuussa 195 ja Lapissa 736 kappaletta. Asukaslukuun suhteutettuna majoitus- ja ravitsemistoimipaikkoja oli eniten Kolarissa ja Utsjoella kuten yleensäkin Pohjois-Lapissa. Temmeksellä ei tämän alan toimipaikkoja ollut yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan lainkaan.

Hotellien huonekapasiteetin käyttöaste oli vuonna 1997 kaikissa tarkasteltavissa kunnissa alhaisempi kuin kymmenen vuotta aiemmin. Alueen kunnista paras käyttöaste vuonna 1997 oli Oulussa (61.4 %). Lapissa käyttöaste oli korkein Inarissa. Edellisestä vuodesta huonekapasiteetin käyttöaste kasvoi kaikissa tarkastelukunnissa, eniten Oulussa.

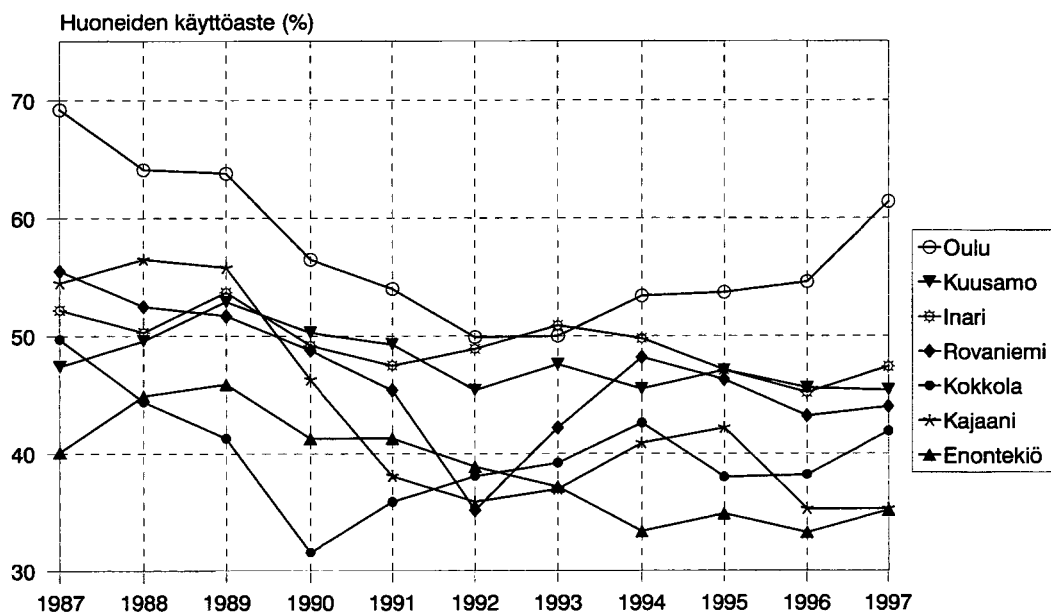
Kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa yöpymisvuorokausia kirjattiin vuonna 1997 enemmän kuin vuotta aiemmin. Lapin läänissä koko majoituskapasiteetti oli vuoden 1998 alussa noin 6 900, Kainuussa 1 900, Keski-Pohjanmaalla 800 ja Pohjois-Pohjanmaalla 3 800. Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla majoituskapasiteetti oli vuonna 1998 pienempi kuin vuotta aiemmin. Majoituskapasiteettiin lasketaan huoneet ja mökit.

Lapissa ulkomaalaisten yöpyjien osuus on suurempi kuin muissa Pohjois-Suomen maakunnissa. Eri ulkomaalaisryhmistä saksalaisten turistien osuus korostuu Pohjois-Suomessa. Kainuussa yöpyi lisäksi venäläisiä suhteellisesti enemmän kuin muilla tarkastelualueilla. Ruotsalaisten osuus oli Keski-Pohjanmaalla Pohjois-Suomen maakuntien suurin.

Kuva 56. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 1998.

Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 1997

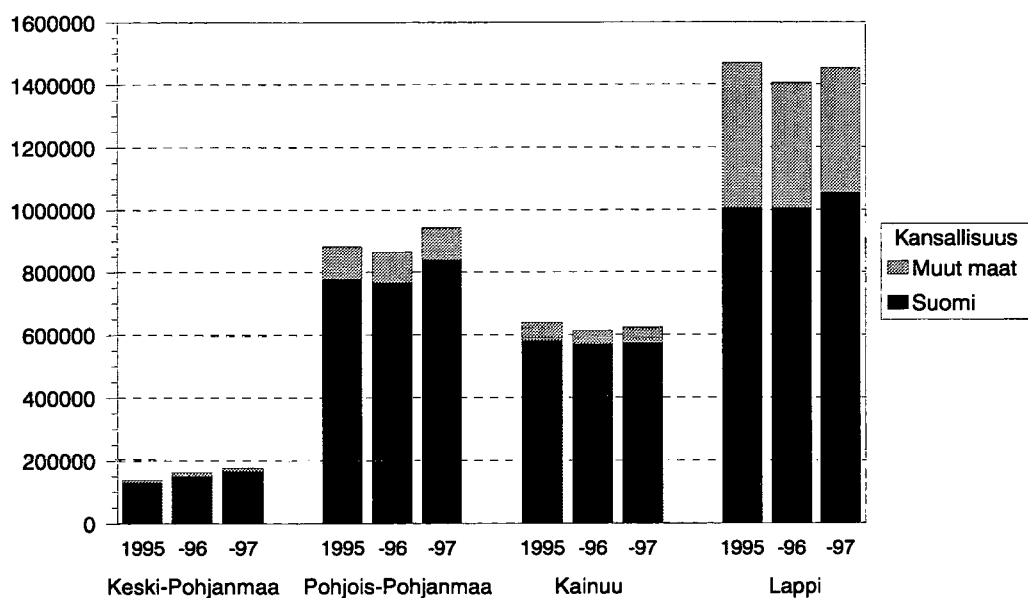

Lähde: TK/Majoitustilastot 1988 - 1998

Kuva 57. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 - 1997.

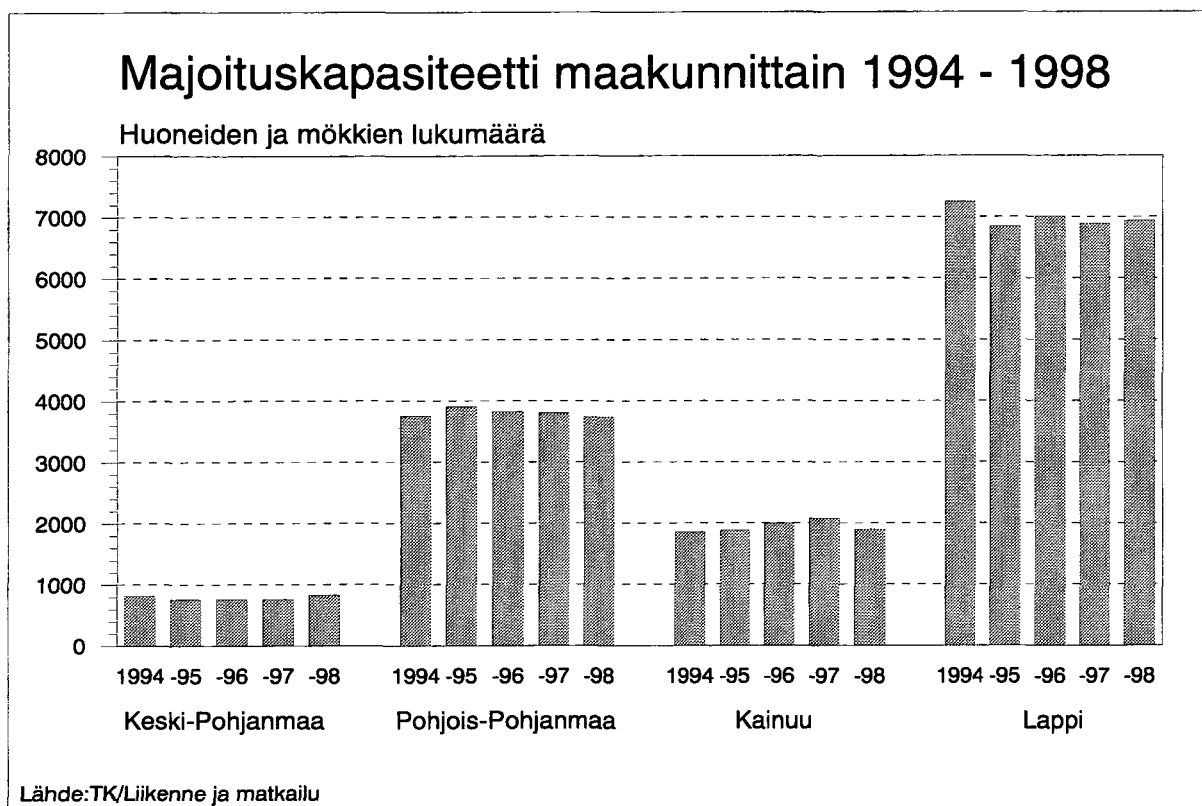

Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 - 1997

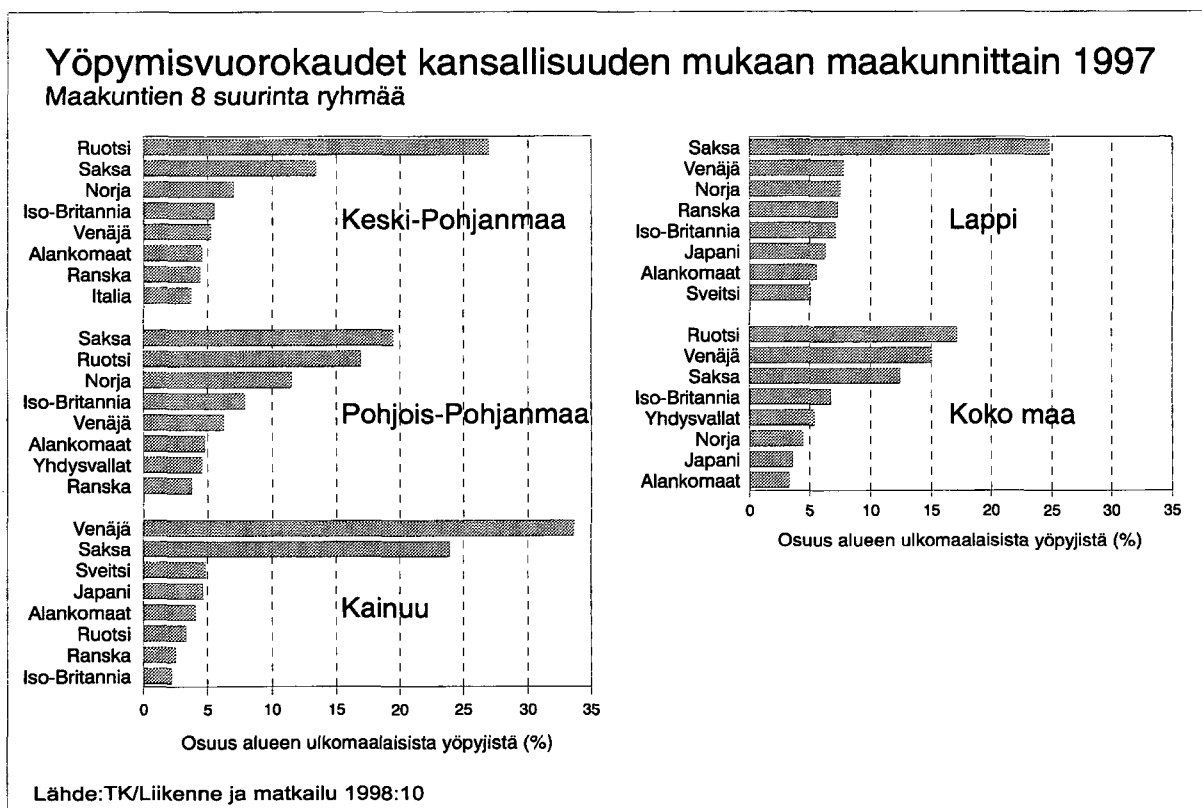

Lähde: TK/Matkailutilastot 1996-1998

Kuva 58. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 - 1997.

Kuva 59. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 1998.

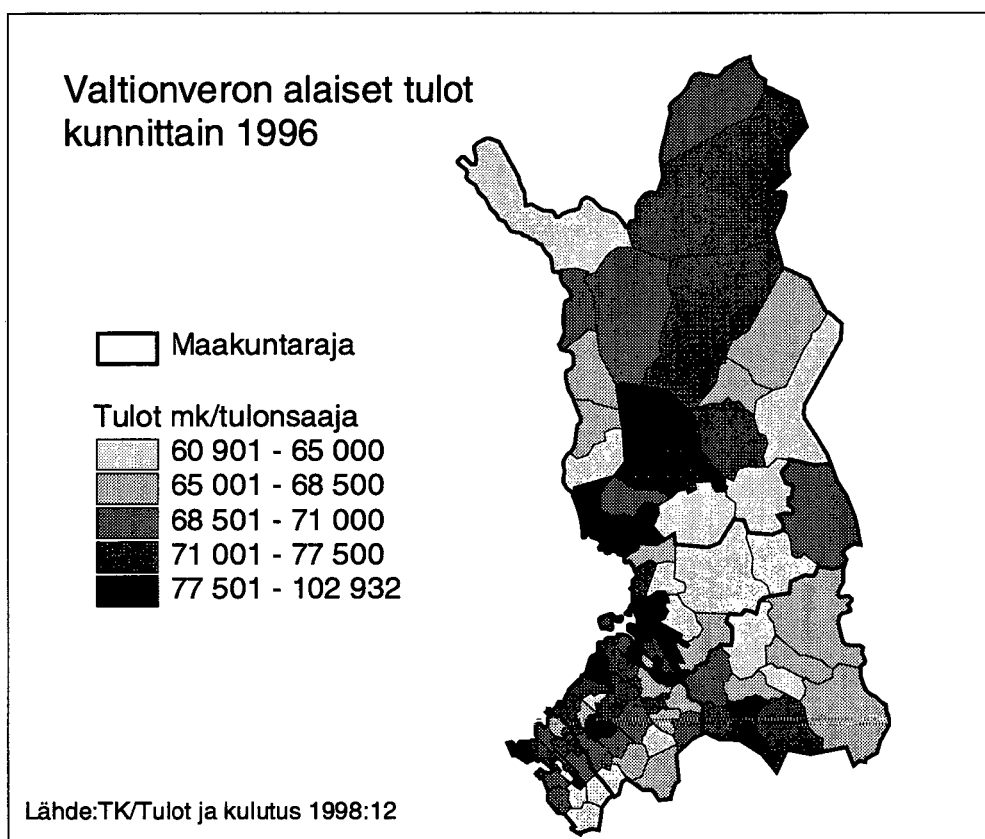

Kuva 60. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1997.

Tulonsaajien tulot

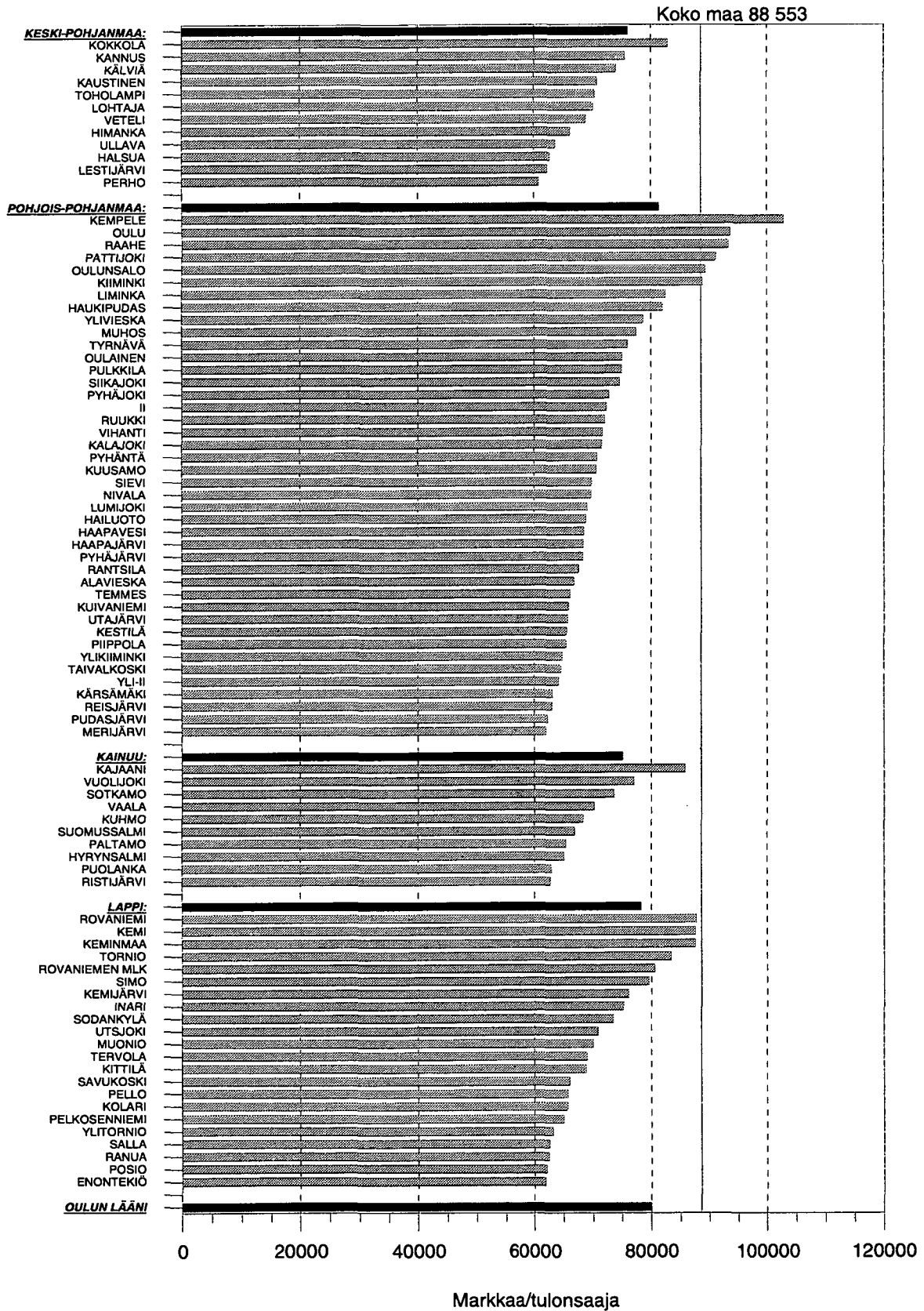
Vuonna 1996 tulonsaajien keskimääräiset valtionveronalaiset tulot olivat koko Suomessa 88 553 markkaa. Oulun ja Lapin lääneissä keskimääräiset tulot tulonsaajaa kohti jäivät alle 80 000 mk. Kuntatarkastelussa maan keskimääräinen tulotaso ylittyi vain Kempeleessä, Oulussa, Raahessa, Pattijoella, Oulunsalossa ja Kiimingissä. Alhaisin keskitulo oli Keski-Pohjanmaalla Perhossa (60 901 mk). Maakunnista alhaisimmat keskimääräiset tulot olivat Kainuussa.

Keskimääräisten tulojen muutos vuodesta 1994 vuoteen 1996 oli positiivinen kaikissa kunnissa. Eniten tulot kasvoivat Kempeleessä ja vähiten Taivalkoskella. Kaikissa tarkasteltavissa maakunnissa tulot kasvoivat vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Myös kaikissa Kainuun kunnissa tulot kasvoivat vähemmän kuin koko maassa.

Kuva 61. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1996.

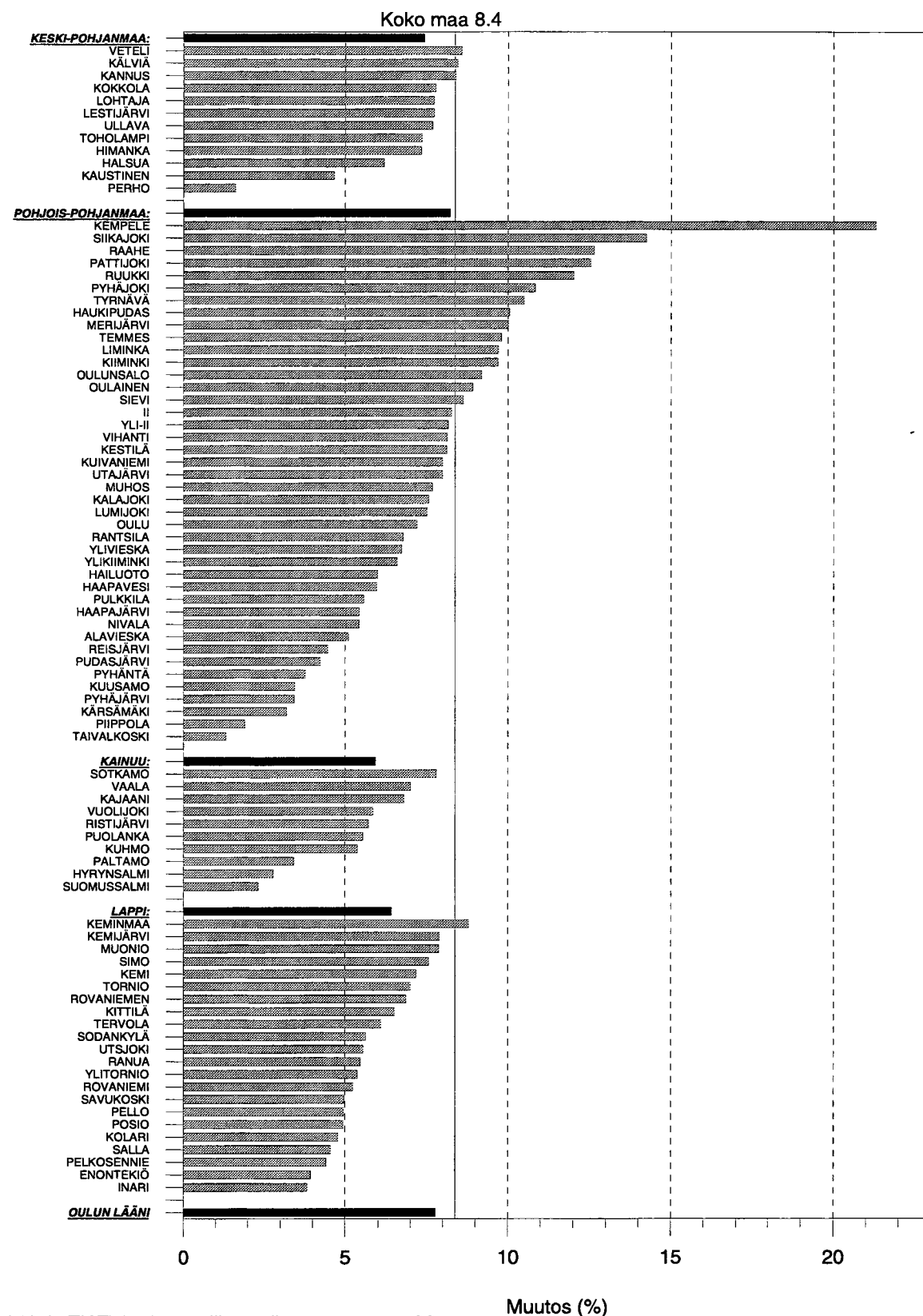
Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1996

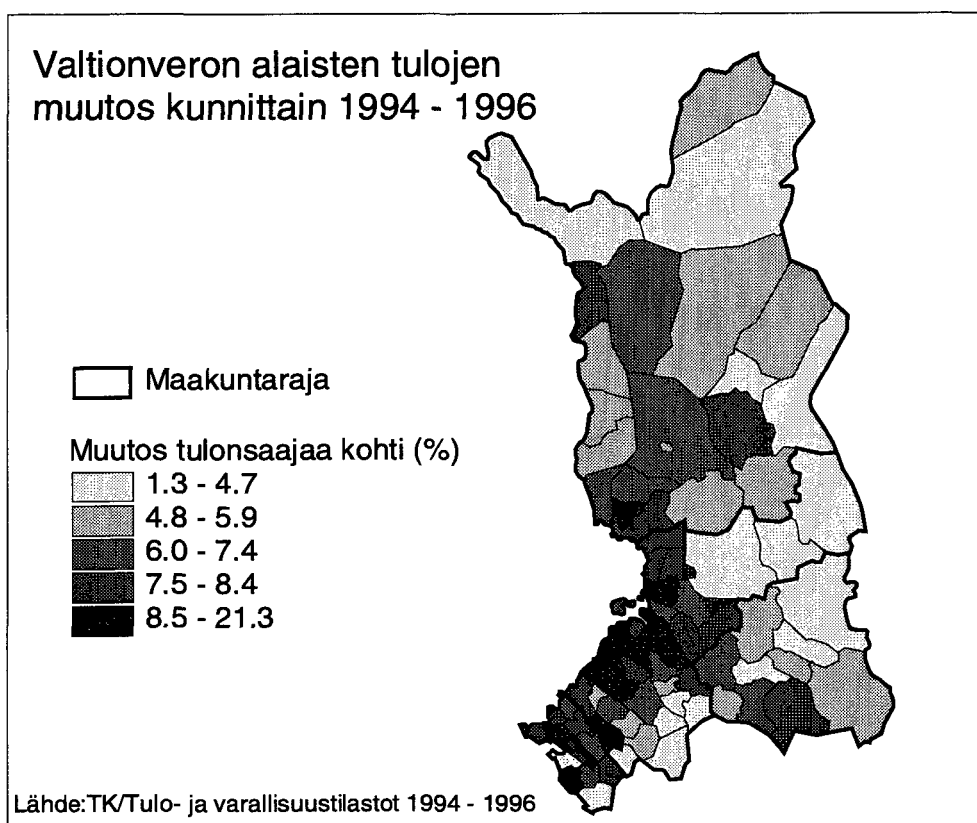
Lähde:TK/Tulot ja kulutus 1998:12

Kuva 62. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1996.

Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1994 - 1996

Kuva 63. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996.

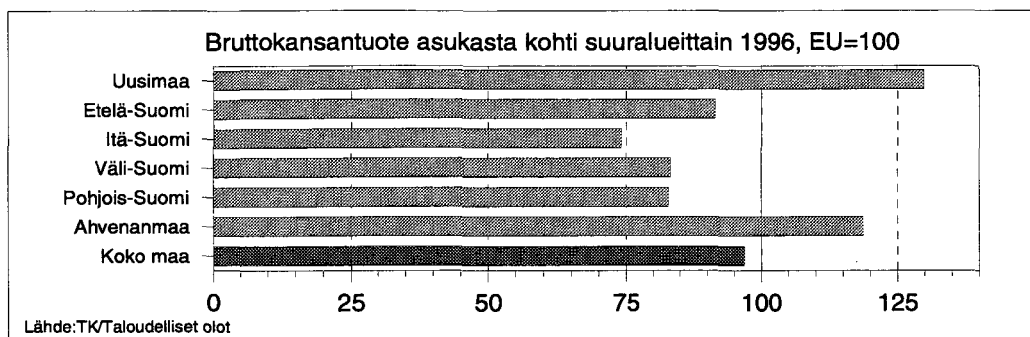

Kuva 64. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996.

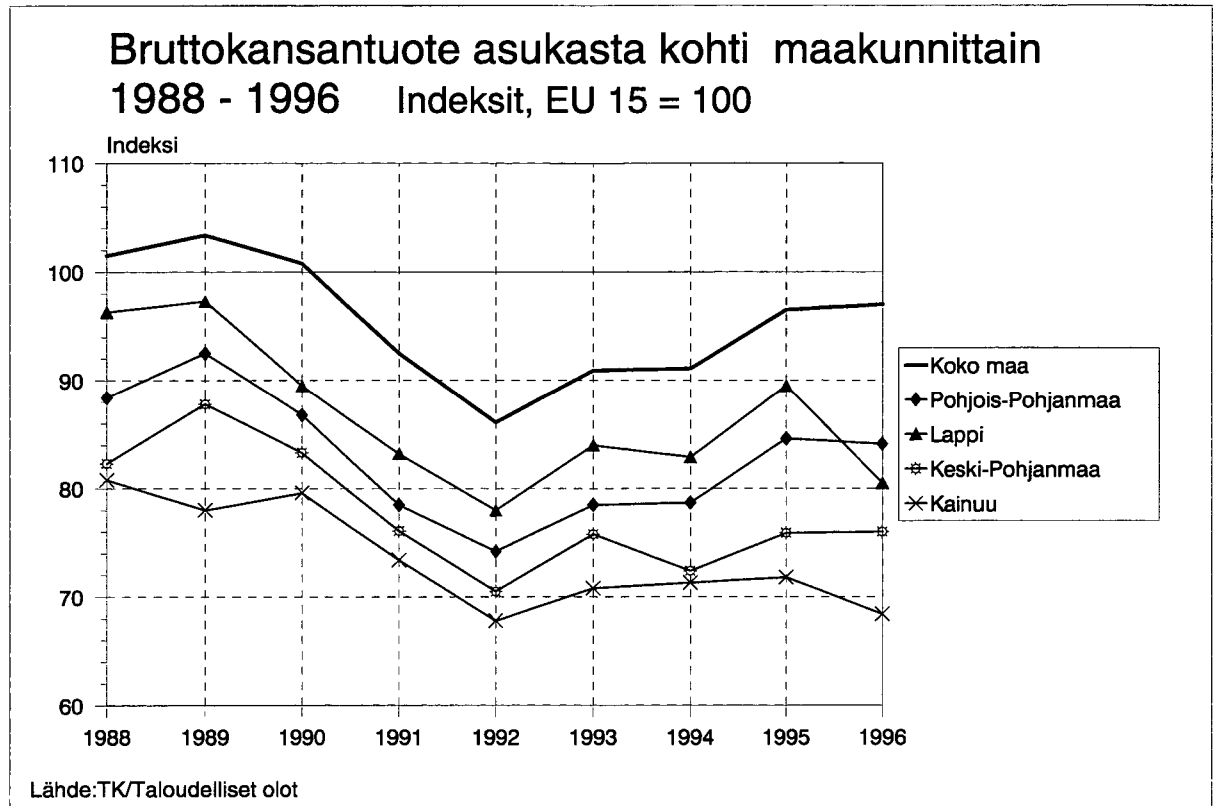
Bruttokansantuote

Alueellinen bruttokansantuote on laskettu tuotannontekijähintaisena kunkin vuoden hintatason mukaan. Pohjois-Suomen maakunnissa BKT/asukas on ollut koko tarkasteluajan (1988 - 1996) alhaisemmalla tasolla kuin koko maassa ja Euroopan unionin maissa keskimäärin. Koko maassa BKT/asukas oli 1980 -luvun lopulla yli EU:n tason. Vuoden 1989 jälkeen bruttokansantuote suhteessa EU:n keskiarvoon lähti laskuun Pohjois-Suomen maakunnissa Kainuuta lukuunottamatta. Kainuussa tämä lasku alkoi vasta vuotta myöhemmin. Vuonna 1995 BKT/asukas kasvoi kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa. Vuonna 1996 se kuitenkin väheni Lapissa ja Kainuussa.

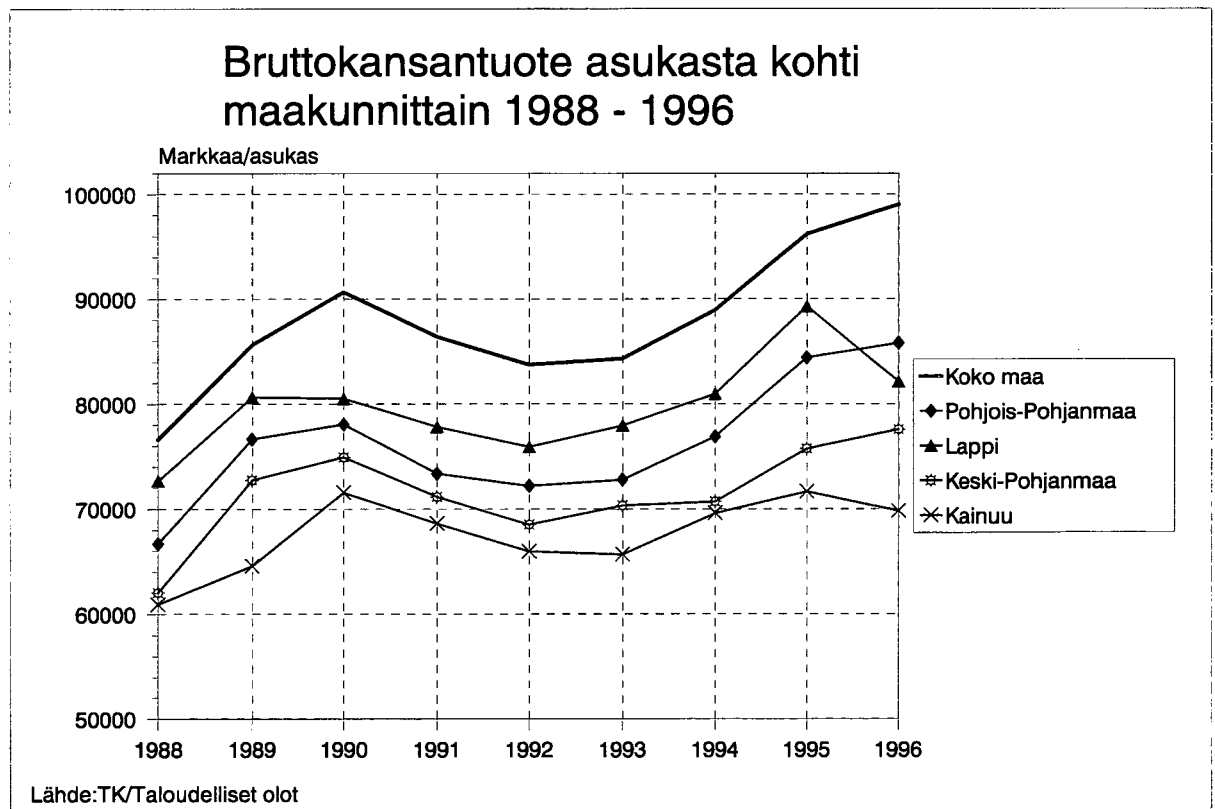
Vuonna 1996 bruttokansantuote oli Keski-Pohjanmaalla 5 644 miljoonaa, Pohjois-Pohjanmaalla 30 683 miljoonaa, Kainuussa 6 617 miljoonaa ja Lapissa 16 509 miljoonaa markkaa. Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla teollisuuden osuus BKT:sta oli suurin. Kainuussa ja Lapissa sen sijaan julkisen toiminnan osuus oli hieman teollisuuden arvoa suurempi.

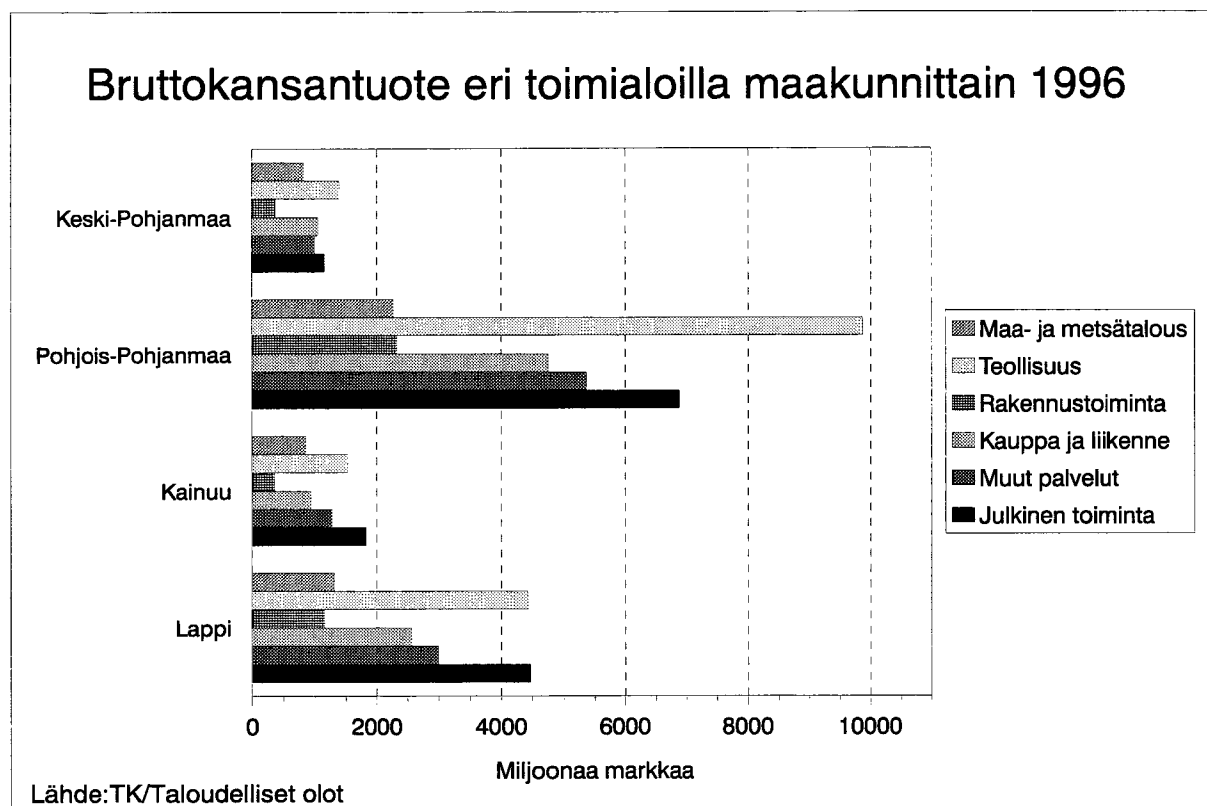
Kuva 65. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1996, EU=100.

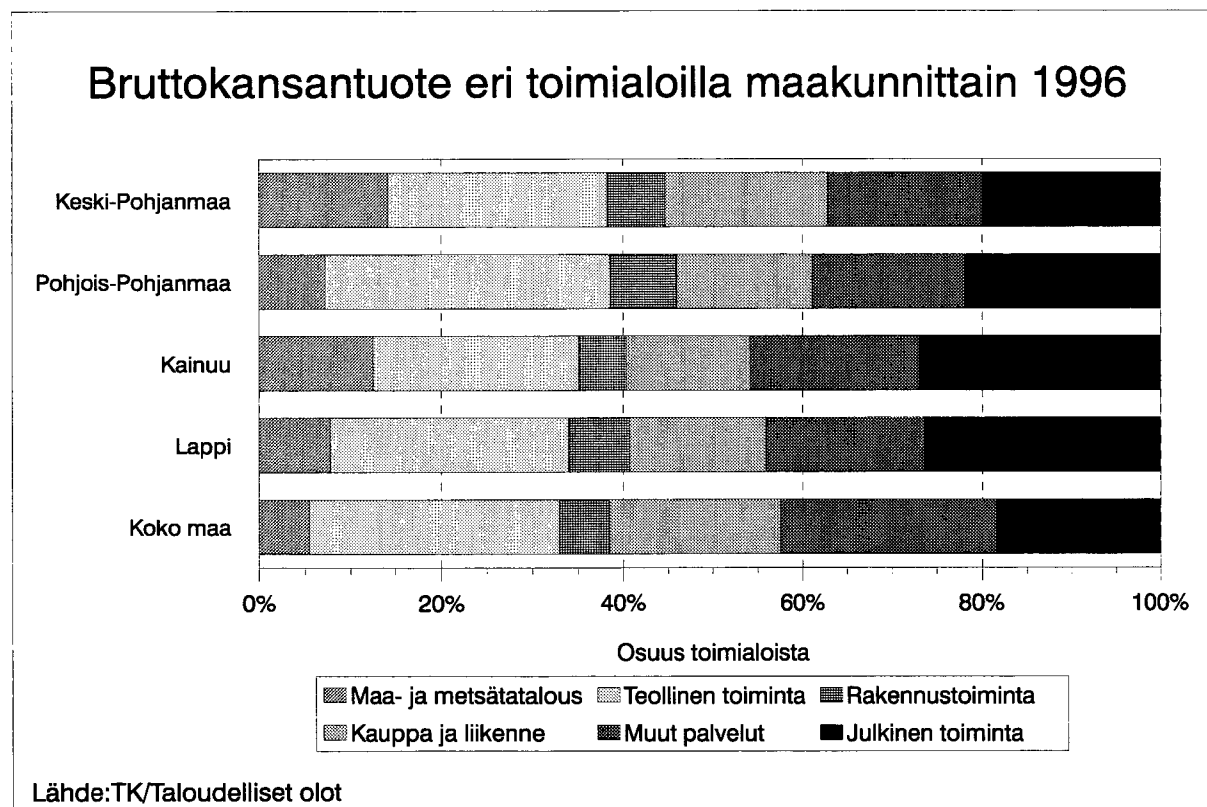
Kuva 66. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1996, EU=100.

Kuva 67. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1996.

Kuva 68. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1996, milj. mk.

Kuva 69. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1996, %.

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS

Työllisyys

Pohjois-Suomen kunnista Raahessa, Kemissä ja Rovaniemellä työpaikkaomavaraisuusaste oli yli 120 % vuonna 1995. Suhdeluvun 100 ylitti 13 muutakin kuntaa, eli niiden alueella työpaikkojen määrä ylitti työllisten määrän. Pienin omavaraisuusaste oli Pattijoella, Kiimingissä ja Oulunsalossa, alle 60 %.

Työpaikkojen määrä väheni kaikissa maakunnissa 1990-luvun alkuvuosina. Suurimmillaan vuosimuutos oli Kainuussa vuonna 1992, jolloin työpaikat vähenivät peräti 10 %. Väheneminen päättyi vuonna 1994, jolloin työpaikkojen määrät kasvoivat Lappia lukuunottamatta. Suurin kasvu tapahtui Pohjois-Pohjanmaalla.

Avoimien työpaikkojen määrien vaihtelussa on säännönmukaisia kuukausittaisia vaihteluita. Maalis-, huhti- ja toukokuussa avoimia työpaikkoja on yleensä tarjolla eniten, vastaavasti joulutammikuussa vähiten.

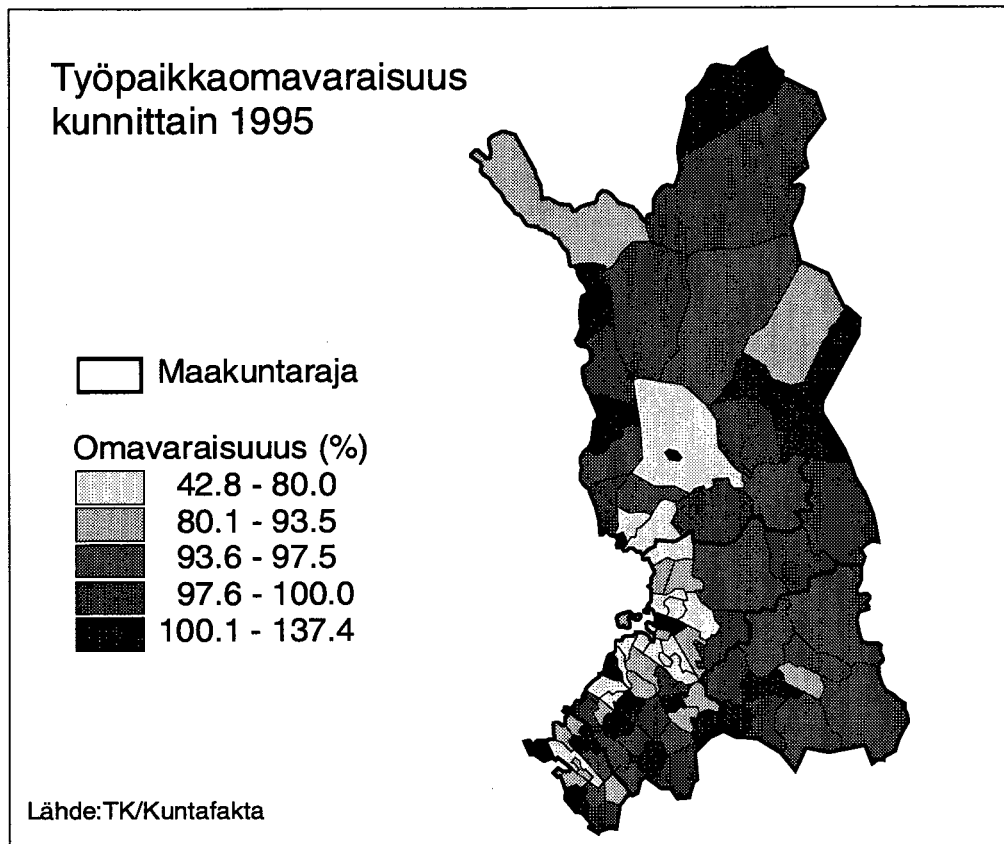
Työttömyys

Työministeriön tilastojen mukaan koko maan keskimääräinen työttömyysaste oli vuoden 1998 elokuussa 14.2 %, mikä on 1.4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömiä oli Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen alueella 15.6, Kainuun TE-keskuksen alueella 20.8 ja Lapin TE-keskuksen alueella 21.4 % työvoimasta. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna Kainuussa työttömyyden lasku on ollut suurinta, työttömiä oli 1.8 prosenttiyksikköä vähemmän. Vastaavasti Lapissa työttömyys on alentunut 1.7 ja Pohjois-Pohjanmaalla 0.5 prosenttiyksikköä.

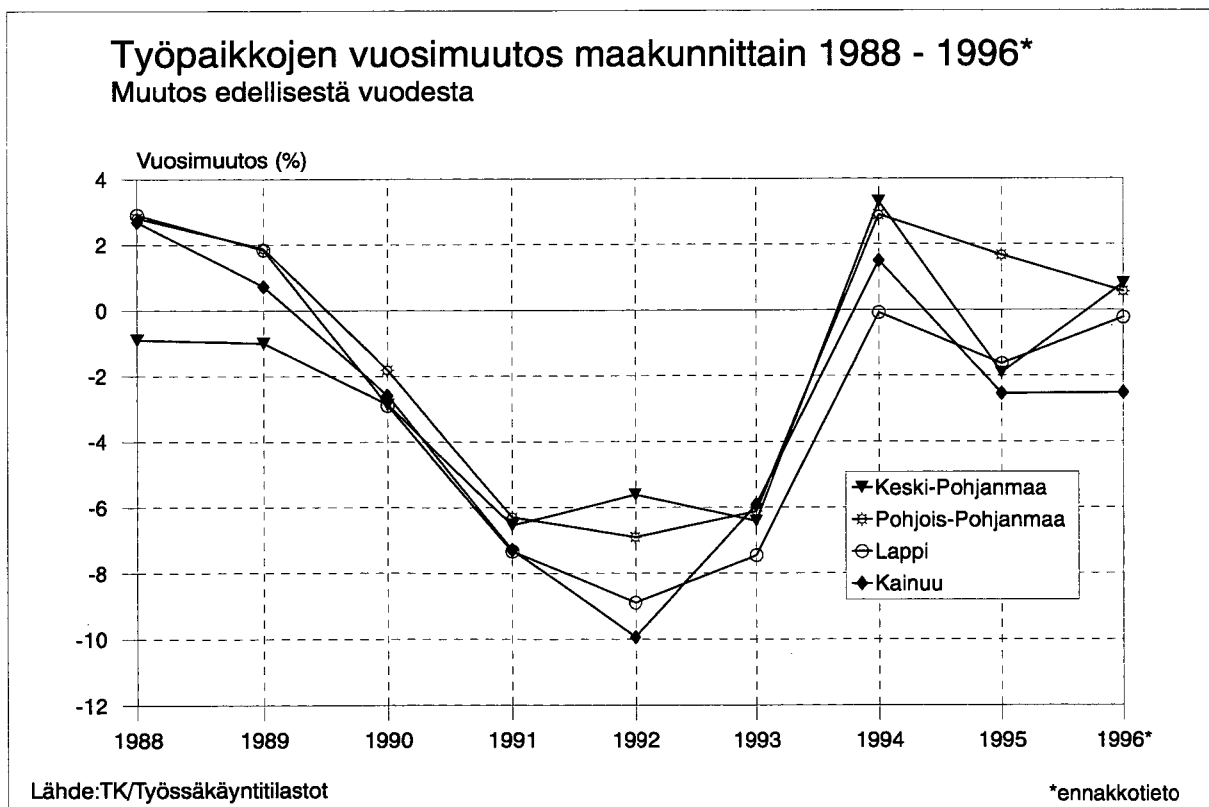
Työttömyyden lasku näkyy myös yksittäisten kuntien kohdalla. Vuoden 1997 aikana työttömyys väheni 73 kunnan alueella. Voimakkainta lasku oli Pelkosenniellä, 4.0 prosenttiyksikköä. Työttömyys kasvoi kuitenkin vielä 13 kunnassa, eniten Pulkkilassa (1.8 %-yksikköä) ja Taivalkoskella (1.5 %-yksikköä).

Vuoden 1998 elokuussa työttömyysaste oli Sallassa yli 30 %. Suhteellisesti vähiten työttömiä oli Ullavan ja Kannuksen kunnissa. Samaan aikaan Kuivaniemellä, Haukiputaalla, Lestijärvellä ja Kokkolassa vähintään kolmannes kaikista työttömistä oli pitkäaikaistyöttömiä. He olivat olleet yhtäjaksoisesti yli vuoden ilman työtä. Pienin pitkäaikaistyöttömien osuus oli Hyrynsalmella ja Muoniossa.

Nuorten (alle 25-vuotiaiden) työttömyysaste oli Pohjois-Suomessa vuonna 1997 alhaisimmillaan kymmenen prosenttia Hailuodossa. Pahimmillaan yli 44 % nuorista oli ilman töitä Taivalkoskella. Yli 42 % nuorista oli työttömänä myös Sallassa, Inarissa, Kolarissa ja Kuusamossa. Kaikissa Kainuun kunnissa nuorisosta oli työttömänä enemmän kuin neljännes ja kaikissa Lapin kunnissa enemmän kuin viidennes.

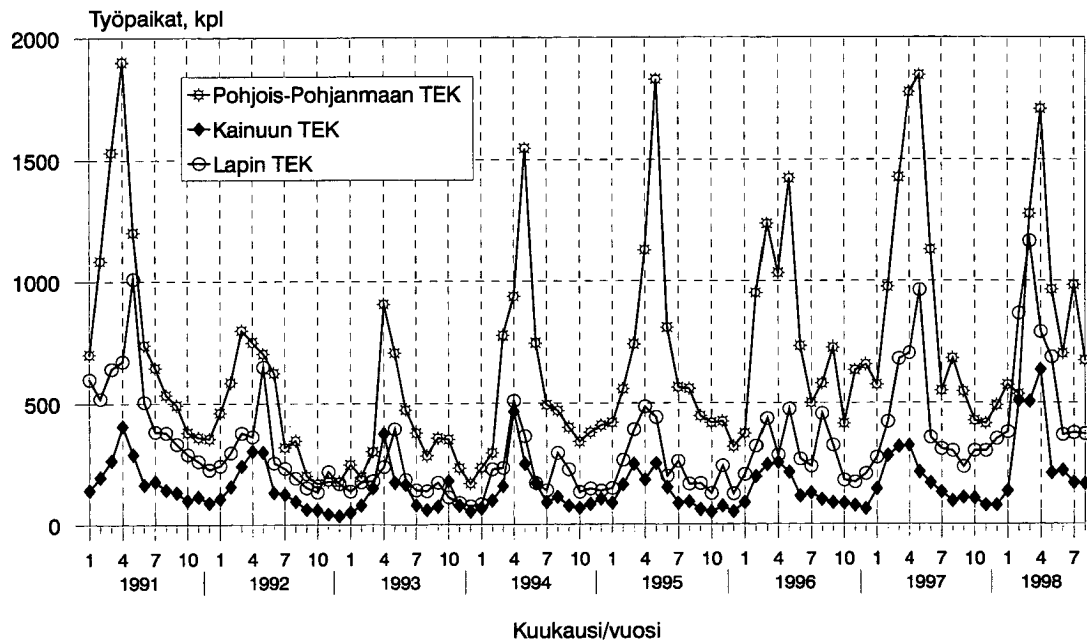
Kuva 70. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1995.

Kuva 71. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 - 1996.

Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 - 1998

Kuukauden viimeisen päivän tieto

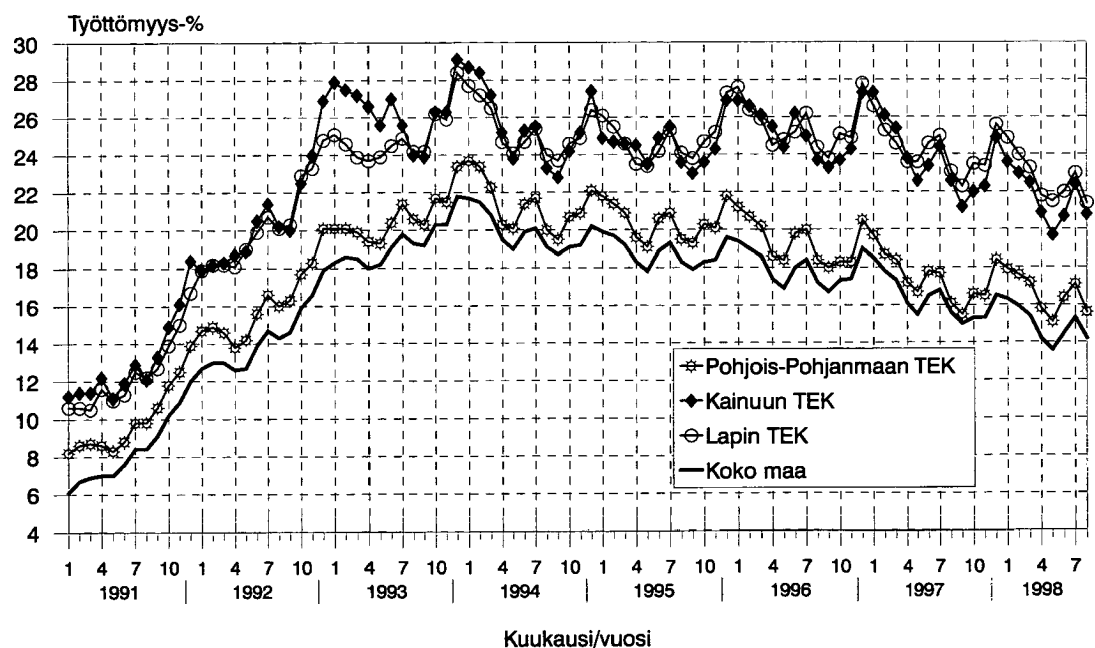

Lähde: Työministeriön kuukausitilastot

Kuva 72. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1998.

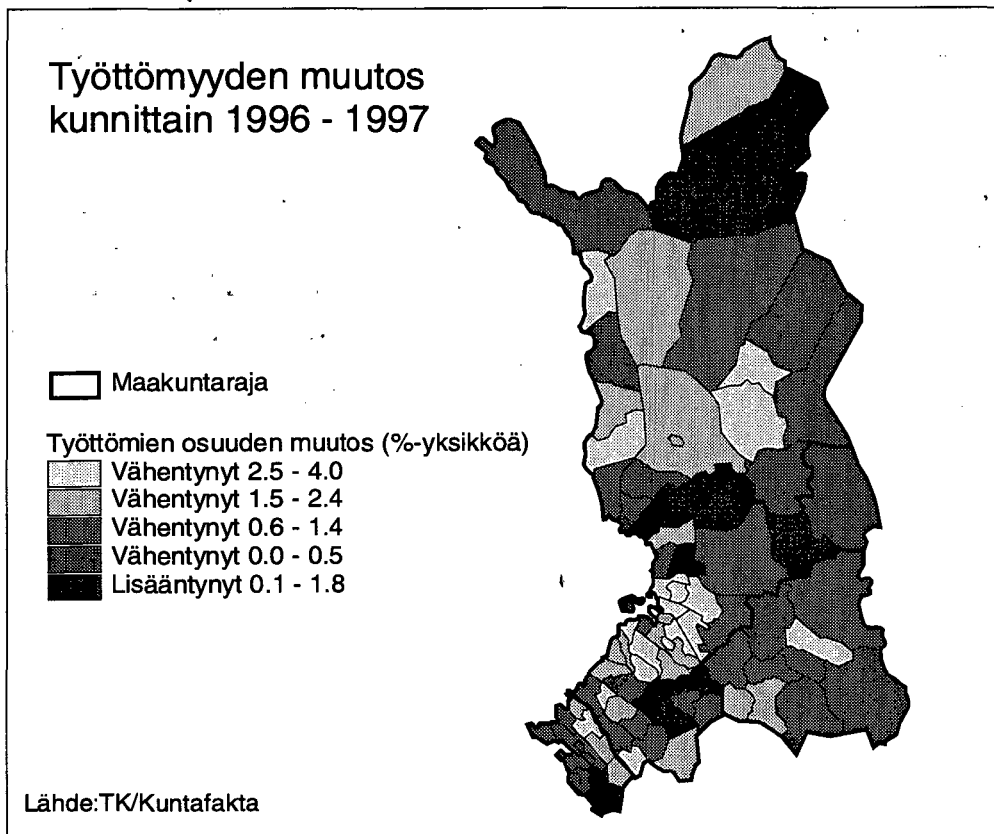
Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 - 1998

Lomautetut mukaanlukien, kuukauden viimeisen päivän tieto

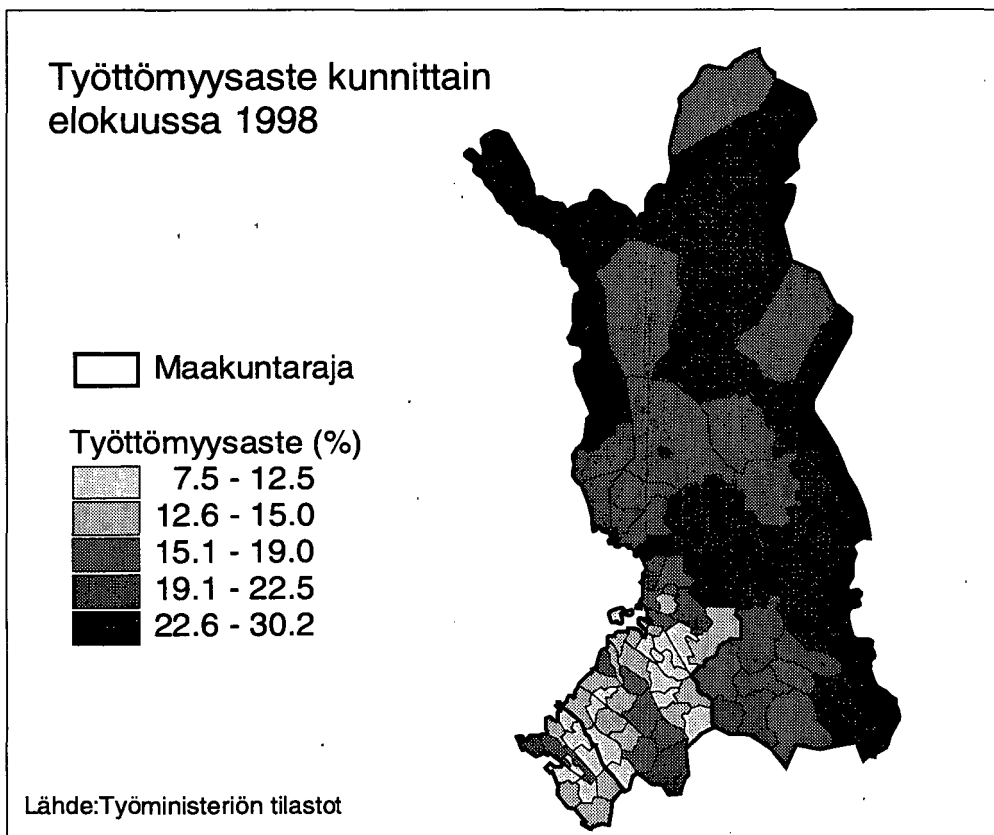

Lähde: Työministeriön kuukausitilastot

Kuva 73. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 – 1998.

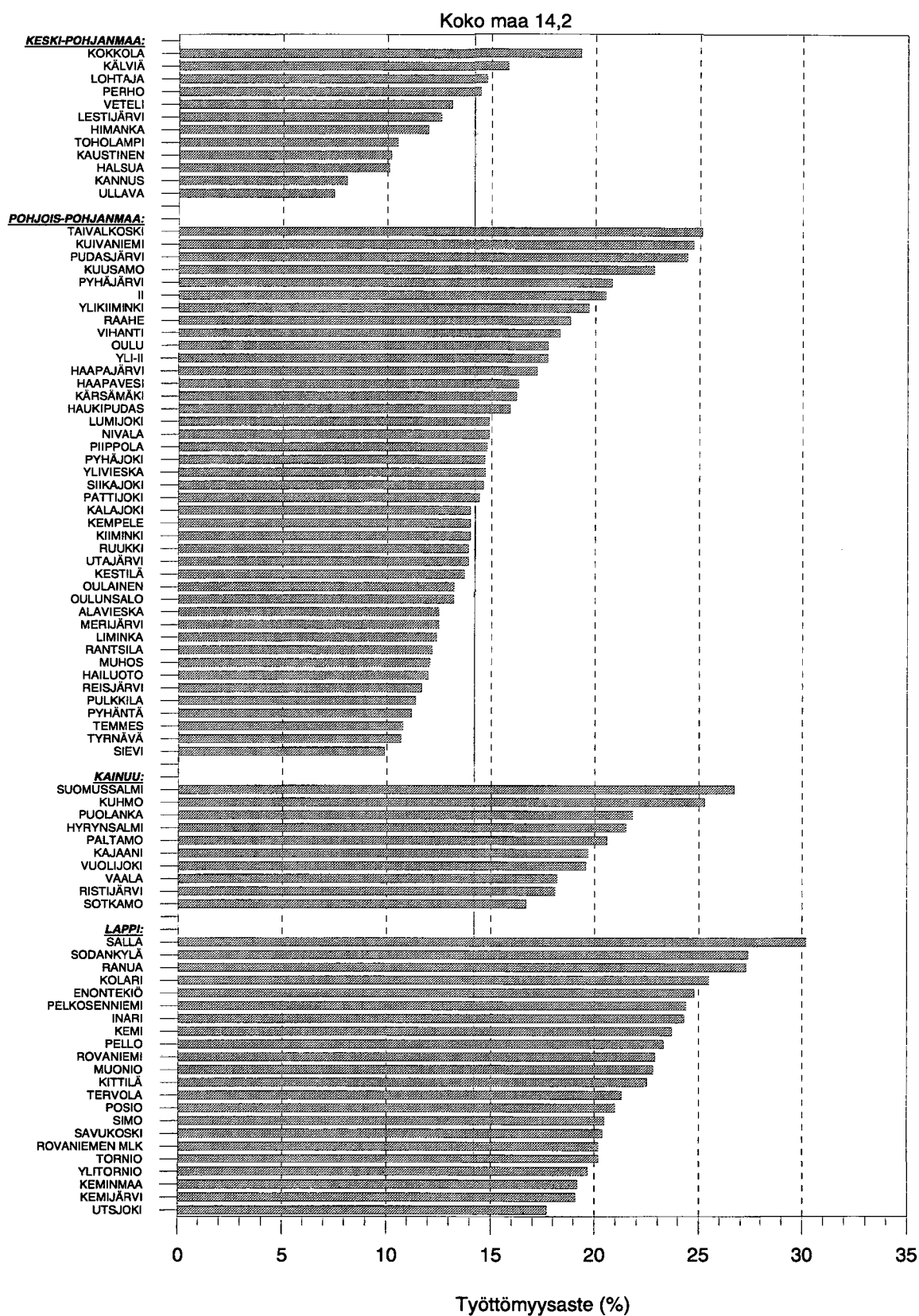

Kuva 74. Työttömyyden muutos kunnittain 1996 – 1997.

Kuva 75. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1998.

Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1998

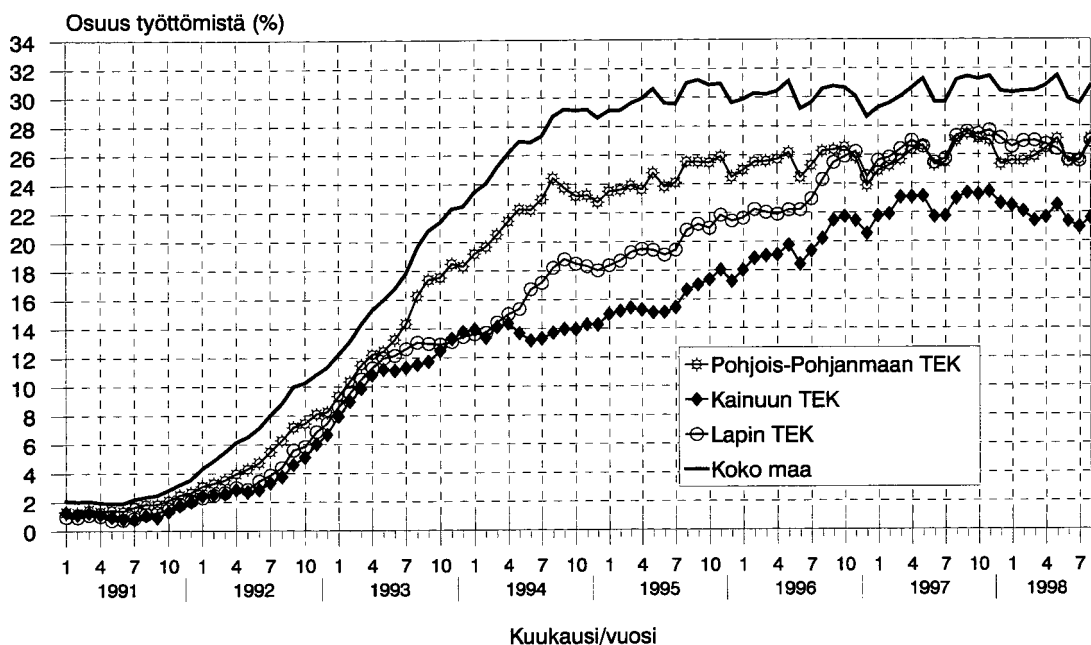

Lähde: Työministeriön tilastot

Kuva 76. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1998.

Pitkäaikaistyöttömät TE-keskuksittain 1991 - 1998

Yli vuoden työttömänä olleet, lomautetut mukaanlukien

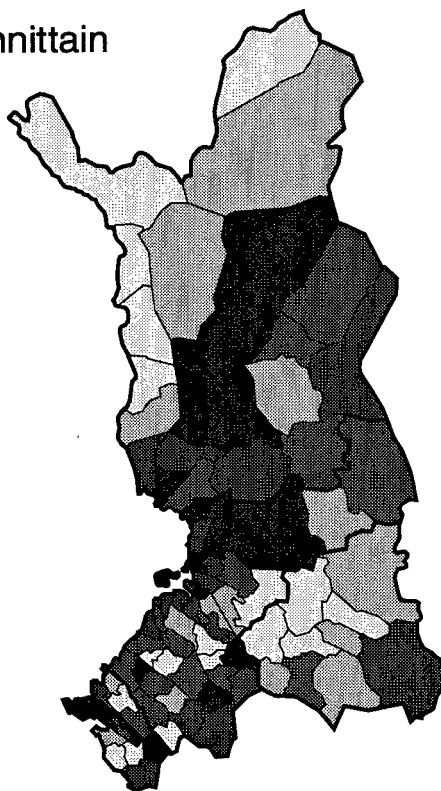
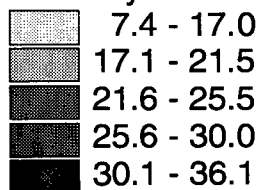
Lähde: Työministeriön kuukausitilastot

Kuva 77. Pitkäaikaistyöttömät TE-keskuksittain 1991 – 1998.

Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998

Maakuntaraja

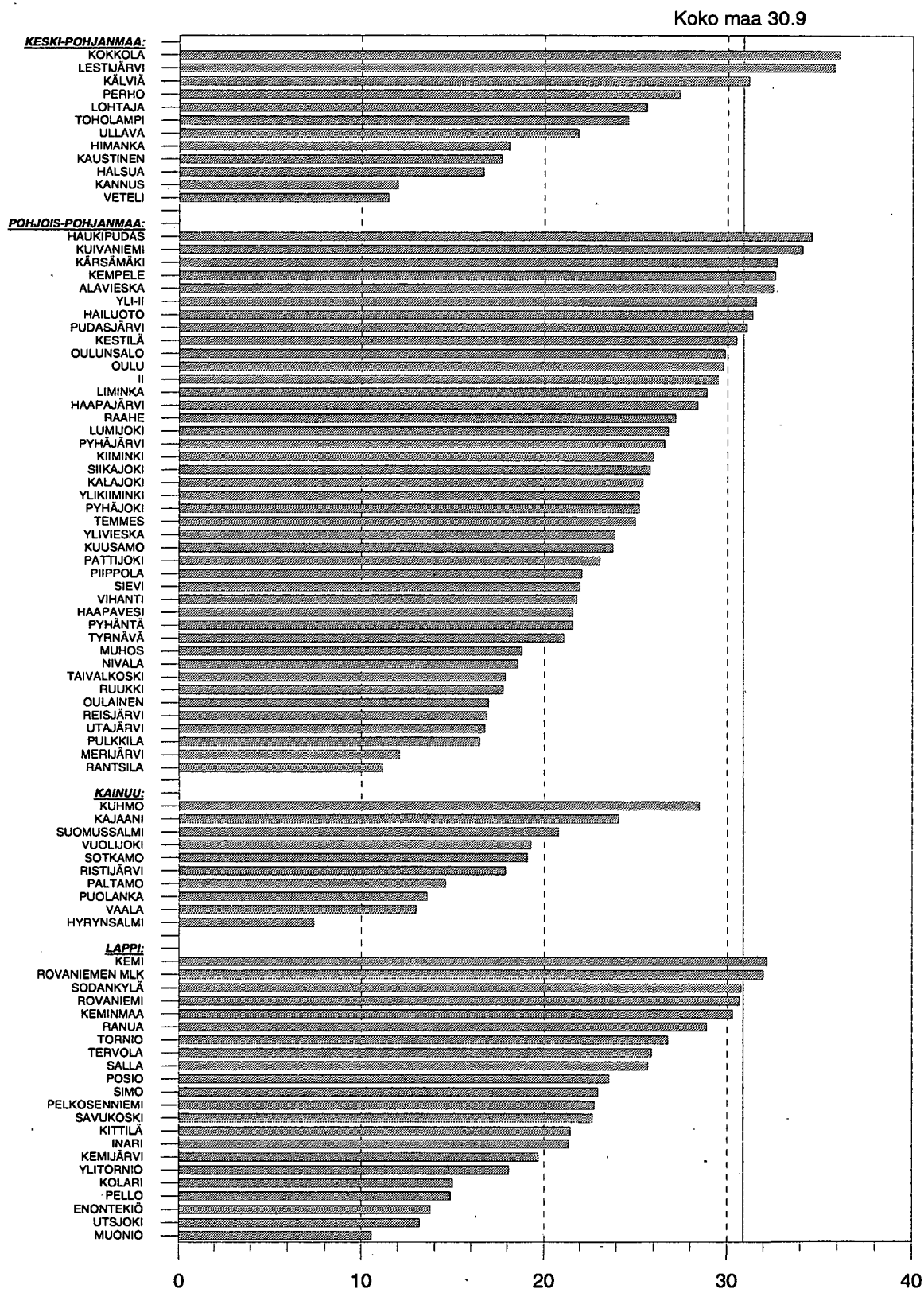
Osuus työttömistä (%)

Lähde: Työministeriön tilastot

Kuva 78. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998.

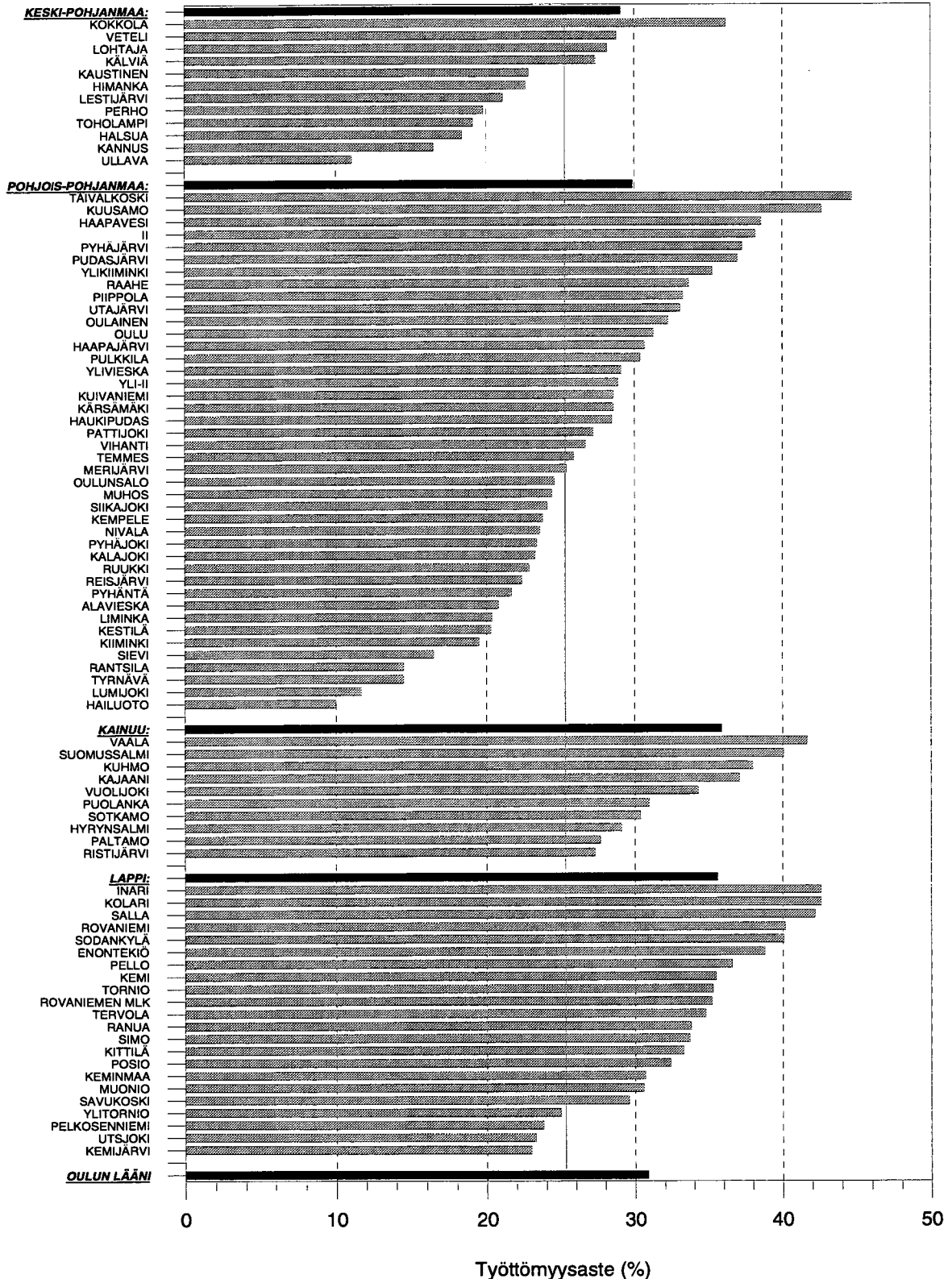
Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998

Kuva 79. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998.

Nuorten (alle 25 -vuotiaiden) työttömyysaste kunnittain 1997

Koko maa 25.3

Lähde:TK/Kuntafakta

Kuva 80. Nuorten (alle 25 -vuotiaiden) työttömyysaste kunnittain 1997.

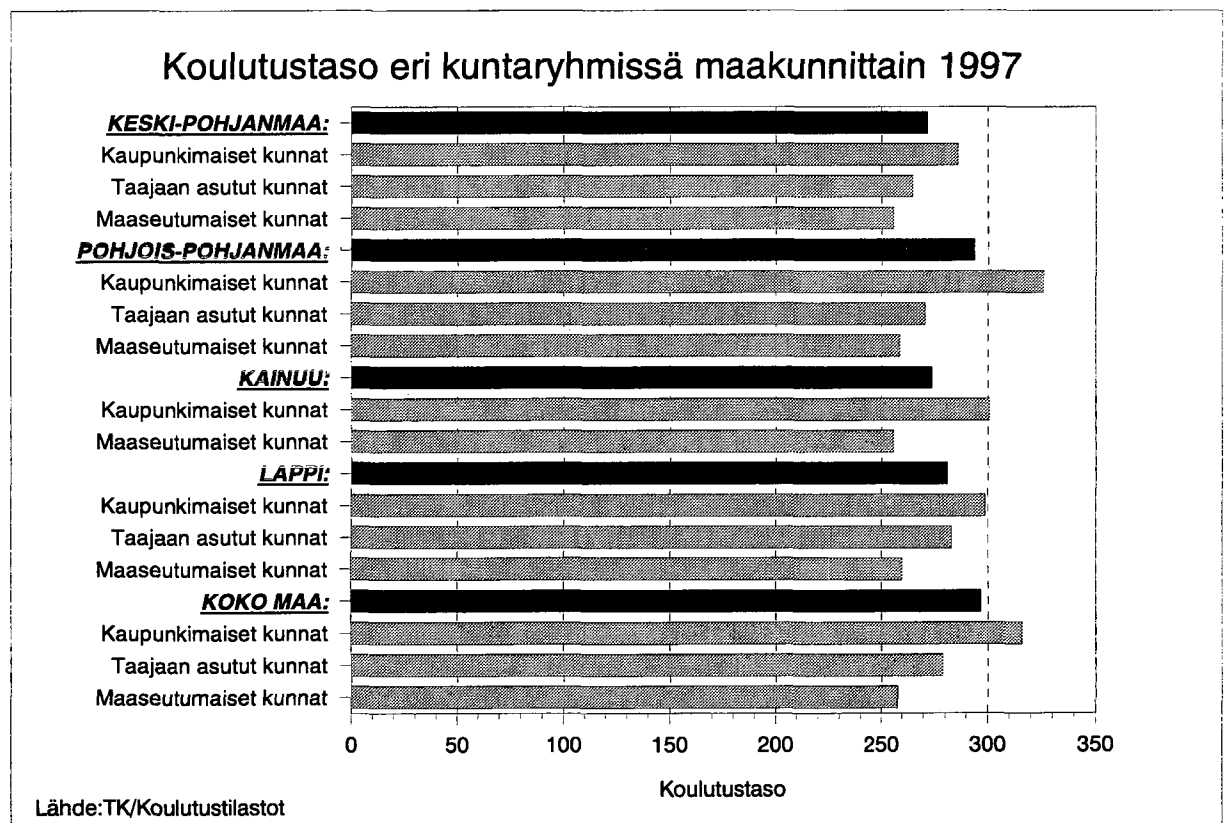
KOULUTUS

Koulutuksen tasoa voidaan kuvata Tilastokeskuksessa kehitetyllä kolminumeroisella koulutustasomittaimella. Mittain osoittaa alueen tutkintojen keskiarvon suhteutettuna väkilukuun ja sen kriteerinä on koulutusaika vuosina. Mitä pitempi on koulutuksen kokonaispituus, sitä korkeampi on koulutustaso. Tilastollisen kuntaryhmän mukaan tarkasteltuna vuonna 1997 koulutustaso oli korkein Pohjois-Pohjanmaan kaupunkimaisissa kunnissa.

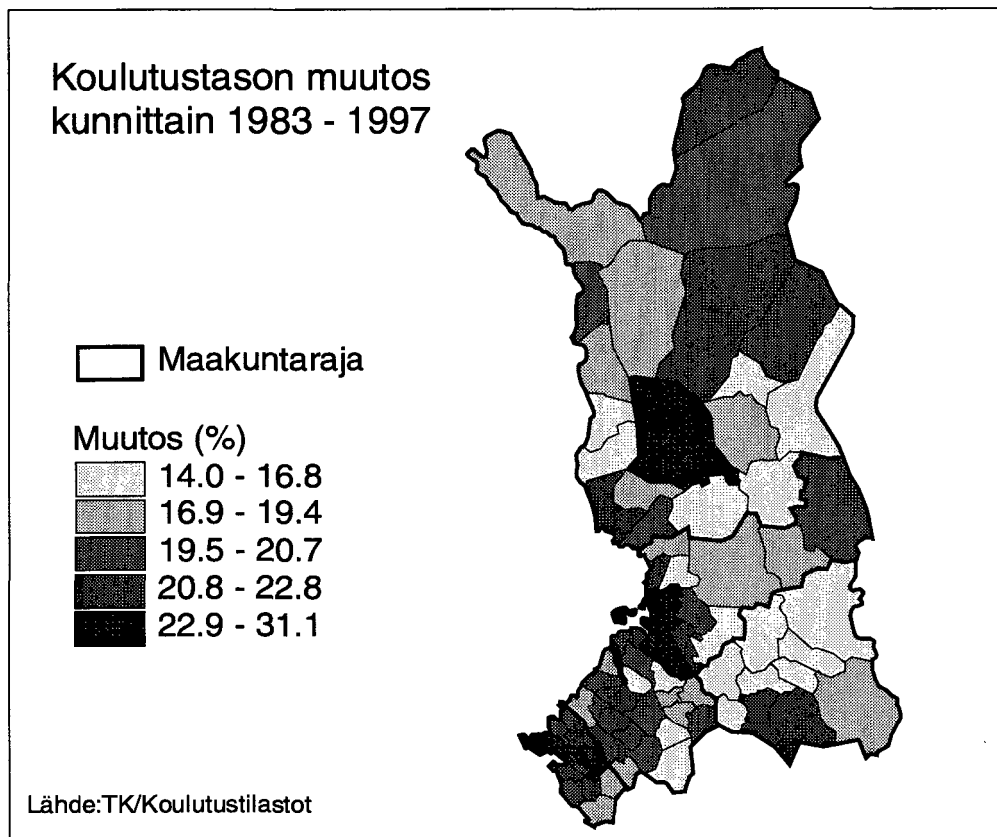
Yksittäisistä kunnista koulutustaso on noussut vuodesta 1983 vuoteen 1997 eniten Oulussa ja Hailuodossa. Hitainta kasvu on ollut Vihannissa ja Hyrynsalmella. Vuonna 1997 koko maan koulutustaso oli 297. Tämä arvo ylittyi Pohjois-Suomessa kuudessa kunnassa (Oulu, Oulunsalo, Kempele, Kiiminki, Kajaani ja Rovaniemi). Matalin koulutustaso oli Ullavalla, Merijärvellä ja Ylikiimingissä.

Toinen tapa mitata koulutusta on tarkastella tutkinnon suorittaneiden osuutta 15 vuotta täyttäneestä väestöstä. Kunnittain tarkasteltuna Oulussa, Rovaniemellä ja Kajaanissa korkea-asteen tutkinnon suorittaneita oli vuonna 1997 suhteellisesti eniten. Eniten peruskoulun varaan jääneitä oli vastaavasti Ullavan, Merijärven ja Ristijärven kunnissa.

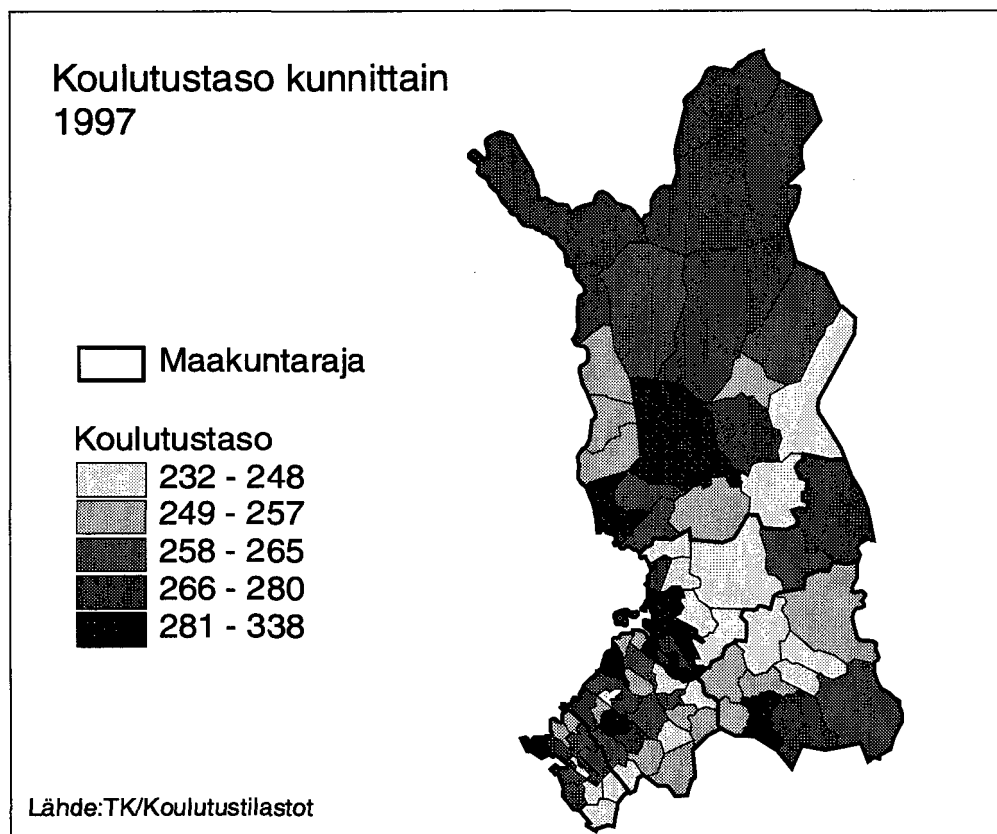
Vuonna 1997 peruskoulun nettokustannukset asukasta kohti olivat Pohjois-Suomen maakunnissa suuremmat kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Kustannukset asukasta kohti vaihtelevat Lumijoen 1 724 markasta Utsjoen 7 505 markkaan. Verrattaessa kuntien lukuja toisiinsa kuntiin ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 81. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1997.

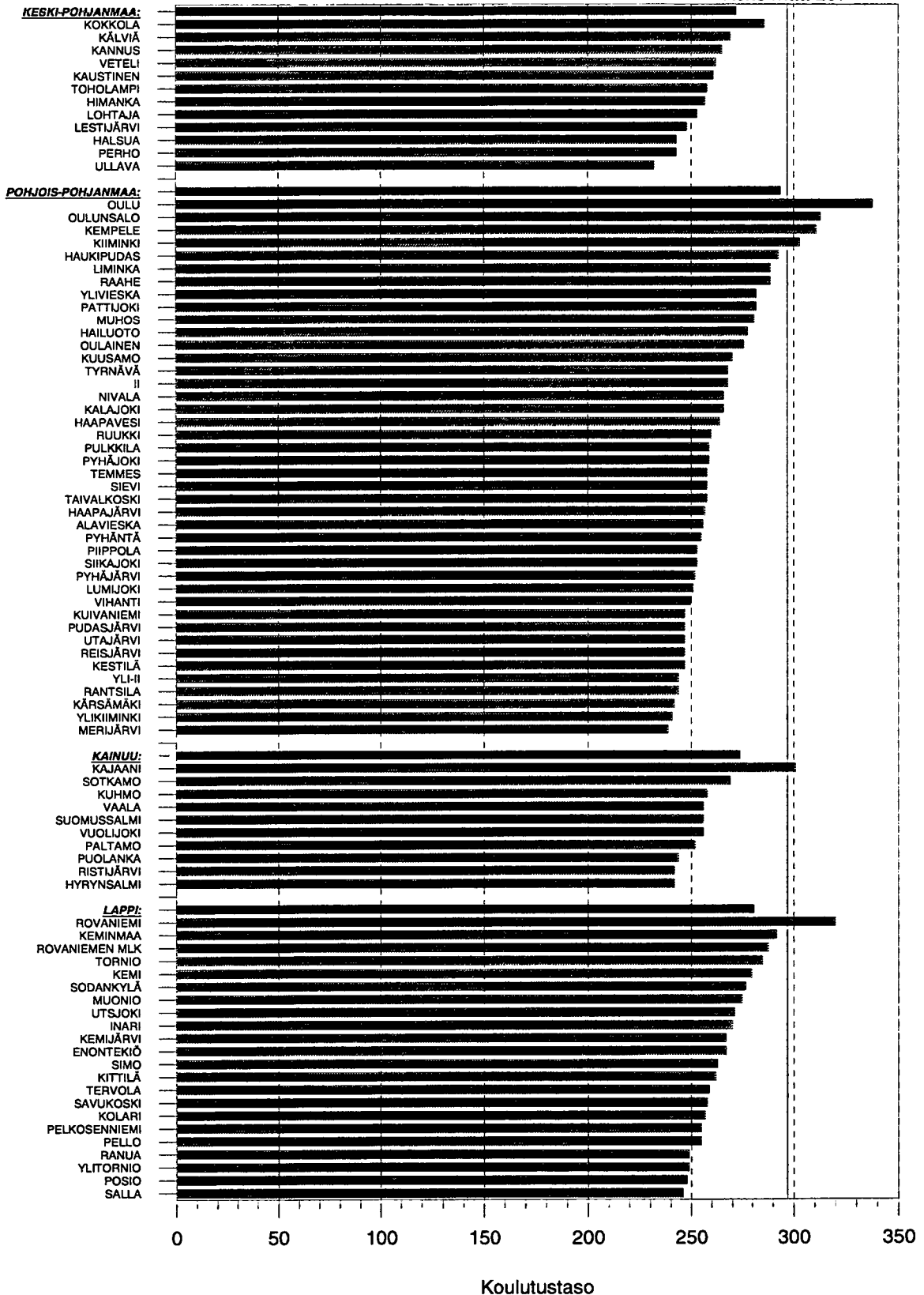
Kuva 82. Koulutustason muutos kunnittain 1983 - 1997.

Kuva 83. Koulutustaso kunnittain 1997.

Koulutustaso kunnittain 1997

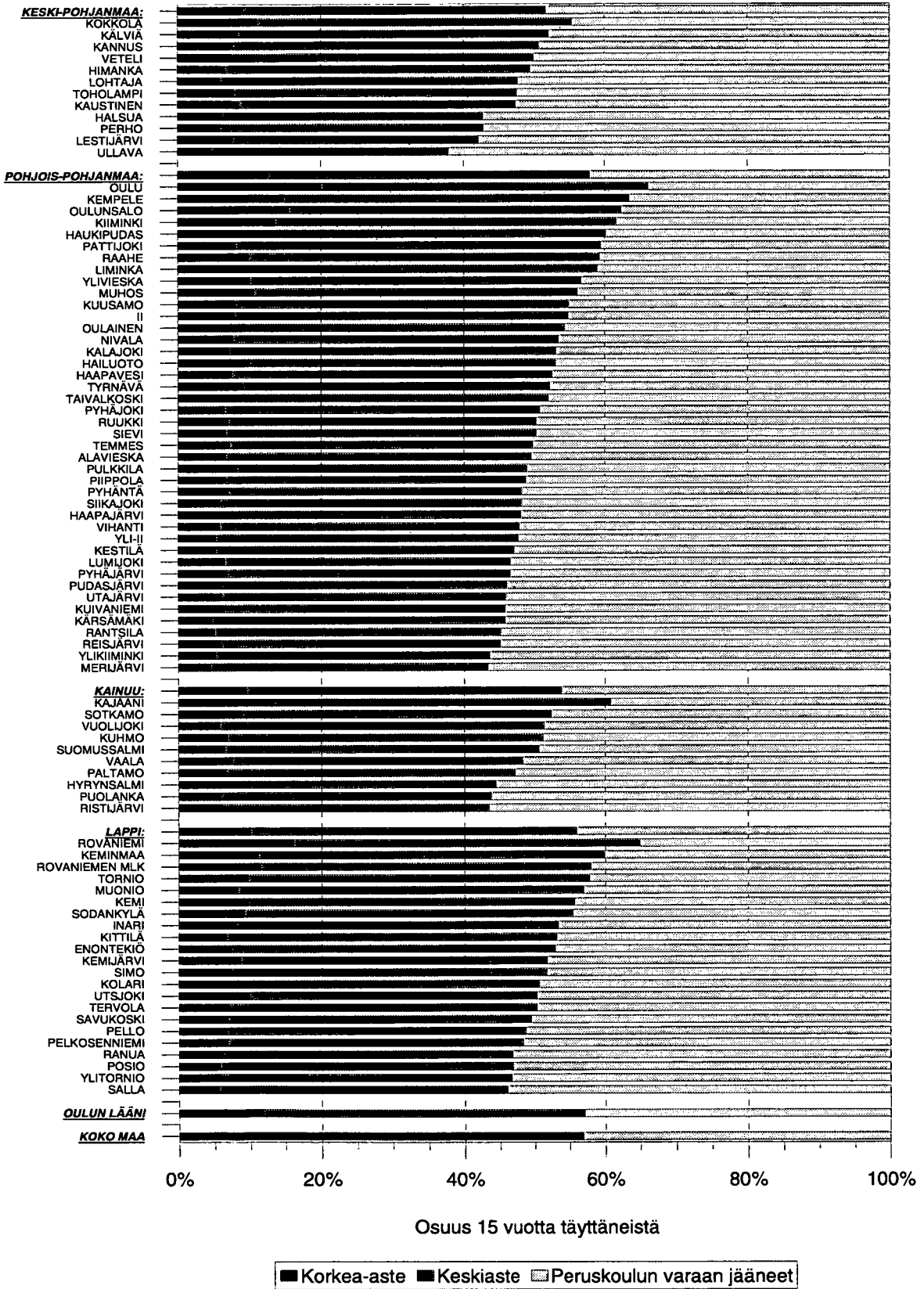
Koko maa 297

Lähde: TK/Koulutustilastot

Kuva 84. Koulutustaso kunnittain 1997.

Väestön koulutusaste kunnittain 1997

Lähde: TK/Koulutustilastot

Kuva 85. Väestön koulutusaste kunnittain 1997.

Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 86. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1997.

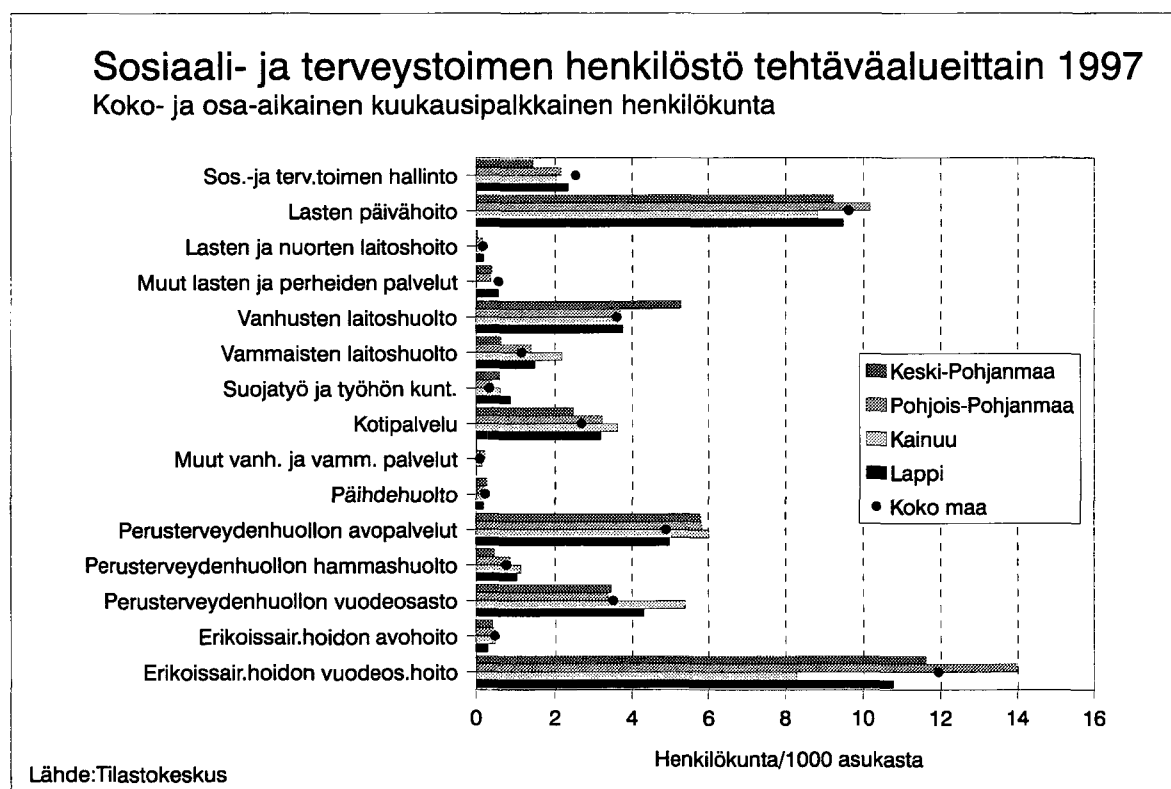
TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

Valtaosa koko sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöstä työskenteli erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla vuonna 1997. Toiseksi työllistävin sektori oli lasten päivähoido. Pohjois-Pohjanmaalla näiden työllistävyys oli suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Keski-Pohjanmaalla vanhusten laitoshuollossa työskentelevien osuus oli suurempi kuin muissa maakunnissa tai koko maassa keskimäärin.

Sosiaali- ja terveystoimen kustannukset koostuvat mm. lasten päivähoido-, perusterveydenhuolto- ja erikoissairaanhoidomenoista. Vuonna 1997 sosiaali ja terveystoimen kokonaismenot olivat Temmeksen kunnassa suhteellisesti suurimmat, yli 12 000 mk/asukas. Pienimillään kustannukset jäivät alle 8 000 mk (Kalajoki, Kälviä ja Kempele). Temmeksen kokonaiskustannuksista kolmasosa aiheutui erikoissairaanhoidon menoista. Kuusamossa ne olivat Pohjois-Suomen pienimmät, alle 1 500 mk/asukas. Perusterveydenhuollon menot olivat Utsjoella ja Ristijärvellä suurimmat, yli 4 000 mk/asukas. Kiimingissä vastaava suhde oli 1 300 mk/asukas.

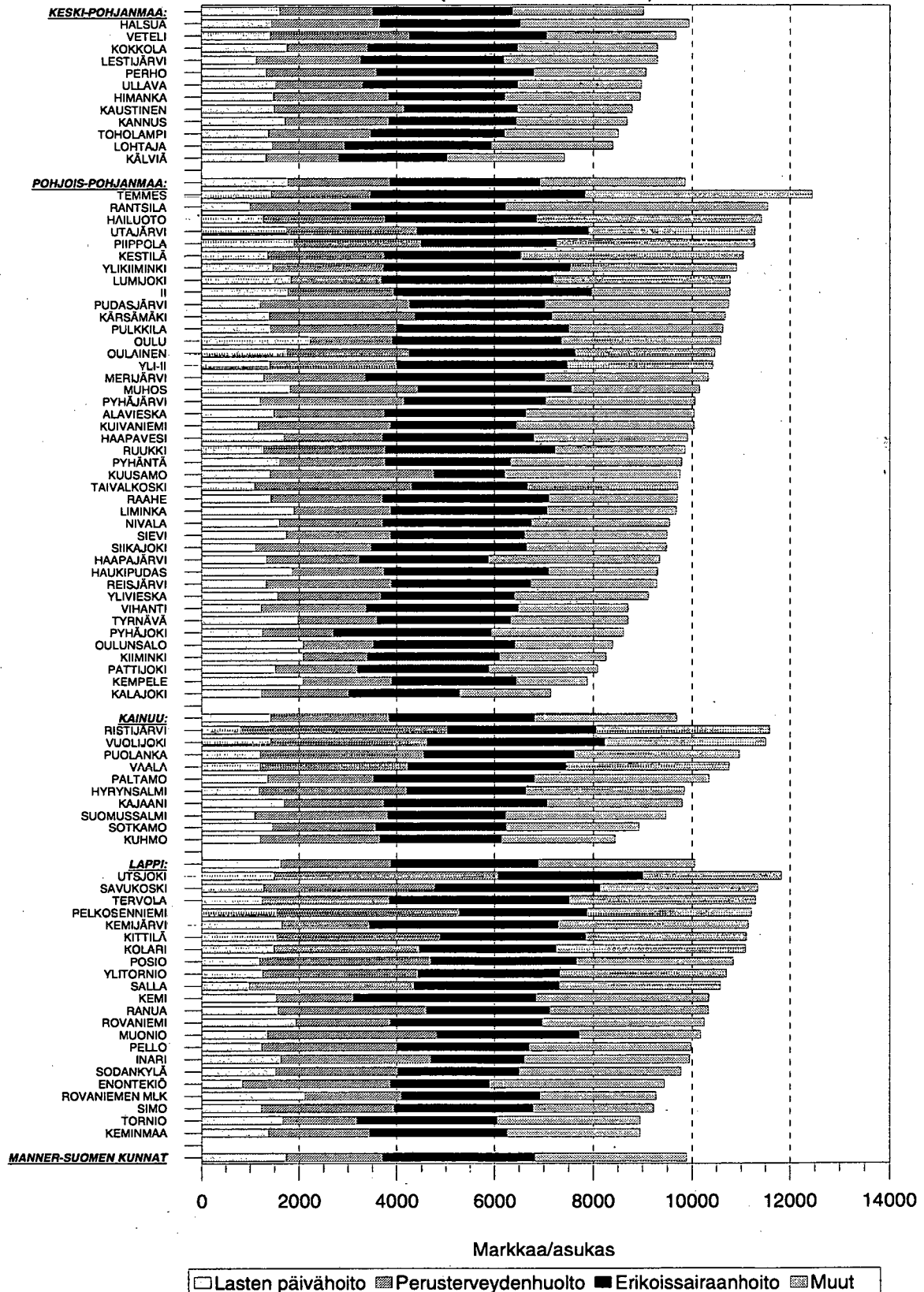
Lasten päivähoidon kustannukset olivat suurimmillaan Oulussa, Rovaniemen maalaiskunnassa, Kiimingissä, Oulunsalossa ja Kempeleessä, yli 2 000 mk/asukas. Lasten päivähoidon käyttökustannukset alle kouluikäistä kohti olivat suurimmillaan Pelkosenniemiellä, jossa lähes 60 % lapsista oli kunnallisessa päivähoidossa. Siikajoella, jossa vain 10 % lapsista oli kunnallisessa päivähoidossa, jäivät kulut Pohjois-Suomen alhaisimmiksi.

Toimeentulotukimenot (pl. pakolaisille maksettu toimeentulotuki) olivat Manner-Suomen kunnissa keskimäärin 636 mk/asukas. Kymmenessä Pohjois-Suomen kunnassa ne olivat tätä suuremmat. Kemissä toimeentulotuen menot olivat maan neljänneksi suurimmat, 976 mk/asukas. Verrattaessa kuntien lukuja toisiinsa kuntiin ja keskiarvioihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.

Kuva 87. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1997.

Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Lähde:TK/Julkinen talous

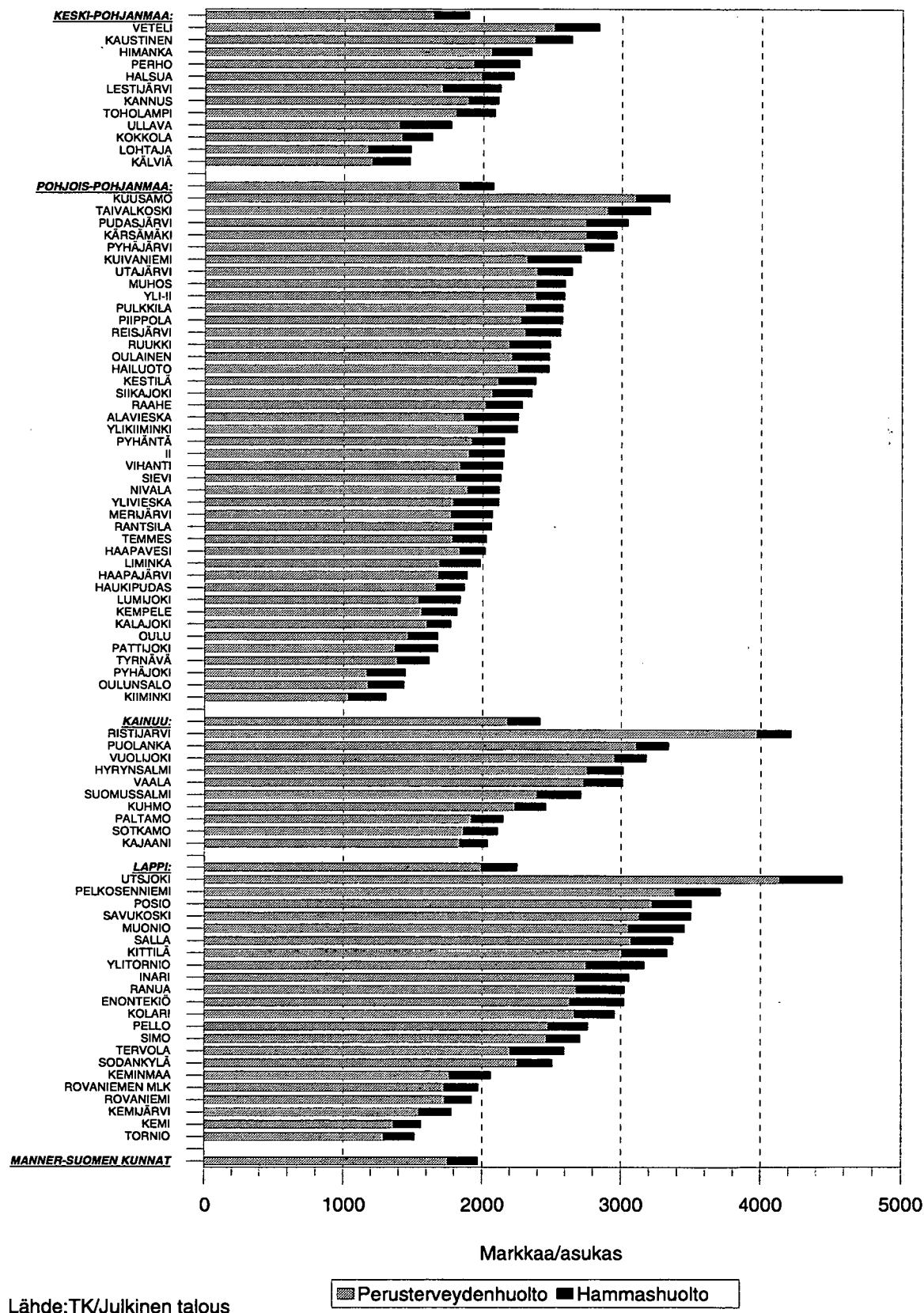
Kuva 88. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1997.

Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

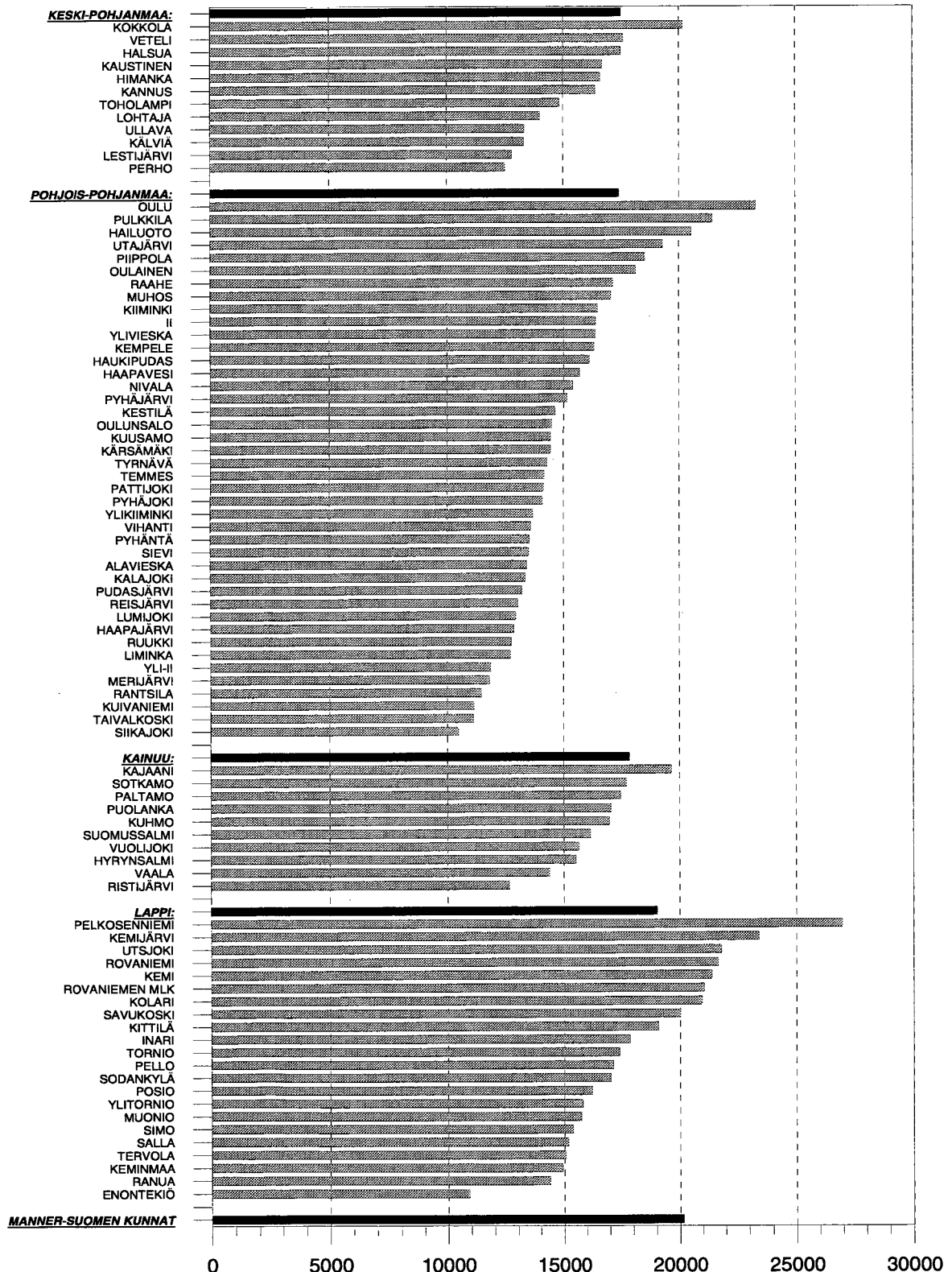
Kuva 89. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1997.

Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

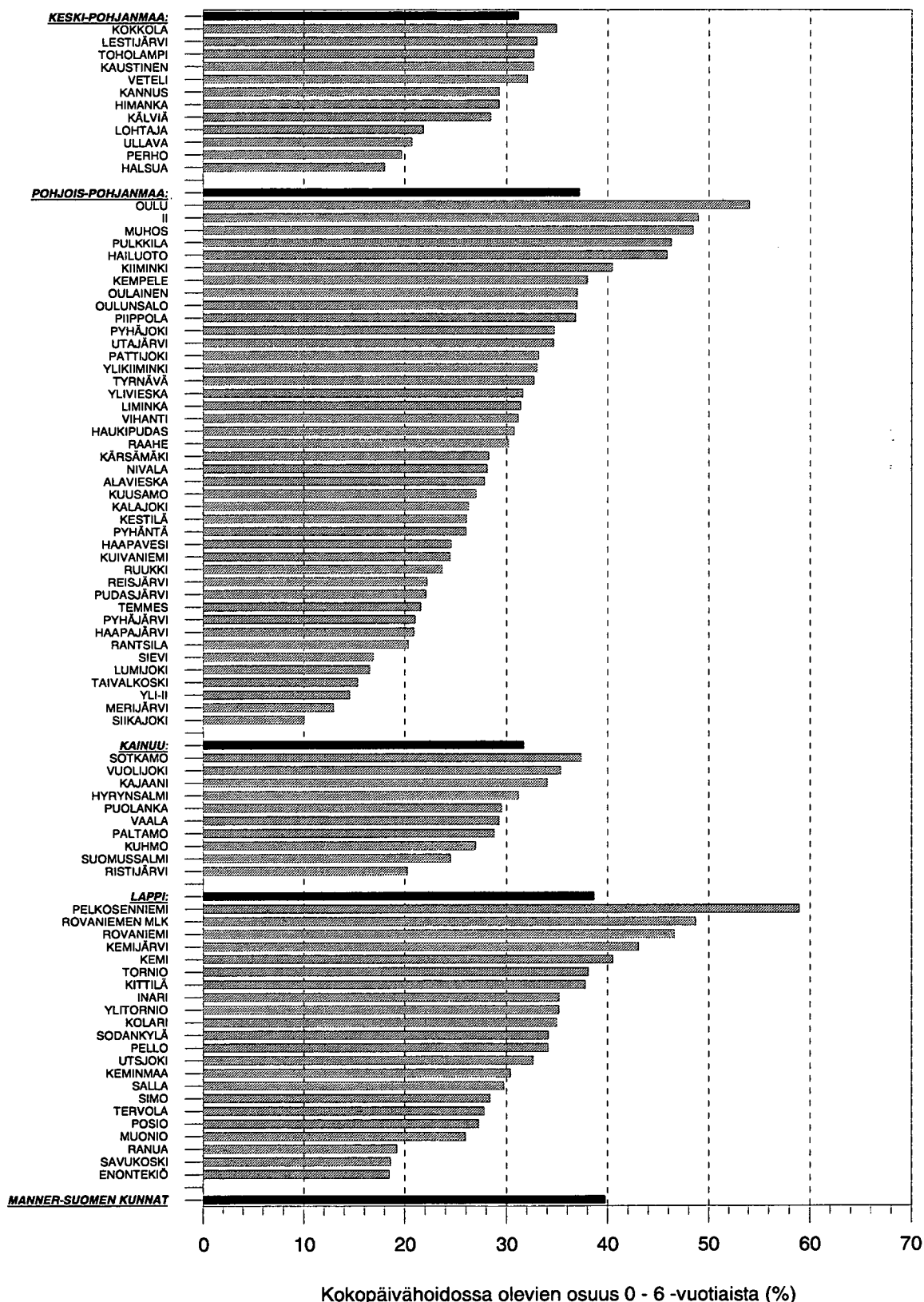
Kuva 90. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1997.

Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1997 (markkaa/0 - 6-vuotias)

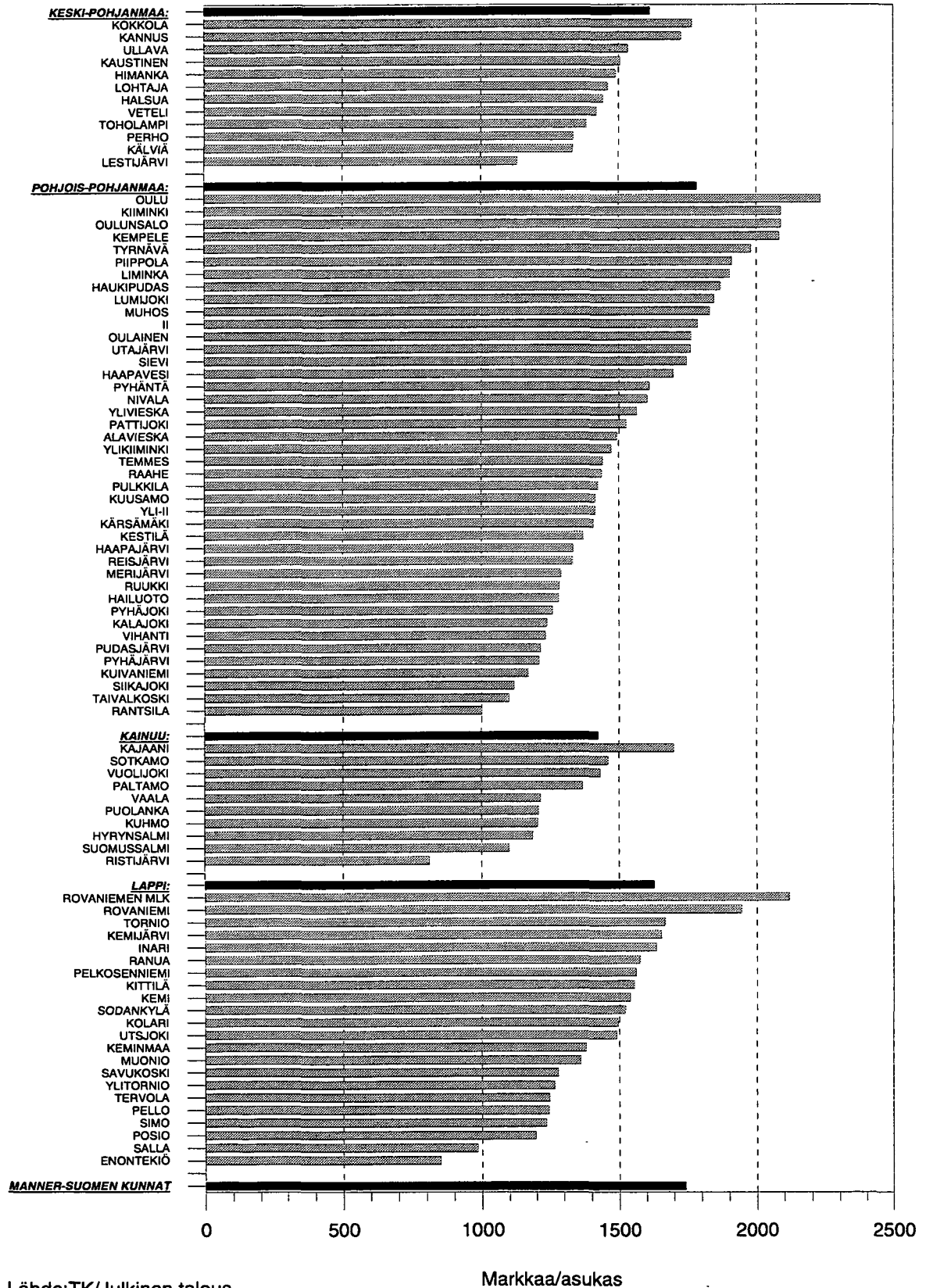
Kuva 91. Lasten päivähoidon käyttökustannukset kunnittain 1997.

Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1997

Kuva 92. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1997.

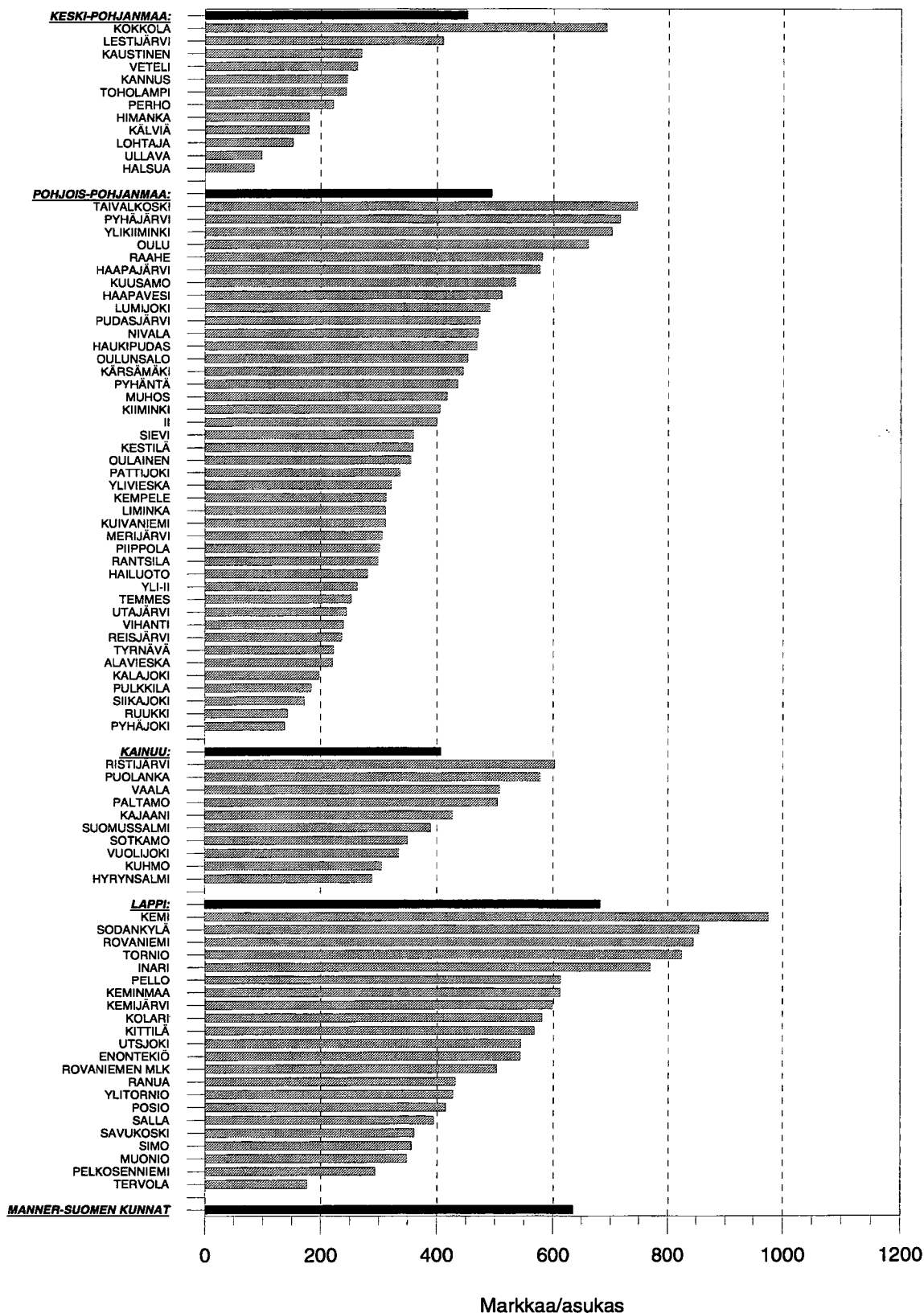
Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Kuva 93. Lasten päivähoidon nettokustannukset kunnittain 1997.

Toimeentulotukimenot kunnittain 1997

Ilman pakolaisille maksettua toimeentulotukea (markkaa/asukas)

Kuva 94. Toimeentulotukimenot kunnittain 1997.

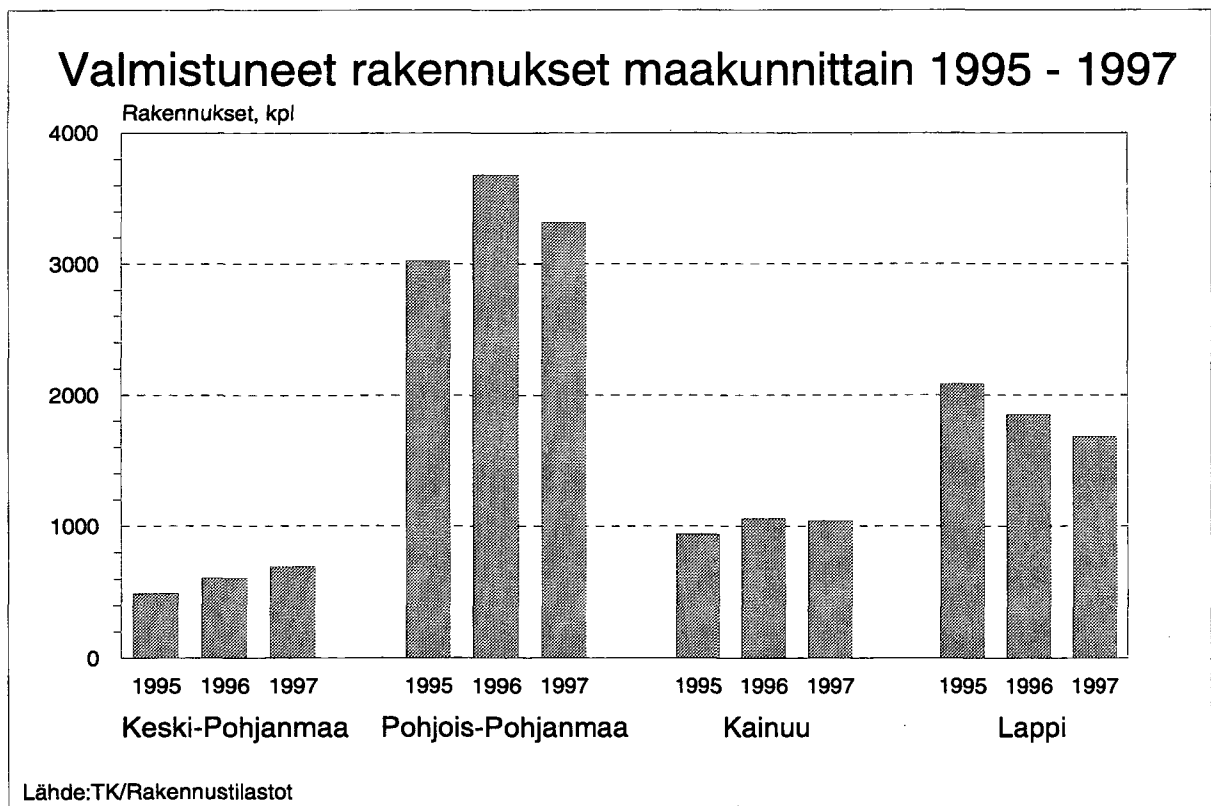
RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

Vuonna 1997 rakennustuotanto laski Pohjois-Suomen maakunnissa lukuunottamatta Keski-Pohjanmaata. Määrällisesti eniten rakennuksia valmistui Pohjois-Pohjanmaalla, lähes 3 400 kpl ja vähiten Keski-Pohjanmaalla, alle 700 rakennusta. Asuntotuotanto on laskenut 1990-luvun alusta lähtien ja näyttää kääntyvän nousuun vuodesta 1996. Kunnittain tarkasteltuna asuntoja tuotettiin vuonna 1997 suhteellisesti eniten Kempeleessä.

Asuntojen hinnat ovat nykyisin alhaisemmalla tasolla kuin 1990-luvun vaihteen huippuhintojen aikaan. Tosin vuoden 1996 aikana hinnat kääntyivät jälleen nousuun. Oulussa hinnat lähestyvät jo 1980-luvun lopun huippuhintoja. Yleensä Pohjois-Suomen asuntojen hinnat ovat alhaisemmat kuin koko maassa keskimäärin. Kalleimmat neliöhinnat asunnoista maksettiin vuonna 1997 Kittilässä. Halvimmat asunnot taas olivat Vuolijoella. Usean kunnan alueella asuntokauppoja tehtiin vähemmän kuin viisi, joten hintatietoa näiden kuntien osalta ei voida julkistaa.

Asuntojen keskipinta-ala oli suurin vuonna 1996 Oulunsalossa, pienin taas Rovaniemellä. Samana vuonna ahtaasti asuvien asuntokuntien osuus oli suurin Siikajoella ja pienin Kemissä. Tilastoissa on käytetty normin 4 mukaisia tietoja. Tämän normin mukaan asunto on ahtaasti asuttu, kun siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.

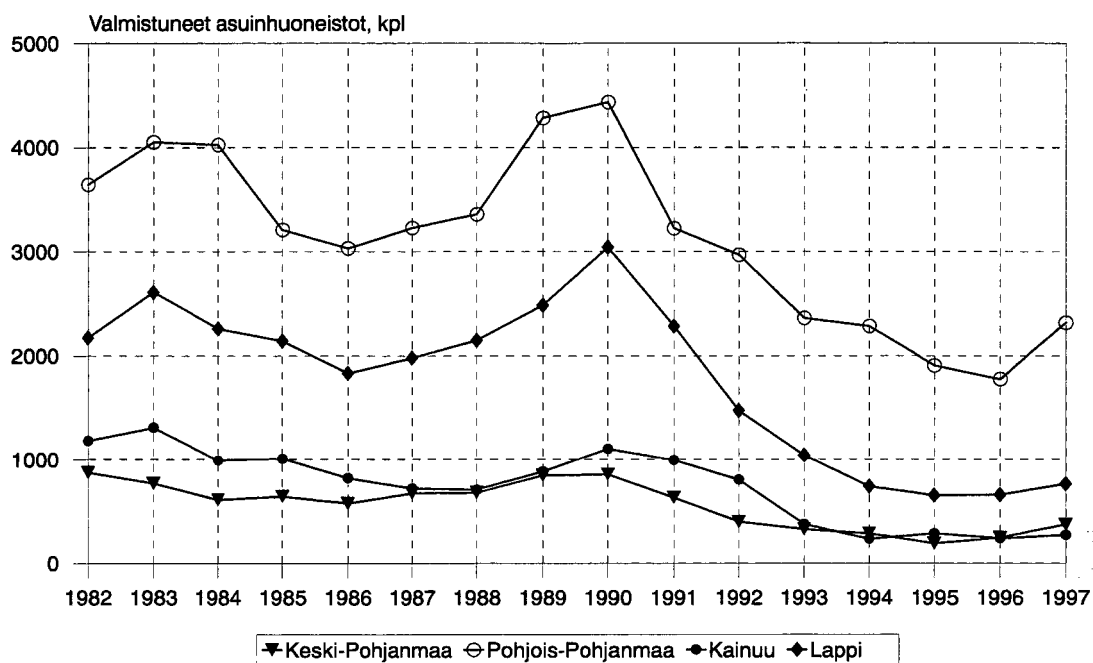
Vuonna 1997 Pohjois-Suomessa oli yhteensä 63 791 kesämökkiä, joista Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsi lähes 40 % ja Lapissa 37 %. Kaikista Suomen kunnista kesämökkejä oli eniten Kuusamossa (4 976 kpl) ja seitsemänneksi eniten Rovaniemen maalaiskunnassa. Asukaslukuun suhteutettuna kesämökkejä oli Pohjois-Suomessa eniten Hailuodossa. Rovaniemellä tämä suhde oli Pohjois-Suomen pienin.

Kuva 95. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 –1997.

Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1997

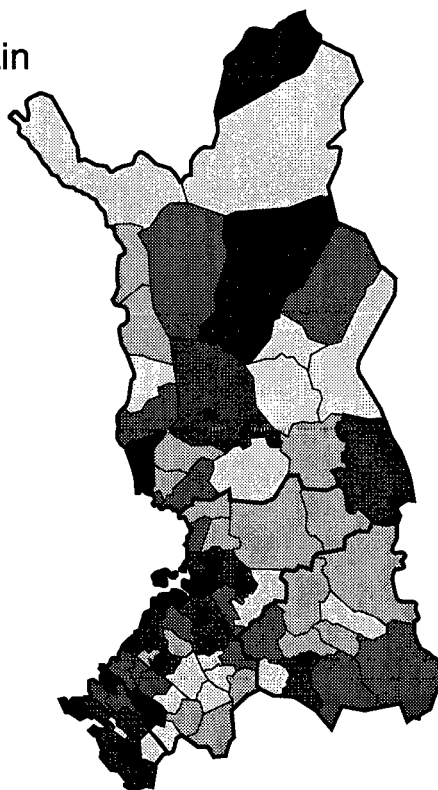
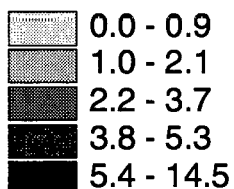
Lähde: TK/Rakentaminen

Kuva 96. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1997.

Asuntotuotanto kunnittain 1997

Maakuntaraja

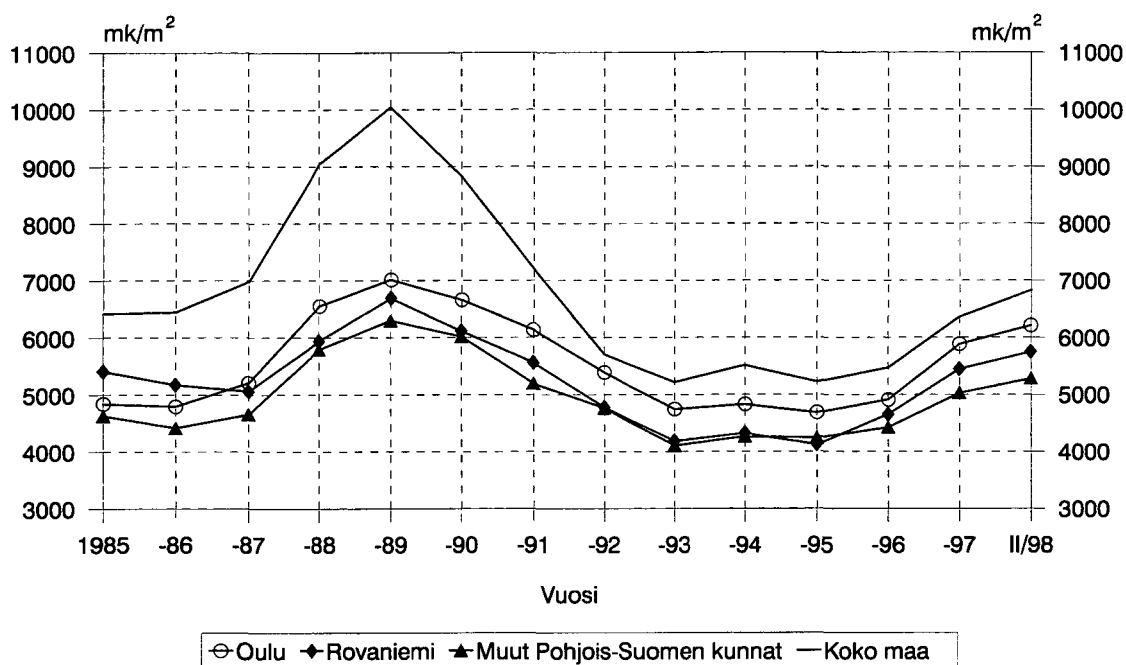
As.tuot/1000 asukasta

Lähde: TK/Rakentamisen suhdanteet

Kuva 97. Asuntotuotanto kunnittain 1997.

Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1998 (Hinnat deflatoitu vuoden 1998 rahanarvoon)

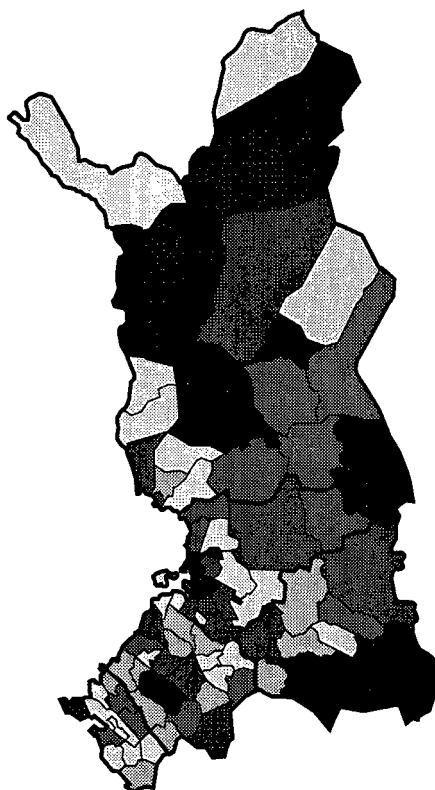
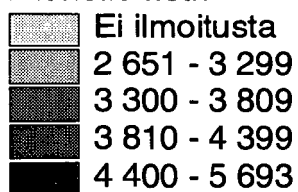
Lähde:TK/Asuntojen hinnat

Kuva 98. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1998.

Asuntojen neliöhinnat kunnittain 1997

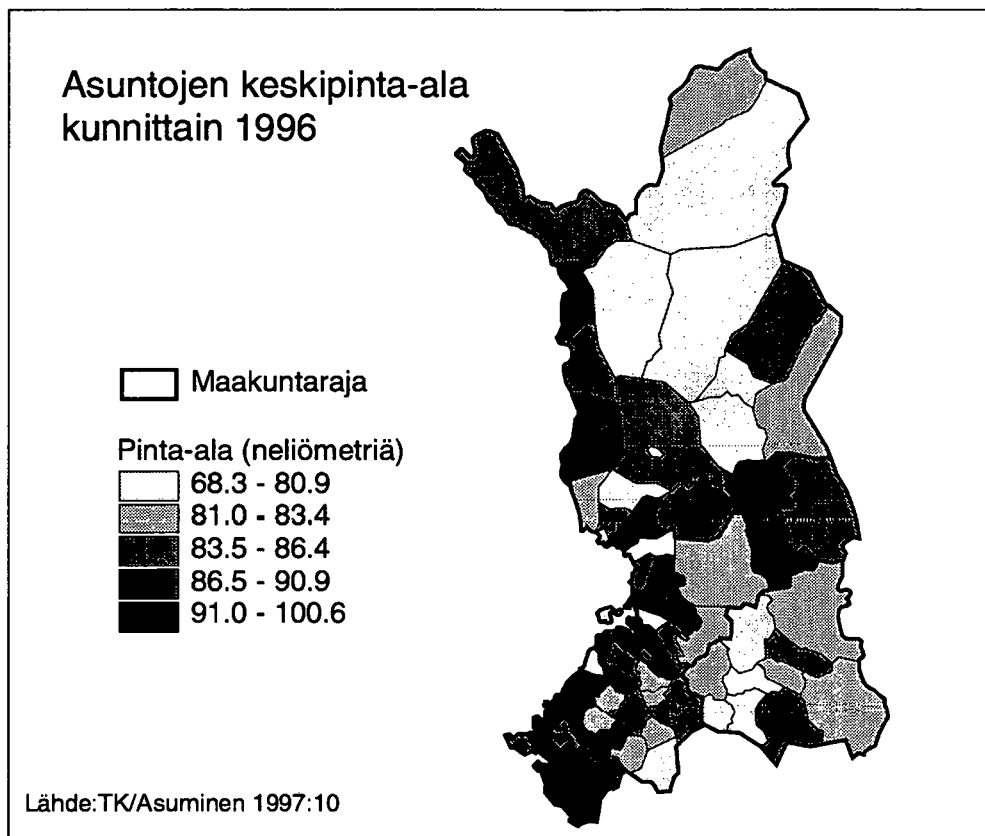
Maakuntaraja

Mk/neliömetri

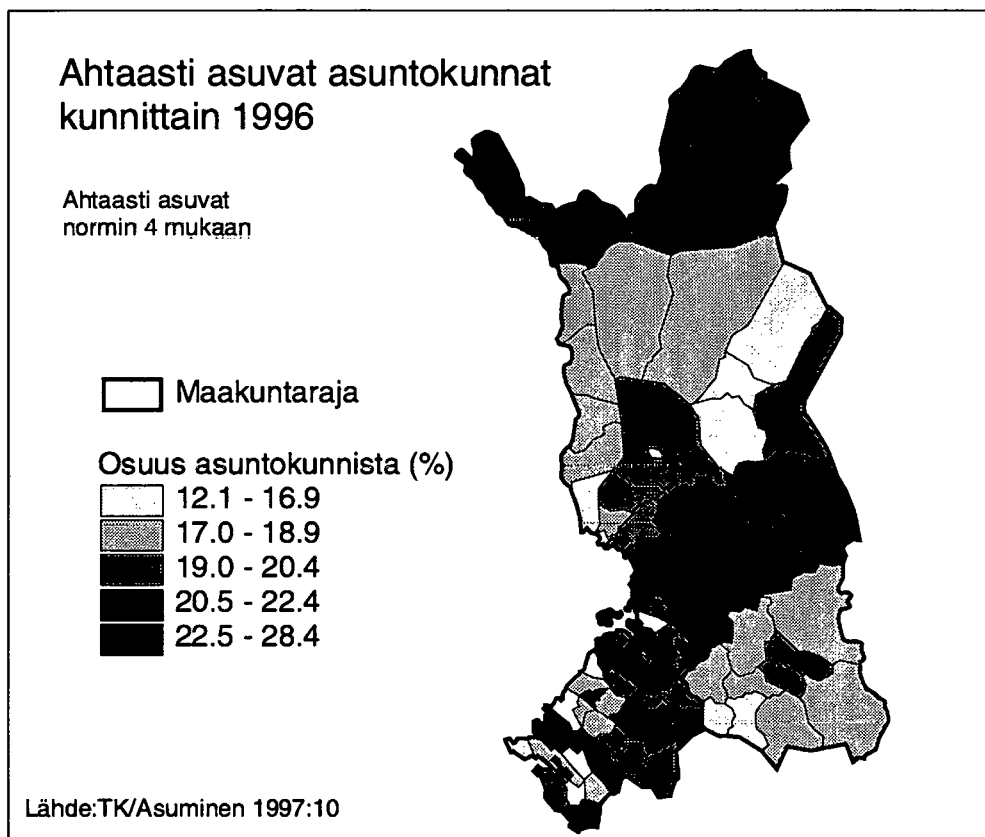

Lähde:TK/Asuminen

Kuva 99. Asuntojen neliöhinnat kunnittain 1997.

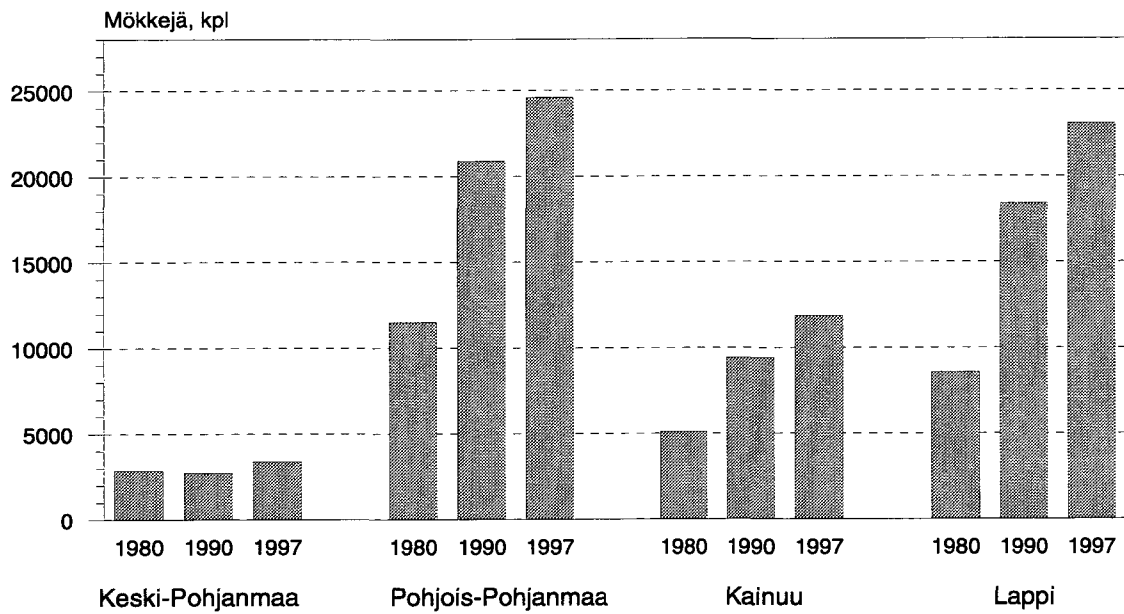

Kuva 100. Asuntojen keskipinta-ala kunnittain 1996.

Kuva 101. Ahtaasti asuvat asuntokunnat kunnittain 1996.

Kesämökit maakunnittain 1980, 1990 ja 1997

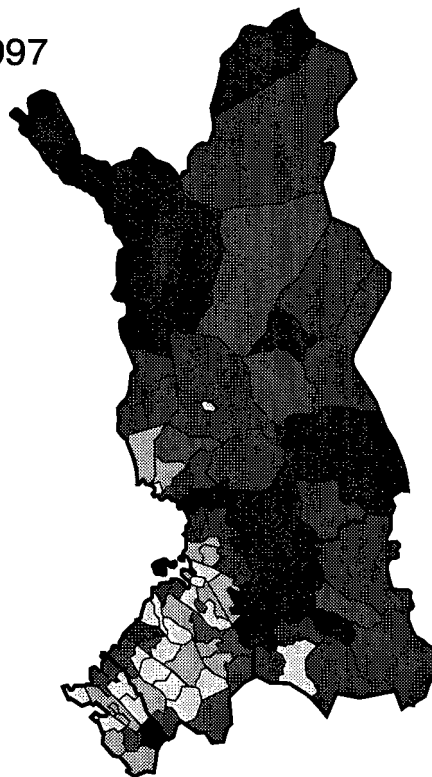
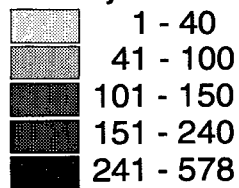
Lähde:TK/Asuminen 1998:4

Kuva 102. Kesämökit maakunnittain 1980, 1990 ja 1997.

Kesämökit kunnittain 1997

Maakuntaraja

Mökkejä/1000 as.

Lähde:TK/Asuminen 1998:4

Kuva 103. Kesämökit kunnittain 1997.

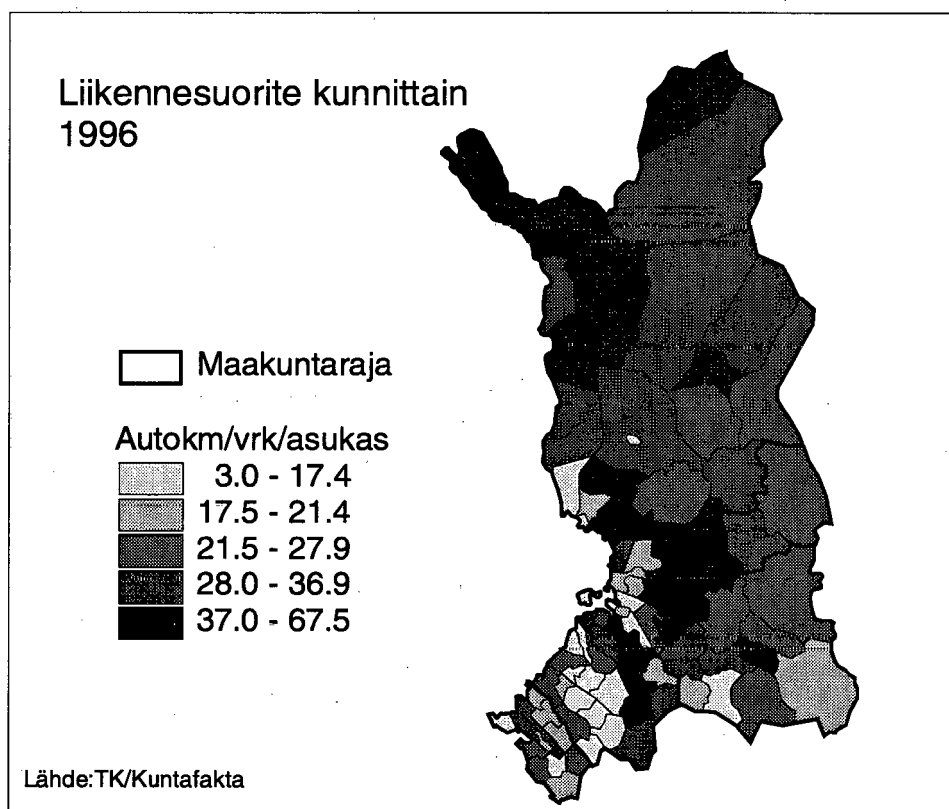
LIIKENNE

Liikennesuoritteet (autokm/vrk) vaihtelevat kunnittain paljon. Liikennesuoritteella tarkoitetaan yleisten teiden keskimääräistä vuorokausiliikennettä eli sitä kilometrimäärää, joka kunnan alueella kulkevilla yleisillä teillä keskimäärin ajoneuvoilla ajetaan. Liikennesuoritteita asukasta kohti kertyi eniten vuonna 1996 Temmeksen kunnassa. Vastaavasti vähiten niitä oli Rovaniemellä. Eniten henkilöautoja tuhatta asukasta kohti oli Pohjois-Suomessa vuonna 1997 Keminmaalla ja vähiten Savukoskella. Nuorin henkilöautokanta oli Toholammella, Hyrynsalmella ja Ristijärvellä (9.8 vuotta) ja vanhin se oli Temmeksellä (11.5 vuotta).

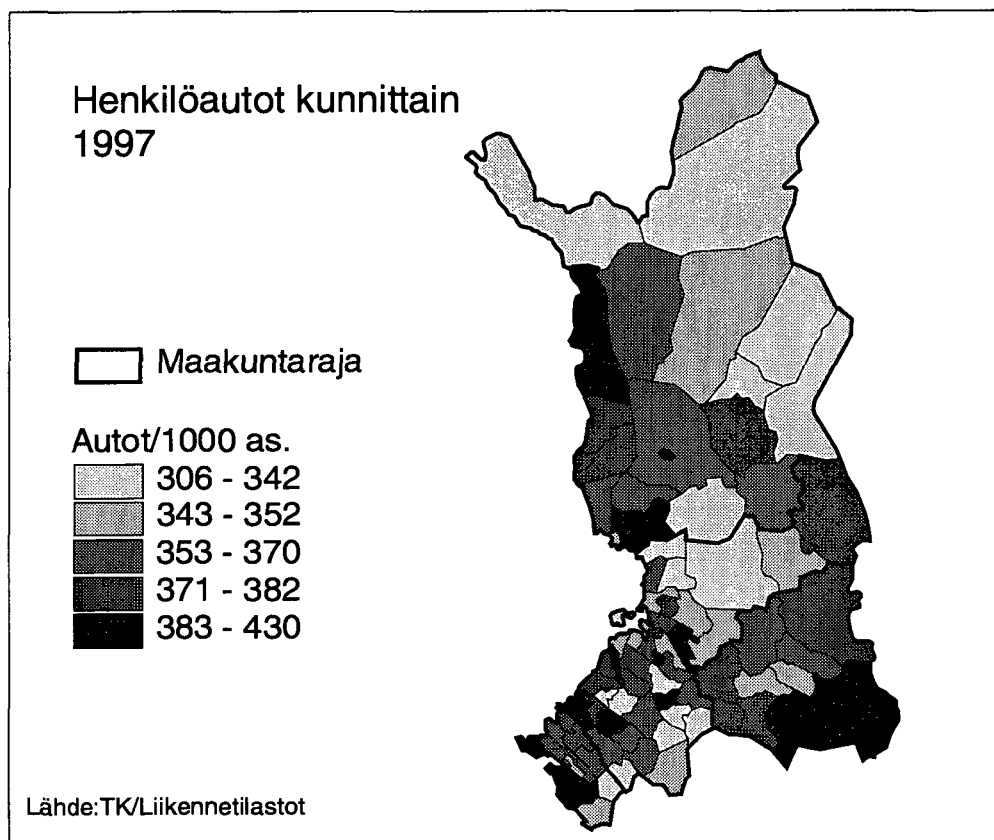
Pohjois-Suomen vilkkain rajanylityspaikka on Tornio. Vuonna 1997 rajan ylitti siellä lähes 4 miljoonaa henkilöautoa. Seuraavaksi vilkkain paikka oli Aavasaksa, jossa saapuneita ja lähteneitä henkilöautoja oli lähes miljoona. Muilla rajanylityspaikoilla liikenne oli vähäisempää. Vuoteen 1996 verrattuna henkilöautoliikenne Nuorgamin ja Utsjoen rajapajikoilla kasvoi yli 30 %, kun taas Kellosoelällä se väheni lähes 26 %.

Kotimaan lentoliikenne kääntyi nousuun 1990-luvun alun notkahduksen jälkeen vuonna 1994. Pohjois-Suomen suurin lentokenttä sijaitsee Oulussa, jossa saapuneita ja lähteneitä matkustajia oli vuonna 1997 yhteensä yli puoli miljoonaa. Samana vuonna Lapin suurimmalla kentällä Rovaniemellä kävi vähän yli 250 000 matkailijaa. Matkustajamäärät Kittilän kentällä ovat kasvaneet nopeiten, kasvu oli vuonna 1997 yli 18 %.

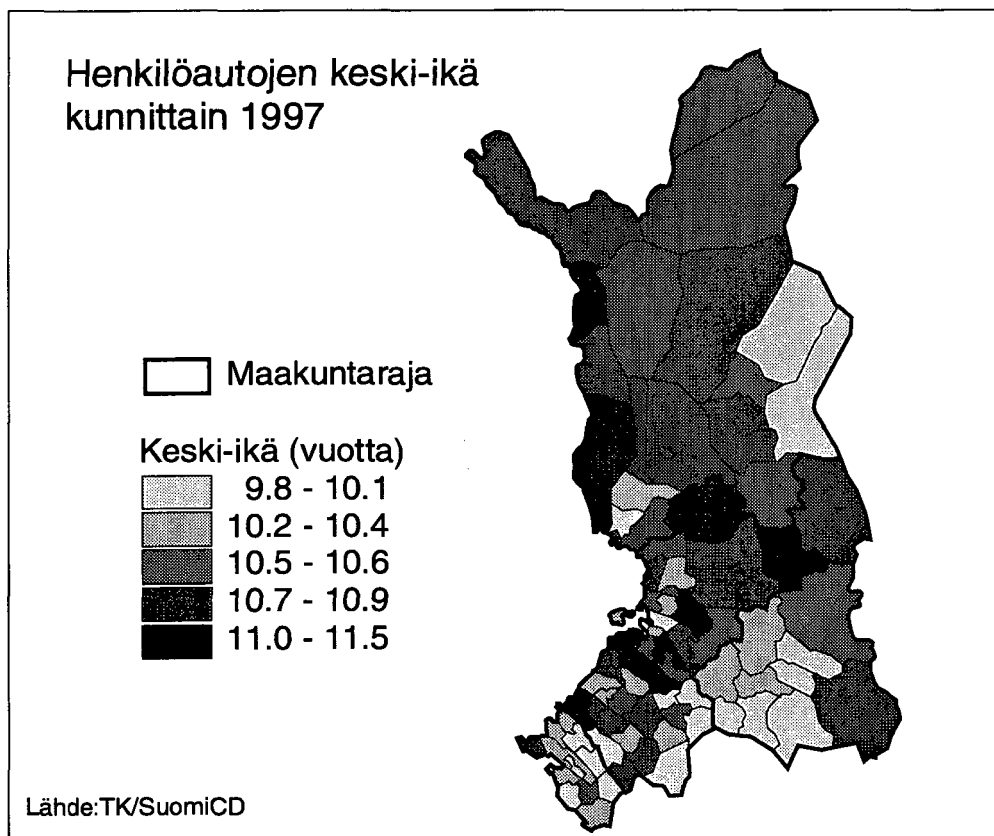
Koko maassa tieliikenteessä kuoli 438 ihmistä vuonna 1997. Se oli hieman enemmän kuin vuotta aiemmin. Kainuussa vuonna 1997 tieliikenneonnettomuudet lähes kolminkertaisuivat kahteen edellisvuoteen verrattuna. Lapin ja Keski-Pohjanmaan luvut ovat vastaavasti vähentyneet.

Kuva 104. Liikennesuorite kunnittain 1996.

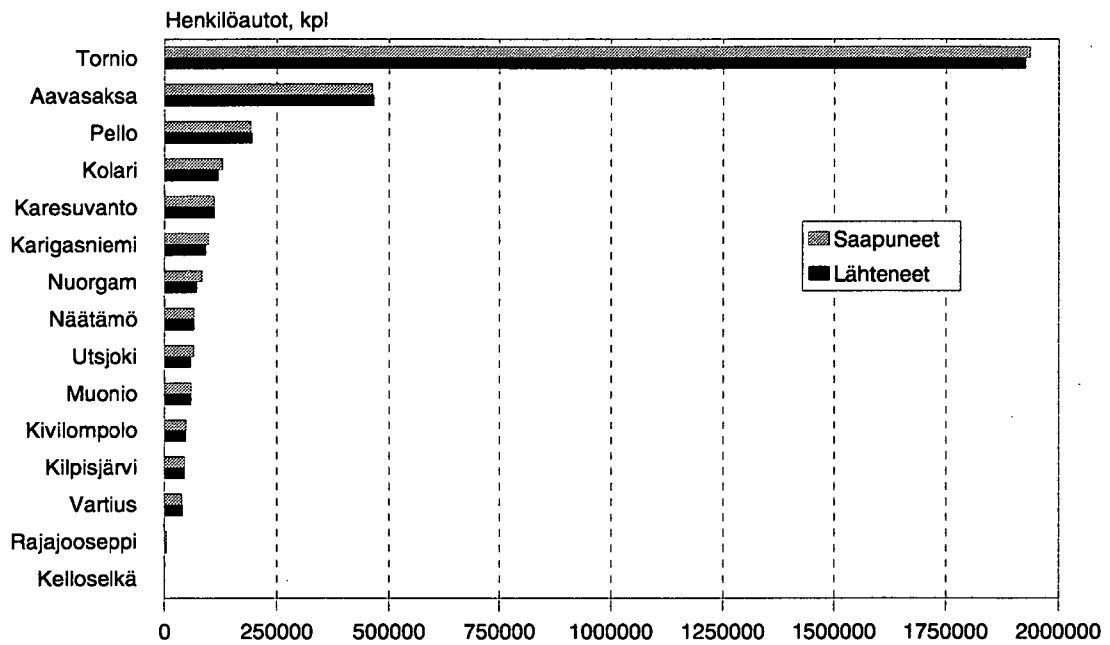

Kuva 105. Henkilöautot kunnittain 1997.

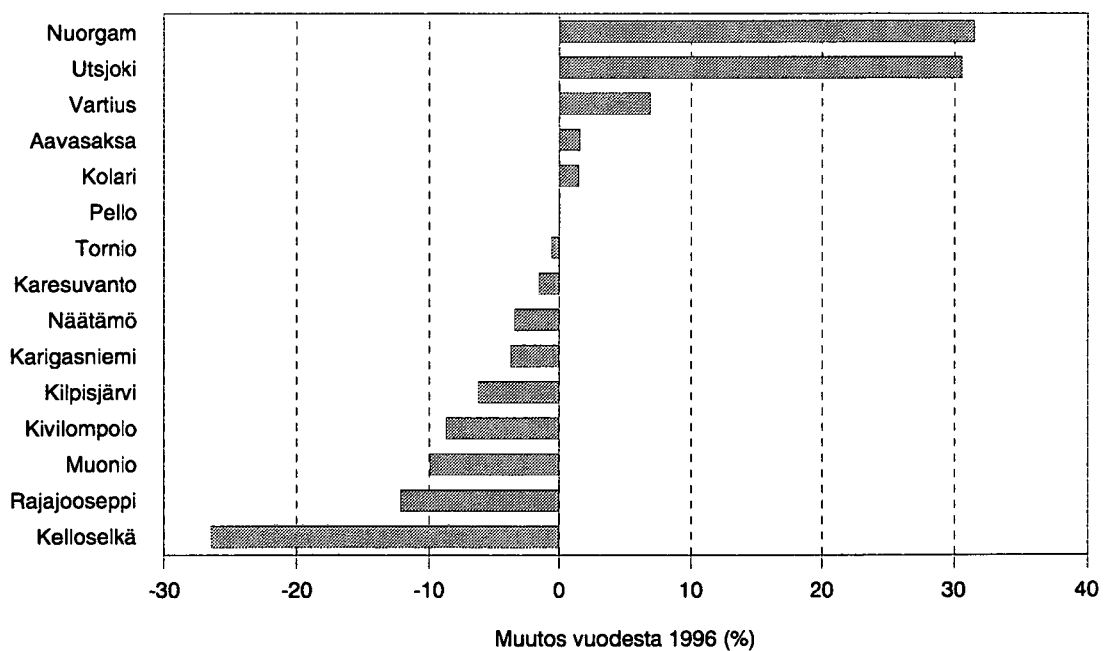
Kuva 106. Henkilöautojen keski-ikä kunnittain 1997.

Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot 1997

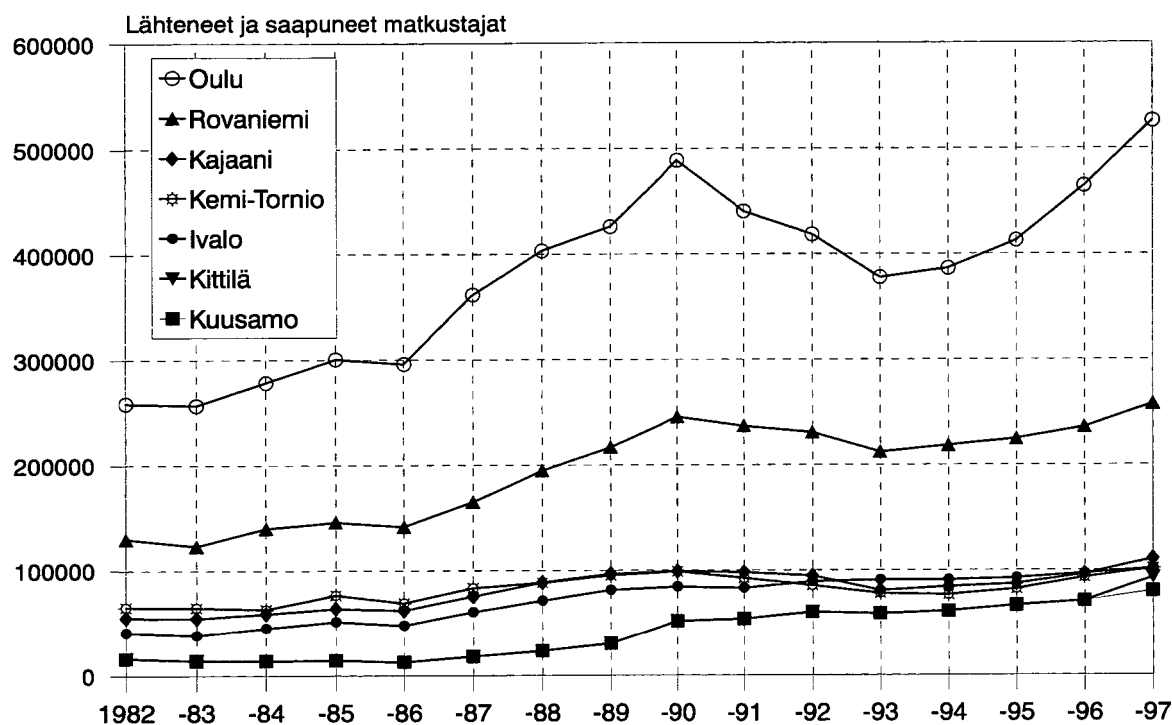
Kuva 107. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot 1997.

Henkilöautoliikenteen muutos rajanylityspaikoilla 1997

Kuva 108. Henkilöautoliikenteen muutos rajanylityspaikoilla 1997.

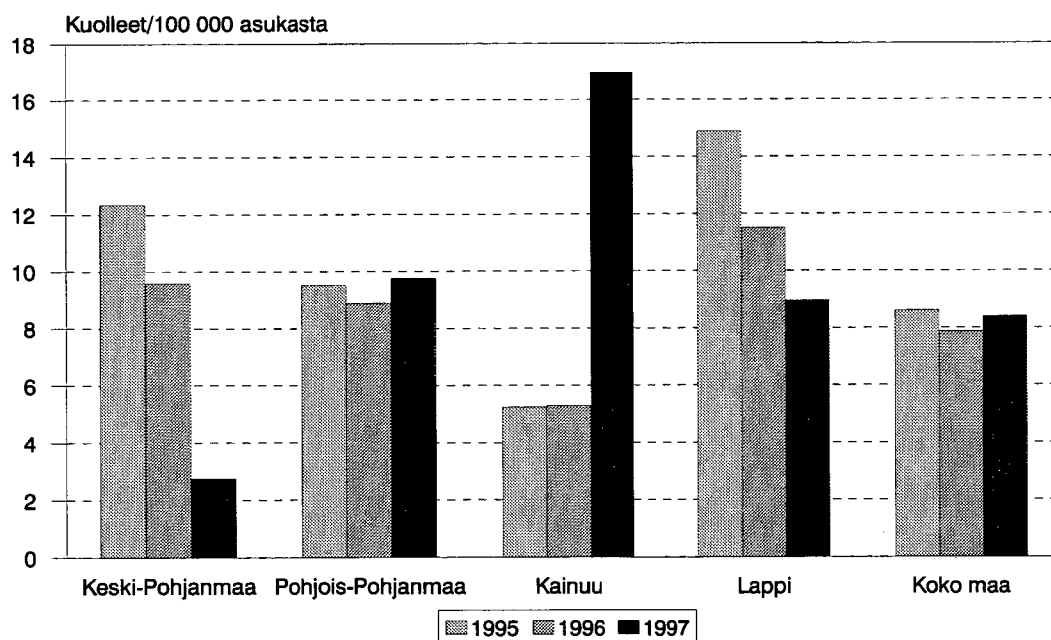
Kotimaan lentoliikenne Pohjois-Suomen suurimmilla asemilla 1982 - 1997

Lähde: TK/Liikennetilastollinen vuosikirja

Kuva 109. Kotimaan lentoliikenne Pohjois-Suomen suurimmilla asemilla 1982 - 1997.

Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1997

Lähde: TK/Tieliikenneonnettomuudet

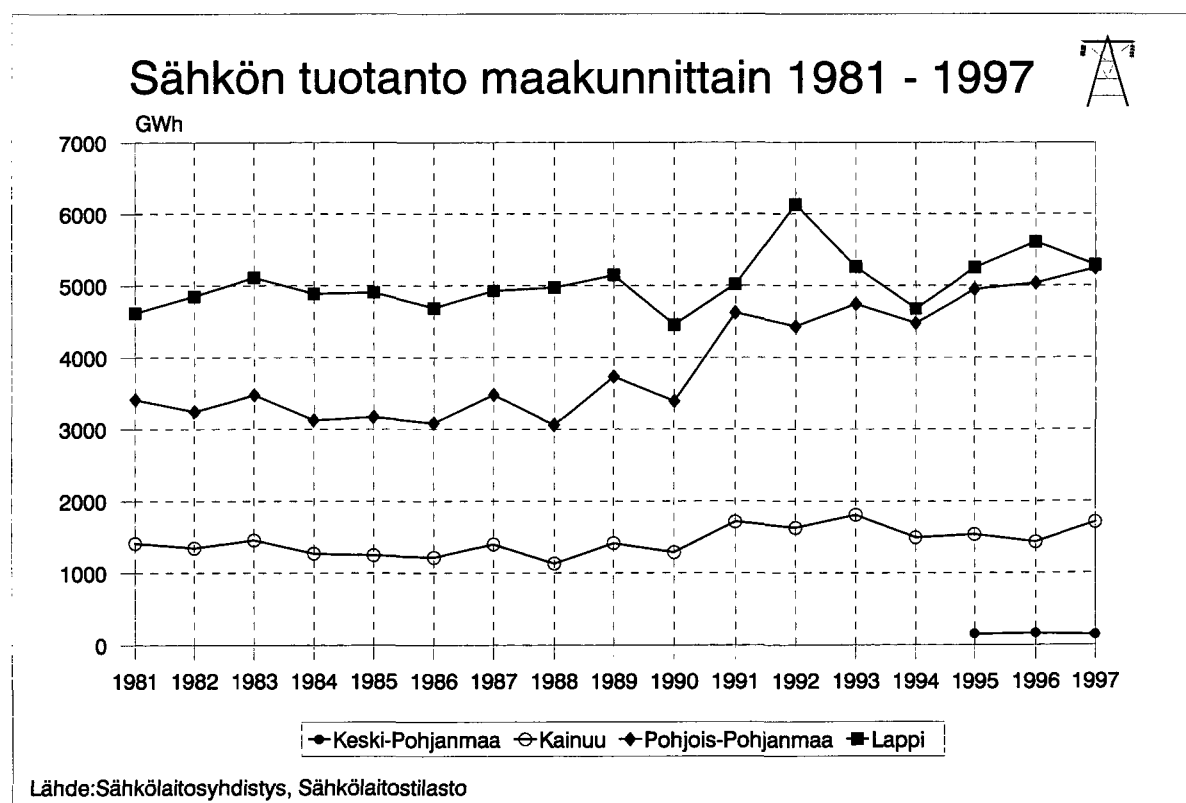
Kuva 110. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1997.

ENERGIATALOUS

Pohjois-Suomen sähkön tuotanto on pysytellyt suhteellisen samantasoisena koko 1980 – luvun. 1990 –luvulla Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa tuotannossa on ollut vaihtelua. Vuonna 1997 sähkön tuotanto kasvoi sekä Pohjois-Pohjanmaalla että Kainuussa, mutta Lapissa väheni. Keski-Pohjanmaan vuosituotanto oli vähäistä, alle 150 GWh. Vuonna 1997 Lapissa tuotettiin noin 33 % koko maan vesivoimalla tuotetusta energiasta. Edelliseen vuoteen verrattuna tämä osuus väheni.

Sähkön kulutus on kasvanut tasaisesti Pohjois-Suomen maakunnissa. Viime vuosina kulutus on ollut hyvin samansuuntaista Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa. Vuonna 1997 Kainuussa kulutus nousi ensimmäisen kerran yli 2 000 GWh. Jalostus on suurin energian käyttäjäryhmä koko maassa kuten myös kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa. Sen merkitys oli Keski-Pohjanmaalla, Kainuussa ja Lapissa hieman suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Pohjois-Pohjanmaalla yksityisen kulutuksen osuus oli neljännes maakunnan kulutuksesta. Se oli enemmän kuin koko maassa keskimäärin. Vastaavasti Kainuussa yksityisen sektorin osuus oli noin 14 %, Keski-Pohjanmaalla 16 ja Lapissa noin 19 %. Kunnittaisessa tarkastelussa yksityinen kulutus asukasta kohti oli vuonna 1997 suurin Pelkosenniellä ja pienin Ullavan kunnassa.

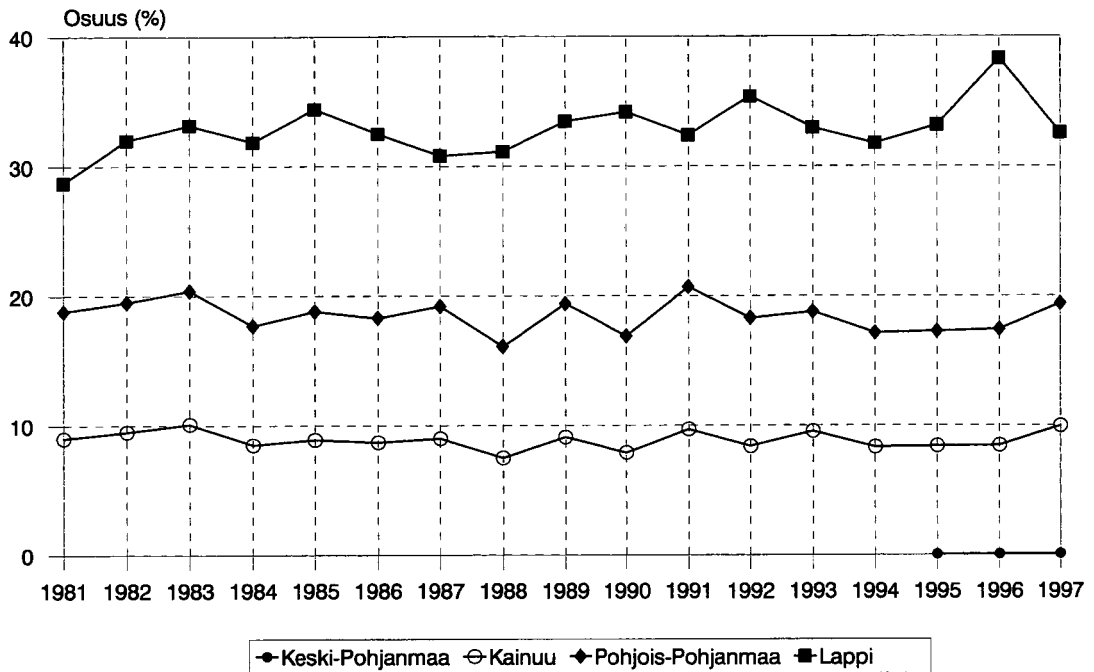
Vuonna 1997 Lapin osuus koko maan sähkön tuotannosta oli 8 %. Pohjois-Pohjanmaalla vastaava osuus oli lähes 8, Kainuussa 2.6 ja Keski-Pohjanmaalla 0.2 %. Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla kulutus oli molemmissa maakunnissa alle 7 %, Kainuussa noin 3 ja Keski-Pohjanmaalla alle 2 % koko maan kulutuksesta. Lapin sähköomavaraisuus on laskeutunut viimeisen viidentoista vuoden aikana. Pohjois-Pohjanmaa on ollut koko 1990 –luvun omavarainen, kun taas Kainuu ja Keski-Pohjanmaa eivät pysty tuottamaan riittävästi sähköä oman alueensa tarpeisiin.

Kuva 111. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 1997.

Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 - 1997

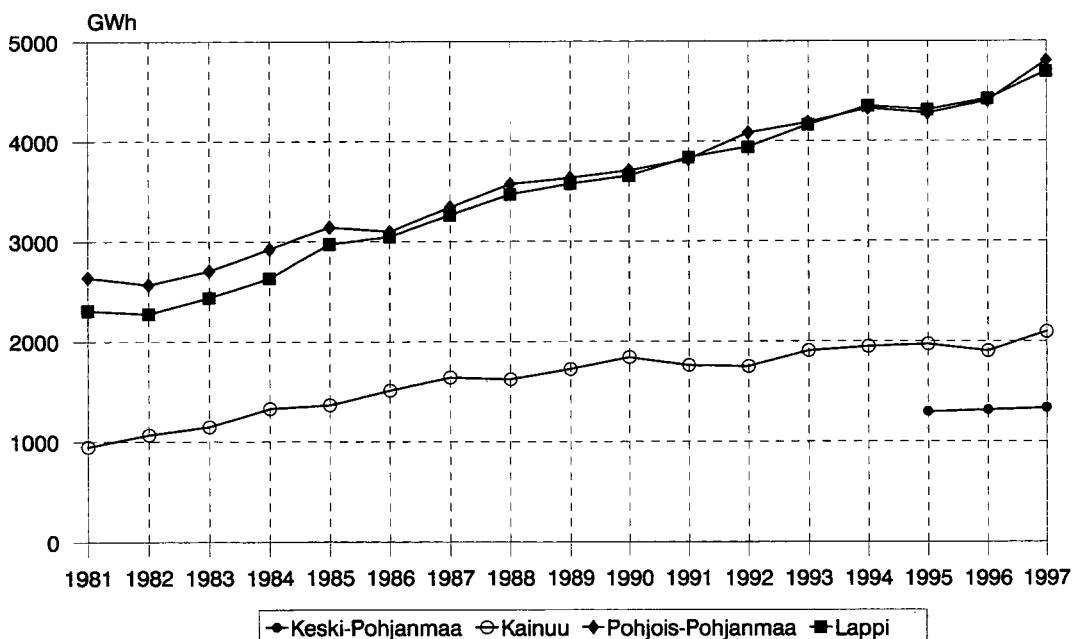
Osuus koko maan vesieneurgian tuotannosta

Lähde: Sähkölaitosyhdistys, Sähkölaitostilasto

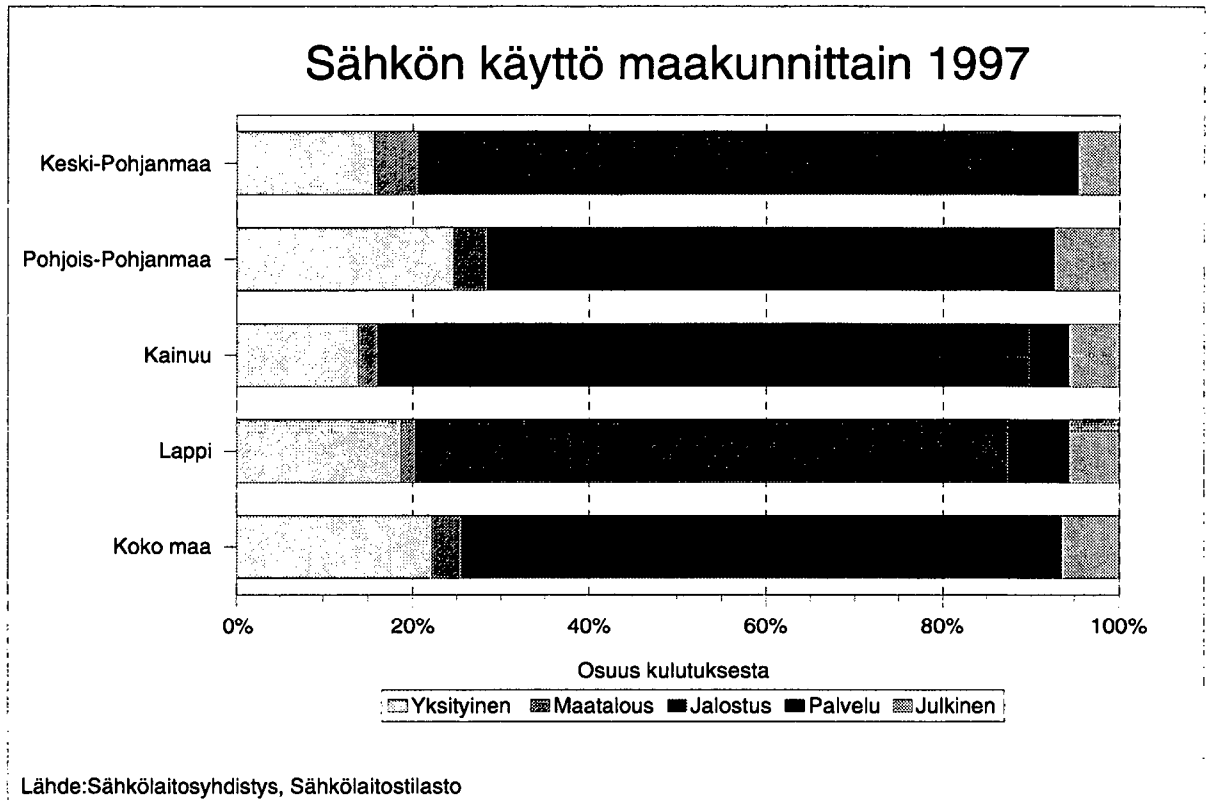
Kuva 112. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 1997.

Sähkön kulutus maakunnittain 1981 - 1997

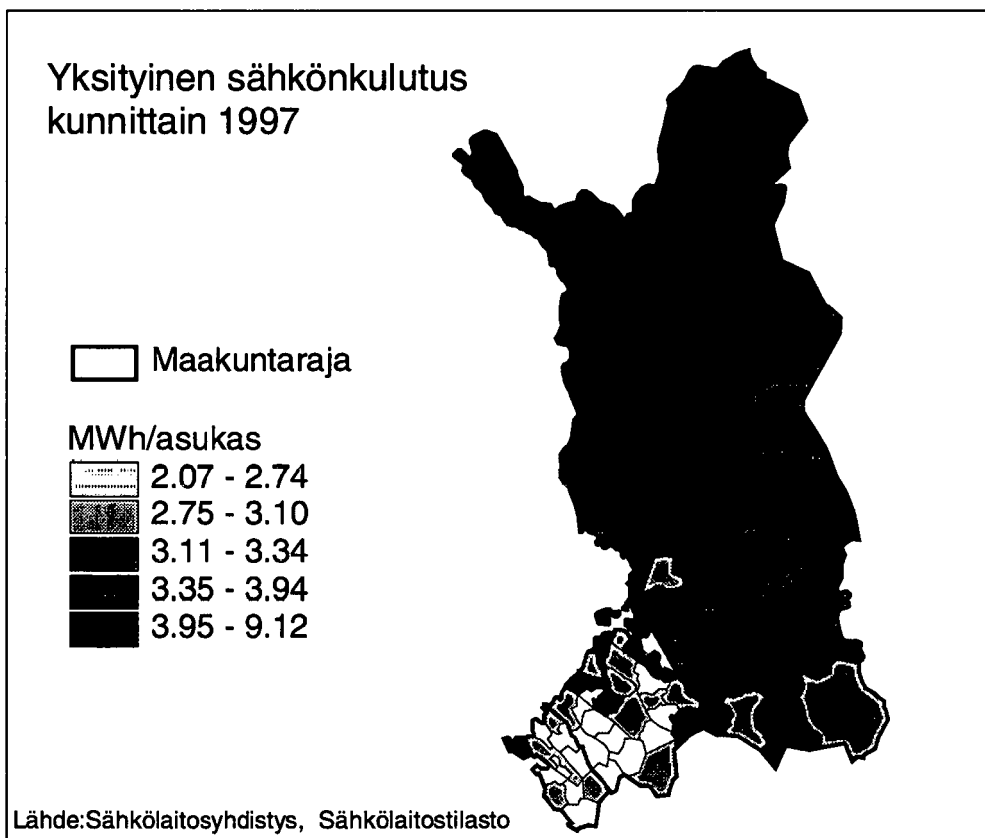

Lähde: Sähkölaitosyhdistys, Sähkölaitostilasto

Kuva 113. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 – 1997.

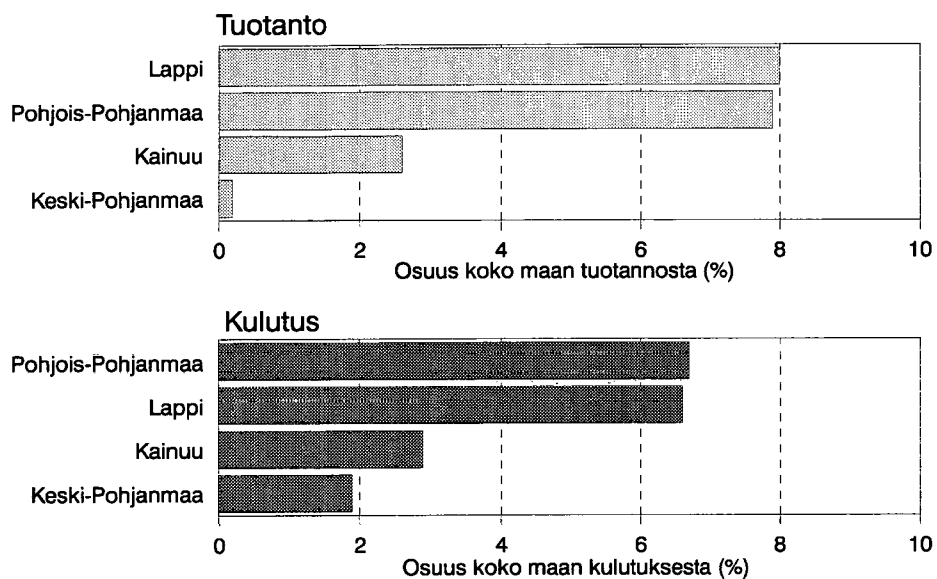
Kuva 114. Sähkön käyttö maakunnittain 1997.

Kuva 115. Yksityinen sähkönkulutus kunnittain 1997.

Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997

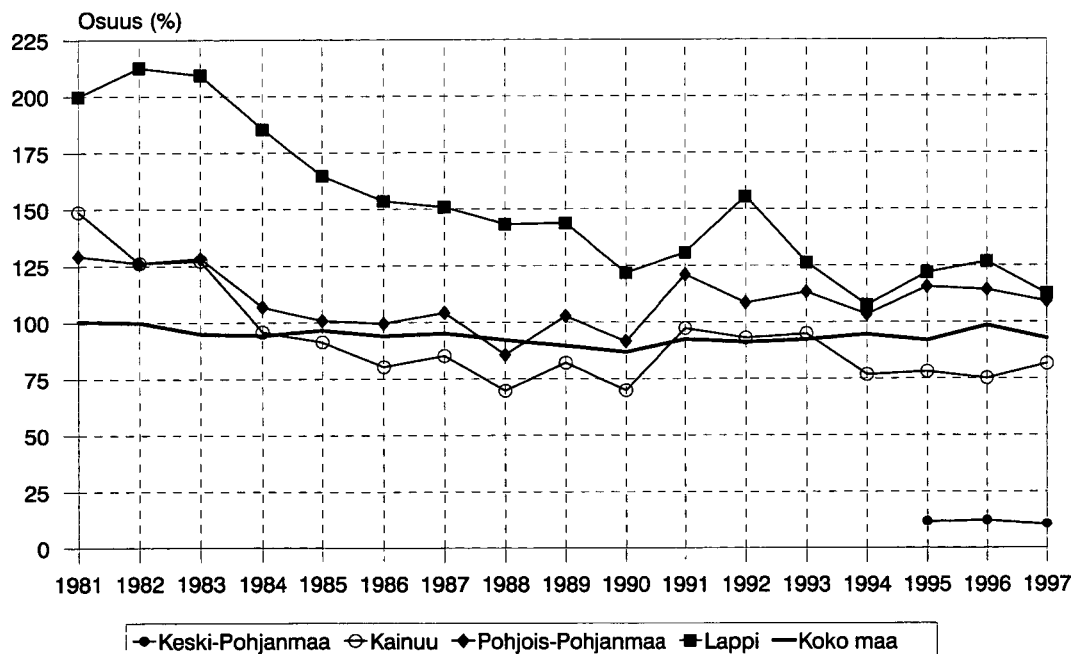
Osuus koko maan tuotannosta ja kulutuksesta

Lähde: Sähkölaitosyhdistys, Sähkölaitostilasto

Kuva 116. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997.

Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 - 1997

Lähde: Sähkölaitosyhdistys, Sähkölaitostilasto

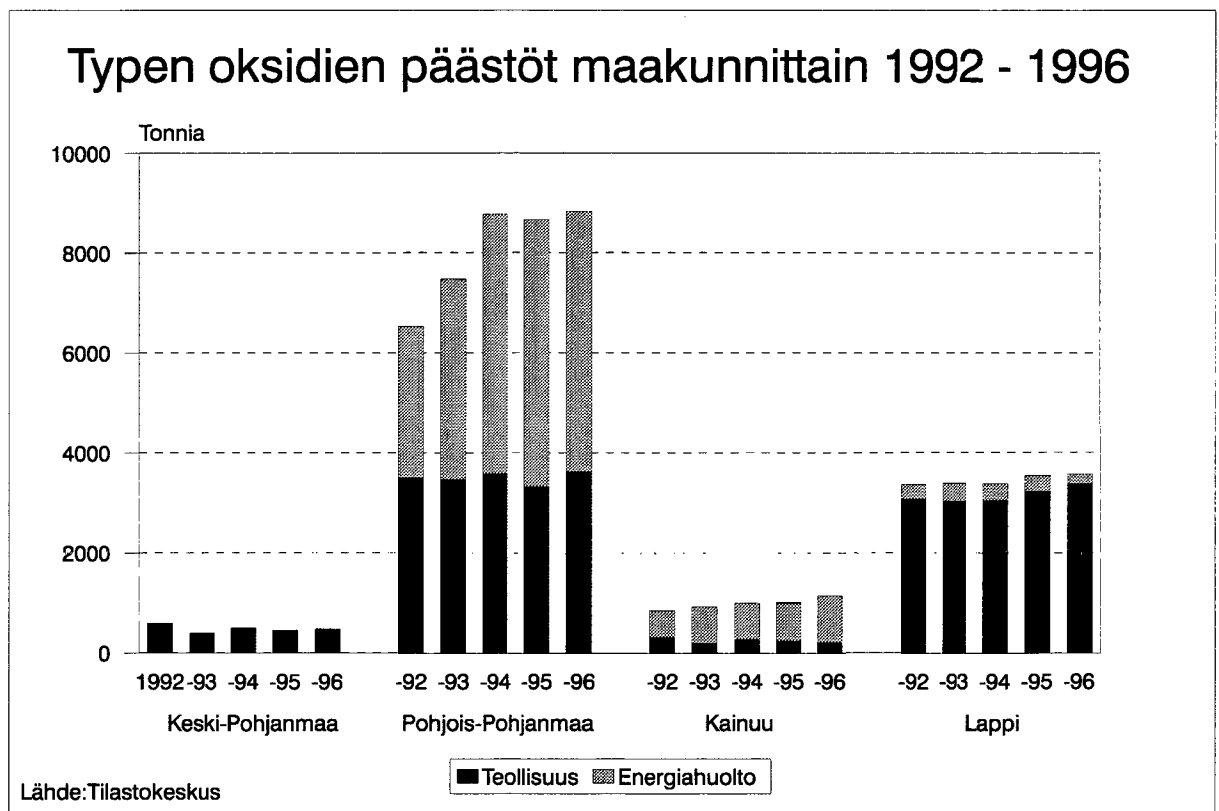
Kuva 117. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 - 1997.

YMPÄRISTÖN TILA

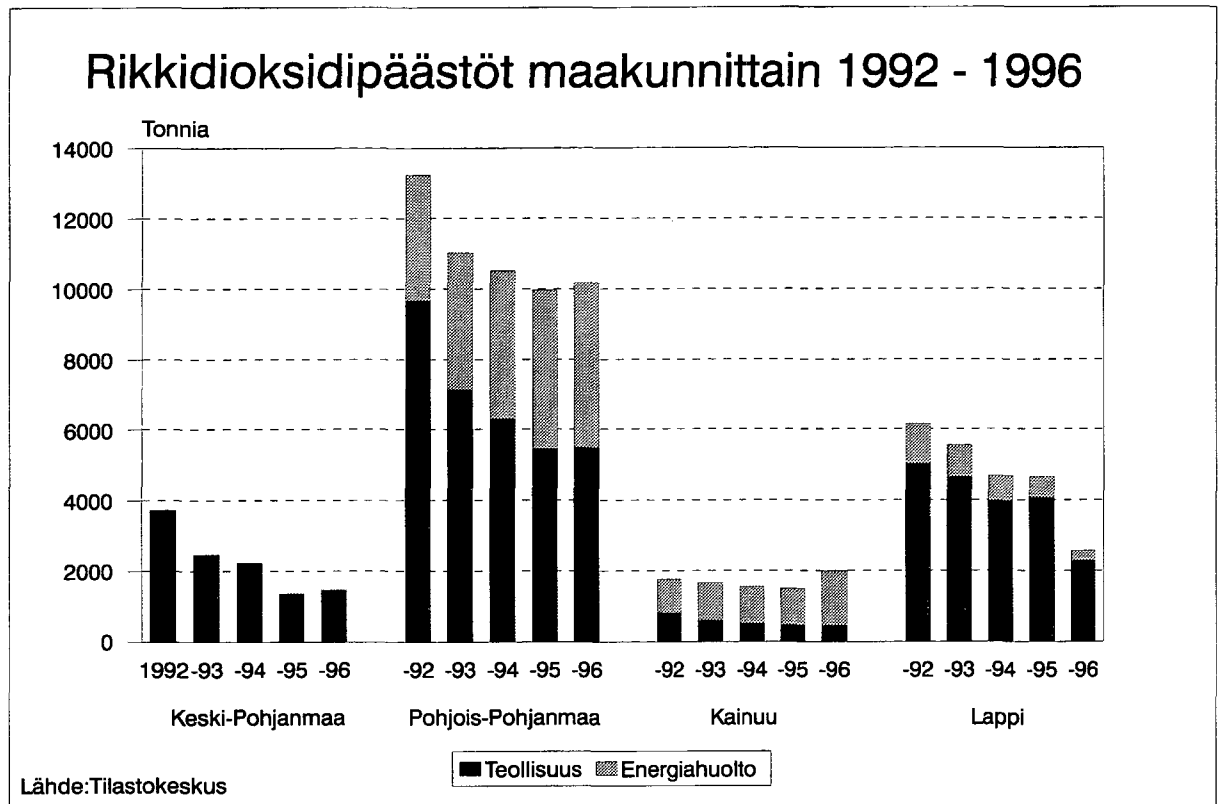
Typen oksidien päästöt ovat kasvaneet tasaisesti 1990 –luvulla sekä Kainuussa että Lapissa. Vuonna 1996 Kainuussa kasvu oli 13 % edellisvuoteen verrattuna. Rikkidioksidi-päästöt ovat olleet laskusuunnassa viiden tarkasteluvuoden aikana. Vuonna 1996 ne vähenivät Lapissa yli 40 %, kun taas muissa maakunnissa päästöjen määrä kasvoi. Myös Lapin hiukkaspäästöt laskivat reilusti.

Maakunnittaiset ja kunnittaiset tiedot on huomioitu vain ilmoitusvelvollisten laitosten osalta. Pohjois-Suomessa on tämän kriteerin täyttäviä päästöjen tuottajia 35 kunnan alueella. Vuonna 1996 rikkidioksidi- ja typen oksidipäästöt olivat suurimmat Haapavedellä. Raahessa taas hiukkaspäästöt olivat suurimmat.

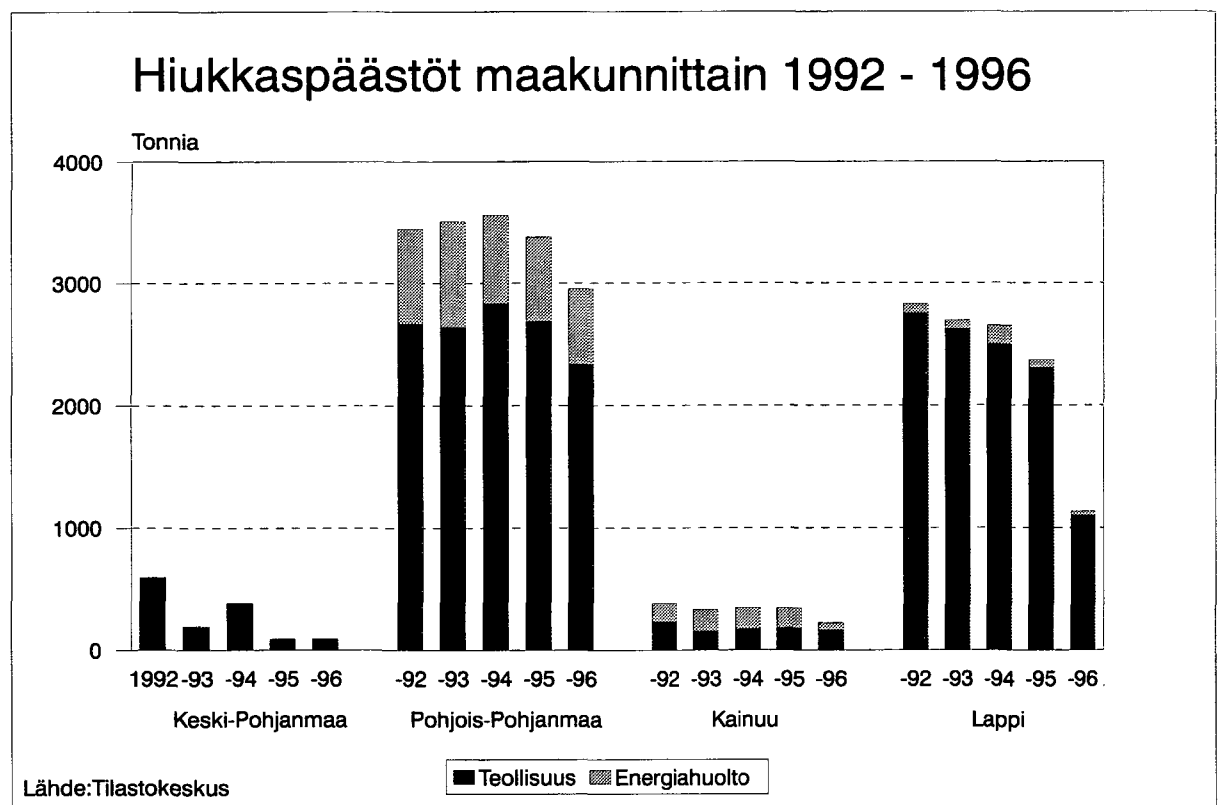
Pohjois-Suomen alueella sijaitsee 11 kansallispuistoa ja 12 luonnonpuistoa. Kansallispuistoista suurimmat ovat pohjoisessa sijaitsevat UKK:n- ja Lemmenjoen puistot. Suurin luonnonpuisto on Utsjoella sijaitseva Kevo.

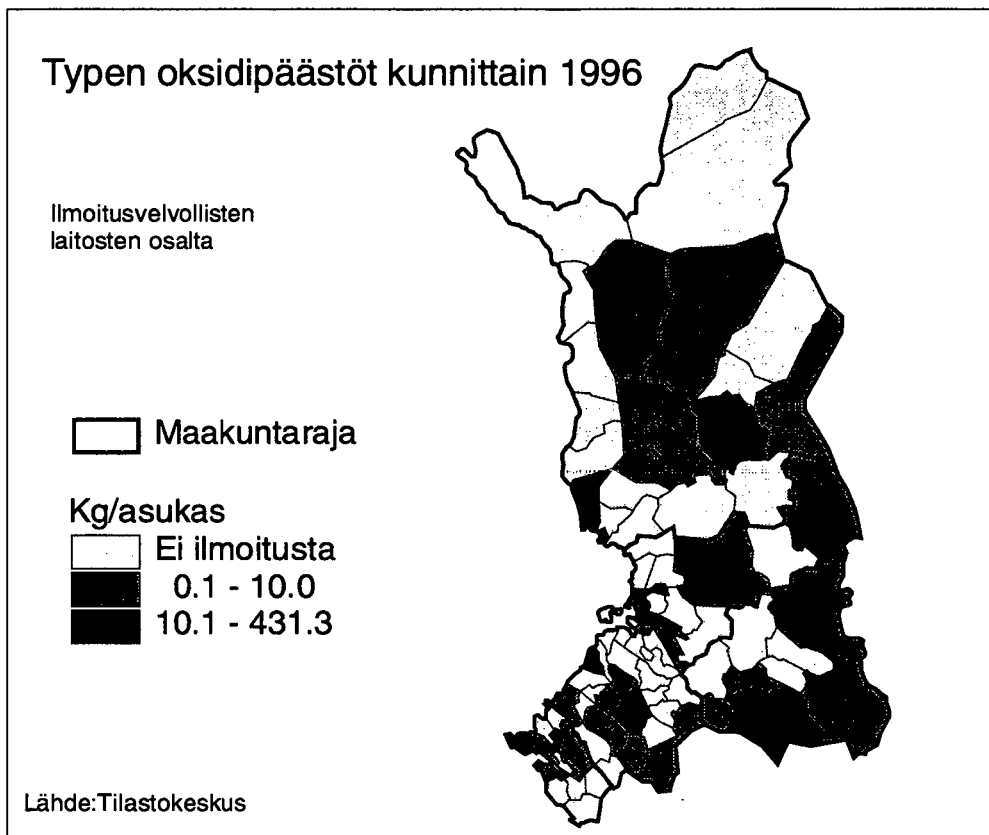
Kuva 118. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1996.

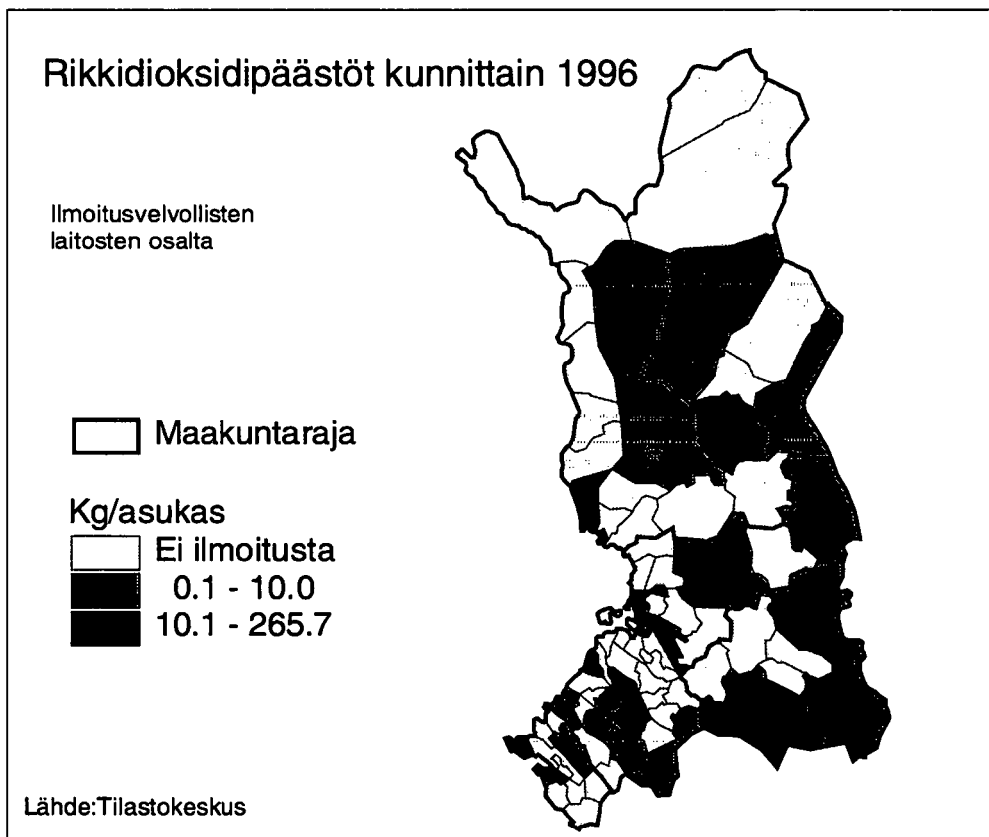
Kuva 119. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1996.

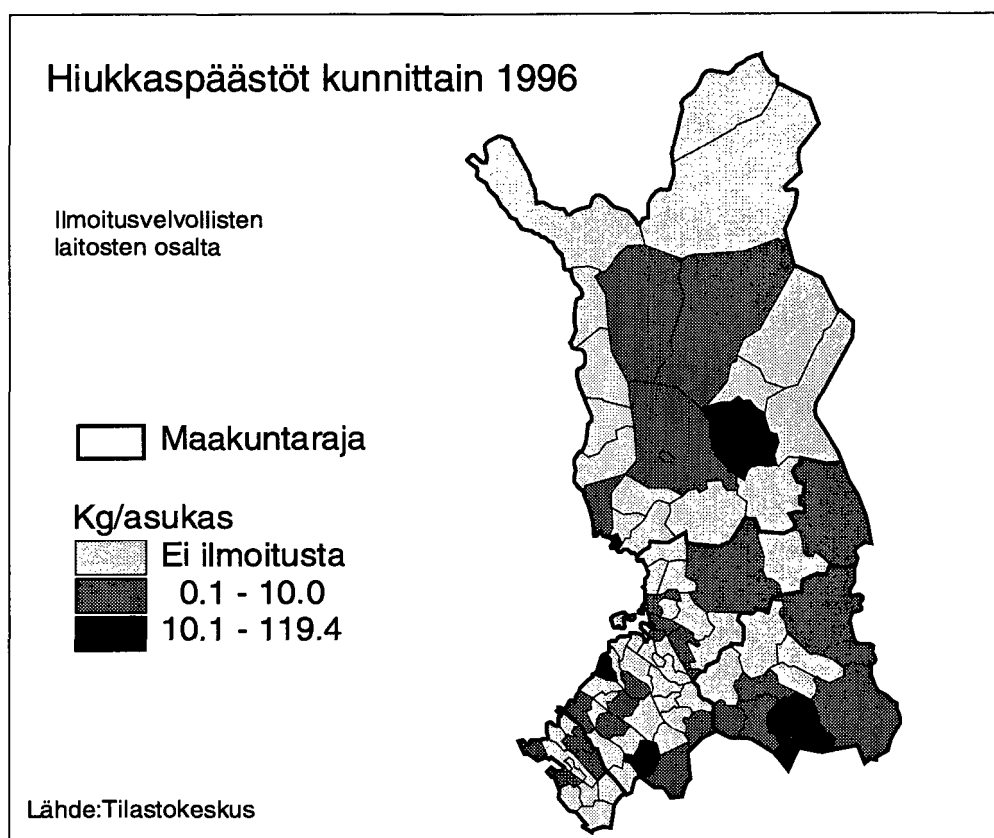
Kuva 120. Hiukkaspäästöt maakunnittain 1992 - 1996.

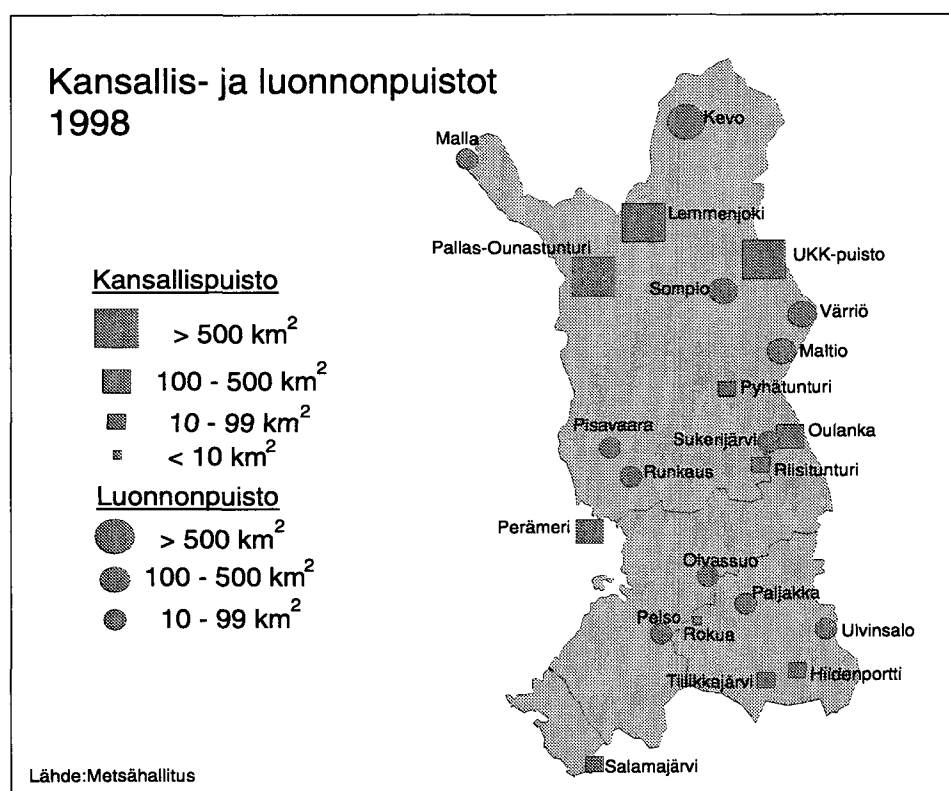
Kuva 121. Typen oksidipäästöt (NO_x) kunnittain 1996.

Kuva 122. Rikkidioksidipäästöt (SO_2) kunnittain 1996.

Kuva 123. Hiukkaspäästöt kunnittain 1996.

Kuva 124. Kansallis- ja luonnonpuistot 1998.

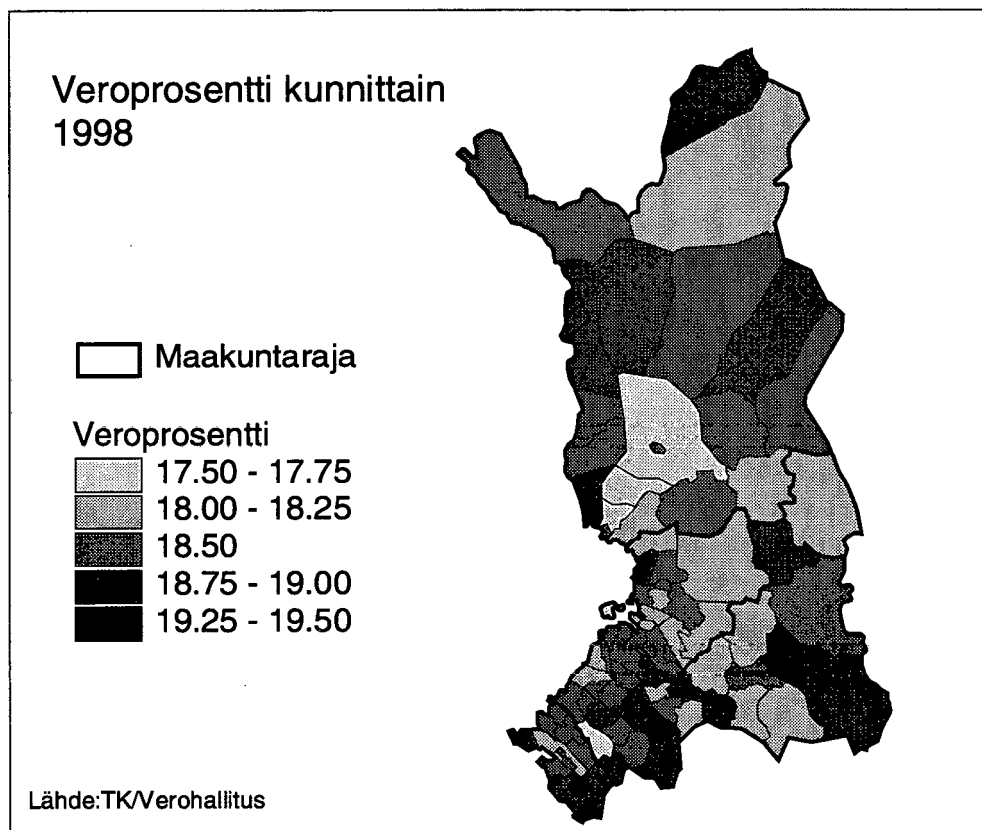
KUNNALLISTALOUS

Vuoden 1997 alussa otettiin Manner-Suomen kunnissa käyttöön uusi kirjanpitojärjestelmä, jossa soveltuvin osin noudatetaan kirjanpitolakia. Myös opetustoiminnan valtionapujärjestelmä muuttui vuonna 1997. Kunnallistalouden tunnusluvut on laskettu Kuntaliiton suositusten mukaisesti. Tunnusluvut eivät ole vertailukelpoisia vuoden 1996 ja sitä aikaisemmissa tilastoissa julkaistujen tunnuslukujen kanssa. **Verrattaessa tunnuslukuja toisiin kuntiin ja keskiarvoihin tulee se tehdä tietyllä varauksella, sillä kuntien tapa tuottaa palveluja eroaa toisistaan.** Kunnallistalouden käsitteiden selitykset ja laskukaavat löytyvät julkaisun lopusta.

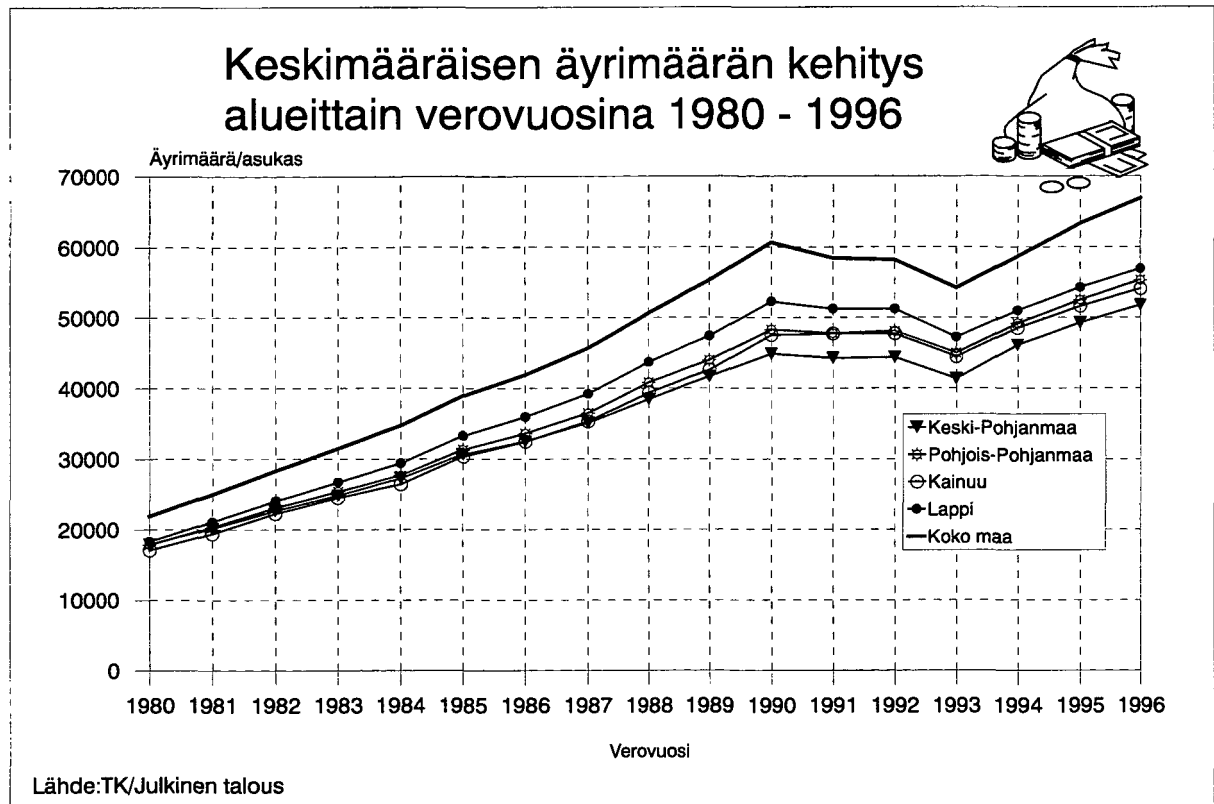
Veroprosentti vaihtelee vuonna 1998 Pohjois-Suomessa 17.50 ja 19.50 välillä. Alhaisin veroprosentti on neljässä kunnassa (Hailuoto, Keminmaa, Rovaniemen mlk ja Tervola). Korkein arvo on Kärsämäellä.

Keskimääräinen äyrimäärä asukasta kohti on kasvanut verovuoden 1993 laskun jälkeen kaikissa maakunnissa. Keski-Pohjanmaan äyrimäärä/asukas on ollut koko tarkastelukauden (1980 – 1996) Pohjois-Suomen alhaisin, Lapissa vastaavasti korkein. Kaikissa Pohjois-Suomen maakunnissa keskimääräinen äyrimäärä on ollut koko tarkastelukauden maan keskiarvoa alempi.

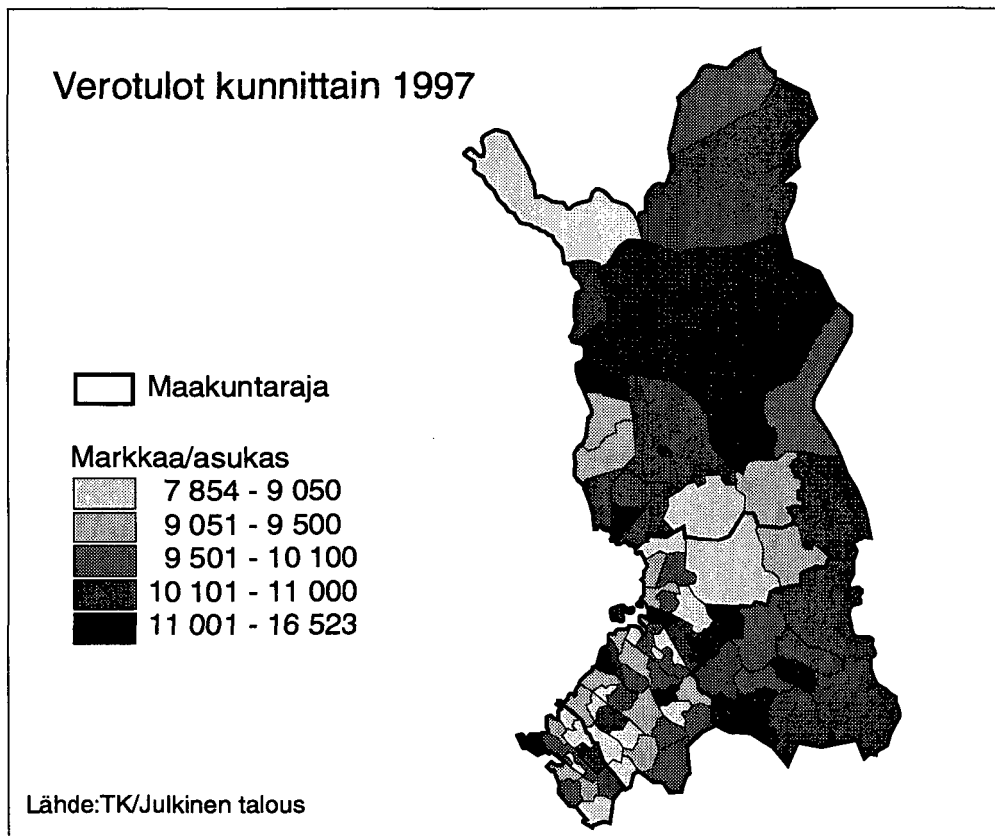
Keskimääräiset verotulot olivat Manner-Suomen kunnissa 12 700 markkaa asukasta kohti vuonna 1997. Tämä arvo ylittyi neljässä Pohjois-Suomen kunnassa. Manner-Suomen kuntien kuudenneksi suurimmat verotulot olivat Pelkosenniemellä (16 523 markkaa/asukas). Temmeksellä verotulot olivat Pohjois-Suomen pienimmät. Asukasta kohti laskettujen verotulojen muutos vuodesta 1996 vuoteen 1997 oli suurin Pulkkilassa ja Savukoskella. Yhteensä 17 Pohjois-Suomen kunnassa asukasta kohti lasketut verotulot alenivat. Eniten ne vähenivät Piippolan ja Kannuksen kunnissa (yli 8 %).

Kuva 125. Veroprosentti kunnittain 1998.

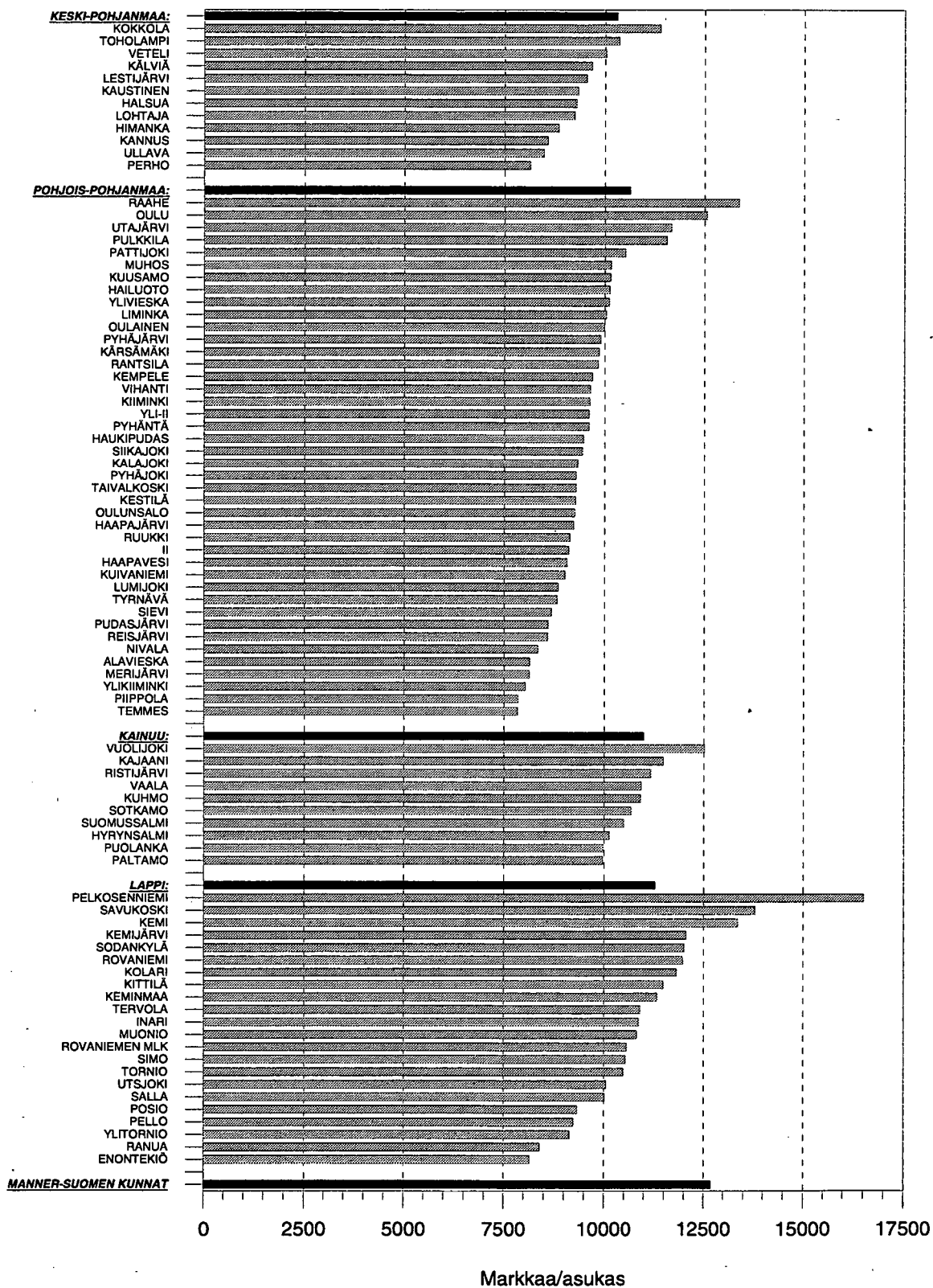

Kuva 126. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys alueittain verovuosina 1980 – 1996.

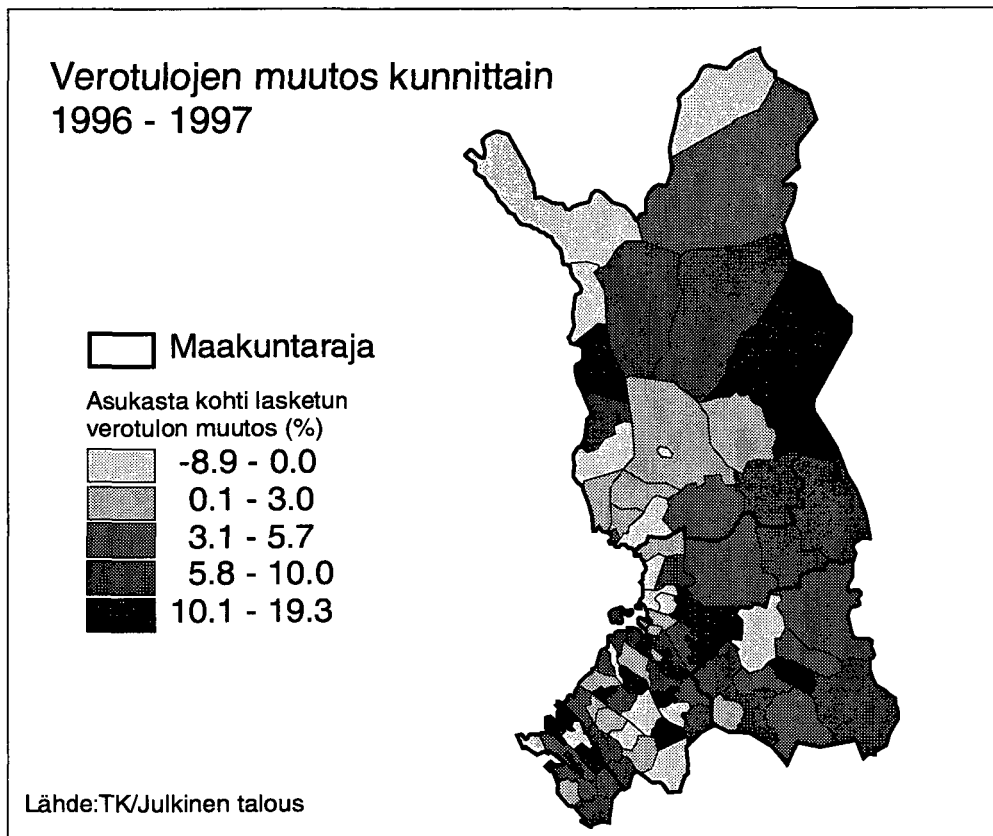
Kuva 127. Verotulot kunnittain 1997.

Verotulot kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 128. Verotulot kunnittain 1997.

Kuva 129. Verotulojen muutos kunnittain 1996 – 1997.

Kunnan vuosikate (markkaa/asukas) oli Pelkosenniemiellä Pohjois-Suomen paras vuonna 1997. Vuosikate oli negatiivinen yhteensä 25 kunnassa. Negatiivisin se oli Temmeksen ja Kannuksen kunnissa.

Kunnan toimintakate (markkaa/asukas) oli negatiivisin Utsjoella, Pelkosenniemiellä ja Savukoskella, yli 22 000 markkaa asukasta kohti.

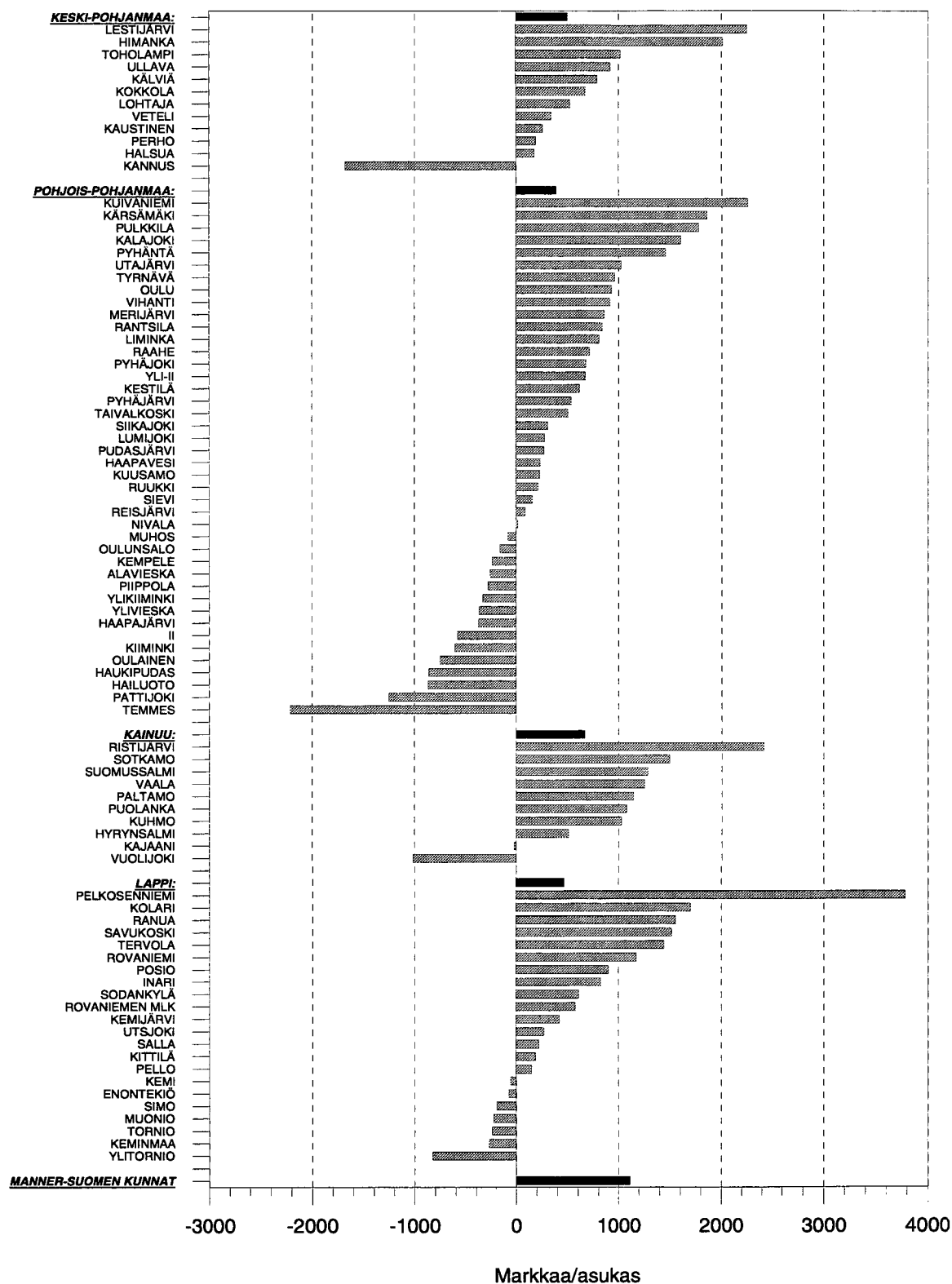
Lainakanta oli suhteellisesti suurin Lestijärvellä ja Ylivieskassa, yli 11 000 markkaa asukasta kohti vuonna 1997. Myös Iissä, Rovaniemiellä ja Kemissä lainakanta oli yli 10 000 markkaa asukasta kohti. Pohjois-Suomen pienin se oli Puolangalla ja Kempeleessä.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) oli suurin Ylivieskassa ja Iissä, pienin Kuusamossa, Puolangalla ja Ranualla.

Kassan riittävyys oli paras Ylitornion kunnassa, yli 131 päivää. Pohjois-Suomen pienin se oli Rantsilassa, alle päivän. Kaikkien Pohjois-Suomen maakuntien keskimääräinen arvo oli pienempi kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin. Kassan riittävyyden laskukaava poikkeaa aikaisemmissa tilastoissa käytetystä kassan riittävyys (pv) laskukaavasta.

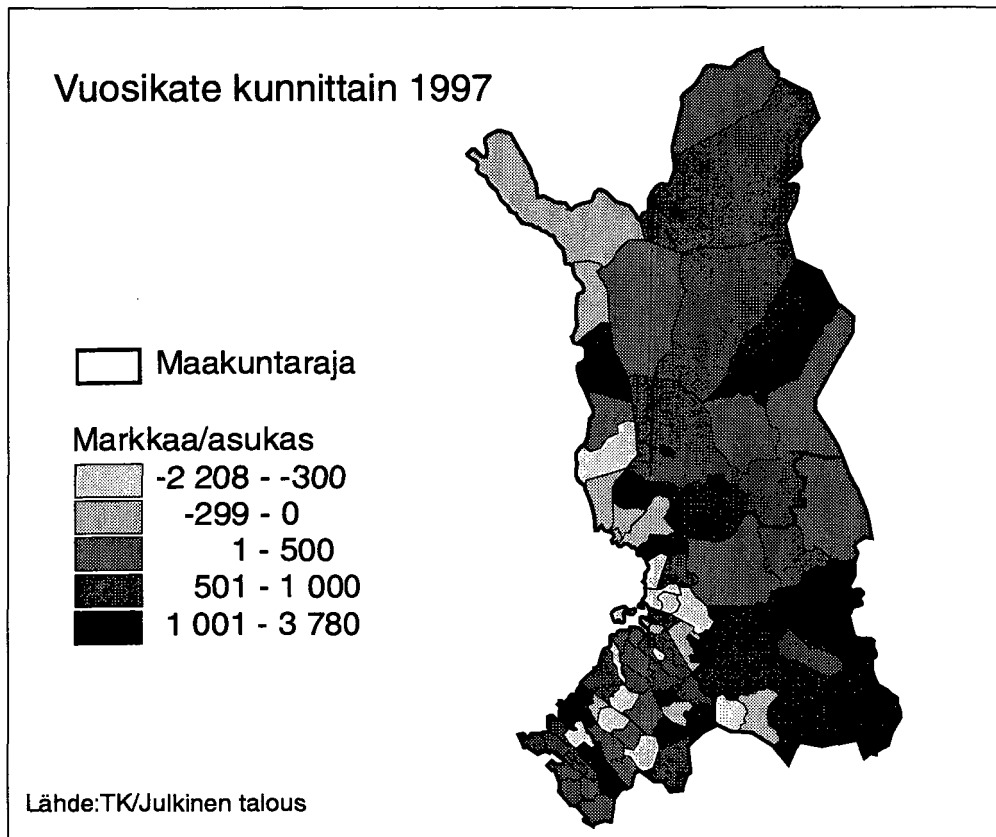
Yleishallinnon nettokustannukset asukasta kohti laskettuna olivat suurimmat Pelkosenniemiellä ja Lestijärvellä. Suomussalmen selvästi muista poikkeava arvo johtuu työllisyystukien poikkeavasta kirjaamisesta yleishallinnon lohkolle.

Vuosikate kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

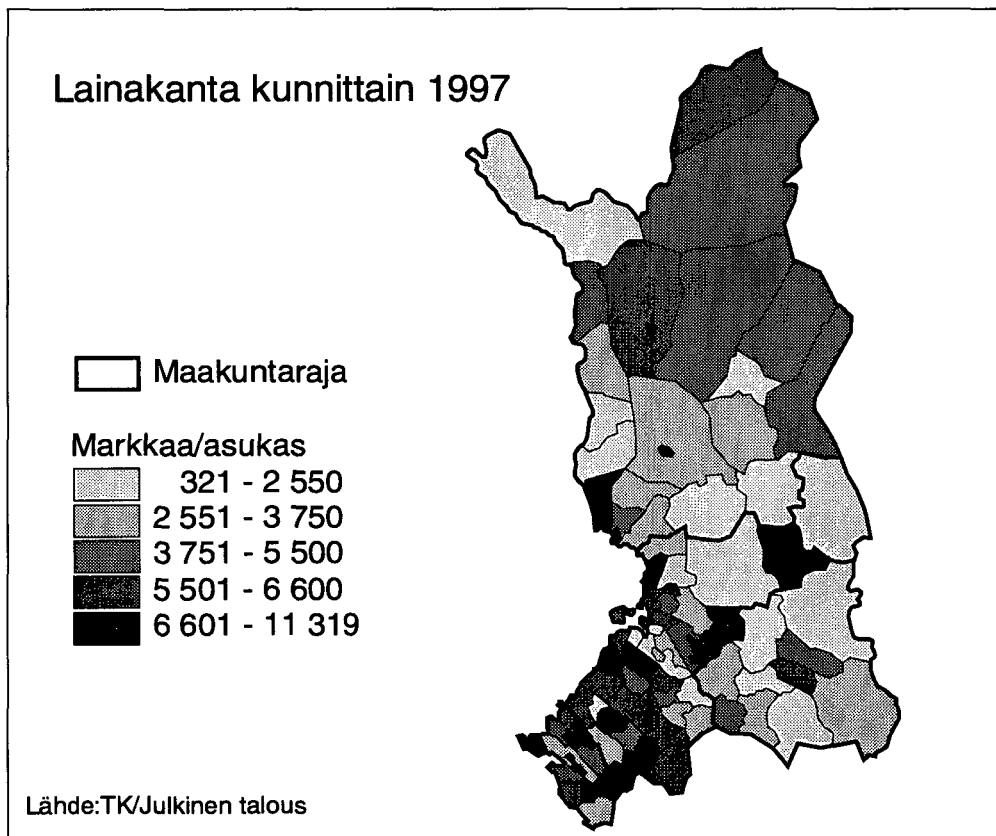

Lähde:TK/Julkinen talous

Kuva 130. Vuosikate kunnittain 1997.

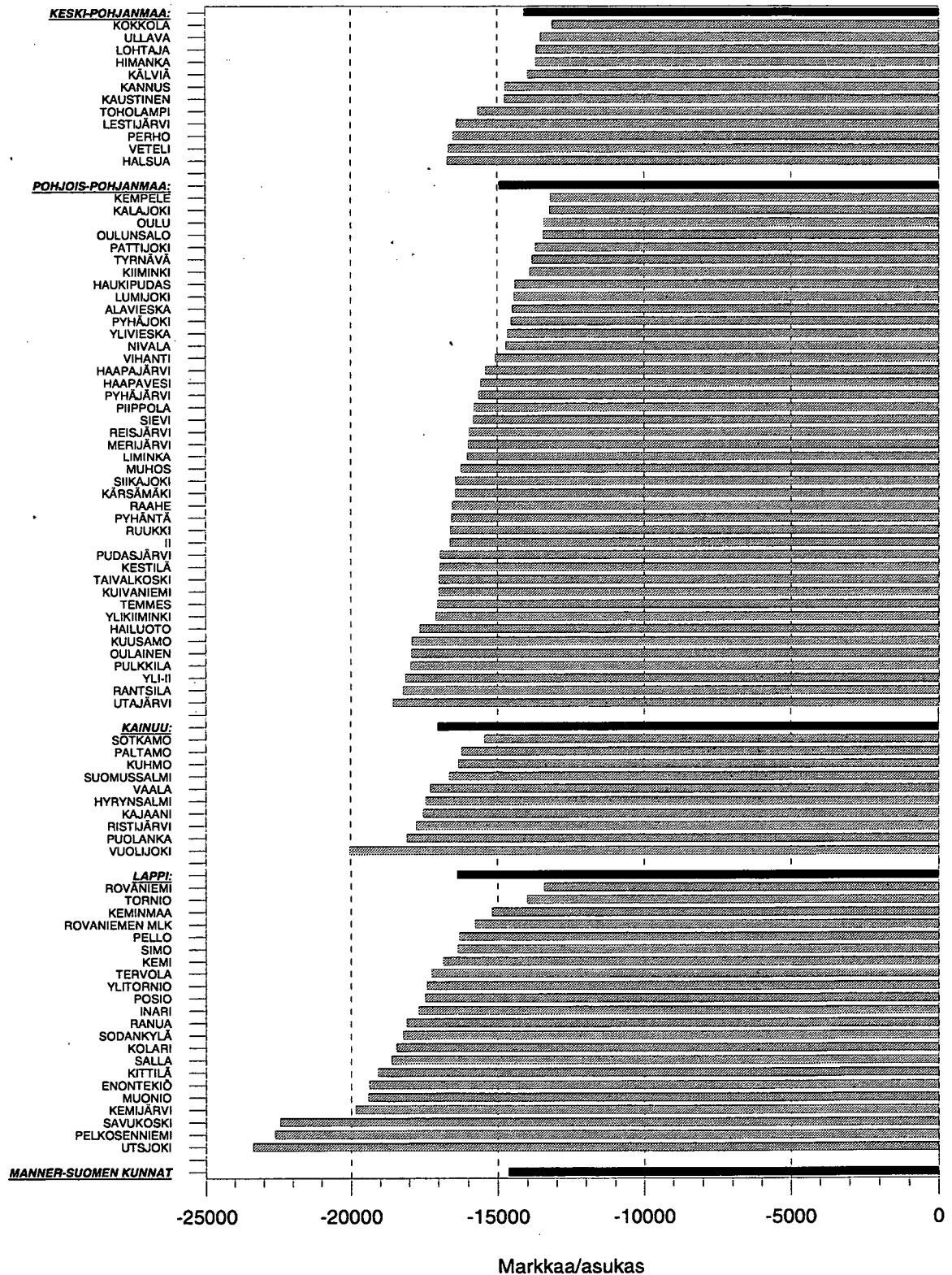

Kuva 131. Vuosikate kunnittain 1997.

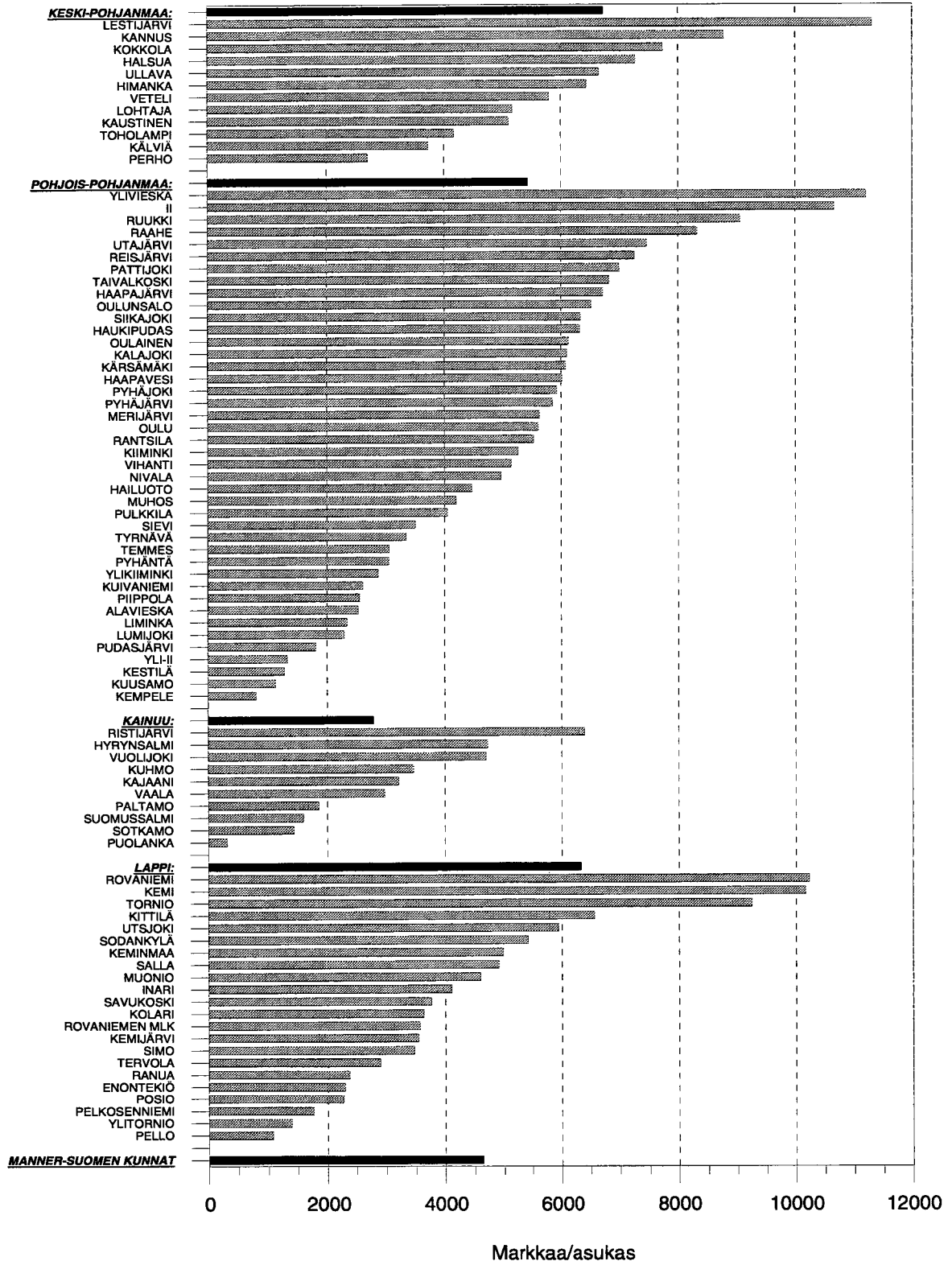
Kuva 132. Lainakanta kunnittain 1997.

Toimintakate kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Kuva 133. Toimintakate kunnittain 1997.

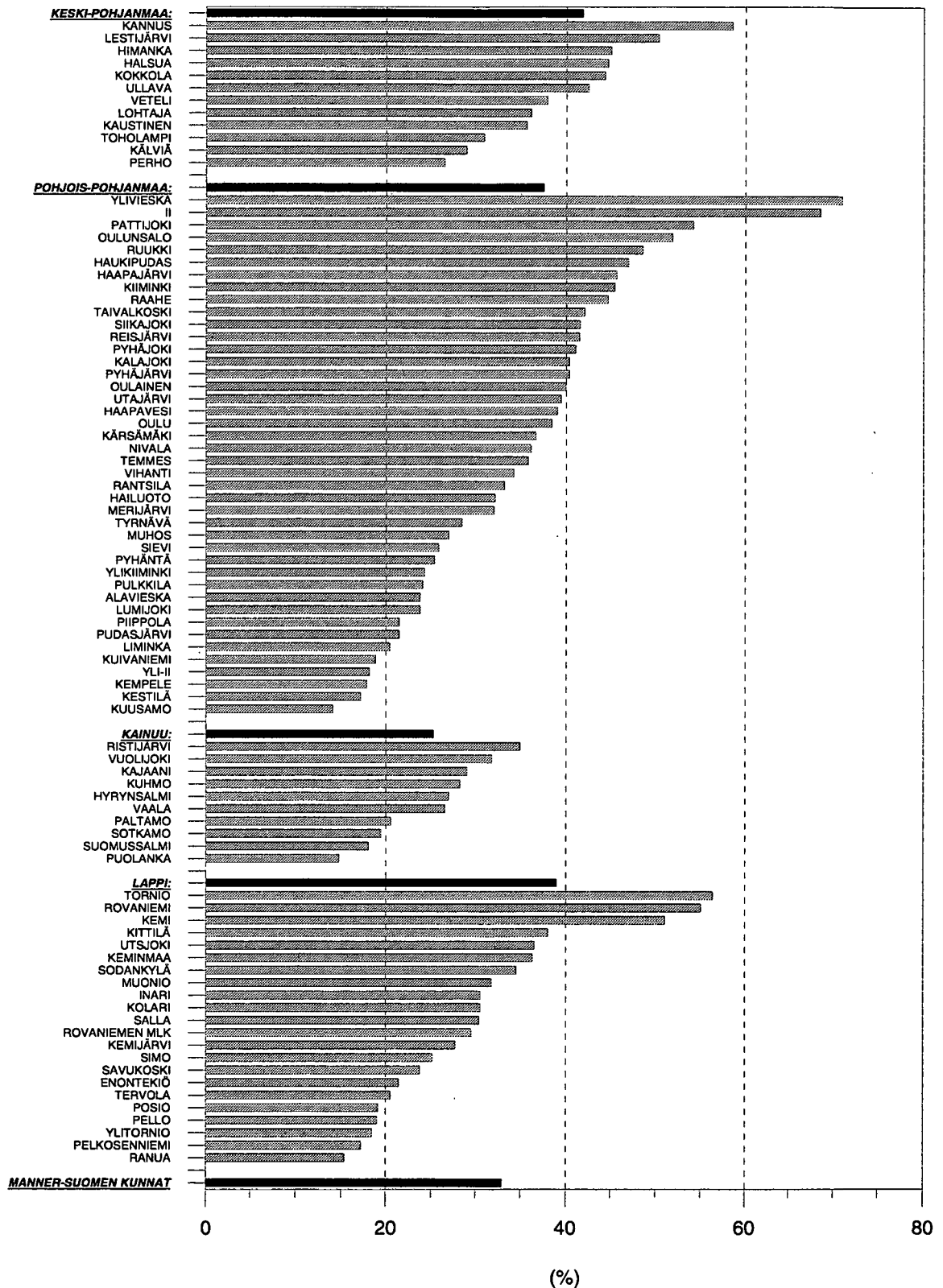
Lainakanta kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

Lähde: TK/Julkisen talous

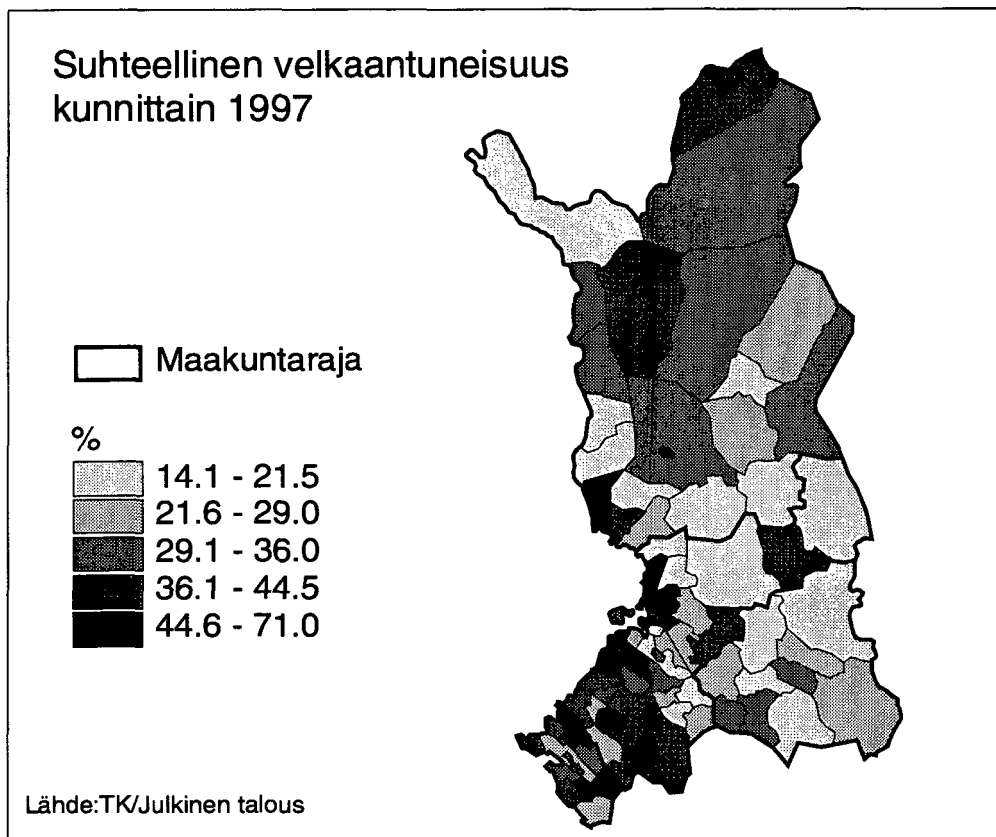
Kuva 134. Lainakanta kunnittain 1997.

Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1997

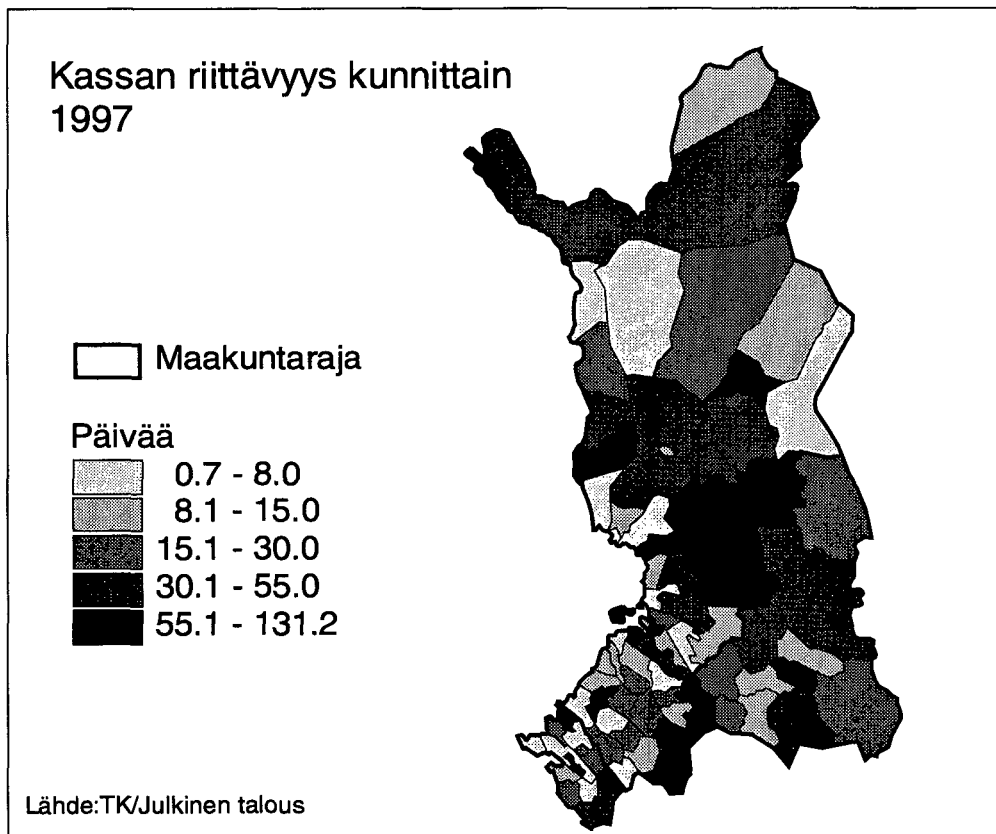

Lähde:TK/Julkinen talous

Kuva 135. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1997.

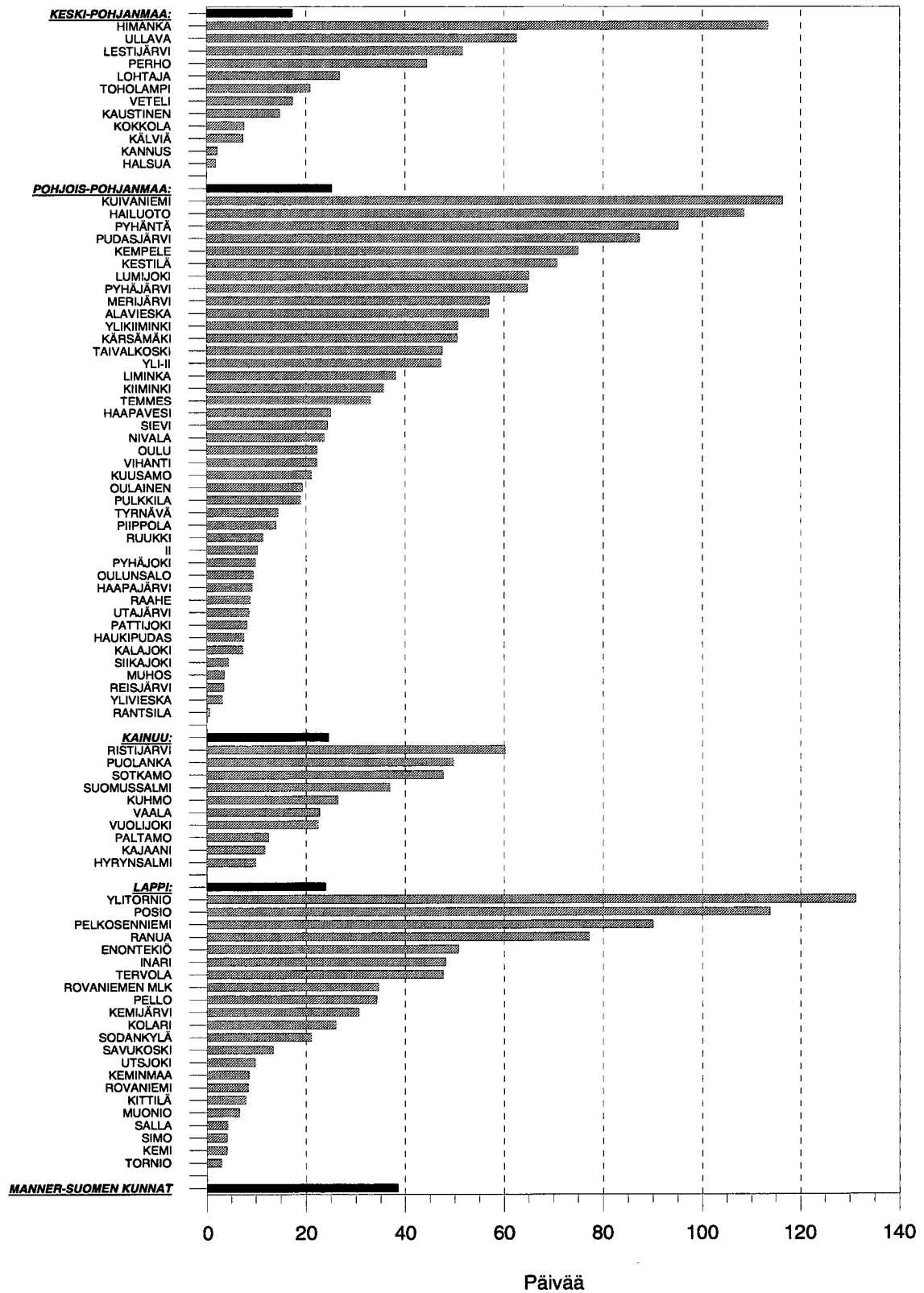

Kuva 136. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1997.

Kuva 137. Kassan riittävyys kunnittain 1997.

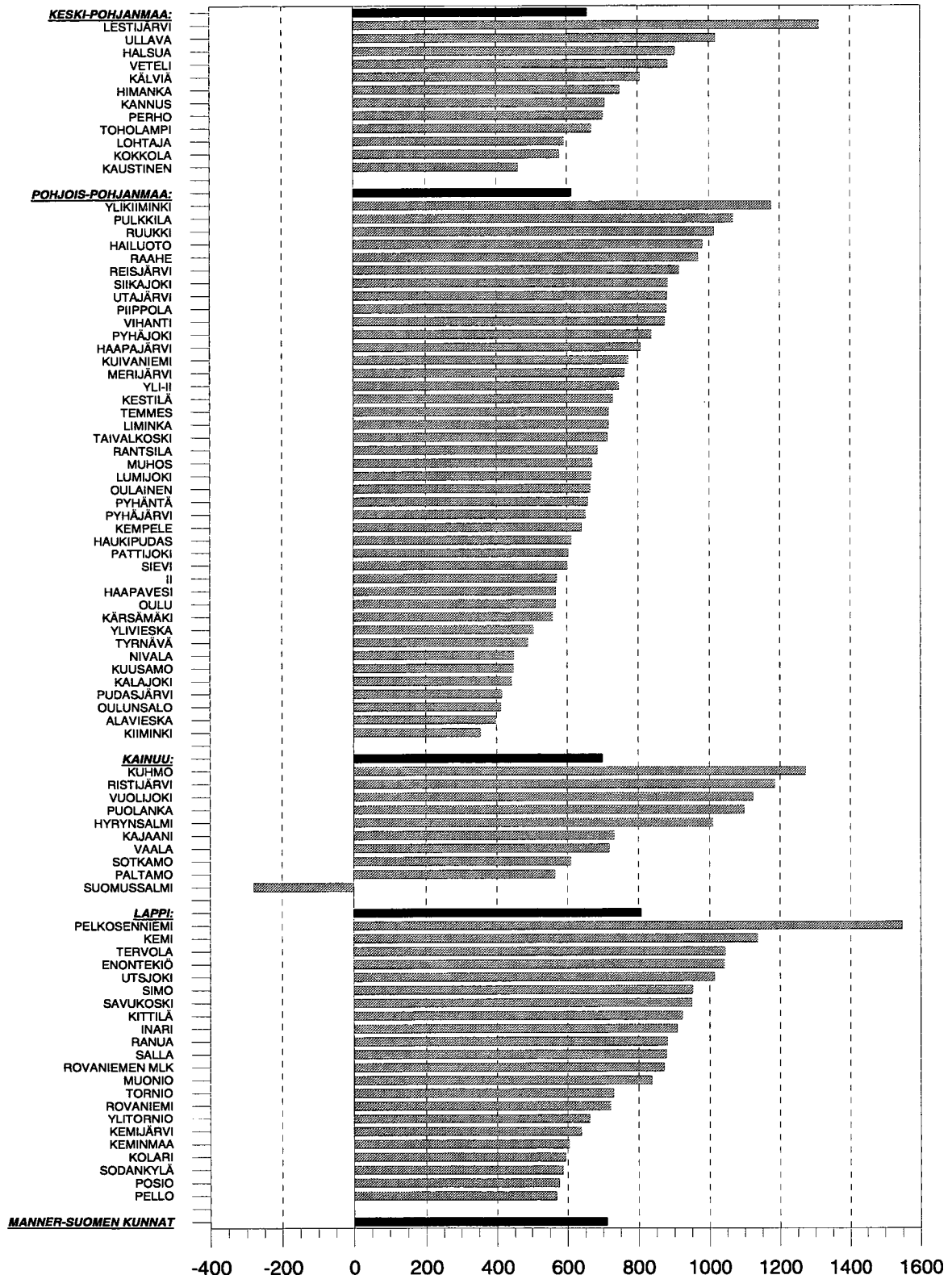
Kassan riittävyys kunnittain 1997

Lähde:TK/Julkinen talous

Kuva 138. Kassan riittävyys kunnittain 1997.

Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1997 (markkaa/asukas)

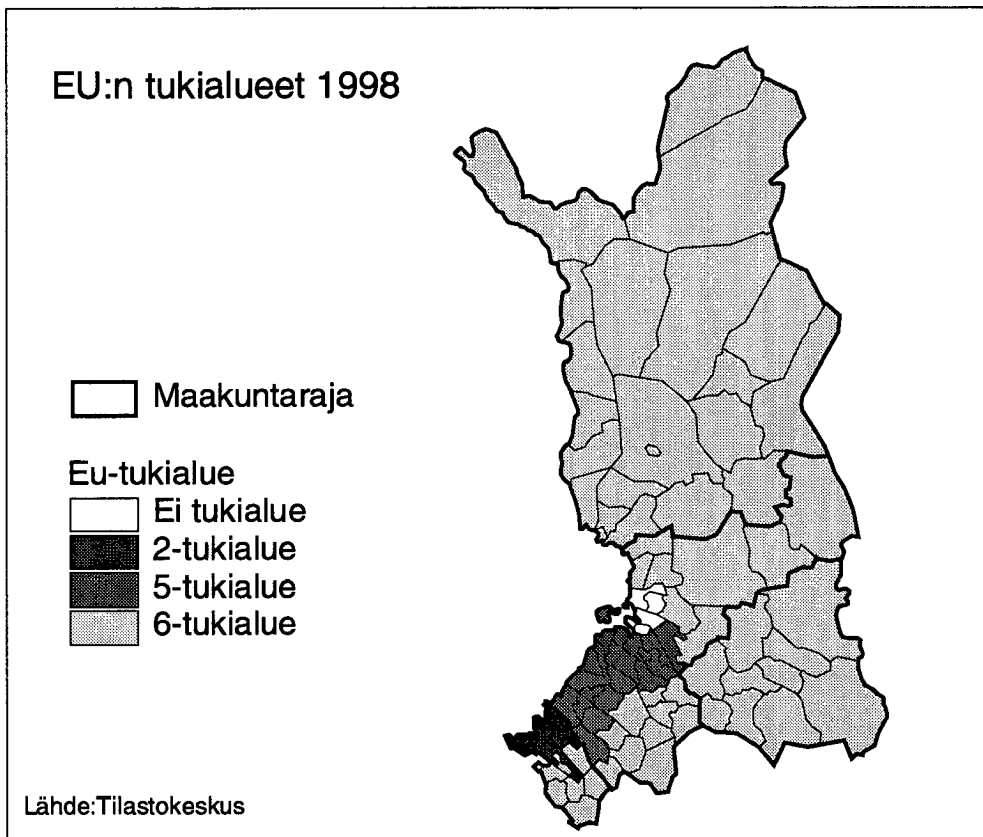
Lähde: TK/Julkinen talous

Kuva 139. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1997.

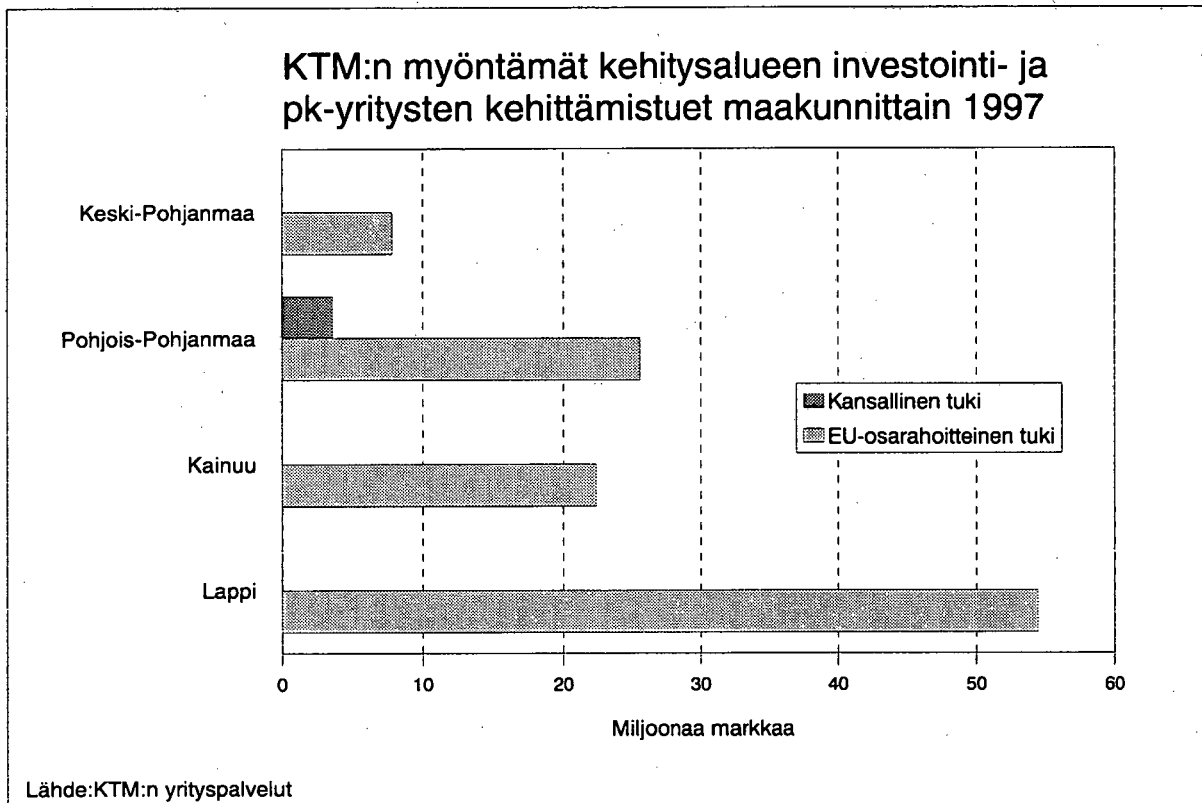
ALUEPOLITIikka

Suomi on jaettu kolmeen EU:n tavoitealueeseen (2, 5b ja 6). Ne vastaavat pitkälle kansallisia kehitysalueita. Lähes kaikki Pohjois-Suomen kunnat kuuluvat johonkin näistä tukialueista, lukuun ottamatta viittä kuntaa, jotka jäävät tukialueiden ulkopuolelle. Tavoite 2-alueet kohdentuu taantuvien teollisuusalueiden kehittämiseen. Keski-Pohjanmaalta viisi kuntaa kuuluu tähän alueeseen. Erittäin harvaan asuttujen alueiden kehitykseen ja rakenteelliseen sopeutumiseen kohdistuva tavoite 6-alue käsittää Lapin ja Kainuun kunnat sekä osan Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan kunnista. Tavoite 5b-alueen lähtökohtana on maaseutualueiden kehityksen edistäminen ja rakenteellinen sopeuttaminen. Pohjois-Pohjanmaan läntisiä kuntia kuuluu tämän tuen piiriin.

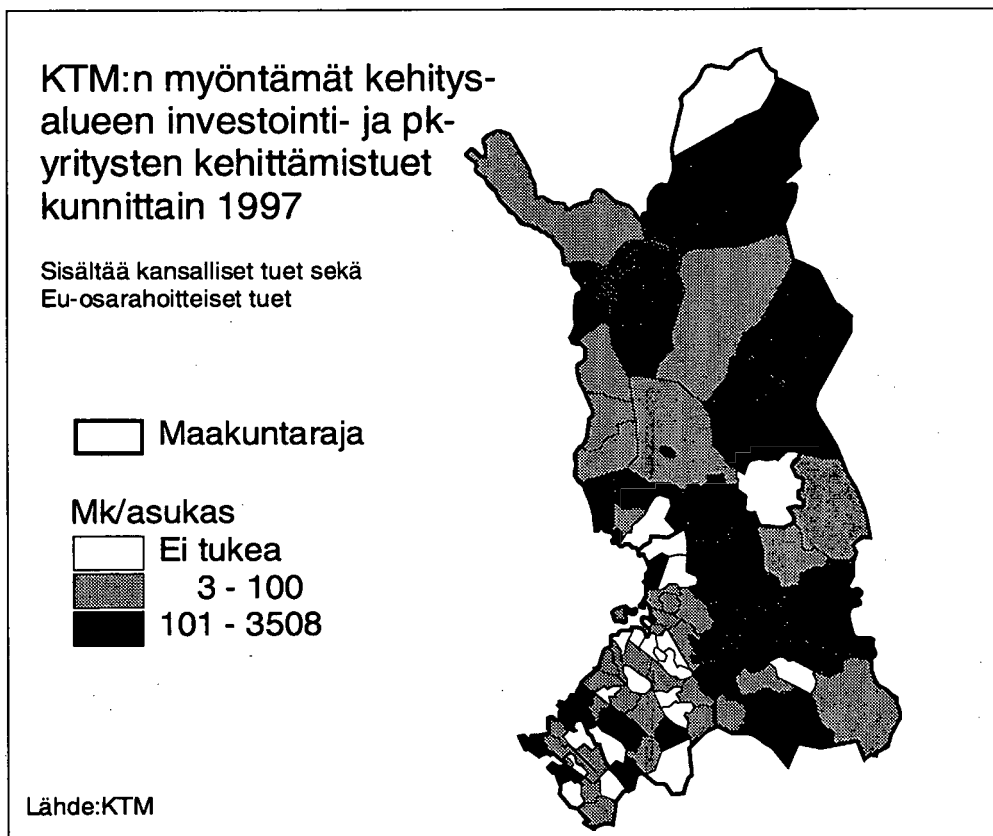
Ne yritykset, jotka toimivat tavoite 2, 5b- ja 6-alueiden kunnissa, voivat saada EU-osarahoitteista alue- ja rakennetukea. Kauppa- ja teollisuusministeriö (KTM) on yksi monista organisaatioista, jotka myöntävät EU-tukea. Sen myöntämää yritysten investointi- ja kehittämistukea sekä pienyritystukea ohjautuu TE-keskusten yritysosastojen kautta. KTM:n myöntämät yritystoiminnan EU-osarahoitteiset tuet suhteutettuna kunnan asukaslukuun olivat suurimmat Pelkosenniemen ja Iin kunnissa. Kansallista investointi- ja kehitystukea myönnettiin vain Pohjois-Pohjanmaan 7 kunnalle. Yritystukien ulkopuolelle jäi Keski-Pohjanmaalla 4 kuntaa, Pohjois-Pohjanmaalla 7, Kainuussa 1 ja Lapissa 3 kuntaa.

Kuva 140. EU:n tukialueet 1998.

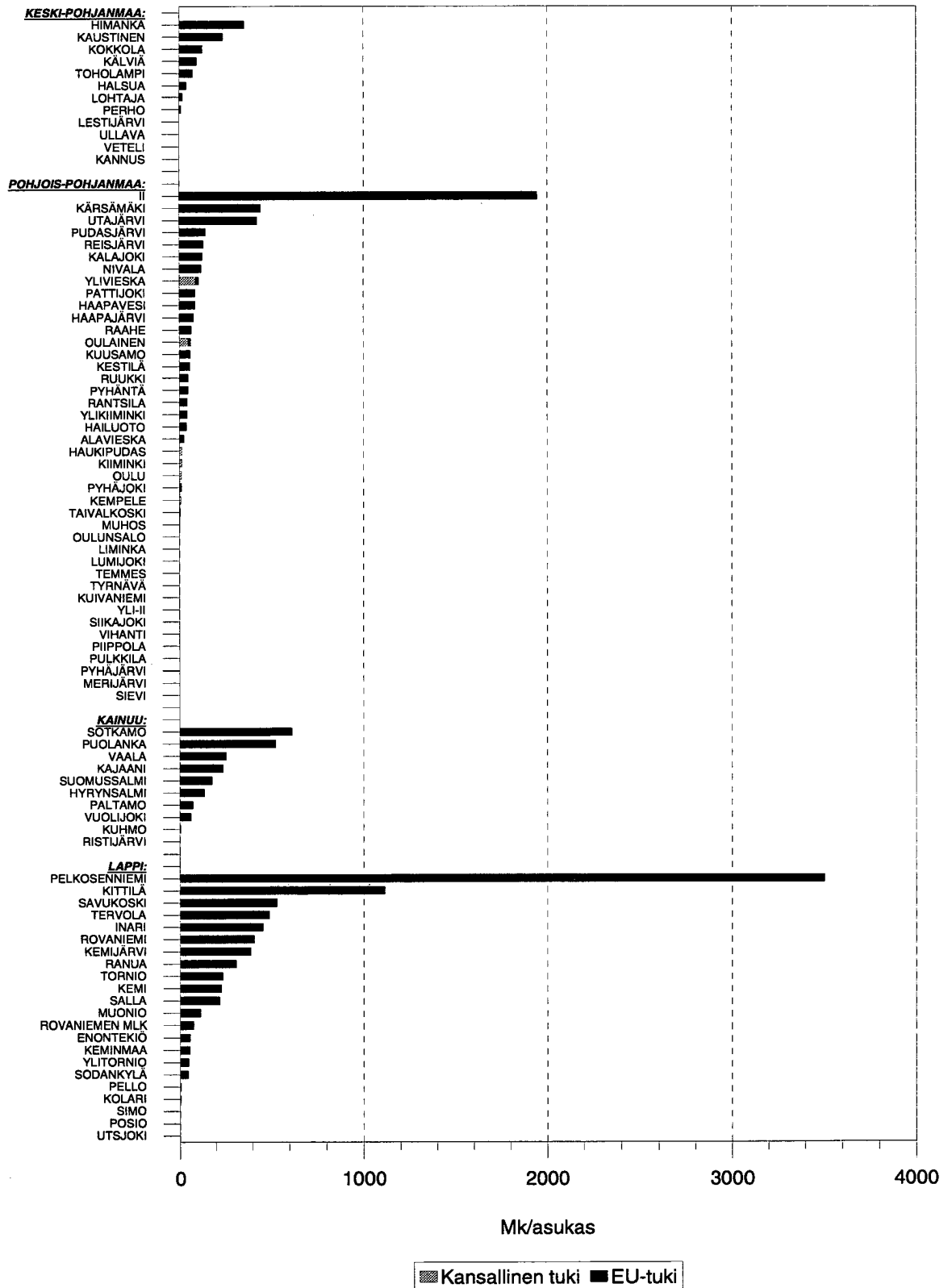

Kuva 141. KTM:n myöntämät kehitysalueen investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet maakunnittain 1997.

Kuva 142. KTM:n myöntämät kehitysalueen investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet kunnittain 1997.

KTM:n myöntämät kehitysalueen investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet kunnittain 1997

Lähde:KTM

Kuva 143. KTM:n myöntämät investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet kunnittain 1997.

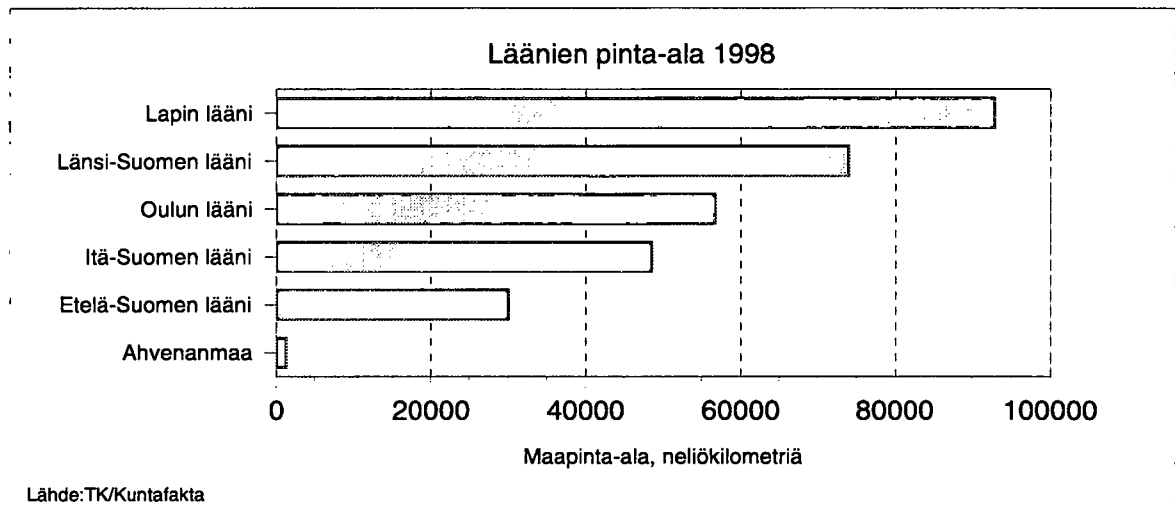
LÄÄNIT

1.9.1997 astui voimaan uusi läänijako; Etelä-Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin läänit sekä Ahvenanmaa. Etelä-Suomen lääni käsittää kuusi maakuntaa, joissa on yhteensä 89 kuntaa. Länsi-Suomen lääniin kuuluu yhteensä 205 kuntaa. Maakuntia on seitsemän. Itä-Suomen lääni muodostuu kolmesta maakunnasta ja 68 kunnasta. Oulun läänissä on kaksi maakuntaa ja 52 kuntaa. Lapin läänissä on 22 ja Ahvenanmaalla 16 kuntaa.

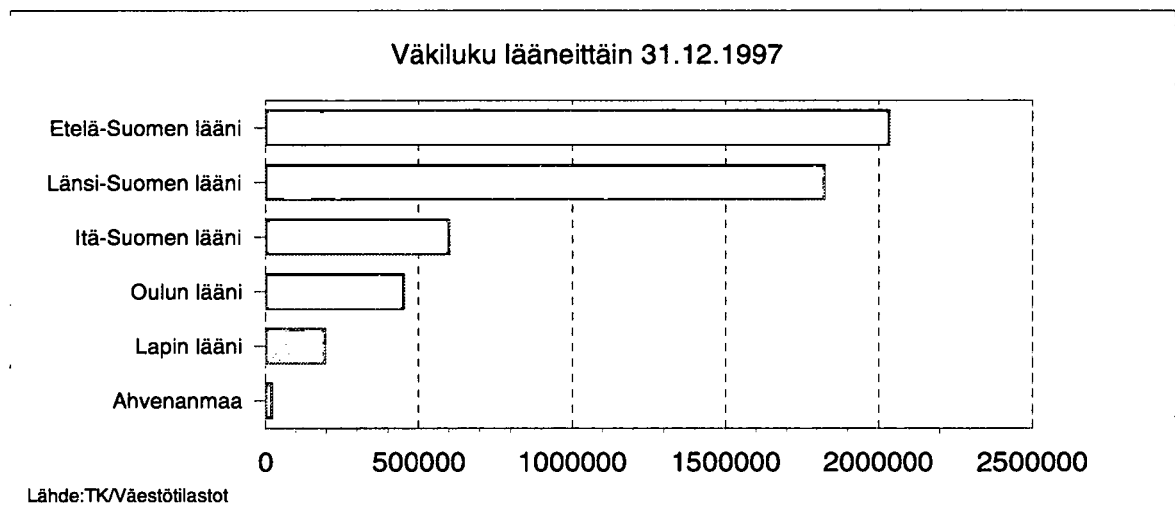
Taulukko 2. Perustietoja lääneistä.

	Etelä-Suomen lääni	Länsi-Suomen lääni	Itä-Suomen lääni	Oulun lääni	Lapin lääni	Ahvenan- maa
Maapinta-ala 1997 (km ²)	30229,1	74187,2	48727,6	56867,7	93056,9	1526,6
Väkiluku 31.12.1997	2037147	1829093	603724	452942	199051	25392
0-14 -vuotiaat 1997	375321	334521	109958	97636	39156	4758
15-64 -vuotiaat 1997	1392383	1201461	393732	296690	132769	16476
Yli 64 -vuotiaat 1997	269443	293111	100034	58616	27126	4158
Väkiluvun muutos 1997	16734	2937	-3306	57	-1528	135
Väkiluvun muutos 1997 (%)	0,8	0,2	-0,5	0,0	-0,8	0,5
Nettomuutto 1997	10137	757	-3138	-2201	-1918	73
Muuttotase 1997 (%)	5,02	0,41	-5,17	-4,86	-9,56	2,89
Syntyneiden enemmitys 1997	6032	1947	-278	2115	360	45
Syntyneiden enemmitys 1997 (%)	2,99	1,07	-0,46	4,67	1,79	1,78
Väestöennuste 2030	2182598	1820774	575409	456657	188000	26317
Väestöennuste 1997 - 2030 (%)	7,14	-0,45	-4,69	0,82	-5,55	3,64
Väestöennuste 0-14-v. 2030	337368	279489	83601	80505	29113	4032
Väestöennuste yli 64-v. 2030	530762	484641	164948	111077	50138	6936
0-14-vuotiaat muutos 1997-2030	-10,1	-16,5	-24,0	-17,5	-25,6	-15,3
Yli 64-vuotiaat muutos 1997-2030	97,0	65,3	64,9	89,5	84,8	66,8
Kaikki työpaikat 1996*	829811	671135	200152	152444	65193	13164
Alkutuotannon työpaikat 1996*	24136	54695	24661	13987	5233	917
Jalostuksen työpaikat 1996*	201084	209812	45571	40336	14480	1741
Palvelutoimialan työpaikat 1996*	583890	384562	122178	92111	42462	9721
Alkutuotannon työpaikat 1996* (%)	2,9	8,1	12,3	9,2	8,0	7,0
Jalostuksen työpaikoat 1996* (%)	24,2	31,3	22,8	26,5	22,2	13,2
Palvelujen työpaikat 1996* (%)	70,4	57,3	61,0	60,4	65,1	73,8
Työttömät elokuussa 1998	129678	127351	48901	35309	20326	330
Pitkäaikaistyöttömät elokuussa 1998	45219	37934	13533	9101	5482	53
Keskiasteen suorittaneet 1997	709937	649452	217792	160714	73425	8609
Korkea-aste 1997	270570	178652	51850	42086	16082	2247
Peruskoulun varaan jääneet 1997	681319	666468	224124	152506	70388	9778
Korkea-aste 1997 (%) yli 15-vuotiaista	16,3	12,0	10,5	11,8	10,1	10,9
Keskiaste 1997 (%)	42,7	43,5	44,1	45,2	45,9	41,7
Peruskoulun varaan jääneet 1997 (%)	41,0	44,6	45,4	42,9	44,0	47,4
Tulomuutos 1994-96 %	8,5	8,8	7,1	7,8	6,4	10,1
Tulot mk/tulonsaaja 1996	99665	83617	76255	80049	78274	90775
Verotulot mk/asukas 1997	14678	11742	10881	10721	11287	..
Vuosikate mk/asukas 1997	1614	971	592	448	471	..

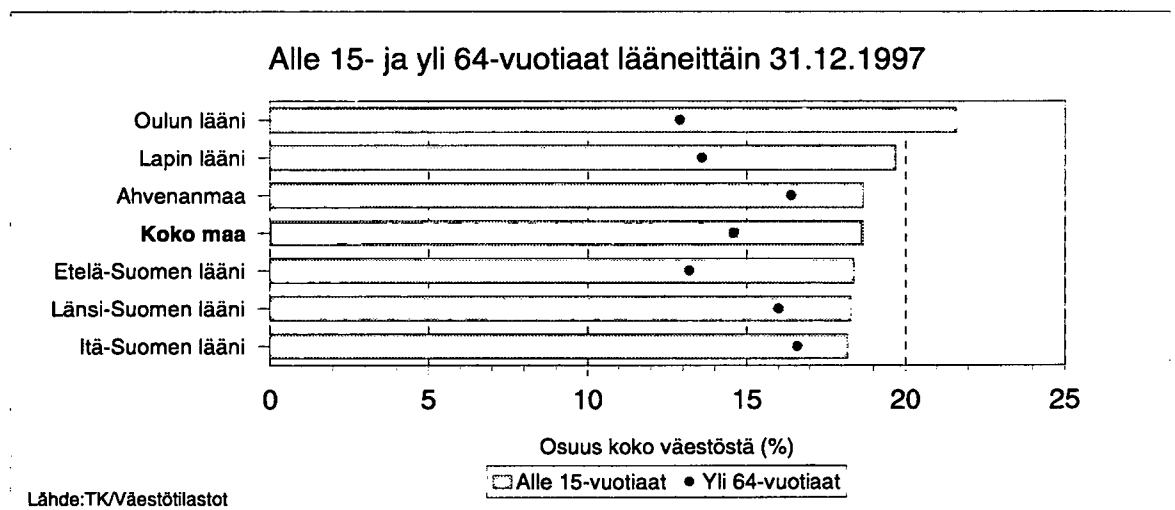
*ennakkotieto

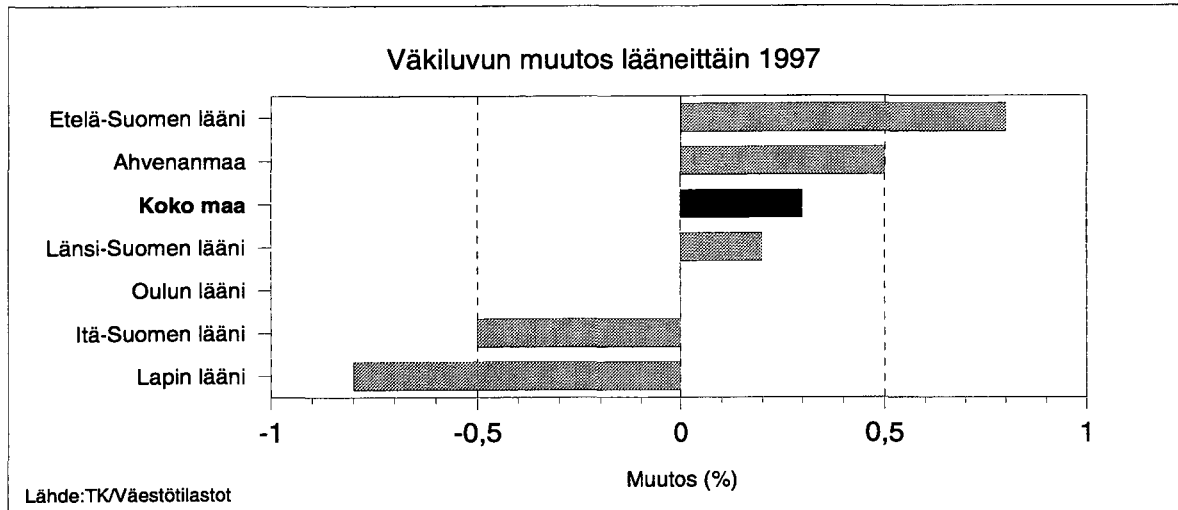
Kuva B1. Läänien pinta-ala 1998.

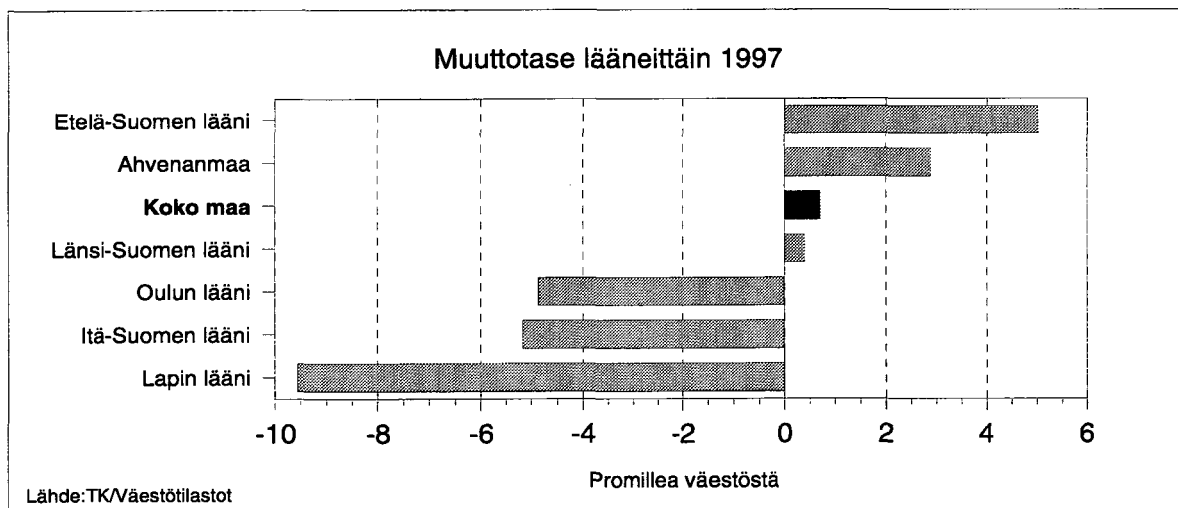
Kuva B2. Väkiluku lääneittäin 31.12.1997.

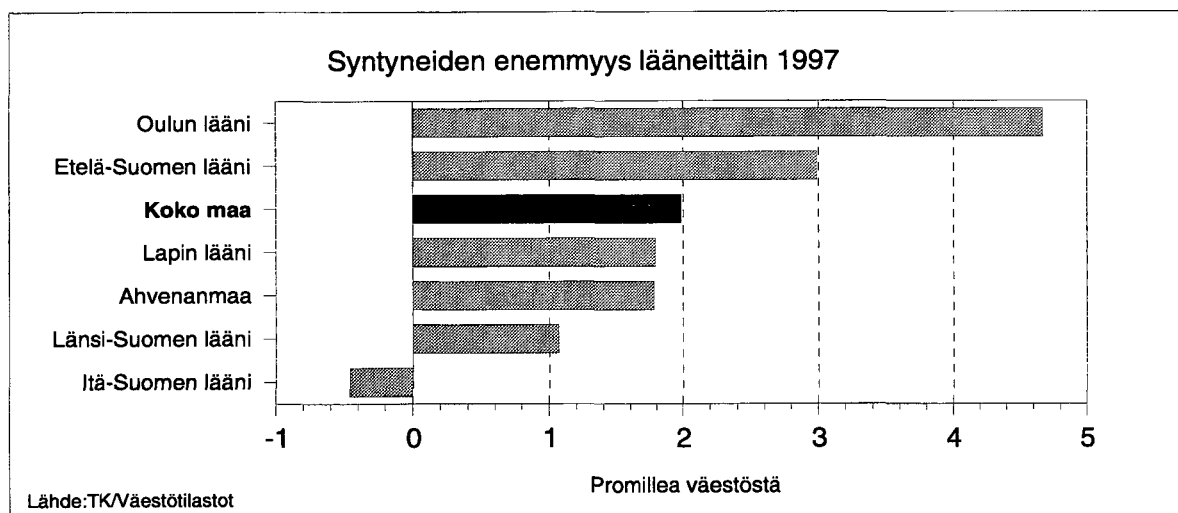
Kuva B3. Alle 15- ja yli 64 -vuotiaat lääneittäin 31.12.1997.

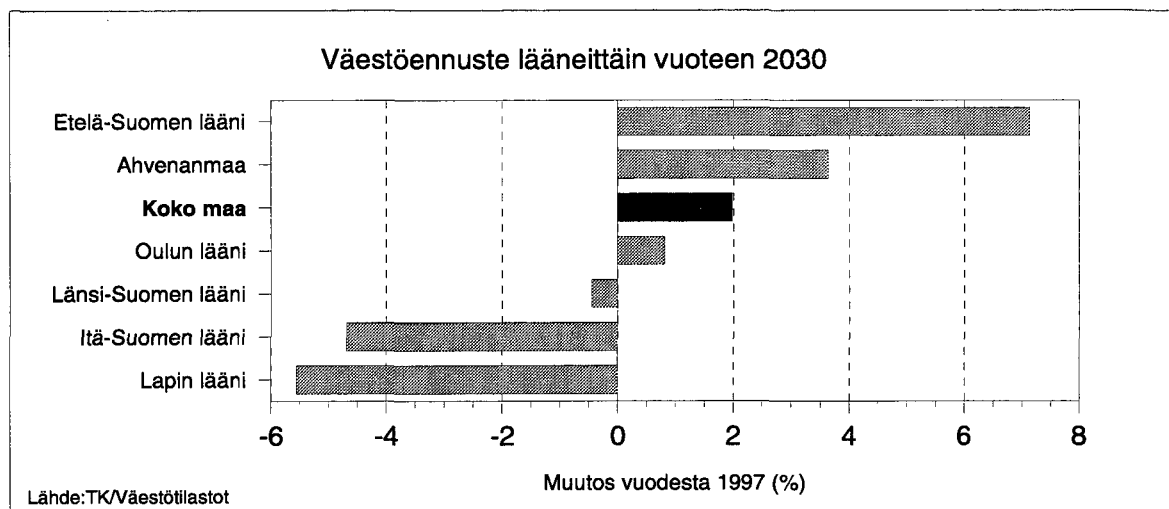
Kuva B4. Väkiluvun muutos lääneittäin 1997.

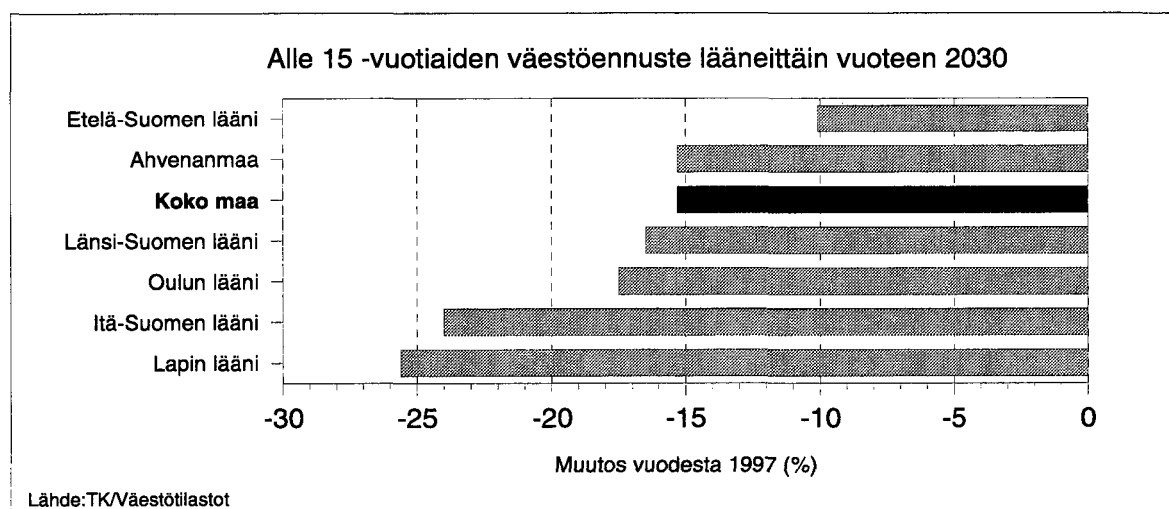
Kuva B5. Muuttotase lääneittäin 1997.

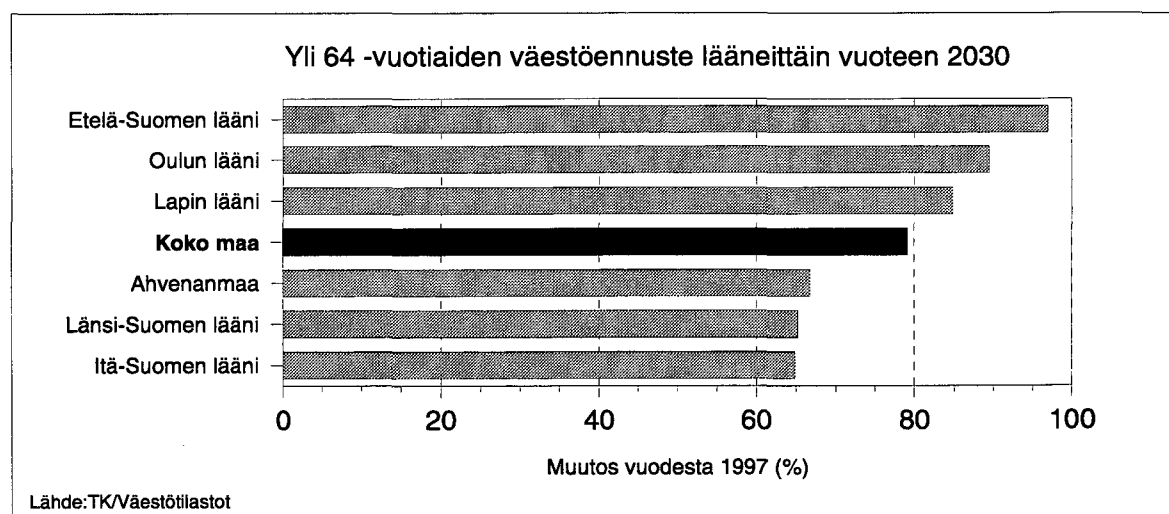
Kuva B6. Syntyneiden enemmitys lääneittäin 1997.

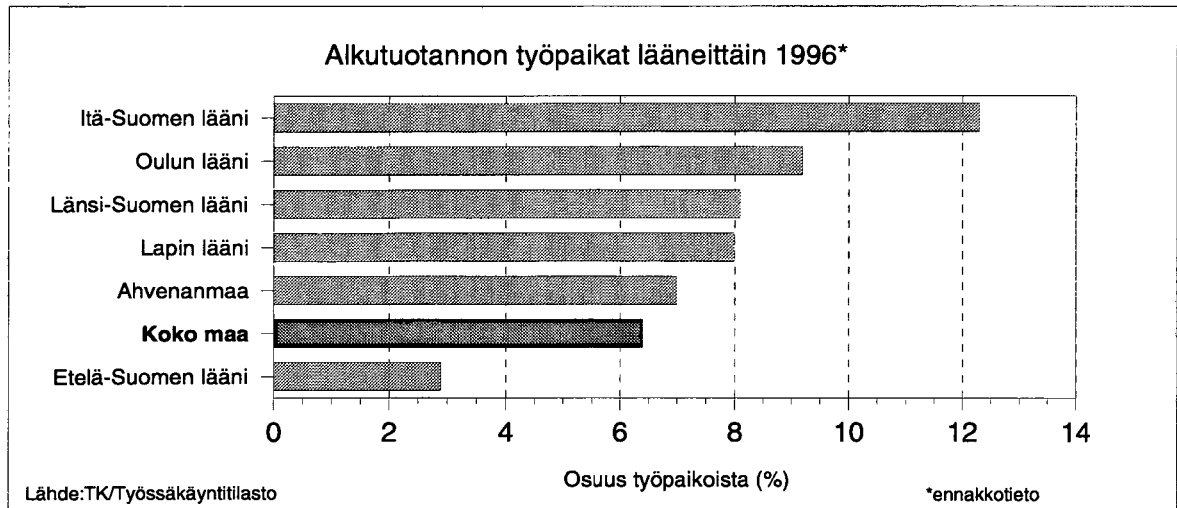
Kuva B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030.

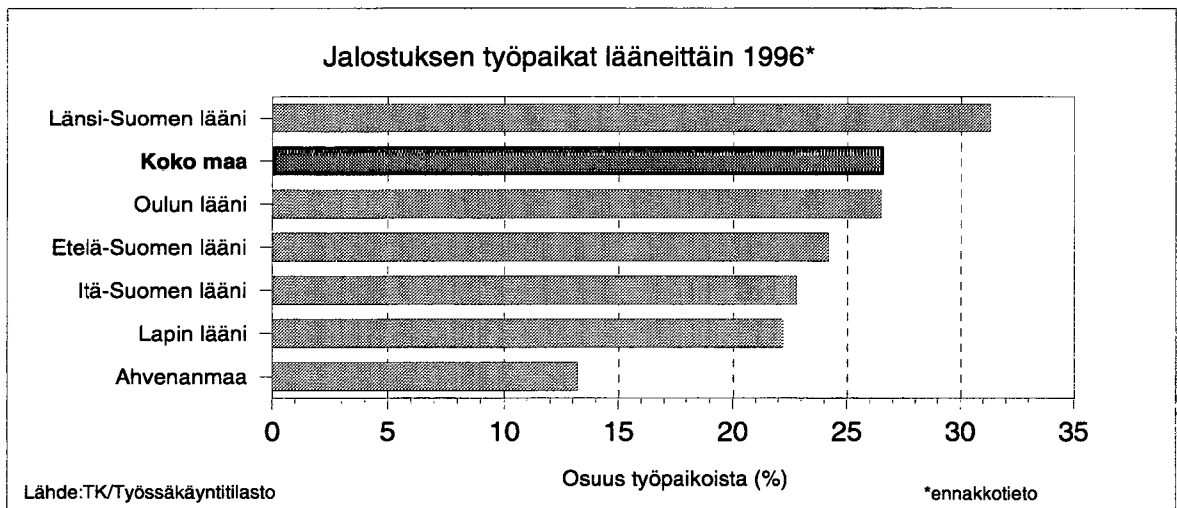
Kuva B8. Alle 15 -vuotiaiden väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030.

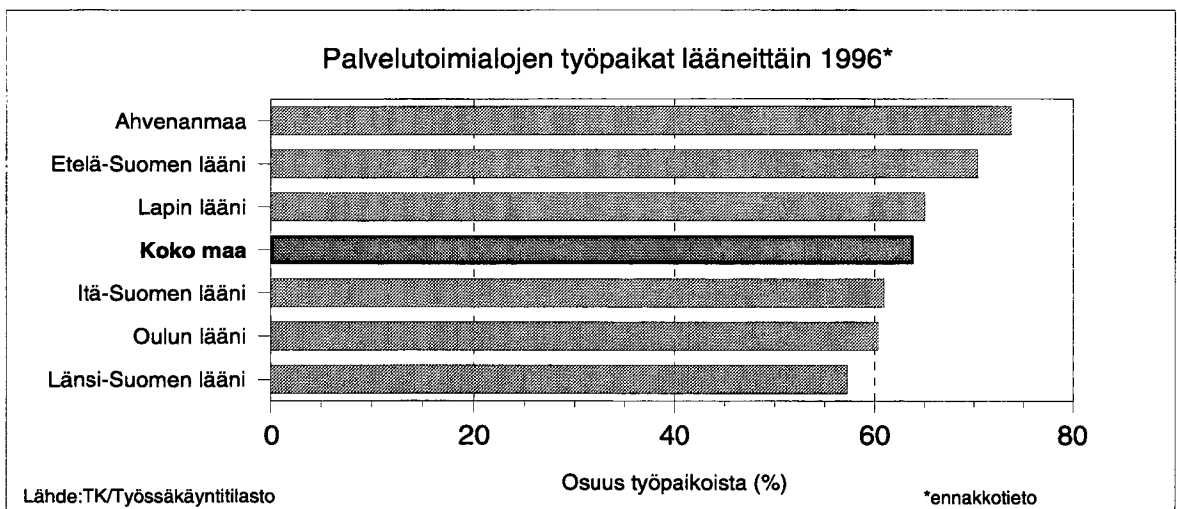
Kuva B9. Yli 64 -vuotiaiden väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030.

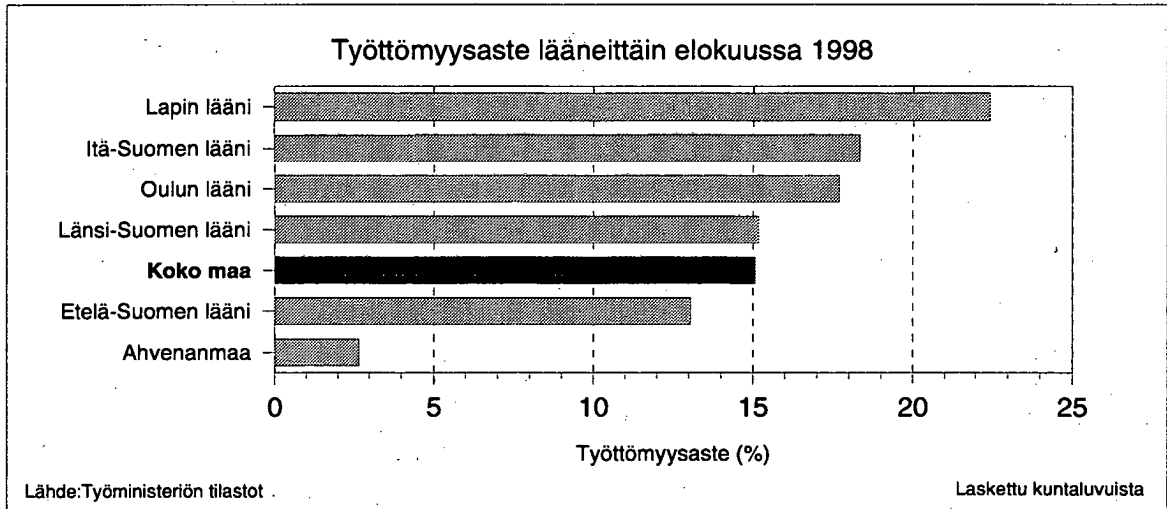
Kuva B10. Alkutuotannon työpaikat lääneittäin 1996.

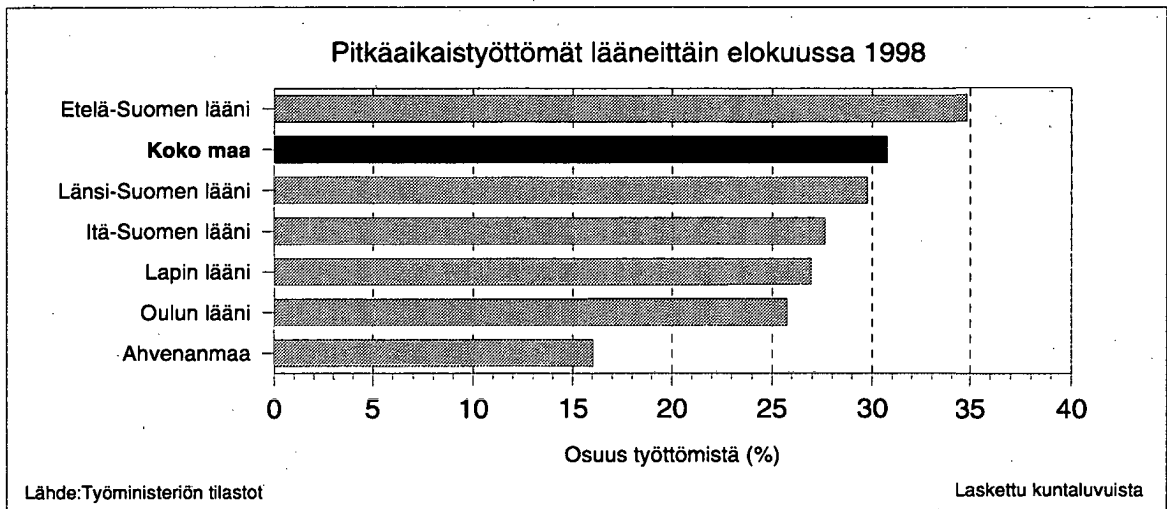
Kuva B11. Jalostuksen työpaikat lääneittäin 1996.

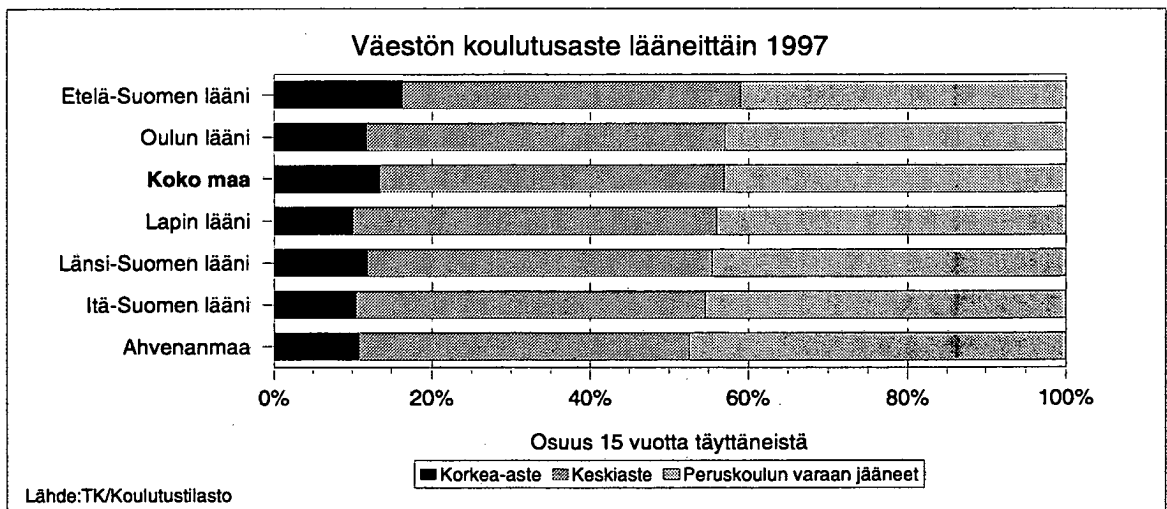
Kuva B12. Palvelutoimialojen työpaikat lääneittäin 1996.

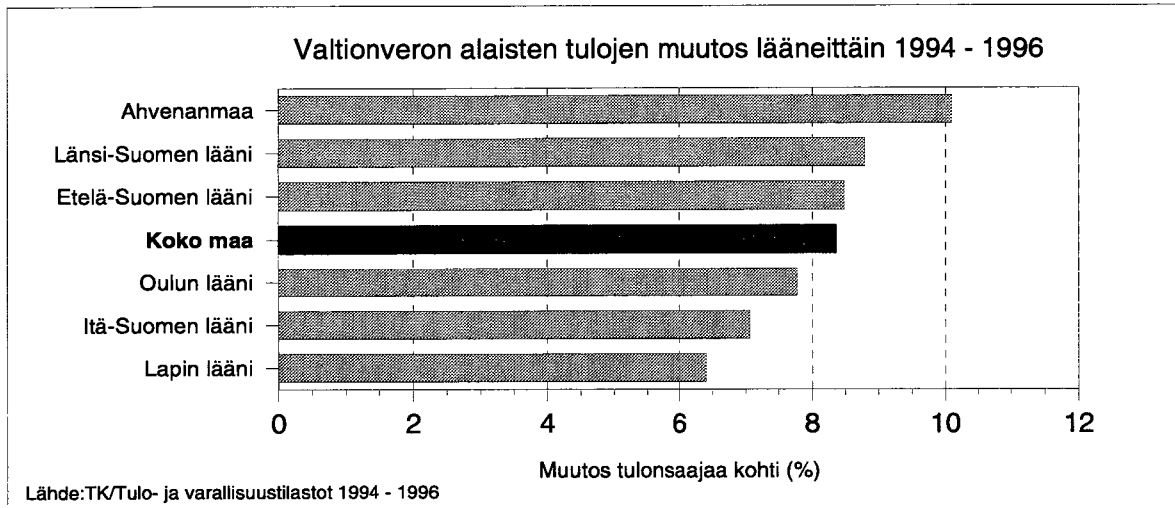
Kuva B13. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1998.

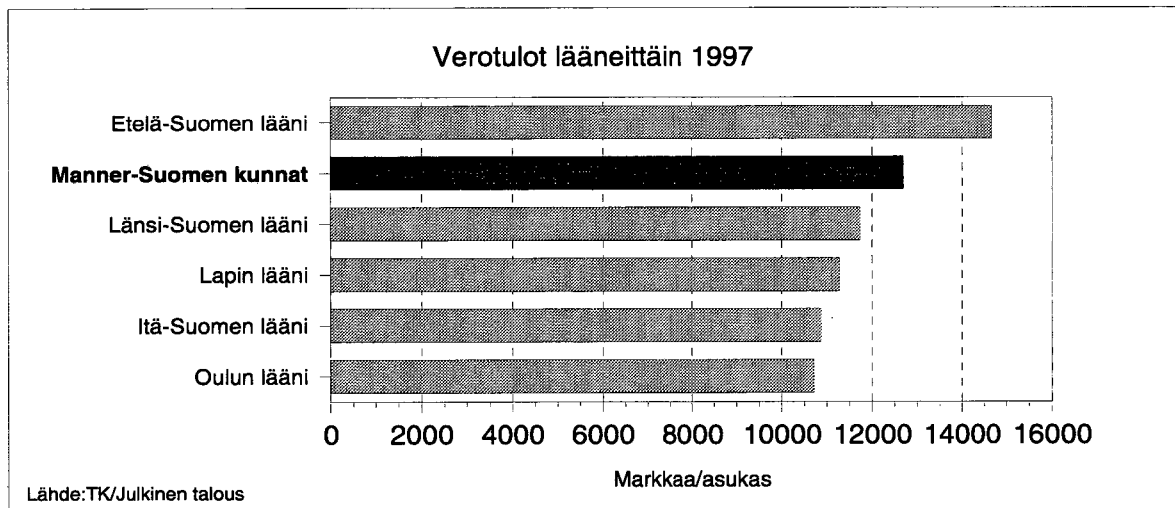
Kuva B14. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1998.

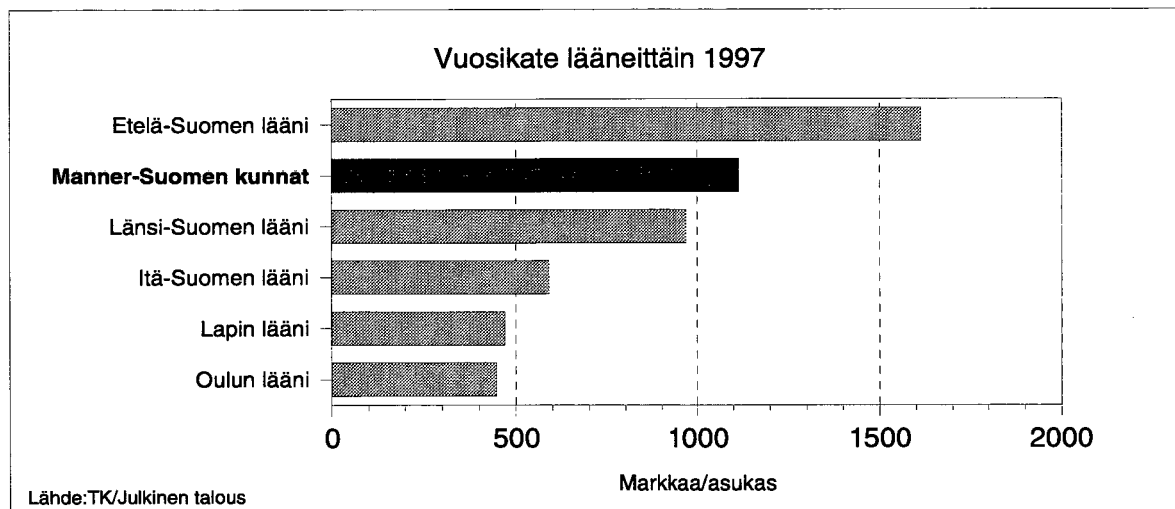
Kuva B15. Väestön koulutusaste lääneittäin 1997.

Kuva B16. Valtionveron alaisten tulojen muutos lääneittäin 1994 - 1996.

Kuva B17. Verotulot lääneittäin 1997.

Kuva B18. Vuosikate lääneittäin 1997.

KÄYTETYT LYHENTEET JA TIETOLÄHTEET

BKT = bruttokansantuote

EU = Euroopan unioni

KTM = Kauppa- ja teollisuusministeriö

Kuntafakta = Tilastokeskuksessa kehitetty mikrotietokoneohjelma, johon on koottu tietoja Suomen kunnista.

NUTS = Nomenclature of territorial units for statistics

Tielaitos

TK = Tilastokeskus

Tullihallitus

Työministeriö

Sisäasiainministeriö

Sähkölaitosyhdistys

KÄYTETYT KÄSITTEET

Ahtaasti asuminen. Asunto määritellään ahtaasti asutuksi ja siinä asuvat henkilöt ahtaasti asuviksi, jos asunnossa asuu normi 4:n mukaan enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun.

Alueella työssäkäyvillä tarkoitetaan kaikkia tällä alueella työssäkäyviä henkilöitä riippumatta heidän asuinpaikastaan. Alueella työssäkäyvät muodostavat ns. työllisen päiväväestön, jonka määrää voidaan pitää mittarina alueen työpaikkojen määrälle.

Asutokunta. Kaikki henkilöt, jotka ovat vakinaisesti kirjoilla samassa asunnossa eli joilla on väestön keskusrekisterin henkilörekisterissä sama kotipaikkatunnus, muodostavat asutokunnan.

Bruttokansantuote (BKT). Bruttokansantuoteluvut esitetään tuotannontekijähintaisina kunkin vuoden hintatason mukaan. Maakunnittaisia ja seutukunnittaisia bruttokansantuotetietoja on käytetty sekä markkamääräisinä että alueen asukasmäärään suhteutettuina.

EU-tavoitetukialueita on Suomessa kolme: tavoite 6-, 5b- ja 2-tukialueet. 6-alueetukea kohdennetaan erittäin harvaan asuttujen alueiden kehittämiseen, 5b-tukea maaseudun elinkeinorakenteen monipuolistamiseen ja 2-alueetukea taantuvien teollisuusalueiden kehittämiseen.

Jalostusarvo saadaan vähentämällä tuotannon bruttoarvosta ulkopuolisilta sekä saman yrityksen toisilta toimipaikoilta hankittujen tuotantopanosten arvo, mukaanlukien käyttömaksuudesta maksetut vuokrat, vähennettynä tai lisättynä polttoaine- sekä aine- ja tarvikevarastojen muutoksella. Hankittuihin tuotantopanoksiin sisältyvät polttoaineiden, sähkön, lämmön, pakkausten, aineiden ja tarvikkeiden korjaus- ja asennustöiden, teetettyjen palkkiotöiden sekä myös palvelusten hankinta. Tuotannon bruttoarvo käsittää omien tuotteiden toimitusten arvon, saadun korvauksen vieraille suoritetuista valmistus- yms. palveluksista (palkkiotyö), muista palveluista saadun bruttokorvauksen (ei-teollisten palveluiden myynti) sekä kauppatavaroiden myynnistä saatujen tuotteiden ja kauppatavaroiden hankintakustannusten erotuksen vähennettynä tai lisättynä valmiste- ja kauppatavaravarojen sekä varastossa olevien keskeneräisten töiden muutoksella.

Kokonaistuotos on toimipaikkojen tarkasteluajanjakson aikana tuottamien tavaroiden ja palvelusten summa.

Koulutusasteen mittaaminen perustuu koulutusaikaan.

Koulutustaso on koulutusta kuvaava kolminumeroinen mittainluku, joka on laskettu kunkin 15 vuotta täyttäneestä väestöstä tietyin kaavan mukaan. Mitä pitempi koulutuksen kokonaispituus on, sitä korkeampi on koulutustaso ja sitä suurempi on vastaava lukuarvo.

Kuntaryhmitys. Kaupunkimaiset kunnat: Väestöstä vähintään 90 % asuu taajamissa tai suurimman taajaman väkiluku on vähintään 15 000. **Taajaan asutut kunnat:** Väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on vähintään 4 000 mutta alle 15 000. **Maaseutumaiset kunnat:** Väestöstä alle 60 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 15 000 tai väestöstä vähintään 60 % mutta alle 90 % asuu taajamissa ja suurimman taajaman väkiluku on alle 4000.

Muuttotase on nettomuutto suhteutettuna alueen asukaslukuun.

Nettomuutto on alueen tulomuutto - lähtömuutto.

NUTS (Nomenclature of territorial units for statistics) on EU:n hierarkkinen alueluokitusjärjestelmä, jonka mukaan laaditaan kaikki EU:n alueelliset tilastot: NUTS 1 (Manner-Suomi, Ahvenanmaa), NUTS 2 (suuralueet 6 kpl), NUTS 3 (maakunnat 20 kpl), NUTS 4 (seutukunnat 85 kpl) ja NUTS 5 (kunnat 452 kpl).

Pitkäaikaistyötön on henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yli vuoden.

Rakennus on erillinen, sijaintipaikalleen kiinteästi rakennettu tai pystytetty, omalla sisäänkäynnillä varustettu rakennelma, joka sisältää eri toimintoihin tarkoitettua katettua ja yleensä ulkoseinien tai muista rakennelmista (rakennuksista) erottavien seinien rajoittamaa tilaa.

Rakentamisvuodella tarkoitetaan vuotta, jona rakennus valmistui käyttökuntoon.

Saamelaisten kotiseutualue käsittää neljä kuntaa; Enontekiön, Inarin, Utsjoen ja osan Sodankylän kunnasta.

Seutukunta on kuntien yläpuolelle luotu toiminnallinen välitaso. Niiden rajauksesta on päättänyt Sisäasiainministeriö. Seutukuntia on Suomessa 85 kpl.

Taajamaksi määritellään kaikki vähintään 200 asukkaan rakennusryhmät, joissa rakennusten välinen etäisyys ei yleensä ole yli 200 metriä. Taajamien rajauksissa otetaan huomioon asuinrakennusten lisäksi mm. liike-, toimisto- ym. työpaikkoina käytettäviä rakennuksia.

Taajama-aste tarkoittaa taajamissa asuvien osuutta koko väestöstä.

Tutkinnon suorittaneeksi määritellään henkilö, joka on suorittanut perusasteen jälkeisiä tutkintoja. Perusasteen jälkeisiksi tutkinnoiksi katsotaan lukioissa, ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa loppuun suoritettut tutkinnot, joissa koulutus aika on vähintään 400 tuntia. Työllisyyskoulutuksen osalta tutkinnoiksi katsotaan vain työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen koulutusammattiin tai tutkintoon johtaneen koulutuksen suoritus.

Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 15-74 -vuotiaat henkilöt, jotka laskentahetkellä ovat työllisiä.

Työpaikkaomavaraisuus on alueella olevat työpaikat/työlliset*100. Mikäli alueen työpaikkojen lukumäärä on suurempi kuin työllisten lukumäärä, alueen työpaikkaomavaraisuus ylittää 100 %.

Työttömyysasteella tarkoitetaan työttömän työvoiman prosenttiosuutta koko työvoimasta. Nuorten työttömyysasteella tarkoitetaan alle 25-vuotiaiden työttömien prosenttiosuutta saman ikäisestä työvoimasta.

Yritystoimipaikat on kunnittain tilastoitu. Toimipaikkoihin sisältyvät sekä yksitoimipaikkaiset yritykset että monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikat.

KUNNALLISTALouden KÄSITTEET:

Kassan riittävyys on $365 \times \text{Kassavarat/Kassasta maksut}$. Tämä tunnusluku poikkeaa aikaisemmissa tilastoissa käytetyistä kassan riittävyys laskukaavasta. (Kassasta maksut = Henkilöstökulut + palvelujen ostot + aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana – varastojen lisäys (+) tai vähennys (-) + avustukset + muut kulut + alv-takaisinperintä + korkokulut + muut rahoituskulut + käyttöomaisuusinvestoinnit + lainananto + pitkäaikaisten lainojen lyhennykset)

Lainakanta = Vieras pääoma - pitkäaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman saadut ennakot – lyhytaikaisen vieraan pääoman ostovelat – lyhytaikaisen vieraan pääoman siirtovelat.

Suhteellinen velkaantuneisuus (%) = $(\text{Vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tehtäväkohtaiset käyttökustannukset, käyttötuotot ja nettokustannukset on laskettu seuraavasti: Käyttökustannuksiin on käyttötalouden menoista laskettu yhteen toimintamenot, käyttöomaisuuden poistot ja vyörytyserät. Käyttötuottoihin on käyttötalouden tuloista laskettu yhteen toimintatulot ja vyörytyserät. Nettokustannukset ovat käyttökustannusten ja käyttötuottojen erotus.

Toimintakate muodostuu *toimintatuottojen* (=myyntitulot, maksutuotot, tuet ja avustukset, muut tuotot, valmistevarastojen lisäys tai vähennys, valmistus omaan käyttöön) ja *toimintakulujen* (=henkilöstökulut, palvelujen ostot, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot, varastojen lisäys tai vähennys, avustukset, muut kulut) erotuksesta

Vuosikate muodostuu seuraavasti: *toimintakate* + verotulot ja valtionosuudet - arvonnalisäveron takaisinperintä (=käyttökate) + korkotulot + osinkotulot + muut rahoitustuotot – korkokulut – muut rahoituskulut.

Yleishallintoon kuuluvat: Kunnan ylintä päättäntä- ja toimeenpanovaltaa käyttävien hallintoviranomaisten sekä niiden neuvoa antavien ja suunnitteluelinten tehtävät, niiden oheispalvelut, tilat jne, vaalit, yleinen taloushallinto, rahoituksen ja varainhoidon hallintotehtävät, verojen perintä ja tarkastustoimi. Yleishallintoon ei enää kuulu aikaisemmat tehtäväluokat Toimialapalvelut ja Muut sisäiset palvelut.

KUVALUETTELO**POHJOIS-SUOMI**

1. Läänit ja maakunnat 1998
2. Taajama-asteeseen perustuva kuntaryhmitys 1998
3. Pohjois-Suomen kunnat ja maakunnat 1998
4. Seutukunnat Pohjois-Suomessa 1998

VÄESTÖ**Väestönmuutokset**

5. Väkiluvun muutokset maakunnittain 1980 – 1997
6. Väkiluku kunnittain 31.12.1997
7. Väkiluvun muutokset kunnittain 1990 – 1997
8. Väkiluvun muutos maakunnittain tilastollisen kuntaryhmän mukaan 1997
9. Väkiluvun muutos kunnittain 1997
- Luonnollinen väestönlasku**
10. Yleinen hedelmällisyysluku kunnittain 1997
11. Väestönmuutokset maakunnittain 1980 – 1997
12. Syntyneiden enemmyys kunnittain 1997
13. Syntyneiden enemmyys kunnittain 1997
14. Syntyperäiset kuntalaiset 1996

Muuttotase

15. Muuttotase kunnittain 1997
16. Muuttotase kunnittain 1997
17. Maakuntien väliset muutokset 1997

Ikä- ja sukupuolirakenne

18. 15 – 64 -vuotiaat kunnittain 1997
19. Alle 15- ja yli 64-vuotiaat kunnittain 1997
20. Väestön ikä- ja sukupuolirakenne maakunnittain 1997 ja ennuste 2030
21. Sukupuolirakenne kunnittain 1997
22. Väestön keski-ikä kunnittain 1997
23. Keski-ikä muutos kunnittain 1980 – 1997

Väestöennuste

24. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2000
25. Väestöennuste ikäryhmittäin maakunnittain ja koko maassa 1998 - 2030
26. Väestöennuste kunnittain vuoteen 2030
27. Alle 15 -vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030
28. Yli 64 -vuotiaiden väestöennuste kunnittain vuoteen 2030
- Saamelaiset**
29. Saamelaisten kotiseutualueen saamenkielinen väestö 1995
- Ulkomaalaisväestö**
30. Suurimmat ulkomaalaisryhmät maakunnittain 1997
31. Ulkomaalaisten määrän muutos maakunnittain 1990 – 1997
32. Ulkomaalaiset kunnittain 1997

ELINKEINOELÄMÄ**Yritysten toimipaikat**

33. Toimipaikat kunnittain 1998
34. Toimipaikat toimialoittain maakunnittain ja koko maassa 1998
35. Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa 1996
36. Toimipaikkojen henkilökunta ja liikevaihto toimialoittain Lapissa ja koko maassa 1996

Elinkeinorakenne

37. Työllisen työvoiman muutokset maakunnittain 1987 – 1996
38. Elinkeinorakenne maakunnittain ja koko maassa 1996

Alkutuotanto

39. Alkutuotannon työllistyvyys kunnittain 1996
40. Työllinen työvoima alkutuotannossa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996
41. Tilojen keskimääräinen peltola kunnittain 1996
42. Tilojen keskimääräinen metsäala kunnittain 1996
43. Maatilatalouden valtionverotuksen tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996

Jalostus

44. Jalostuksen työllistyvyys kunnittain 1996
45. Työllinen työvoima jalostuksessa iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996
46. Teollisuuden toimipaikat toimialoittain maakunnittain 1998

47. Teollisuuden jalostusarvo toimialoittain maakunnittain 1996

48. Teollisuuden jalostusarvo maakunnittain 1985 – 1996

49. Teollisuuden jalostusarvo kunnittain 1996

50. Teollisuuden henkilökunta kunnittain 1996

51. Teollisuuden vienti kunnittain 1996

Palvelut

52. Palvelutoimialojen työllistyvyys kunnittain 1996
53. Työllinen työvoima palvelutoimialoilla iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain 1996
54. Palvelutoimialojen toimialarakenne maakunnittain ja koko maassa 1996

Konkurssit

55. Konkurssiin haettujen yritysten henkilökunnan määrä alueittain 1990 – 1997

Matkailu

56. Majoitus- ja ravitsemistoimipaikat kunnittain 1998
57. Hotellien huonekapasiteetin käyttö alueittain 1987 – 1997
58. Yöpymisvuorokaudet maakunnittain 1995 – 1997
59. Majoituskapasiteetti maakunnittain 1994 – 1998
60. Yöpymisvuorokaudet kansallisuuden mukaan maakunnittain 1997

Tulonsaajien tulot

61. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1996
62. Valtionveron alaiset tulot kunnittain 1996
63. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996
64. Valtionveron alaisten tulojen muutos kunnittain 1994 – 1996

Bruttokansantuote

65. Bruttokansantuote asukasta kohti suuralueittain 1996, EU=100
66. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1996, EU=100
67. Bruttokansantuote asukasta kohti maakunnittain 1988 – 1996
68. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1996, milj. mk
69. Bruttokansantuote eri toimialoilla maakunnittain 1996, %

TYÖLLISYYS JA TYÖTTÖMYYS**Työllisyys**

70. Työpaikkaomavaraisuus kunnittain 1995
71. Työpaikkojen vuosimuutos maakunnittain 1988 – 1996
72. Avoimet työpaikat TE-keskuksittain 1991 – 1998

Työttömyys

73. Työttömyysaste TE-keskuksittain 1991 – 1998
74. Työttömyyden muutos kunnittain 1996 – 1997
75. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1998
76. Työttömyysaste kunnittain elokuussa 1998
77. Pitkäaikaistyöttömät TE-keskuksittain 1991 – 1998
78. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998
79. Pitkäaikaistyöttömät kunnittain elokuussa 1998
80. Nuorten (alle 25 -vuotiaiden) työttömyysaste kunnittain 1997

KOULUTUS

81. Koulutustaso eri kuntaryhmissä maakunnittain 1997
82. Koulutustason muutos kunnittain 1983 - 1997
83. Koulutustaso kunnittain 1997
84. Koulutustaso kunnittain 1997
85. Väestön koulutusaste kunnittain 1997
86. Peruskoulun nettokustannukset kunnittain 1997

TERVEYS- JA SOSIAALIPALVELUT

87. Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstö tehtäväalueittain 1997
88. Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannukset kunnittain 1997
89. Erikoissairaanhoidon nettokustannukset kunnittain 1997
90. Perusterveydenhuollon nettokustannukset kunnittain 1997
91. Lasten päivähoiton käyttökustannukset kunnittain 1997
92. Kunnallinen lasten päivähoito kunnittain 1997
93. Lasten päivähoiton nettokustannukset kunnittain 1997
94. Toimeentulotukimenot kunnittain 1997

RAKENTAMINEN JA ASUMINEN

- 95. Valmistuneet rakennukset maakunnittain 1995 –1997
- 96. Asuntotuotanto maakunnittain 1982 - 1997
- 97. Asuntotuotanto kunnittain 1997
- 98. Asuntojen hintojen kehitys alueittain 1985 - 1998
- 99. Asuntojen neliöhinnat kunnittain 1997
- 100. Asuntojen keskipinta-ala kunnittain 1996
- 101. Ahtaasti asuvat asutokunnat kunnittain 1996
- 102. Kesämökit maakunnittain 1980, 1990 ja 1997
- 103. Kesämökit kunnittain 1997

LIIKENNE

- 104. Liikennesuorite kunnittain 1996
- 105. Henkilöautot kunnittain 1997
- 106. Henkilöautojen keski-ikä kunnittain 1997
- 107. Maahan saapuneet ja maasta lähteneet henkilöautot 1997
- 108. Henkilöautoliikenteen muutos rajanylityspaikoilla 1997
- 109. Kotimaan lentoliikenne Pohjois-Suomen suurimmilla asemilla 1982 - 1997
- 110. Tieliikenteessä kuolleet maakunnittain 1995 - 1997

ENERGIATALOUS

- 111. Sähkön tuotanto maakunnittain 1981 – 1997
- 112. Vesivoimalla tuotettu energia maakunnittain 1981 – 1997
- 113. Sähkön kulutus maakunnittain 1981 – 1997
- 114. Sähkön käyttö maakunnittain 1997
- 115. Yksityinen sähkönkulutus kunnittain 1997
- 116. Sähkön tuotanto ja kulutus maakunnittain 1997
- 117. Sähköomavaraisuus maakunnittain 1981 – 1997

YMPÄRISTÖN TILA

- 118. Typen oksidien päästöt maakunnittain 1992 - 1996
- 119. Rikkidioksidipäästöt maakunnittain 1992 - 1996
- 120. Hiukkaspäästöt maakunnittain 1992 - 1996
- 121. Typen oksidipäästöt (NO_x) kunnittain 1996
- 122. Rikkidioksidipäästöt (SO₂) kunnittain 1996
- 123. Hiukkaspäästöt kunnittain 1996
- 124. Kansallis- ja luonnonpuistot 1998

KUNNALLISTALOUS

- 125. Veroprosentti kunnittain 1998
- 126. Keskimääräisen äyrimäärän kehitys alueittain verovuosina 1980 – 1996
- 127. Verotulot kunnittain 1997
- 128. Verotulot kunnittain 1997
- 129. Verotulojen muutos kunnittain 1996 – 1997
- 130. Vuosikate kunnittain 1997
- 131. Vuosikate kunnittain 1997
- 132. Lainakanta kunnittain 1997
- 133. Toimintakate kunnittain 1997
- 134. Lainakanta kunnittain 1997
- 135. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1997
- 136. Suhteellinen velkaantuneisuus kunnittain 1997
- 137. Kassan riittävyys kunnittain 1997
- 138. Kassan riittävyys kunnittain 1997
- 139. Yleishallinnon nettokustannukset kunnittain 1997

ALUEPOLITIikka

- 140. EU:n tukialueet 1998
- 141. KTM:n myöntämät kehitysalueen investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet maakunnittain 1997
- 142. KTM:n myöntämät kehitysalueen investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet kunnittain 1997
- 143. KTM:n myöntämät investointi- ja pk-yritysten kehittämistuet kunnittain 1997

LÄÄNIT

- B1. Läänien pinta-ala 1998
- B2. Väkiluku lääneittäin 31.12.1997
- B3. Alle 15- ja yli 64 -vuotiaat lääneittäin 31.12.1997
- B4. Väkiluvun muutos lääneittäin 1997
- B5. Muuttotase lääneittäin 1997
- B6. Syntyneiden enemmisyys lääneittäin 1997
- B7. Väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030
- B8. Alle 15 -vuotiaiden väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030
- B9. Yli 64 -vuotiaiden väestöennuste lääneittäin vuoteen 2030
- B10. Alkutuotannon työpaikat lääneittäin 1996
- B11. Jalostuksen työpaikat lääneittäin 1996
- B12. Palvelutoimialojen työpaikat lääneittäin 1996
- B13. Työttömyysaste lääneittäin elokuussa 1998
- B14. Pitkäaikaistyöttömät lääneittäin elokuussa 1998
- B15. Väestön koulutusaste lääneittäin 1997
- B16. Valtionveron alaisten tulojen muutos lääneittäin 1994 - 1996
- B17. Verotulot lääneittäin 1997
- B18. Vuosikate lääneittäin 1997

Pohjois-Suomen katsaus 1998 antaa päättäjille ja muille tiedontarvitsijoille tuoretta ja valmiiksi muokattua aluetietoa Pohjois-Suomesta. Katsaus sisältää noin 160 havainnollista diagrammia ja kuntapohjaista teemakarttaa, joissa esitetään tietoa Pohjois-Suomen

- väestöstä
- koulutuksesta
- elinkeinoelämästä
- bruttokansantuotteesta
- työllisyydestä
- asumisesta
- terveys- ja sosiaalipalveluista
- liikenteestä
- energiataloudesta
- ympäristöstä
- kunnallistaloudesta
- aluepolitiikasta

Katsaus sisältää myös 18 diagrammikuvaa käsittävän uusien läänien vertailun. Julkaisussa olevia kuvia tai kuvien pohjana olevaa tilastoaineistoa voi tilata Tilastokeskuksen aluepalvelutoimistoista. Kuvat on saatavana myös värikalvoina. Paperiversion ohella julkaisu on saatavana myös sähköisessä muodossa.

Vastaavan tietosisältöisinä tuotetaan myös Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Länsi-Suomen katsaukset.

Katsauksen on tuottanut Tilastokeskuksen Oulun aluepalvelu.

Julkaisujen myynti: Tilastokeskus

Aluepalvelut:	puhelin	faksi	sähköposti
Oulu	(08) 537 2046	(08) 537 2047	oulu.tilastokeskus@stat.fi
Seinäjoke	(06) 414 4539	(06) 423 3696	sjoki.tilastokeskus@stat.fi
Mikkeli	(015) 161 461	(015) 161 462	mikkeli.tilastokeskus@stat.fi
Tampere	(03) 223 2240	(03) 223 2241	tampere.tilastokeskus@stat.fi
Turku	(02) 274 3430	(02) 274 3440	turku.tilastokeskus@stat.fi
Myyntipalvelu	(09) 1734 2011	(09) 1734 2474	myynti.tilastokeskus@stat.fi

ISSN 1238-9064
ISBN 951-727-518-8
Tuotenro: 9892

9 789 517 27 5187